Digitaliseret af | Digitised by



Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Nye originale Skuespil.
Bindbetegnelse | Volume Statement: Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh. : Gyldendal, 1776-83
Fysiske størrelse | Physical extent: 4 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.



BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130019092497

55, - 17.



Nye Originale Skuespil.



Andet Bind.

Kiobenhavn, 1778.
Trykt paa Gyldendals Forlag.



BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Efterretning

om

Danske Skuespil

andet Stykke,

som

en Fortale

til det andet Bind

af

nye Originale Skuespil,

af

Peder Topp Wandall.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den Efterlignelses Drift, der, som man siger, i sær pleier at findes hos de nordiske Folk, synes, hvad Skuespilkonsten angaaer, endnu i det syttende Hundrede Aar hos os at have ligget i Dvale. Dette er saa meget mere at undre over, i sær hvad den sidste Halvdeel af denne Tidspunkt angaaer, da Frankerig frembragte de største Genier i den dramatiske Digtekonst. Tydskland havde ogsaa, foruden Oversættelser af Fremmede, egne Skribenter for Skuepladsen, hvis Arbeider, om de end stode langt efter hines, saa vare de dog — Skuespil. Baade disse og andre Lande, hvor Skuespilkonsten var i Anseelse, bleve hyppigen besøgte af vore Landsmænd; Og dog har jeg kun fundet saare faa af denne Konstes Arbeider blandt os fra dette Hundrede Aar.

Men forend jeg mælder noget om de Skuespil, jeg med Vished kan henføre til dette Hundrede Aar, maae det tillades mig at anføre en Prøve af en Oversættelse af Terentzes Eunuchus. Den er i Haandskrift og blev mig til Deel paa den Klevenfeldske Bog-Auction. (a) Oversættelsen er i mit Haandskrift ikke fuldført og Oversætteren giver sig ikke heller her tilkiende. At den er giort i Ribe, slutter jeg af disse Ord, som følge strax efter Oversættelsen: Notæ qvædam ex prælectionibus publicis M. Ægidii Lavrentii in Schola Ripensi obiter excerptæ. Laurentius blev Rector ved Ribe Skole 1596 og Archidiaconus i Dom-Capitelet sammesteds 1605. (b) Haandskriftet, som vist ikke er yngre, end fra denne Tid, fører saadan Titel: *Eunuchus Terentianus in Rhytmos Danicos.* Første Acts anden Scene kan tiene til Prøve paa Oversættelsen.

Thais. Phædria. Parmeno.

Thais.

Eya mig Vsle oc Arme Qvinde
Huad raad er best i dette Sinde.

Jeg

(a) Museum Klevenfeld. p. 254. no. 17.

(b) See Worms Lexic.

Jeg fryeter at Phædria kiæreſte min
Skal tage ſig det til Hierte ſin.
Eller oc i anden meening tage
End jeg det giorde for ſtor Aarſage
At jeg i gaar hannem ey indlod
Der hand for Dørren vde ſtod.

Phædria.

Strax jeg paa hende min' Øyne ſlaar
O Parmeno mig min Krafft forgaar
Mit Blod oc Anſict ſig forvandler
Jeg ryſter oc ſkelſſuer oc mig forandrer

Parmeno.

Vær ved it friſk og frendigt mod
Du ſkalt vel derfor fange bod.
Gack hid til Ilden du her ſeer
Oc Varme dig offuer din Begær

Thais.

Huem hører jeg her vde tale
Oc vaa min Kierlighed biude oc fale.
Guds mend, min kiære Phædria
Skal jeg eder finde her vde at ſtaa:
Huad ſkal jeg ſige at i her ſtaa
Oc ey monn' ind at Dørren gaa.

Parmeno.

Men om det Putz hun dig har giord
Taler hun icke et eneſte Ord.

Thais.

Huorfaar er i ſaa ſtør oc mut
Hui ſee i bedrøffuelig vd.
Huorfaare monne i ſaa ſurmule
Som Kat med fangen Mus i Hule.

Phædria.

Alt ret; thi naar jeg hid mon gaa
Din Dør for mig paa Veggen ſtaaer

Aarle oc silde mon hun mig vente
I mens jeg forer herhid min Rente
Eller oc at jeg fornemist er
Iblant dem som dig haffuer kiær

Thais.

Ah Ah, det bør dig at forglemme
Det duer dog icke at giffue i giemme

Phædria.

Huad, skulde jeg det saa lade fare
Oc bliffue din Skompelsku oc dare
O Thais Thais it vilde jeg bede
Aff Guderne, om det kunde sæde
At du mig vilde haffue saa kiær
Som jeg dig stedse i Hiertet bær
Oc at det kunde gaa dig saa nær
Som det mig ind til Hiertet skær
Eller at jeg kunde i Veyr oc Vind
Bortslaa, oc faa et andet Sind.

Thais.

Ah ney mit søde Liff oc Hierte
Du skalt ey tage slig anger oc Smerte
Jeg giorde det icke af falsk oc Suig
At jeg en anden had kiærer end dig.
Det kunde ey anderledes bliffue
Jeg maatte min sag saa endelig driffe
Thi Noden biuder en nøgen Quinde
For Klæde oc føde paa Rocken at spinde

Parmeno.

Det kan vel ocsaa troeligt være
Som det maae skee iblandt Læg oc Lære
At hun aff idel Kierlighed
Vdluckte dig i Enfoldighed.

Thais.

Der skal man høre en sleger skalck
Hui forer du oss i trette, kreng Alck

Lad

Lad dette nu fare, oc hør mig vd
Huorfaare jeg sende til dig mit Bud.

Phædria.

Lad det saa skee alt med en fart
Thi Thiden skrider gandske snart.

Thais.

Det maa jeg først for alting vide
Om denne duer noget paa at lide
Om han met Tro kand hos sig holde
Huad jeg nu acter eder at forholde

Parmeno.

Spør du om jeg kand tie oc tysse
Den Konst har jeg ret lært til visse
Met saa skel vil jeg dig til sige
Min Tro at jeg dig ey skal suige
Huad som met Sandhed offrens maa stemme
Det kand jeg trolig hoß mig giemme
Men er det Løgn oc skalcheds fund
Saa er det strax i huer Mands Mund
Jeg holder ey meer end bundløse Sold
Jeg haffuer ey paa mig noget hold.
Jeg er ligsom it gistenet Kar
Som icke er brugt i mange Aar
Fuld aff lønlig Huler oc spræcke
Stedse monne jeg rinde oc lække
Derfaare om du vilt haffue det tiid
Du sige aff ret Sandheds Jid

Thais.

Min Moder hun hede Samia
Bode paa Rhodus ey langt herfra

Parmeno.

Det kand vel aff mig wrøbt bleffue
Thi det monne ey met Sandhed keffue

Thais.

Der gaff da hende en rig Kiøbmand
En vnger fin Jomfrue paa Haand
Hun vaar aff det Athenſke Gebedt
Foruildet bort i fremmede ſted

Parmeno.

Vaar hun aff got folck fød oc baarn
Aff borgelig ſlect oc ſtamme vdkaarn

Thais.

Jeg monne vel ſelff det menne ſaa
Mand kand dog icke ſtaa der paa
Hun kunde forældrenes Naffn opneffne
Endog det met fuld onde effne
Sin fæderneland oc fødeegn
Dem veſte hun ey eller andre tegn
Hun kunde oc ey for Barndoms ſkyld
Oſſ giøre derpaa Anuiſning fuld.
Saa megit ſagde Kiøbmanden dog
Som ſkenkte min Moder den Jomfrue klog
At hand aff Roſſuerne haffde hørd
At hun ſkulde være af Sunio førd
Min Moder holdt hende til Tuct oc Lære
Som det ſin egen daatter monne være
Saa at man ſagde det obenbar
At det min yngre ſyſter var.
Her drog jeg hid met en aff di
Jeg laa da met i Dobleri
Hand efterlod mig ſtore gaffue
Alt det jeg nu mon eye oc haffue

Parmeno.

Begge diſſe ere Løgn oc Tant
Kierling ſqualder oc løſe gant.
Jeg kand det ingenlunde tide
Der flyder ud paa alle Side.

Thais.

Thais.

Hei sagt, hui tager du saa oppaa
Sig frem hei det ey dølles maa

Parmeno.

Fordi du aldrig varst tilfreds
Met eniste Boler nogensteds
Ei kunde han heller dig esterlade
For sin Person saa stort et Baade
Tro mig min Hosbond Phædria
Naar hæn til dig at bole mon gaa
Han fører end megit til din gryde
Om han det ellers igen maa nyde

Thais.

Huad da, du monne saa megit iblende.
Lad mig dog tale min snack til ende
I Midlertid der det saa skeede
Giorde sig min Boler Thraso rede
At reyse hen i Carien Land
Langt bort offr Sø oc salten Vand
I Midlertid kom jeg i kynde
Met dig, jeg vel aff Hiertet ynder
Herefter giffr jeg dig at vide
At jeg paa dig monne haabe oc lide
Blandt alle de folck i Verden er
Haffuer jeg dig i mit Hierte kiær:
Mit Hiertis Raad anslag oc finde
Dem giffuer jeg dig altid tilkiende
Min fryd oc Lyst, mit Linß oc Trøst
Maa jeg dig kalde i Modgangs Brøst

Phædria.

Sig ikke meer end du vilt høre
Oc staa tilstede hos huer Mands Øre
Thi huad du monne oss her betro
Det fører at dørren Parmeno

Parmeno.

Hør, hør hui monne du det saa meene
Huad her er sagt, er sagt til steene

Thais.

Kierre hører nu fremdelis til
Huad jeg i sagen sige vil.
Min Moder hun døde mig nylig fra
Som jeg hade sat min Liid oppaa
Hendis Broder var saa gandske karg
Matz Hund mod alle baade uidsk oc arg
Denne da han hade Pigen seet
Oc actede hendis Deylighed.
At hun vaar gandske faur oc fin
Blomstrendis som it Rosmarin
Oc at hun kunde met strengeleg
Jt sorgfult mod giøre blød oc veg
Hand bleff optend af Gerighed
Oc holt hende fal paa Marketz sted
Meenendis sig at skulde faa
Stort verd, oc guld met gifting naa
Aff slomplycke var den tid tilstede
Thraso min Ven der ret til rede
Hand kiøbte mig hende til it Skenck
Huorpaa jeg hannem skulde betenck
Endog hand viste aff ingen Ting
Om pigens Vilkaar oc Vdspring
Der hand af Reisen var hiemkommen
Oc haffde det nu strax fornommen
At jeg dig haffde for aluore kiær
Hand haffde fuld nær bleffuen forført
Hand sette paa baanen saa mange Aarsag
At han mig ey skulde giøre det Mag
At hand mig pigen skulde forære
Som kunde mig Trøst oc Syster være
Hand loffued' at vilde mig hende giffue
Om jeg ey vilde at hannem liffue

At hand maatte ypperst hos mig være
For andre Boler i Act oc Ære.
At det ey skulde befrycktendis vorde,
At naar jeg hassde pigen borte
Jeg skulle met hannem slaa hale i Vand
Oc hannem forlade oc suige paa stand
Men det er alt forgiessuis at frycke
Han maa sig see om anden Lykke
Saa vitt som jeg der om kand meene
Da hassr hand pigen kiær allene

Phædria.

Huad hassr du der da meer at vinte

Thais.

Mig tyckes saa lig det bliffr til inte
Dog vil jeg det endnu forsøge
Endog det monne min Sorg forøge
Der er vel nochsom aarsag til
Huorfaar jeg øffuer saa tit det spil
Blandt huilcke denne er først for alle
At man monne hende min syster kalle
Dernest at jeg kunde hende bortføre
Til sine Forældre hun monne tilhøre
Tilmet er jeg forlat oc ene
Vden Forældre, Slect og Venne
Thi vilde jeg met Velgiernings Kunst
Forskaffe mig gode Venners Gunst
Dertil skalt du oc hielpe mig
O Phædria som jeg troer dig
At det kand skee met lettere mag
Vdi din egen gode Behag
Derfaare tilsted i nogle faa Dage
At jeg maa dig, mit hierte forsage
At hand maa ypperst hos mig bliffue
Jeg skal ham bag aff dantzen driffue
Suarer du mig her intet til
Er det dog i sit ræt oc skil

Phædria.

Huad skulde jeg dig du løse suare
Til saadan Skackheds Idret snare

Parmeno.

Ræt saa, ræt saa min rette Kombær
Nu lærer du efterhaanden meer.
Jeg kand dig nu met rette bersømme
Nu talde du som det dig mon sømme
Vær ey altid en Melck oc Brød
Lad dig ey daare aff Talen sød
Denne din Suar oc huasse tale
Den lagde hendis Hierte ret i Duale
Jeg kand det nu først sige for sand
At du est wforskrecket mand

Phædria.

Jeg kunde det icke tilforn betencke
Huor til du øffuede disse Rencke
Der du saa megit udi monne blende
At jeg ey viste huort du dig vende
Jt Pigebarn er staalet bort
Aff fremmed sted jeg veed ey huort
Min Moder hende opdrog for sin
Man sagde at hun var Syster min.
Jeg vilde det Barn igen var hiemme
Vdi sin' egne forældres giemme
Nu seer jeg først den rette ende
Huorpaa din snack oc Tale mon vende
Omsider vdsluckes jeg met alle
Den Stratentræder monne du kalle
Kierre huad dog for andre aarsager
End du mig skiuder oc hannem antager
Oc at du pigen monne befrycte
At hun skal hannem dig forrycke
Saadan en veldigstolt slapamper
En Dynkelgod oc ærgerig stamper

Thais.

Thais.

Skuld jeg derfor omhyggelig være
Det torde jeg ved min Gud forsuære

Phædria.

Kierre, huad skulde dig andet røre
Huad skulde dig saa omhygelig giøre
Mon det for hannem flyde saa riffue
At hand allene kand gaffuer giffue
Har du fornommen nogensinde
Min Godvilligheed mod dig forsuinde
Den Tid du mig lodst bede oc sige
At du vild haffue en Morlanosk pige
Jeg stod dig villig strax tilrede
Min Handel oc Vandel maat jeg forgæde
Jeg tog mig huercken ro eller Huile
Før jeg fuldkommet haffde din Ville
Fremdeles da du lodst dig høre
Paa ny at vilde mig Umag giøre
Til it eneste Morgengaffue
En udskaarn Kammersuend at haffue
Fordi de brugis aff ypperlige Quinder
Høye Matroner oc Førstinder
Jeg lod mig ey dertil forsømme
At du mig ey skulde traatzig dømme
Jeg gaff i gaar ey vden min skade
Try hundrede Kroner for dem bade
Dog er jeg slet aff dig foract
Neppelig ved it straa i lagd
Jeg skal det komme saa længe i hue
At jeg ey meer hos dig maa due
At jeg for slig Veluillighed
Skal nyde hos dig det yderste Sted.

Thais.

Huad skal jeg sige denne snack at være
O Phædria mit Hiertens kiære

Endog

Endog det kunde skee i saa maade
At hand kunde pigen mig forlade
Dog vil jeg førend dig adlyde
Før jeg saa vilde vort Venskaff bryde

Phædria.

Gud giffue du meente aff hiertens grund
Huad du nu sagde i dette stund
Jeg kunde da megit taale oc lide
Dog Venskaffs Baand ey sønderslide

Parmeno.

See der nu lader han sig nedstøde
Oc slet forsuende aff tall hin søde
Huor snar lader hand sit Hierte beffue
Vdaff it eniste Vær oc hueffue

Thais.

Huad skulde jeg andet med Munden sige
End Hiertet monne samtycke tillige
Huad haffr du nogen Tid bedet aff mig
At det er ey vederfaren dig
Jeg gisrer i skemt oc i aluere
Huad du monne aff mig begere
Jeg kand dog icke dig offuertal
Ey met saa gode Trøst husual
At jeg maa paa disse tu Dags tid
Bekomme aff dig it ansuar blid

Phædria.

Effterdi det er ickun tu Dage
Maaskee jeg kunde end det fordrage
Dog troer jeg vel at du skalt liffue
Dertil en dag thi eller tiffue

Thais.

Sandelig ick' offr en dags tid
Eller oc:

Phædria.

Phædria.

Det er din gamle iid
At du skalt sette en Om ved enden
Saadan løgn befaler jeg fenden

Thais.

Nu nu, giff mig din Haand her paa
Det skal ey lenger hale faa

Phædria.

Huad hielper det jeg maa dig lyde
Endog det monne mig fast fortryde

Thais.

Nu elsker jeg dig min Ven met rette
Oc fremt for andre i spitzen setter

Phædria.

Ræt saa det kand dig herlig somme
Mit Hiertens Ven oc Rosens Blomme
Nu vil jeg til min Afflsgaard drage
Oc mig der spæge i disse tu dage
Der vil jeg mig vdi Arbeed øffue
At jeg den lengsel kand fordøffue
Jeg maat det nogenlunde bære
Oc Thaides Vnderdane være
Jeg maa nu dantze effter hendis Pibe
Som vnge Karle giøre i Ribe
Den Kammersuend oc Norlandsk Pige
Hør hid o Parmeno tillige
Lad see det skeer at hun dem faar
Thi jeg nu bort aff Byen gaar
Far vel tu dage min Kiæreste Ven
Indtil jeg kommer til dig igen

Thais.

Signe dig Gud o Phædria
Mit eniste Huro oc attraa

Vilt du fremdelis noget aff mig
Huort i jeg kunde nu tiene dig

Phædria.

Spør du huad jeg ydermere vil
Jeg vil det sige hør du men til
Endog du hoff den Bøsnig er
Saa skalt du mig dog haffue kiær.
Mig skalt du elske aff Hiertens Grund
Baade Dag oc Nat baad' Tid oc stund
Mig skal dig altid efterlenge
Aff mig skal din Fortrøstning henge
Lad mig din Drøm oc Tanker være
Dit Hiertes ynske Trøst og Begære
Paa mig skalt du dig oc fortrøste
Oc stedse i mig lade dig forlyste
Aldeelis skalt du hos mig bliffue
Oc dig slet vnder mig begiffue
Du vilde omsider oc bliffue min
Efterdi jeg er aldelis din

Thais.

Gud naade mig vsle og arme Quinde
Huad kand jeg dog af Spillen vinde
Maaskee han troer mig loslig nock
Oc legger min Ord i ved en Flock
Maaskee han ligger end vel paa lur
Mig dømmer aff andre Skøgers Natur
Men jeg veed mig ræt paa at staa
Oc Guderne som alting formaa
At jeg er trofast i min tale
Thi vil jeg Gud min Sag befale
Hand veed om jeg er suigefuld
Eller om min Ven aff Hiertet huld
Hand veed at jeg hannem baffr kiær
Blant alle de Mend i Verden er.
Hand veed at alting oesaa skeer
For den Jomfrue som jeg begeer

Mig haabes at haffue noget nær oplæt
Hendes Broder aff lige friborn æt
Hand loffuede at komme til mig i dag
Alt effter sin egen gode Behag
Jeg vil hannem i mit Huss forvente
Indtil hand kommer met sin Rente.

* * *

Nu til Skuespillene for det syttende Hundrede Aar.

Hans Thomisson, Stege, Sognepræst til Fanefiords Sogn paa Møen (c), er den første Skuespilskriver mig i dette Tidsrum er forekommet. Af ham har man:

Cleopatra eller En Historisk Tragoedia, om den sidste Dronning i Egypten ved naffn Cleopatra Oc M. Antonio, en Romersk Keyser, huor hefftig Kierlighed de haffue hafft til huer andre, at de haffne offuergiffuet de ting deris gode Naffn kunde skeet til Forfremmelse, oc leffuet i Druckenskab, Horeri ꝛc. Samlet oc paa Danske Riim vdsat aff Hans Thomisson Stege. Kiøbenhaffn 1609. (d) 8vo.

Jeg finder intet Spor at dette Stykke nogensinde er opført. I Fortalen, til Frue

(c) See Worms Lexicon anden Deel under Thomæus.

(d) Aarstallet hos Herr Professor Worm er en Trykfeil.

Elizabeth Sophiæ (e), Hans Lindenovs kiere Huusfrue, til Gavns, giennemgaaer Forfatteren vidtloftigen alle de Lærdomme, man kan drage af dette Stykke. Og naar han mod Slutningen har bevidnet, at det er langt fra hans Tanker, at ligne Frue Lindenov med Cleopatra, men meget mere med den skionne og deilige Octavia, „udi huilken alle „ de Dyder sees oc skuis, som E. V. from„ hed saare vel oc værdelige bequemmer." udbryder han endelig:

„ Men huad siger jeg? Huad er det at „ jeg som er ringe, oc icke saare vel forvaret „ met veltalenheds Aarer, at jeg paa en gam„ mel skuude vil fare vd paa E. V. dygds oc „ fromheds store Haff? som ikke lettelig kan „ offuerfaris til gaffns paa denne tid."

Stykkets Indhold er hele Historien om Cleopatra og Antonius, det er deelt i fem Acter, har fem og tyve Personer og er hist og her forsynet med Randskrifter. Her er første Acts første Scene.

Anto=

(e) Hun var, som Forfatteren et Sted i Fortalen siger, en Datter af Breide Rantzow, Kongl. Majest. Stadholder i Dannmark ꝛc.

Antonius. Eros (Antonii Tiener)

Ah huad forrædelig Anslag (*)
Nu meenlig lyckis dag fra dag:
Ah huad mildhed, Banckeet oc Gilde
Met Suig oc falsk betalis ilde:
Velgierning tiener tit Wrack
Misbrugis met bagtalis Snack,
Til den vden gaffnlig fohale
Lønnis met dødelig betale.
Dit Exempel o Keyser mild
Haffue wi oss for Øyne stild,
O Keyser Juli from oc bold,
Som ey slig suig oc offuervold
Haffde forskylt aff Tiener dine,
De dig saa skulde martr' oc pine:
Der du dem met all skiel oc rætte
Fra Liff, oc Velde kunde sætte,
For Oprør oc Wlydighed,
Som de beuiste din Fromhed:
Dog lod du dem din Naade skee,
Oc meget lystig lod dig see
Der du met Leeg oc store Skud
Med Spectakel oc Giestebud
Opfyldte gandske Romerstad,
Bød huer sin skuld' oc gisre glad.
Wanseet slig Velvillighed
Din Majestet dennem beteed',
Er slet Takfærdighed hortrømt,
Grumhed igien kom vden skrømt,
Saa trende sees besorne Mend,
Dit Liffues Lemmer haffue skend,
Met tre oc tiue dødlig Saar:
Huortil tho grumme Hoffuet vaar

(*) Randskrift. Antonius begræder Keyser Julii Død vnder it Skin.

Brutus oc Cassius foruist
Som det fuldkom met argelist.
Velan, saa lyckis til en tid
Forrædelig Anslag oc falsk iid,
Saa naar den kommer: giffuis effne
Saadant Forræderie at heffne
Vist maa Forræder vente Straff
Enten før de er lagd' i Graff:
Eller oc siden: som oc gick
At disse tuende ret Løn fick,
Met deres Anhang stor' oc smaa,
De maatt' ad Dødsens Veye gaa
Augustus oc jeg met vor Mact
Har dette alt til veye bract,
At de i Macedonia
Sig haffuer selff lagd hender paa.
Der deris Haab var slagen ned,
Men Wi drog met Triumph affsted.
De vaare sterck' oc fyrig Mend,
Thi dem vaar Proviant tilsend.
Oc anden Krigshielp stattelig
Aff Cleopatra synderlig (*)
En Dronning i Ægyptiland
I Verden megit viit bekand.
Thi maa hun i Cilicia
Mig møde: at jeg kand forstaa.
Til grunde denne samme Sag
Hun faar Wtack for sin Wmag
Hør Eros løb til Delium (**)
Biud hannem strax til mig at kom

Sig,

(*) Randskrift. Her kommer Aarsage oc Rod til, at Antonius oc Cleopatra kommer i Kundskaff met huerandre.

(**) En anden Tiener hos Antonius.

Sig, at han kommer er min villie
Thi hand skal strax noget bestillie.

Eros.

Min naadig Herre
Det maa saa være
Som j begiære.

I anden Scene bringer Eros Dellius til deres Herre, som sender ham til Alexandria for at hente Cleopatra. Delius, uden at forlade Skuepladsen, kommer i tredie Scene til Alexandria, hvor han møder Cleopatra, i det hun kommer ud af hendes Have og giver hende Brev fra Antonius. Hun lover at komme til Cilicien. I fierde Scene holder Cleopatra følgende Enetale:

Antonius er hand saa from, (*)
Met hast vil jeg ham møde,
Saa vist kommer jeg hannem om,
Met skick oc slig Ord søde:
Som Keyser Julius fornam
Der hand met Liffuis fare
Haffde nedlagd min Broder gram,
Hans Hierte jeg saa sare
Beklemte, der jeg met ham dreff
Dantz, Giestebud oc gammen,
At intet kierer ham da bleff
End at wi bleff tilsammen,

(*) Randskrift. Cleopatra drister paa sig selff, oc paa sin Konst.

Til Dagen som skin klar oc lius
Oss kunde lidt atskillie
At huer aff oss gick til sit Hus,
Om det vaar saa vor Villie
Jeg vaar da ickun tiue Aar,
Wyndelig at regne
Mod andre Moer, som ældre vaar,
Der sig best kund' indegne
Herrers Venskaff oc Villie god
Skulde jeg da ey vende
Hans gantske Hierte, Sind oc Mod
At det til mig skal brende?
Nu er jeg i min rette flor
Paa siuend' Aar oc tiue,
Paa huilcket hand met Andact stor
Min Skionhed ret kand skue?
Antonius skal met en hast
Sig lade smuck betage
Staar jeg men giør it Diekast
Han skal mig ey forsage:
Men bliffue blind
I Mod oc Sind
Naar hand seer Facter mine
Min Rosens Kind
Skal offuervind'
Hans Hiert' oc det fast pine.
Thi vil jeg sage
Stor skenck tillage
Met mig til ham at føre
Tilsammen rage
Oc met at tage
Guld, Peng' oc slig tilhøre.
Som det vel staaer
En Dronning klar
Aff mectig rige Lande
Der vel formaar
I huor det gaar
Kostlig Clenod for sande.

Om

Om det ey kand
Faa offuerhaand
Elskovs drick vil jeg blande
Foruist faar hand
For alle Mand
Mig venlig gaa til hande

Velan, velan, ey megen aet
Vil jeg paa hannem giffue
Hand kommer vist vdi min Mact,
Oc maa der stedse bliffue.
Jeg seygler til ham hastelig
Met Pract vil jeg ham gieste
Stafieret ganske stattelig
Forundring huer skal freste.
Offuer Cydneu den skøne Aa,
Som Tharsum mon atskillie
For Silcke seygel mit Skib skal gaa
Forgylt effter min Villie.

Dellius bringer i femte Scene Antonius Svar fra Cleopatra. Hendes Ankomst forkyndes og beskrives. Antonius lader hende byde til Giest ved Dellius og Eros. Disse gaae til hende i siette Scene, da hun møder dem i Døren af hendes Herberge, hvor de forrette deres Erinde, da hun lader ved dem Antonius bede, at han først vil være hendes Giæst. I syvende Scene gior Cleopatra Tilberedelser, at imodtage Antonius. Dellius mælder Antonius Cleopatra's Svar. Cleopatra og Antonius have deres første Sammenkomst. I ottende Scene trakterer Antonius Cleopatra. I den niende følger

han hende til Alexandria, de begynde at leve lystig. Cleopatra synger ved et Giestebud følgende Vise:

1.

En Hiort saa jeg fast springe (*)
Saa høyt paa grønnen Vold,
Sorgen kund' ham ei tuinge
Thi hand vaar frisk oc bold.

2.

Men der hand saa mon spille,
Paa samme lystig Platz,
Kom Ørnen icke stille
Giord' ham stor Tribulatz

3.

Sin' Vinger mon hun vende (**)
I Vand saa listelig.
Som hun siden beblende
Met støff, o medfød suig.

4.

Sig sat hun paa hans Vie
Met Vinger om sig slo
Hiortens Øyen maat suie
Aff støff met stor wro

5.

(*) Randskrift. Hun vorder dristig oc slaar ham paa siden.

(**) Randskrift. Ørnens naturlige Kamp met Hiorten oc huorledes Ørnen saar Seyer.

5.

Ørnen om sig saa lennge
Slog hart met Vinger sin,
Til Støffuen maatte trenge
Hiorten met Blindheds pin.

6.

Der hand vaar blind met alle,
Bleff hand ey meget glad,
Men maatte vnderfalle
Oc bliffue Ørne mad.

7.

Saa kand Ørnen saa sage
Som Fuglis Dronning er
Mectige Diur saa plage
De hendis Træl mon vær'.

I den tiende Scene fornoie de sig med at fiske, da Cleopatra lader hænge en roget Fisk paa Antonius's Krog. Antonius seer det Puds ham er spillet og siger:

I skulle oss Cleopatra
It Putz foruist igien vdstaa

Cleopatra.

Aha, kommer det men i dag,
Saa kommer det oc vist i drag
Slig Arbeyd eder icke tien
Men Riger, land oc store Leen
Thi ville wi nu fort hiemgaa
At see huad Huset mon formaa.

Hvormed den første Act endes. Resten er udført paa denne samme Maade, saa at man ofte i en Scene er i Rom og Ægypten, til Vands og Lands. Og dette troer jeg er nok sagt, for at giøre sig et Begreb om dette Stykke.

Af Anders Kieldsen Tyebroe, Horer i Bergens Skole og siden Sognepræst til Hinderaae og Stiernerøe i Ryefylke Provstie i Christiansands Stift, har man:

Absalon, *Historia Sacra*, Comoedieviis sammenskreven. Kiøbenhavn 1618 8vo. (f)

Men jeg har ikke været saa lykkelig at see dette Stykke.

Hans Excellence Herr Geheimeraad Hielmstierne har havt den Bevaagenhed, af sin kostbare Danske Samling at meddeele mig trende Danske Skuespil i Haandskrift. Da de to ikke henhøre til dette Tidsrum, og det første Ark af denne Efterretning om Skuespil allerede var trykt, da jeg bekom disse Haandskrifter, saa giemmes de til en anden Leilighed. Det tredie har til Forfatter Jens

(f) See Efterretninger om Nye Bøger og lærde Sager i Danm. og Norge for Julii og Aug. Maaneder 1757. S. 85. it. Worms Lexicon.

Jens Kieldsen, først Rector i Ribe, siden Præst i Landskrone, og derefter tillige Provst i Ronneberg Herred. (g) Paa dets første Side staaer:

Denne *Comediæ* er bleffuen *exhiberit* aff mig Jens Kieldsen Til hæderlig og høilærde Mand M. Jens Dynessons (h) Bryllups Høytid Bisp her sammesteds den *Augusti* 1630.

Stykket, som ingen Titel har, indeholder Josephs Historie, fra den Tid hans Brødre begynde at hade ham for hans Drommes Skyld, indtil Jacobs Fremstillelse for Pharao. Det er paa Vers, har fem Acter og tre og tyve Personer, nemlig. Deus, Pharao, Potiphar, Sephira, Jacob og hans tolv Sønner, Mercatores, Magi, Blephoro, Leonides, Dromo, Morio og desuden Prologus og Epilogus. Den første Act endes dermed at Jacobs Sønner indbilde ham, at Joseph er død. I den første Scene klager Jacob over det Had hans andre Sønner bære til Joseph, som kommer til og

(g) See Worm.

(h) Jens Dinesen Jersin.

og borsendes at opsøge sine Brødre. I den anden holder Jacob en Enetale, hvori han end videre yttrer sin Frygt for Joseph. I den tredie tilkiendegive Josephs Brødre deres Forbittrelse over hans Stolthed og Drømme. Joseph kommer til. De ville dræbe ham. Ruben giver det Raad at kaste ham i en Grav og gaaer. I det de ville følge Rubens Raad komme Ismaelitiske Kiøbmænd, til hvilke de sælge ham. Den fierde er en Enetale af Ruben, som troer at finde sin Broder Joseph i Graven. Her er den:

Eya skulde dette vell anstaa
At handle med sin Broder saa
Slett ingen Skam mon i dem være
Ey brørlig Kiærlighed ey Ære
Ey broderlig Hierte thro och Sind
Som Mildhedt kandt dem bilde indt
De ey som gamle skammes ved
Met Barnet komme trett affsted
Men nu gaar jeg til Kulen hen
At drage ham deraff igien
Ho ho Joseph tier du quer
Jeg Ruben din Broder er her
Vær ickon ved et fridscher Mod
Din Lycke bliffuer dig vell god
Jeg er ey kommen dig at skade
Men heller at befrie fra Vade
Huad thier du endnu saa stille?
Meener du jeg dig schuffe ville
Du skalt ey fryete siger jeg dig
For nogen Far' och Schade aff mig.

Ach

Ach huad er det? vilt du ey suare
Ingen er her kand jeg forfare
Eya, eya, ach Herre Gud
Huo har ham tagit fra oß ud
O vee det Menniſch ſlem och leed,
Som haffuer giort mig den fortred
Gud bred och bedre den gamle Mand
Den Sorig hand ey glemme kand
For hannem gruer jeg allermeeſt
Thi det vill bliffue hans død foruiſt
Och naar hand Sagen rett forſtaar
Hans Hierte i Bryſtet ſøndergaar
Ved ey derfor huad jeg ſchall giøre
Omb jeg hannem dett bud ſchall føre
Jeg maae dett giøre viſſelig
Endog det ſkeer rett ſørgelig.

I den femte Scene er Jacob forſt allene og bekymret over Josephs Udeblivelſe, Ruben kommer til og forkynder ham, at Joſeph er bleven borte, tilſidſt kommer Dan og indbilder ham hans Død.

I anden Acts forſte Scene beklager Joſeph ſin Skiæbne, hvorledes han af ſine Brødre er ſolgt til Iſmaeliterne og af diſſe til Potiphar. I anden Scene giør Potiphar Joſeph til ſin Huushofmeſter. I den tredie fortæller Potiphar ſin Huſtrue, Sephira, at han har giort Joſeph frie ꝛc. Hun bevidner ſit Velbehag derover, og naar Potiphar er gaaet bort taler hun om hendes Kiærlighed til Joſeph. Den fierde indeholder en Samtale imellem Sephira og Joſeph. Hun berom-

mer

mer hans Deilighed; men han afbryder Samtalen ved at sige hende at Potiphar har befalet ham at kalde paa hende. I den femte takker Potiphar Gud, i en Enetale, fordi han har sendt ham Joseph. Den siette er den betydelige Scene imellem Joseph og Sephira. Her er den:

Joseph.

Ey nogen Glæde i Verden her
Som jo met Sorg beblandet er
Thi naar man er friſk fro och glad
Strax vendie Glæden om til grad
Det kand jeg nu hos mig befinde
Som jeg met rette maa bekiende
Jeg ved nu ey huort jeg vil hen
Thi Sephiram seer jeg igien
Som kommer och vil mig men friſt
Huilcket jeg hende necter viſt.
Thi heller vild jeg være død
Oc ſkilt saa ved ald Jammer oc Nød
End jeg min Hußbond ſkulde bliffue
Wtro; den ſtund jeg er i Liffue

Sephira.

Diß mindre Haab jeg finder her
Jo mere oc mere jeg ham beaier
Mon jeg kand tro ſlig trodſigt Mod
I nochett Menniſk at være grod
Der ſig med graad ey laader vende
Eller oc Bøn! o mig Elende!
Ach huad haffuer hand et Anſict ſmukt
Som ſmychet er met ære oc tuct
All' andre vil jeg forglemme
Oc haunem i mit Hierte giemme.

Joseph.

Joseph.

Ach nu ved jeg ingen raad
Huorledis jeg skal bere mig ad!

Sephira.

Der seer jeg ham til maade staa
Thi vil jeg hen til hannem gaa
Met kierlig Ord at offuertale
Maaskee hand tør vel mig husuale.
God Dag Joseph min Hiertens kier
Min eniste trøst i Verden her.

Joseph.

Ach lader fare och tier stille

Sephira.

Jeg kand ey tie, Hierte lille
Siger enten slet ney eller jaa
Att jeg der effter mig rette maa.

Joseph.

Enten jeg tier eller taler
Jeg acter det ey huad j befaler

Sephira.

Ach Allerkieriſt det troer jeg ey
Att j tør mig nu sige ney
Hierte lille tenck huem jeg er
Der saadant nu aff dig begier
Jeg offuer dig haffuer at raade
Oc giøre huad jeg ey vil lade

Joseph.

Vill der sig ey med gode gelinge
Met onde kand j mig ey tuinge

Sephira.

Kand jeg eder ey saa kierlig tiltale
At j mig ville trøst' och husuale

Joseph.

Joseph.

Vil j at jeg skal eder adlyde
Huad hæderligt er maa j dar byde
Saa skall j see jeg er tilrede
At giøre huadsomhelst j bede

Sephira.

Ach mit Hiertens kieriste Kid
Vend du til mig dit Ansict blid
Adlyd mig nu i dette styche
Thi jeg vil gierne times lyche

Joseph.

Ach ney det maa nu ey saa være
Daa vaar det oß til stor Vanære.

Sephira.

Hillemend huor hellig j eder giøre
Lad'r mig ret aldrig saadant høre
Din tro Barnlille du mig skencke
Och loffuer den ret aldrig at krencke
Men elske dig o Hierte lille
Aff dig igien jeg gierne ville

Joseph.

Kierre slipper lader mig passere
Min Herre giør jeg ey slig Vanære.

Sephira.

Gud giffue at din Herre vaar
Den du nu hannem holder for
Ney! Andre Quinder tager hand vare
Men mig sin Fru lader hand fare

Joseph.

Nu nu ey vert er huad j bede
Jeg skotter ey nu om eders Vrede

Sephira.

Sephira.

Hvad siger du din sule Tiff
Jeg dig betroede mit gandske Liff
Och du vilde mig saa ilde rønne
Jeg skal derfor dig ret nu lønne.

Joseph.

Wellan lad slig Wlyche mig møde
Jeg ved jeg har ey skyld ey Brøde.

Sephira.

Ney bie, du maa ey saa Vndgaa
Mine Folch vil jeg nu kalde paa
Kommer hid, kom Syre med en hast
Joseph gior mig stor offuerlast.

Paa hendes Raab kommer i syvende Scene Syrus og endelig Potiphar ind, for hvilke hun anklager Joseph, som derpaa føres i Fængsel. Hvormed den anden Act sluttes.

Den første Act af en Bonde-Comoedie, (om hvilken herefter) opføres her imellem 2 og 3 Act. I dette Mellemrum ere Bagerens og Skiænkens Dromme forklarede af Joseph, som aabner tredie Acts første Scene med Blepharo, Arrestforvareren. Joseph beklager sin Modgang, men troster sig ved Guds Barmhiertighed. Blepharo tager Anledning af Joseph at tale om Lykkens Ustadighed, berømmer hans Dyder og anbefaler

ham vel at vogte de andre Fanger. I den anden Scene er Blepharo allene, berømmer Josephs Viisdom, spaaer ham Lykke, og siger, han allerede havde været i Anseelse, om ikke Kongens Skiænk havde forglemt ham. I den tredie ere Magi, Pharao, Lyconides (Skiænken). Magi kunne ikke udlægge Kongens Drømme, hvorfor Lyconides foreslaaer Joseph til at forklare dem. I den fierde henter Lyconides Joseph af Fængselet til Blepharos store Glæde. I den femte kommer Potiphar til Blepharo og vil vide hvi Joseph er hentet til Slottet. Potiphar er bange at Joseph skal søge at hævne sig over ham, men Blepharo trøster ham med, at Joseph er for from dertil. Her er den slette imellem Joseph og Pharao.

Joseph.

God Dag, god Dag allernaadigste Herre
Huad er eders Willie og Begere.

Pharao.

Ach vær welkommen du gudelig Mand
Mon du min' Drømme forklare kand

Joseph.

Mig foruden skal Gud suare
Som eders Drømme kan forklare

Dog siger frem i Jesu Naffn
Dett vorder visselig eders Gaffn

Pharao.

Mig siuntes i Nat, som jeg best laa
Att jeg aff Vand opkomme saa
Siu deilige Køer tyche og feede
Off'r deres Lender vare de brede
De ginge ogsaa i god Greßgang
Dett drømte jeg det Nat saa lang
Offter igien jeg monne slumme
Och saa Atter aff Vandet opkomme
Siu andre meget magre Køer
Jch' saa smucke som de andre vaar før
Bort til de andre Køer saa bolde
Mon sig de magre strax henholde.
Och dem aldelis aade de op
Med Bruske Been Hud og Krop
Lidett dereffter paa min Loffue
Begyndte jeg at slum och soffue
Daa drømte jeg ocsaa end strax
Siu skisnne deilig store Ax
De vorde alle paa en straa
Det siuntes for mig som jeg laa
Andre siu at see jeg fich
Rett i dett samme Øyeblich
Der vaare slemme sueine och grumme
Och monne alle sist opkomme
Och straxst daa aade de op de feede
Som sig saa deilig først beteede
Om Morgenen der jeg opnognet,
Daa vaar jeg nær aff Banghed stognet
Jeg tenkte flux paa de Drømme
Och mon dem fast i Hiertet giemme
Trint omkring lod jeg forhøre
Och effter viisse Spaamend spøre

Som' mig dee Drømme kund' forklare
Och Deris tydelß obenbare
Men i Ægypti Rige och land
Jeg ingen saadan Spaamand fand.
Der mig til Grunde sige kunde
Huad effter Drømme skal tilstunde
Der bleff vi meget bedrøffued aff
At ingen mig tilkiende gaff
Derneſt vill' vi dig til ecte giffue
Asnathen i Død oc Liffue
Potiphari Prestis Dotter hold
Du skalt hende haffue i din Vold
I Liff i Død i Sorig i Glæde
Dertil maat du dig nu berede
Huad samme Drømme skulle betyde
Som mig mon saare fast fortryde.

Joseph.

Min naadig Herre eders Mayestet
Met Gud vill jeg fortolche det
Och Vil jeg suare vden Spott
Dee Drømme betyde visselig gott
Thi Gud dermet vill giffue tilkiende,
Att hand Vill strax Ægypten sende
Siu gode och riige fructbare Aar
Mett Korn och Kiern i huor mand gaar
Mett andet gaat som Jorden mon bere
Der nyttig til Follchens Føde mon vere
Noch der aff skall Jorden giffue
Dett maa J udi jer Hierte skriffue
Men strax dereffter maand och saar
Siu andre dyre och magre Aar
Saa huad de gode siu fremberer
Det skall dee dyre slet fortære
Men att j drømte anden gang
Betyder att tiden er ey lang

Dee første Aar begynder nu
Eders Kongelig naade kom det i hu
Thi raader jeg nu som jeg best kand
Eders Majestet vil uelle en Mand
Som forstandig, viß och klog mon være
Der kand oss i Egypten regere
Och samle tilsammen i de gode Aar
Det meste Korn landet formaar
Huilchet skall vere alt til fromme
Naar nu den dyre tid mon komme
Att vi ey daa skal lide nød
Och slet aff Hunger suelte død

Pharao.

Joseph din tale befalder mig vell
Siger huad tydes eder med skell
Mon Wi kunde finde i vort Land
Sadan viß oc forstandig Mand
Wi haffue slet ingen i vort Rige
Som kunde være dennes Lige
Joseph jeg tencher vist ved mig
Att Guds Aand saadant taler aff dig
Sandelig uden ald tuist oc Had
Skalt du sidde offuerst i mit Raad
Mitt Huß och alt mit Konge Rige
Skalt du regere nu tillige
Min Stool och Krone kongelig
Jeg ene vil beholde for dig
Kom hid sett dig du wiise Mand
Oc tag den ring oppaa din Haand
Du skalt oc denne Kiæde fin
For vor skold bære om Halsen din
Gach hen du Deeng og hent den Kiæde
Som vi vill hannem med forære
Hereffter skall dig alle høre
Huad du befaler skal de gjøre

Oc hvo dit Raad vil ey adlyde
Hand skall det selff vist først fortryde

I den syvende Scene yttrer Potiphar endnu Frygt. Blepharo troster ham. Lyconides bringer Tidende om Josephs Ophøielse.

Et Stykke af Bonde-Comoedien opføres imellem tredie og fierde Act; denne Acts første Scene er en Samtale imellem Jacob og Josephs Brødre, undtagen Benjamin. Endnu beklager Jacob Josephs Tab, dernæst den Hunger han og hans Huus lider, og endelig sender sine Sønner til Ægypten, at kiøbe Føde. I den anden Scene er Jacob allene og beder Gud ledsage hans Sønner paa Reisen. I den tredie kommer Jacobs Sønner til Ægypten og fremstilles for Joseph; som saaledes tiltaler dem:

Joseph.

Hueden komme j oc fra huad Land
Aff huad Herkomst siger mig forbånd
Eller hui komme j til dette Rige
Saa stor en Floch maa i vist sige?

Juda.

Wi bede naadige Herre alle
Att voris Tale mothe eder befalde

Joseph.

Jaa taaler frit jeg vill vel høre
Men det vil jeg jer sige føre

At

At j rett Sandhed sige maa
Thi Løgn jeg ei kan høre paa

Ruben.

Eders Naade vi nu kommen ere
Fra Canaan det Land med Ære
Hid til Eder at kiøbe føde
Thi hiemme suelter mange døde

Joseph.

Dett er ey sandt som j nu sige
Speidere ere j alle tillige
Och ere ei komne Korn at kiøbe
Men heller omkring i Landet løbe
Ei heller for j vil giøre gott
Men at besee huor Landet er blot.

Juda.

Ach Gud forbyde wi skulle tencke
Naadige Herre paa saadan rencke
Thi wi er føde aff Erlige Stamme
Sligt att giøre motte oß vel skamme

Joseph.

Wiger hen fra mig jeg maa ei høre
Dette J will om eders stamme tøre
Jeg acter ey J eders Tale forblomme
Thi dermed kand J ingenstedß komme

Ruben.

Naadige Herre vi kand Ehracte
At j vel haffuer offuer oß Mact
Kand ved oß giøre alt huad eders Naade
For Guds Naffns Skyld ei vil lade

Dog

Doch bør j at gisre hvad billigt mon være
Thi vi ei Fiender men Venner ere

Joseph.

Pakker eder bort eller jeg skal losse
I sige skulle i kom til Hosse.
Ville j udi mine ohne Øien
Skusse mig och sige Løyen

Juda.

Wi suære ved vor H. Aands Eed
Att vi herom ey andet veed

Joseph.

De fromme tror jeg for de suære
De onde ey ved Eed och Ære
Thi alt hvad jeg sagde føre
Siger jeg endnu det maa i høre
I ere Spyndere tager for gott
Kommer att see hvor landet er blot.

Ruben.

Om j oß kiende dertil vor sleet
Min Herre daa skulle I saadant neet
Vi ere tolff Brødre oß afflet en Mand
Gammel och graa i Canaans Land
Den mindste aff oß hand hiemme er
Alt hos sin gamle Fader kier
Men en blant oß forsant er død
Och skeld fra Sorrig ald jammer och nød

Joseph.

Falskhed oc løgn hoß eder boer
Thi hvad j siger jeg iche troer

Derfor

Derfor saa vist Pharao mon leffue
Herpaa jeg eder skal lade preffue
Alle maa j ey drage did
Før den yngste och kommer hid
Eders Broder der nu er hiemme
Som J siger Vdi Faders giemme
Sender derfor en aff eder bort
Hand strax affsted kand komme fort
Och hente eders Broder hid
J andre sanges til den tid
Naar hand er kommen vil jeg proffue
Om j Sandhed eller Løgn øffue

Juda.

Sandelig oß skeer stor Wret

Joseph.

Huad hør jeg? er det ei ret
At heffne sig paa sine Fiender
Som j nu ere om jeg ret kiender
Hør Dromo huad jeg siger dig

Dromo.

Her er jeg Herre huad vil j mig

Joseph.

Lad disse vdi Fengslet ind
Met Jern och Baan du dem hart bind
Saa de ey bryde aff Jernet vd
Act well min strenge Befalling oc Bud

Ruben.

Ach wi elendige Mennisker alle
Hui skall off'r oß slig streng Dom falde?

Joseph.

Hør du ei Dromo du fule Drog
Sett dem bort hen vdi en Krog.

I fierde Scene ere Brødrene udi Fængsel. Joseph betænker sig om han skal hævne deres forrige Opførsel. Endelig beslutter han at lade dem fare, og beholde Simeon tilbage, til Gissel, at de vil komme tilbage med Benjamin. I den femte bebreide de sig deres Opførsel mod Joseph og begive sig paa Hiemveien. I den siette troster Benjamin Jacob, som er bedrøvet over sine Sønners lange Borteblivelse. Disse komme endelig og foraarsage ham ny Bedrøvelse, ved at fortælle ham Simeons Skiæbne.

Et Stykke af Bonde-Comoedien. I femte Acts første Scene beklager Jacob al sin Ulykke, lader sig endelig overtale at lade Benjamin reise med til Ægypten. I den anden befaler Joseph Leonides at han skal holde Simeon vel. Leonides gaaer. Joseph ønsker at det maa gaae hans Brødre lykkelig paa Reisen og forfoier sig til Slottet. I den tredie undrer Leonides sig over, at Joseph er saa god imod Simeon, som er en Hebreer; men slutter deraf at hans Herre selv maae være en af dette Folk. Joseph kommer tilbage, seer sine Brødre komme og befa-

ler,

ler, at der skal giores Anstalter, at de kunne spise med ham. I den fierde sætte de ankommende Brødre Mod i hverandre. De hilse Leonides og tilbyde ham de Penge, de have paa forrige Reise fundet i deres Sække. Nu hilse de og Joseph, som taget dem til Bords med sig. I den femte tage de Afskeed med Joseph, efterat han hemmelig har ladet legge sit Begger i Benjamins Sæk. I den stette henter Leonides dem tilbage som Tyve. Joseph giver sig tilkiende for dem. De bede ham om Forladelse, og han bortsender dem efter Jacob. I den syvende ere de paa Veien og glæde sig over, at de have fundet Joseph. Jacob beklager sig at de blive saa længe borte, og troer at noget ont er dem vederfaret. Hans Sønner komme og glæde ham med den Tidende, at Joseph lever. I den ottende raadfører Jacob sig med Gud, som befaler ham at drage til Ægypten. Han kommer did og modtages af Joseph, som stiller ham i niende for Pharao, der giver ham og hans Slægt Gosen Land.

Da foreſtaaende Stykke, saavidt mig er bekiendt, ingentid er trykt, saa har jeg troet jeg burde meddeele et saa meget udforligere Udtog deraf. Den tilforn anførte Bonde-Comoedie fortiener af samme Aarsag,

Aarsag, saa og fordi Opfindelsen er af Forfatteren selv, ogsaa at anføres udførligen; men da Tid og Rum denne gang ikke tillade det, vil jeg giemme den til følgende Stykke.

De Anmærkninger, Ord ꝛc. som af disse og foregaaende Stykker kunne uddrages til Tieneste for Sproget, blive samlede til et andet Arbeide.

Jeg har i forrige Stykke glemt at mælde, at Skuespillet, Karrig Niding af H. Justi, endnu sælges blandt de sædvanlige Viser trykt i dette Aar, hvilket er Aarsag at jeg ei har givet et udførligere Udtog deraf.

Fortegnelse

paa

de Skuespil, som findes i dette andet Bind.

Zarine; et Sørgespil i fem Optoge, ved Johan Nordahl Brun.

Einer Tambeskielver; et Sørgespil i fem Optoge, ved samme.

Euphemia; Tragoedie i fem Acter, af Charlotta Dorothea Biehl.

Datum in Blanco, eller: Den af sin egen Last straffede Nagerkarl; et Skuespil i fem Optoge, ved W****

Den prøvede Troskab; et Syngespil i tre Acter, af Charlotta Dorothea Biehl.

NB. Dette Blad afskiæres og sættes ind strax efter Fortalen.

Zarine.

Et Sørgespil

i

fem Optoge

ved

Johan Nordahl Brun.

Opført paa den

Kongelige Danske Skueplads

første Gang den 17 Februarii 1772.

Berlin.

Gedruckt

bey

Johann Friedrich Unger.

1772.

Til Læseren.

Ganske undseelig fremtræder min Zarine for et oplyst Publikum, der har seet saa mange stolte Skionheder fra fremmede Lande. En Merope, trods den fremmede Dragt, fremviiser dog altid stærke Træk af den ægte Skionhed. Caliste, stolt endog af sin Danske Klædning, og Zaire ere Damer, hvis Yndigheder tor fordre Tilskueres Biefald, som en vitterlig Gield. Min Zarine betræder med Frygt det Sted, hvor disse med Dristighed fremviise sig, forud forsikrede om at behage.

Ja gunstige Læser, kun dette vil jeg sige til Undskyldning for de Feil, som maatte findes i mit nærværende Arbeide, at det ei allene er det første Original-Danske Sorgespil, som er opfort paa den Danske Skueplads, men endog min første Prove i det høiere Fag af Digterkonsten. Den paalideligste Konstdom-

mer vi have, (og hvo kiender ham ikke under dette Navn?) har læst og bedømmet Zarine: hvad han sagde til hendes Fordeel, var nok til min Opmuntring; men denne Taknemmelighed skylder jeg ham, og mine Læsere denne Oprigtighed, rundt ud at tilstaae, at mange Feil ere rettede, efter hans Anviisning, at nogle endnu staae tilbage, som han har anviist, men jeg ikke været i Stand til at rette, uden alt for stor Omstødning.

Ved at giennemlæse vor store Guldbergs almindelige Historie, fandt jeg første Gang Zarine malet med saa yndige Træk, at hun lettelig kunde overtale Digteren til at beskygge et Grundrids, der var saa ypperligt anlagt. Disse ere Forfatterens Ord:

" Cyaxares har i Førstningen, som
" de andre Konger, reddet sig og Levninger-
" ne af sin Magt i de faste Stæder, hvilke
" Schytterne ikke forstode at angribe; men
" da disse Fienders første Hidsighed har sat
" sig, og Asiens Himmelegn og Vellyst og-
" saa har viist sin Kraft paa dem: ja da no-
" gle af dem vare vendte med et rigt Bytte
" tilbage til deres Fædreneland, og andre har
" uden Tvivl ladet sig kiøbe til at gaae i Kon-
" gernes Tieneste, saa begyndte Tilstanden
" at forandre sig, og Schytterne at blive min-

dre

" dre farlige. Imidlertid har Partherne,
" et Folk, skiønt Schyttisk til Herkomst, an-
" seet denne Tid for begvemmest til at rive
" sig los fra Cyaxaris Aag, og for at giøre
" det med des større Sikkerhed, givet sig un-
" der Sacernes Skyts, som og vare Schyt-
" ter, men boede Osten for det Caspiske Hav.
" over dem regierede Zarine, (maaskee Czar-
" inde,) en Dronning, som med al hendes
" Kiøns Smukhed foreenede Tapperhed og
" Klogskab. Det var meget, at see hende i
" Spidsen af sine Tropper, og uforskrækket
" at giøre og udholde de blodigste Angreb.
" Dog hos de fleeste Schyttiske Folk vare
" Qvinderne stridbare; men det vi vil for-
" undre, er, at hun havde indført Agerdyrk-
" ning og gode Sæder hos sit Folk, og ved
" sit Mod og Overlæg revet det ud fra den
" foragtede Tilstand, hun fandt det i. Saa-
" dan er den Printsesse, som Cyaxares for
" Parthiens Skyld nu maae bekrige. Ef-
" ter adskillige Trefninger, hvori Lykken hav-
" de vaklet, kom det til et Slag, som Stry-
" angæus, Kongens Svigerson, vandt. Nu
" befordrede dette vel Freden imellem hans
" Herre og hende, da Parthien igien maatte
" finde sig i at erkiende Mediens Herredom-
" me. Men Stryangæus har seet Sa-

" cernes ſmukke Dronning og er bleven for-
" elſket, og hun, hvis Liv han i et Slag hav-
" de reddet, bevidner ham, da han efter Fre-
" den beſøgte hende, paa den meeſt indtagen-
" de Maade ſin Erkiendtlighed. Heraf blev
" hans Lue heftigere; men da Zarine er lige
" ſaa dydig ſom ſmuk, og baade forſkød den
" gifte Mands Haand og Hierte, er alt for-
" gieves, og Stryangæus er daarlig nok til
" i Fortvivlelſe at dræbe ſig ſelv. „ — Saa vidt Herr Guldberg. Cteſias hos Diodorus Siculus holder en vidtloftig Lovtale over Zarine, og bevidner, at hun efter ſin Død blev dyrket af Sacerne med guddommelig Ære. II. Bog. Cap. II. Tiden, da dette tildrog ſig, var omtrent Aar efter Verdens Skabelſe 3363; altſaa 604 Aar for Chriſti Fødſel, da Joſias var Konge over Iſrael. I Memoires de litterature, tirés des Regiſtres de l'Academie royale des Inſcriptions & belles lettres findes et Udtog af Zarines og Stryanges Hiſtorie, forfattet af Hr. Boivin. Han anſeer den høiſtbeqvem til at være Indhold af et Sørgeſpil. Saa taler han derom: Ce Sujet au Reſte ſemble fait exprés pour etre la matiere d'une Tragœdie & je ne doute point que quelque excellent poët n'en ſoit tenté, tout

y est illustre. Til al Ulykke er det her faldet i en Begynders Hænder, som vil være fuldkommen fornøiet, om man anseer hans Arbeide godt nok til en Prove. Mit Sorgespil var allerede færdigt da man viiste mig en tydsk Zarine af Hr. Schønaich. Med Fornøielse befandt jeg, at den kun havde Navnet tilfælles med min, og at jeg intet vovede ved at kalde mit Sorgespil et Originalstykke. Hr. Schønaich har ingen Rhetea, jeg har derimod ingen Rebellion, hvor Stryange kan viise sin Tapperhed ved at fælde Hovedmanden, og Zarine sin Myndighed ved at stille den ophidsede Pøbel. Men nok herom: der skal uvillige Mænd til at giøre en retskaffen Sammenligning.

Lykkes dette mit Forsøg, skal jeg vist nok blive ved og ikke efterlade nogen Flid til at forandre i et andet Sorgespil hvad man med Beskeedenhed kan viise mig at være Feil i dette.

Personerne.

Zarine, Sacernes Dronning.

Rhetea, en Datter af Cyaxares, Medernes Konge, Stryanges Gemal.

Nitocre, hendes Søster.

Stryange, Medernes Anfører, Cyaxares Svigerson.

Lorano, een af Medernes Anfører, den fornemste næst Stryange.

Zarines og Stryanges, saavel som Rhetea Følge. Nogle Sacer.

Skuepladsen er i de tre første Optog nær ved Stryanges Leir, i de to sidste i Stryanges Leir. Handlingen begynder mod Aftenen den Dag, da det sidste Slag har staaet imellem Zarine og Stryange.

Første Optog.

Første Optrin.

Rhetea, Nitocre.

Rhetea.

Nitocre, hvilket Syn! eet Sværd det andet mødte,
Og Piile regnede, og Skiolde sammenstødte,
Og Skriig og Nederlag, og Mord og Blod og Død
Og min Styange der — —

Nitocre.

Forgieves alle Stød
Imod saa kiert et Liv ved vore Sukke være!
Jeg saae ham selv — —

Rhetea.

Hvordan? — —

Nitocre.

Til vore Vaabens Ære
At fare grueſom frem, og Døden for ham gik
Og Legioner faldt.

Rhetea.

Ak! mon han Seier fik?
O! grumme Krigens Gud, udruſt hans Arm med Torden!
Din Lynild fare ned og Sacer ſlaae til Jorden!
Vaag over Heltens Liv; thi min Stryanges Død
Min Faders Throne gav og mig det ſidſte Stød.

Nitocre.

Nei Himlen ynder dig, din Helt, vor Faders Throne:
Den ſkal Stryange ſnart med Seierkrandſe krone
Zarine tapper er; men hvad imod en Helt,
Hvis Løvemod har giort hans Navn til Skræk i Felt.
Os har vel Rygtet ſagt, at hun var en Heltinde —

Rhetea.

Og at Stryange hun maaſkee kan overvinde

Nitocre.

En Qvinde ham? O! nei man Under nok har hørt
Om Heltens Tapperhed —

Rhe-

Rhetea.

Men ak! mit Sind er rørt,
Jeg veed ei selv hvoraf; mit Hierte ængster, trykker,
En Anelse, gid den ei spaae min Siel Ulykker.
Jeg hører, synes mig, en Stemme hvor jeg gaaer,
Som om Stryanges Død og om min egen spaaer.

Nitocre.

Hvad Under, at du er i denne Time bange,
Da Piile, Sværd og Spyd omringe din Stryange;
Til det, som aner dig, den rette Grund jeg veed:
Stryanges Fare og din egen Kierlighed.

Rhetea.

Ja du har Ret, jeg selv med slige Grunde straffer
Mit bange Hierte; men dog intet Roe mig skaffer:
En stille Qval alt meer og meer udi mit Bryst
Opelskes uformærkt, bortjager Haab og Trøst.
Ja jeg erindrer nok den Dag, da min Stryange
Mig sagde sit Farvel, hvor var mit Hierte bange?
Og han, som altid før saa kiek og mandig var
Beklemt, uroelig da skiult Sorg i Hiertet bar.
Han neppe kunde sig af mine Arme vriste,
Som om han forud alt vort fælles Vanhæld vedste;
Han sagde tit Farvel, gik bort og kom igien
Og bad: Omfavn endnu engang din beste Ven!
O! skal jeg, sagde han, for evig dig forlade?

Og

Og mon vi aldrig meer maae see hverandre glade?
Mig kalder Krigen — du maae lære uden mig
Om Himlen byder det, at leve lykkelig.
Han gik, og disse Ord mit Hierte giennemtrængte,
Jeg ham med Suk endnu tilsidst om Halsen hængte,
Og sagde: Nei ak! nei, jeg skulde leve vel,
Naar du, min beste Deel, var revet fra min Siel?

Nitocre.

Du vilde dog ei døe?

Rhetea.

Jeg skulde overleve
En saa høitelsket Mand? nei mine Dage bleve
Mig kun til Byrde da; een Dag os begge to
Fra Livet rykke skal, til Tegn paa fælles Tro.

Nitocre.

Forlad, min Søster, jeg dit Forsæt ei kan priise:
Du Kongedatter er og Heltemod bør viise;
Stryange strider nu for elsket Fødeland,
Han stride bør som Helt, ei som Rheteæ Mand.
Han lever i vort Bryst, om han i Striden falder,
Hans Navn ei slettes ud; man hannem stedse kalder
Skytsengel for sit Land, hans Roes i Marmor staaer,
Den Helt, som døer i Krig, Udødelighed naaer.

Rhe-

Rhetea.

Nitocre! dersom du mit Hiertes Tilstand kiendte
Og saae hvor liden Trøst det kan af Skygger hentes
Thi Æren Skygge kun og Dydens Gienfærd er,
Den minder om vort Tab og saarer endnu meer.
Faaer jeg min Mand igien, naar man hans Mod be-
rømmer?
Naar Efterslægten ham blant Guder Sted tildøm-
mer?
Nei skulde Hiertet da et Lægemiddel faae,
Saa var det at han slet af Minde kunde gaae.
Men dom Nitocre selv, om jeg og kunde glemme
En Mand, som han — —

Andet Optrin.

Lorano, de forrige.

Lorano.

Hvordan! hvem seer jeg! hvilken Stemme!
Stryanges Frue her!

Rhetea.

Ja, lever han, o! siig!
Ak! lever han endnu — —

Lo-

Lorano.

Han lever seierrig:
Ei altid Lykken kan Zarines Vaaben føie,
De stolte Sacer nu sig under Aaget bøie,
Heltinden ydmyg af Stryange venter Fred,
At eftergive hun, som overvinde veed.

Rhetea.

Men hør! hvi tøver nu! hvor er dog min Stryange?
Mon han Zarine selv og taget har til Fange?
Og sig mig, var han glad og mon han saaret er?
Og mon han veed at jeg med Længsel venter her?

Lorano.

Stryange allermindst kan dette Møde vente,
Han til Ecbatana et Bud nu nyelig sendte
Med Underretning om den vel fuldendte Krig
Og om den Seier, som jeg vil beskrive dig:
Fra Solens Opgang vi med lige Mod og Lykke
Paa begge Sider streed; og ingen vilde rykke
Tilbage først —

Rhetea.

Kun kort: gik det Stryange vel?
Vidtløftighed er nu en Pine for min Siel.

Lorano.

Zarine Sacerne med Mod og List anførte,

Skiønt

Skiønt Vaaben bragede, man hendes Stemme hørte:
Frem Sacer, raabte hun, frem, frem, slaae ned for Fod
Og hug og stik og skyd! lad strømme Meders Blod!

Rhetea.

O! min Stryange, o! da var dit Liv i Fare,
Da bad min heele Siel at Himlen vilde spare
En Helt saa kier for mig: Velan, min Bøn er hørt:
Til Medynk Himlen blev ved mine Sukke rørt.

Lorano.

Knap vore Vaaben frem for tapper Modstand trængte,
Da selv Stryange sig midt ind i Faren slængte,
Alt hvad ham forekom, hans Vredes Offer blev,
Og næsten han paa Flugt den bange Fiende drev,
Da Sacer strømme frem igien fra alle Sider;
Zarine selv til Hest anfører, raaber, strider;
Hun Helten møder med betænksom Hurtighed,
Seer Faren og den strax at overvinde veed.
Da stod et blodigt Slag; alt, hvad man Vaaben kalder,
Med Gruesomhed blev brugt og Helt paa Helte falder,
En Arm den anden hug; et Sværd det andet brød,
Med

Med Glavind, Spyd og Pil man hug og stak og
skiød.
Nu saae man Krigens Gud med Vrede sig at væbne
Mod Sacers Dronning, som bestemte Krigens
Skiebne:
Hun faldt af Hesten ned; rask løb Stryange hen,
Afvendte vore Hug, opreiste Dronningen:
Kom, sagde han og følg; i mig du vist skal finde
En værdig Ven, som ei allene veed at vinde——
Hvad, sagde hun, og greb med Vrede til sit Sværd,
Jeg overvunden? nei, erkiend Heltinders Værd,
Mit Liv du reddet har, men ei min Styrke svækket,
Ei Ordenen endnu udi min Hær er brækket.
Hun sagde disse Ord og Helten hende tog
Op paa sin Arm og strax en Kreds vi om dem slog.
Men med alt dette var Stryanges Sind nedslaget,
Jeg Seierherren saae, Gud veed hvoraf betaget.

Rhetea.

Men tael, hvi sørger han? han vist nok saaret er?

Lorano.

I Hiertet ja maaskee — Jeg kan ei sige meer.—

Rhetea.

I Hiertet — nu vel an, hans høie Siel jeg kiender;
Mod undertrykte Dyd den tidt af Ømhed brænder:
Han

Han uden Suk ei seer Zarines tappre Haand,
Som nyelig Scepter bar, at bære Slavebaand.

Lorano.

Zarine tapper ei og modig er allene,
Hos hende Mod og Dyd og Viisdom sig foreene,
Og naar jeg lægger til: hun skiøn som Solen er —

Rhetea.

Man altsaa Grunden let til Heltens Ømhed seer,
Han høit Fortieneſter endog hos Fienden agter,
Og Lykkens flibrig Gunst ei uden Frygt betragter,
Den smiler nu for ham og er Zarine vred;
Med Grund befrygter han dens Ubestandighed.
Velan Nitocre, vi gaae hen for hid at hente
Den Krands, jeg flettet har, det Sværd, min Fader sendte:
Ham Krandsen være skal paa Kierlighed et Pandt
Og Sværdet Erestegn fordi han Seier vandt.

(de gaae.)

Tredie Optrin.

Lorano, (allene.)

Han vandt; men vidste du at han ved denne Seier
Sin Dyd, sin Roe har tabt; ja naar jeg overveier

Hans Mednynk, Ord og Suk og den Forvirrelse,
Jeg Elskov kunde der i Strid mod Dyden see;
Nu Blodet Skamfuldhed paa Heltens Pande maler,
Nu staaer han længe taus, nu kort og afbrudt taler,
Nu for Zarine han paa Knæe nedkaster sig
Og nu igien staaer op fra Jorden pludselig.
Ja det er aabenbart, han elsker vist Zarine:
Han sine Ønsker naae! men jeg naaer ogsaa mine:
Stryange lastefuld landflygtig blive maae
Og hans forladte Plads for mig skal aaben staae.
Da skal den Elskovs Ild, som ulmer i mit Hierte
Og det saa længe har forvoldet lønlig Smerte,
I lyse Flammer sees. Hvad Ære Lykke naar
Jeg engang til Gemal en Kongedatter faaer.
Jeg Tønder sanke vil nu til Stryanges Lue,
Opmuntre ham til sin Zarine at beskue,
Beskrive hendes Dyd og Mod og Yndighed
Og sort afmale ham Rheteæ Kierlighed.
Naar han Zarine da sit Hierte haver skienket
Og Troe og Love mod sin Brud og Konge krænket;
Jeg for Cyaxares da som Misgiernings mand
Ham strax anklage skal; men see der kommer han.

Fierde Optrin.

Stryange. Lorano.

Lorano.

Du tappre Meders Helt, vort Riges Haab og Stytte!
Til Lykke nu med Fred og med dit rige Bytte.

Stryange.

Hvem jeg? jeg lykkelig! fordi jeg vandt et Slag?
Jeg burde, det er vist, velsigne denne Dag.
Med Glæde mødte jeg den blide Morgenrøde;
Men Aftenen ak! den vil bittre Smerter føde —
Vi faae Lorano snart den længe ønskte Fred,
Zarine selv af Mord og Brand og Krig er kied.
For mig er dog ei Fred, en Striid er i mit Hierte
Imellem Lyst og Pligt, imellem Fryd og Smerte,
Imellem Frygt og Haab og Had og Kierlighed,
Min sønderrevne Siel ei nogen Redning veed.

Lorano.

Stryange! hvad er det? i Dag da Glæden byder,
Alt hver en Meder sig i Seiers Sange fryder;
Du eene sukke skal? Du føler intet af
Den Glæde, Himlen selv det ganske Rige gav.
Du sørger og hvorfor? oplad mig dog dit Hierte,
Det ellers briste maae, dølg ei din Qval og Smerte!

Tal frit, du kiender mig, min Taushed og min Troe
Hvo veed? mit ringe Raad ——

Stryange.

Det kan ei skaffe Roe.
Siig hvad Undskyldning er? hvad Raad for en Lastværdig?
Som nedrig Vellyst giør til Sviig, til Meeneed færdig,
Som glemmer Lov og Pligt?

Lorano.

Jeg dig begriber ei;
Hvor er Forræderen?

Stryange.

Hvor er han! — det er jeg;
Jeg, som forraade vil den beste Svigerfader,
Jeg, som hans Datter nu mod Pligt og Eed forlader,
Jeg, som hans Fiende til Gemal begiere kan
Og voldsom slukke vil min første Elskovs Brand?
Ja jeg, som taler her, jeg selv er det Uhyre.

Lorano.

Hvis du kun mod dig selv din Vrede vilde styre,
Da var du mindre grum, Rhetea elsker dig?

Det

Det tænker du! men viid, at hun forstiller sig
Hun troeløs er — —

Stryange.

Nei holdt, du hendes Dyd vanærer,
Og ved opdigtet Trøst lastværdig Lue nærer:
Du ei formindske maae min Last og hendes Dyd

Lorano.

Nei aldrig kiendte jeg den ondskabsfulde Fryd,
At smigre for min Ven ved andre at fornærme;
Nei Himlen dig og mig saa sandt fra Ondt beskierme,
Som din Rhetea nu koldsindig troeløs er;
Men du, som Hofmand, bør ei sligt dig tage nær.
Ja ved qvindagtig Dyd en Helt som du maae kiedes;
Nei nei, en værdig Brud Stryange nu beredes,
Som ligner ham i Mod. Zarine seierrig
Sin Haand, sit Hierte, ja sin Throne byder dig.

Stryange.

Skal jeg da min Gemal og Kongen selv forraade?

Lorano.

Som Konge kan du let undvære Kongens Naade,
Da bliver Villien Lov, du viis, retfærdig er,
Naar dine Ønsker du i alt opfyldte seer:

Stryange.

Det er Tyranners Sprog

Lorano.

Nu vel, adspørg din Ære
Bør den i Helters Bryst ei Herskerinde være?
Den ofte fordrer at en nedrig kielen Lyst
Fornægtes, drives ud af mandigt hærdet Bryst.
Til Thronen Himlen dig i Dag en Vei bereder——

Stryange.

Hvad? Himmel? nævn ei den, den hader en Meeneder

Lorano.

Men naar du soret har en ubetænksom Eed,
Da bryd den uforsagt og Himlen blier ei vred;
Rhetea har hun vel en Throne dig at byde?
Cyaxares kan døe; men du maae dog adlyde
Har ei Astyages til Faders Throne Ret?
Og at adlyde ham, betænk hvad koster det?
Velan, din Lykke grib, du kan med Fryd bestige
En Throne, som du vandt foruden Blod og Krige
Og for din Konges Had kast al Bekymring hen,
Du var hans Undersaat, du bliver da hans Ven.

Stryange.

Hans Ven! han elske den, som mod en yndet Datter—

Lo=

Lorano.

En Konge Venskab kun paa Grund af Nytten skatter,
Med mægtig Naboe vil enhver i Forbund staae,
Men Dyd og Last ei i Betragtning komme maae.
Nok, Æren byder dig——

Stryange.

Jeg kiender ingen Ære,
Som kan mod Dyd og Pligt og Troeskab stridig være.
Naar en Lastværdig jeg endog paa Thronen seer,
Jeg undertrykte Dyd dog altid agter meer.

Lorano.

Alt det er Heltes Dyd, som Ærens Love lærte.
Mit Raad foragter du! men spørg engang dit Hierte,
Det strax retfærdiggior din Lues Heftighed,
Zarine, siger det, fortiener Kierlighed.

Stryange.

Ak! du bevæbner dig mod Dydens svage Side:
Fornuften kan ei meer mod dig og Hiertet stride,
Velan, det er forbie, jeg Tiger være maae,
Rhetea du af mig dit Banesaar skal faae.
Ja du skal døe af Sorg, fordi jeg blev Forræder,
Det hærde skal mit Sind jo meer Rhetea græder,
Min første Kierlighed til Grumhed vendes skal,
Kom med dit onde Raad, tal nu, Lorano tal.

Lorano.

Rhetoæ Falskhed maae din Heftighed undskylde,
Jeg som en trofast Ven mit Løfte skal opfylde,
Ved mig retmæssig Sag du skal mod hende faae,
Forlad dig kun paa mig, jeg strax begynde maae.
(han gaaer.)

Femte Optrin.

Stryange, (allene.)

Ak! Himmel! hvilket Skridt! hvor er jeg? hvilke Tanker!
Af Skræk, af Skamfuldhed mit grumme Hierte banker,
O! Guder, o! hvi slaaer ei Vredens Torden ned
Og knuser en Barbar og straffer Gruesomhed?
I tøve! nu velan, alt meer mit Hierte hærdes,
Jeg snart ei længer skal for Guder, selv forfærdes,
Til Laster jeg alt meer og meere Styrke faaer,
Om Pligt og Dyd og Gud al Tanke mig forgaaer.
Zarine! ja du har en Talsmand i mit Hierte,
Som alt for meget mig om dine Dyder lærte.
Den Viisdom hun mig tit i Krigen skue lod,
Den Ædelmodighed, det meer end Heltemod.
(efter nogen Taushed.)
Hun taler, hvilket Sprog og Tænkekraft og Orden!
Hun

Hun strider, hvilket Mod! hun truer, hvilken Torden!
Hun byder, Tigren selv med Lyst adlyde vil!
Hun hader, hvilken Skræk! hun elsker, hvilken Ild!
Men hvad! Rhetea der ——

(hun kommer hastig ind.)

Siette Optrin.

Rhetea, Nitocre, Stryange.

Rhetea.

O! jeg min Seiervinder
Omfavner, men hvordan! jeg dig bedrøvet finder;
Tag min Stryange dog, tag Deel udi min Fryd,
Og af Rheteæ Haand ei denne Krands forskyd,
Og dette Sværd, som dig ——

Stryange.

(rykkende Sværdet af hendes Haand.)

Ja jeg skal Sværdet tage,
Men viid, en Troeløs kan ved Gaver ei behage.

Rhetea.

En Troeløs! Himmel! hvad! hvo har bedraget dig?

Stryange.

Det veed Rhetea best! skielv, naar jeg hevner mig!
Nok, lad mig gaae — —

Rhetea, (holder ham tilbage.)

Nei holdt, igiennemboer mit Hierte.
Jeg skielve for din Hevn! hvad er det, hvilken Smerte?
Forklar mig denne Drøm! hvordan du hader mig?

Stryange.

Jeg hader, straffer og forbander altid Sviig.

Rhetea.

See din Rethea her for dine Fødder falder
Og Jord og Himmel selv til Straf og Hevn paakalder:
Gid Lynilds Straaler ned udi mit Hierte slaae
Og Jorden revnende mig strax opsluge maae
Om ei min heele Siel for dig Stryange brænder
Og om jeg anden Fryd og Roe og Lykke kiender,
End den, jeg føler i din omme Kierlighed;
At leve, dee hos dig jeg stedse var bereed.
Hvor ofte har jeg sagt? hvor ofte skal jeg sige?
At jeg foragtede min Faders heele Rige
Og vilde glad med dig midt i en Ørken boe
Og jeg, jeg skulde nu ei længer være troe.

Ri-

Nitocre.

Rhetea har du glemt Cyaxares din Fader!
At for hans Undersaat du dig saa dybt nedlader?
Viid disse Sukke kun vanære meer din Stand.

Rhetea.

Nei de mig Ære giør, de ofres til min Mand.
Om jeg mit Hierte selv af Brystet kunde rive,
Jeg var i Stand dertil, for Troeskabs Pandt at give;
Men er ei Taarer nok? foragter du min Eed?
Velan, stød til og hevn en skuffet Kierlighed.

Stryange, (ved sig selv.)

O! hvilken gruesom Strid, mit Hierte bliv forhærdet

Rhetea.

Stryange tal, hvordan! du er maaskee forfærdet,
Fordi Mistanke dig saa vit forledet har;
Siig, hader du endnu, elskværdige Barbar.

Stryange.

Nei Kierlighed til dig er Kilden til min Smerte;
Men gid kun bittert Had opfylde maae mit Hierte
Jeg maae, — jeg gyser for min egen Gruesomhed
Jeg maae forglemme dig og Himlen og min Eed.
(han gaaer.)

Syvende Optrin.

Rhetea. Nitocre.

Rhetea.

Retfærdig Himmel, hvad! var det ham selv som talte?
Min Mand! Stryange, som sit Raserie afmalte?
Jeg gyser, hvilke Ord! min Søster ak jeg maae——

Nitocre.

Uskyldige, du skal af Himlen Biestand faae.
Hvo kan udredde sig af disse Bitterheder?
Og hvo kan holde ud det Stød, man os bereder?
Stryange nu saa grum, der før saa venlig var,
Mod Dyden, Guder, dig en spottende Barbar.
Han! en Misgierningsmand! han sin Rhetea hader?
O! Gud, i hvilken Qval han sin Gemal forlader!
Ja Himmel! hvis du dog endnu retfærdig er
Og undertrykte Dyd paa Jorden haver kier,
Straf en Lastværdig — —

Rhetea.

Nei beed godt for den Forræder!
Den kun er uden Haab, som sig i Laster glæder.
Han skrækkes ved sig selv, han strider, gid han maae
I Guder! hører, gid Stryange Seier faae.

Ende paa første Optog.

Andet

Andet Optog.

Første Optrin.

Stryange, (allene.)

Hvad Strid udi mit Bryst, en Ild den anden møder:
Af Ømhed nu for dig Rhetea Hiertet bløder,
Nu Sacers Dronning vandt og hendes Yndighed
Udjager af mit Bryst min første Kierlighed.
Nu Pligt og Eed igien mit Hierte sønderriver,
Min Elskov hader jeg, og selv min Bøddel bliver.
Ja, Dyd, Uskyldighed! du har, jeg føler det,
Du har i Himlen den, som vaager for din Ret —
Men Sacers Dronning — Nei jeg Dyden overvinder
Jeg glemmer Eed og Pligt og ingen Lov forbinder —
Dog — hvorfor glemme Pligt? Jeg Dronningen har kier:
Det er: jeg agter høit Dyd og Fortieneſter — —
Men kan Meeneederie paa denne Grund undskyldes?
Nei, Laſter dog omsonſt med Dydens Glands forgyldes:

Hvad

Hvad har Rhetea giort? Mon hun lastværdig er?
Fordi jeg ønsker det og har en anden kier?
Dog har Lorano sagt —— Men see, der er Zarine,
O! Himmel, hvilke Træk og majestætisk Mine!

Andet Optrin.

(Zarine og en Vaabendrager, tillige med fire Bevæbnede, som gaae tværs igiennem Skuepladsen, og Stryange.)

Zarine.

Stryange! Meders Helt og Martis tappre Søn!
Ved dig blev denne Dag for alle Dage skiøn.
I Dag jeg første Gang min Ligemand har fundet,
Som ei ved Vaaben har, men ved Velgierning vundet;
Men viid, jeg taaler ei at du mig overgaaer,
Og til at hevne mig jeg vist Anledning faaer.
Da vil jeg lære dig at Sacers Dronning eier
Et Hierte, som attraaer ei nogen større Seier,
End den, at vinde ved Heimodighed og Dyd;
At giøre Vederlag er store Sieles Fryd.
Blant mine Sacer var det kun min sande Ære,
Naar jeg den Ypperste ved Dyder kunde være,
Saa tit Fortieneste jeg gav sin rette Løn,
Og rørt af Medynk blev ved den Fortrængtes Bøn.

Og

Og du, Stryange — Nei du bør ei Seier vinde:
I Ædelmodighed du skal din Lige finde,
Jeg utaalmodig nu kun ønsker Leilighed,
Hvorved at faae beviist min Siels Erkiendtlighed.
I Krigen saae jeg dig din Hær som Helt anføre,
Og dristigt Anfald med Forsigtighed at giøre;
Jeg blev din Viisdom vaer og saae dit sande Mod.
Ak! tænkte jeg, i Dag vil Seier koste Blod.
Jeg Ild i Sacerne ved mine Raab oppusted:
Og selv med Raad og Mod og Vrede mig udrusted;
Jeg følte mig ei selv, jeg allevegne var,
Og denne Arm til dig, Stryange, Døden bar.
Jeg faldt og mine Folk jeg hørte strax at skrige:
O! Dronning o! nu faldt med dig, det heele Rige:
Min Siel igiennemtrængt af denne Torden blev,
Mit Pilekoger jeg forbittret sønderrev.
I dette Øieblik jeg først min Fiende kiender:
Du selv mig rykker ud af dine Meders Hænder
Opbyder os til Fred og vil ei stride meer,
Fordi du ved mit Fald mit Folk nedslaget seer.
Du ei benytter dig af min uhældig Skiebne,
Du kun med Vaaben vil modVaaben dig bevæbne,
Med en Ulykkelig du har Medlidenhed,
Og mig forunder Valg imellem Strid og Fred.
Paa Ædelmodighed jeg vist ei kunde skionne,
Om med Høiagtelse jeg dig ei vilde lønne;
Ja ønsker Meders Helt med os at have Fred:
Velan, at slutte den jeg er med Lyst bereed.

Stry-

Stryange.

Et andet Forbund først vi bør o! Dronning giøre,
Du før min Meening veed; o! maatte jeg kun høre
Et Svar, som glædede min længselfulde Siel!
Velan, det staaer til dig, bestem Stryanges Vel.

Zarine.

Stryange! ja du er det beste Hierte værdig.
Betaler det min Gield, velan saa er jeg færdig;
Jeg Hiertet skylder dig; retmæssigt er dit Krav.
Det Liv bør være dit, som du mig nyelig gav:
Men kielen Elskov bør ei dig og mig forleede,
Smaa Siele drives kun ved heftig Attraa's Hede.
Cyaxares maae først samtykke dette Baand.

Stryange.

Cyaxares, hvorfor?

Zarine.

Han selv med egen Haand
Stryange leede skal som Brudgom til Zarine.

Stryange.

Al Ophold blive vil min Siel til Qval og Pine,
Til Kongen sender jeg strax en Herold, som skal
Berette Seieren, min Elskov og dit Valg.

Za-

Zarine.

Men er det saa du vil din Brud engang behage?
En Dronning tænker du udvælger til sin Mage
Den, som mod Eed og Pligt sin Herre har forladt,
Den, som har paa sit Navn et Lasters Mærke sat?
Nei nei, Stryange viid jeg Ærens Love kiender.
Et nedrigt Baand ei skal vanære disse Hænder;
Om du som min Gemal til Roxanace kom,
Cyaxares med Grund strax fældte denne Dom:
Zarine nu ei meer har kunnet Modstand giøre,
Hun derfor har forsøgt Stryange at forføre;
Man kiender Qvinders List; hun, for at skuffe mig,
Med Overløberen endog foreener sig.

Stryange.

Nei dette gaaer for vidt — —

Zarine.

Stryange dæmp din Vrede
Du vil dog aldrig mig til denne Skam forleede?
Jeg her i Faders Sted Cyaxares anseer.
Du ikkun som hans Son mit Hierte værdig er.
Paa ædle Handlinger man høie Siele kiender;
Hvor sødt, naar en Monark foreener vore Hænder,
Naar tvende Rigers Folk med samlet Iver skal
Ved Bøn til Guderne velsigne vores Valg:
Saa staaer det Konger an sin Bryllupsfest at holde.

Stryange.

Ak! Himmel, hvilken Qval maae det min Siel forvolde

Zarine.

Stryange! men hvordan er det dig til Besvær,
At tale nogle Ord for den, du haver kier?
At sige din Monark, hvis Vink du bør adlyde,
At Sacers Dronning har en Krone dig at byde?
Og at vi begge to vort Venskab byde ham?
Er det for vanskeligt? anseer du det for Skam?

Stryange.

Før maae du føre mig til Parthien som Slave.

Zarine.

Jeg altsaa til Gemal skal en Friegiven have!
Før straffe Himlen mig; men siig mig, kiere siig:
Hvad mod Cyaxares dog har opirret dig?

Stryange.

Hør Dronning, straf mig kun med Spot, Foragt og Vrede:
Jeg mod det værste Stød mit Hierte vil berede;
Men viid: Cyaxares jeg aldrig meere seer,
Og aldrig af hans Mund Befalning tager meer.
Imellem ham og mig alt Forbund er ophævet,

Jeg

Jeg hidtil har hans Ret med Flid og Mod handthævet,
Han aldrig ventet har, dog skienker jeg ham Fred;
Ei nogen Dødelig til saadant Grunden veed.
Zarine troe dog kun Stryange Æren kiender,
Og skiønt en heftig Ild udi mit Hierte brænder,
Den før fortære mig, før jeg bekiender her
Hvad Grunden til mit Had og min Bekymring er.

Zarine.

Men hvo er Borgen for at ei min Ære lider?
Din Taushed — —

Stryange.

Dronning, viid det mod mit Løfte strider
Og mod min Pligt — —

Zarine.

Nu vel, men tænk at Æren er
En Skat, vi meere bør end Livet have kier.

Tredie Optrin.

Lorano, de forrige.

Lorano.

Ved Leiren venter dig, Stryange, nu den Skare,
Som for sit Fødeland har sat sit Liv i Fare,
Hvis Saar bevidne dig, at de foruden Frygt
I Krigens Heede har det Yderste forsøgt.
Naar deres Tapperhed personlig du berømmer,
Enhver med sine Saar sig strax lykkalig dømmer.
Og du o! Dronning følg Anføreren og see,
At Roes for Tapperhed kan læge Saarede.

Zarine.

Ja kom Stryange! vi gaae hen for at beskue
De grumme Virkninger af Sværd og Spyd og Bue;
Og vore Saarede skal lære dig og mig,
At Seierherren selv endog har tabt ved Krig.
Hvad har Monarken vel til Vederlag at give
For dem, som Haand og Fod i Krig afhugne blive?
Naar Sundhed er forliist, hvad gior da lykkelig?
Den derfor Bøddel var, som Glæde fandt i Krig.
Min Gud, hvor trænge sig de Sukke til mit Hierte,
Som stønnes ud af den, der under Vee og Smerte
Paakalder Lægens Hielp og gyser for sig selv?
Kom, følg min Helt, betragt vor Grueſomhed og
skielv.

(de gaae.)

Fierde Optrin.

Lorano, (allene.)

Hvad Uforsigtighed! han hid Zarine førte.
End om Rhetea kom og deres Tale hørte!
Og deres Kierlighed; da var den heele Sag
Til fælles Undergang og Skiendsel lagt for Dag.
Jeg til Rhetea selv bør dette Budskab føre;
Af falsk Fortroelighed en Dyd jeg her skal giøre.
Dog nei — hvis hun derom kun mindste Kundskab fik,
Hun strax med Bøn og Graad til Sacers Dronning gik,
Og hun, af Pligt og Dyd og Eed en blind Slavinde,
Sig aldrig vilde meer til en Meeneeder binde:
Stryanges Vanhæld da med min foreenet var;
Men see, der kommer hun, nu gielder det et Svar.

Femte Optrin.

Rhetea. Lorano.

Rhetea.

Som Natten sagtelig op over Himlen glider,
Saa voxer Frygt og Sorg; forgieves Haabet strider.

Men hvad! Lorano her! tal, glæd mig, om du kan?
Siig, hvad fortryllet har den allerbeste Mand?

Lorano.

Hans Brøde Himlen veed; men nok han er lastvær-
dig,
Og til jeg veed ei hvad for en Misgierning færdig.

Rhetea.

Til en Misgierning han! o! nei Stryanges Siel
Er alt for stor dertil, jeg kiender ham for vel.

Lorano.

Hvad vil du kalde det, om han Rhetea hader,
Og om Forræderie opspindes mod din Fader?

Rhetea.

Forræderie — min Mand! nei du lastværdig er,
Som mod en prøvet Dyd, mod den jeg haver kier
Saa grov Beskyldning tør med dristig Frækhed føre.

Lorano.

Tillad, jeg beder dog — —

Rhetea.

Jeg intet meer vil høre.

Lorano.

Din egen Velfærd — —

Rhetea.

Naar om ham jeg intet veed,
Adspørger jeg saa trygt min egen Kierlighed.

Lorano.

Men Kierlighed er blind — —

Rhetea.

Men Blindhed selv er Lykke,
Naar større Lys alt Haab kun skulde undertrykke:
Ja selv Vildfarelse gior ofte lykkelig;
Var end mit Haab en Drøm; bør du da vække mig?

Lorano.

Elskværdige! jeg bør, en hellig Pligt mig byder,
Just naar det falske Haab sig midt i Drømmen fryder
Og nær sin Undergang paa Bredden roelig laae,
Bør jeg da tie, som en Afgrund aabnet saae?
Hvad kan friekiende mig, om jeg det mindste dølger?
Min Taushed bliver vist ei uden grumme Følger.

Rhetea.

Nu vel! saa tal, men tænk, du taler om min Mand;
Usandhed allermindst mod ham jeg taale kan.

Lorano.

Jeg veed ei endnu alt; men nok, Stryange søger
Din Undergang og det, som meest min Frygt forøger —

Rhetea.

O! Himmel! styrk mig dog mod et saa gruesomt Stød:
Bliv ved, Lorano, tal, forkynd mig kun min Død.

Lorano.

Bag ved Stryanges Telt jeg nyelig fik at høre
Hans Ord til Bagoas: du, sagde han, skal føre
Mig Underretning om hvad Virkning Giften giør,
Vent til hun drukket har og løb saasnart hun døer.

Rhetea.

Lorano, ja jeg døer, al Kraft med eet forsvinder;
Den kolde Gysen jeg i hver en Aare finder;
Jeg døer foruden Gift; o! Himmel styrk mig dog,
Saafremt du nogen Deel i Dydens Skiebne tog.

Lorano.

Den vaager over Dyd og redder den af Fare,
Maaskee den ved min Haand vil her dit Liv bevare,
Følg derfor strax mit Raad, du Flugten tage maae:
Af mig du Vagt og Vogn og Følgeskab skal faae.

Rhetea.

O! hvilket grueſomt Raad! jeg flye fra min Stryange!
Dumdriſtige, du tør endog af mig forlange,
At jeg paa dine Ord ſkal ſlig Beſkyldning troe?
Forvirret, ſkielvende, betagen Sands og Roe,
Jeg iiler for at faae nyt Lys i dette Mørke;
Stryanges egen Dom ſkal dine Ord beſtyrke;
Saa længe tvivler jeg——

Lorano.

Holdt! holdt, jeg dig beſvær
Ved Guder, Himmel, ja ved alt hvad helligt er:
Det er min Undergang, min Død, om du mig røber;
Jeg, ſom til dig med Frygt og Livets Fare løber,
Saaſnart jeg mærket har det Stød, ſom truer dig,
Vil du til Vederlag da ſaa forraade mig?

Rhetea.

Jeg din Oprigtighed med Taushed ſkal belønne,
Saafremt jeg ellers veed paa Venſkab ret at ſkiønne,
Men intet ſtille kan min Siels Uroelighed
Førend jeg haver talt——

Lorano.

Tænk paa din Sikkerhed;
Lad kun den første Storm ſit Raſerie udtømme,
Forſøg imidlertid hans Vrede at undrømme.
Med Tiden han maaſkee om Naade beder dig.

Rhetea.

Lorano, denne Bøn var let bønhørt hos mig:
Men om jeg Flugten tog — nei jeg vil alt forsøge;
Lad end min Dristighed min Sorg og Straf forøge,
Jeg for Stryanges Fod med Bøn mig kaster ned,
Paa Himlen stoler jeg og min Uskyldighed.
Min heele Siel udøst i Suk og Graad skal være,
Med en Ulykkelig han vist skal Medynk bære!
Han skal tilgive, ja han skal omfavne mig,
Min Kierlighed tilsidst skal blive seierrig.
Og denne Gift maaskee en anden han bestemte
Maaskee — jeg veed ei hvem, mit Navn han dog ei nævnte?
Og hvoraf slutter du den lavet var for mig?
Lorano! nei jeg troer du har bedraget dig.

Lorano.

Men naar — —

Rhetea.

Berøv mig dog ei denne søde Tanke,
Lad en udmattet Siel af Haabet Kræfter sanke,
Forskaan mig for at troe — —

Lorano.

Jeg svær ved Guderne:

Rhetea.

Spar kun din Eed og ynk en daarlig Tvivlende.
Min Tvivl er dog en Pligt og Haabet er min Glæde;
Ja skal jeg end engang min Daarlighed begræde,
Saa veed jeg dog jeg har, trods Skiebnens Bitterhed,
Bevaret til min Død en hellig Troeskabs Eed.
Fra første Dag da han mit unge Hierte rørte,
Da første kielent Suk fra bange Brøst han hørte,
Da jeg ham skiælvende gav første Gang min Haand,
Har Venskab meer og meer bekræftet dette Baand.
Han var min Mand, min Ven, min Elsker og min Glæde,
Hans Hierte var for Dyd og Kierlighed et Sæde;
I Fred elskværdig og en tapper Helt i Krig,
Og denne Helt var min og jeg var lykkelig.

Lorano.

Du var, det er forbie ——

Rhetea.

Det samme Sprog du taler
En ængstet Kierlighed kun ilde den husvaler,
Som giør en elsket Ven forhadt, mistænkelig:
Nei, viid jeg elsker ham til Trods og hader dig.
Gaae bort, forund mig Roe ——

(Han gaaer.)

Siette

Siette Optrin.

Stryange, Rhetea.

Rhetea.

Han tør min Mand vanære?
Nei min Stryange! nei! mit Hierte dit skal være,
Man sige hvad man vil — men Himmel er du der?
Forbittret! o! betænk, jeg din Rhetea er.

Stryange.

Forskaan mig dog engang for disse Suk og Bønner,
Jeg kiedes kun derved; jeg er ei den som skiønner
Paa Qvinders kielne Graad; forstyr mig ei; jeg veed
Alt hvad du sige kan om Troeskab, Kierlighed.

Rhetea.

Stryange! straffer du saa haardt det beste Hierte?
Jeg segner kraftesløs; og savner i min Smerte
Den ømme Trøst, som før har lindret al min Nød,
Den Trøst at græde frit i min Stryanges Skiød.
Er du ei meere min, hvad har jeg da at haabe?
Hvi vil jeg da omsonst til døve Guder raabe?
Stryange! maatte jeg endnu omfavne dig
Og døe udi din Arm, saa døer jeg lykkelig.
O! du bevæget er, maaskee det dig fortryder?
Mit ganske Hierte jeg dig strax igien tilbyder.

Den

Den Glæde mig forund, jeg dig tilgive maae ——
Lad mig min Mand igien, lad mig dit Hierte faae.
Ja Himlen veed det best, mit ømme Hierte brændte,
Det Suk paa Suk for dig til Krigens Gud opsendte,
Og da du Seier vandt, min glædefulde Siel
Forvirret spurgte strax: gaaer det Stryange vel?
Men nu jeg kommer her for Hiertet at udbrede,
Min allerbeste Ven! har jeg fortient din Vrede?
Trøst din Rhetea dog, tal, min Stryange, tal
Befrie min ømme Siel, jeg ellers dør af Qval.

Stryange.

O! hvilke Følelser! mit Hierte sønderrive:
Og dine Sukke mig saa mange Tordner blive,
Bebreide mig min Skam; ja jeg lastværdig er,
Det dig uværdigt er, om du mig haver kier.

Rhetea.

Den mindst lastværdig er, som meest sig selv for-
dømmer;
At tie med sin Roes den Viise stedse sømmer.
Kom min Stryange, kom, lastværdig som du er;
Bekiend det nok engang og jeg dig elsker meer.

Stryange.

Rhetea! ja du var en bedre Skiebne værdig.
See der er Sværdet, stød og straf kun en Lastværdig.

Rhetea.

Ak! Himmel! med dig selv du ikkun fører Krig,
Men naar jeg elsker, ja naar jeg tilbeder dig,
Er det endda ei nok! skal endnu Klager høres?

Stryange.

Ja min Misgierning ei dermed retfærdiggiøres.

Rhetea.

Misgierning! store Gud! tal dog, jeg dig besvær,
Oplys min bange Siel! tal om du mig har kier.

Stryange.

Om jeg dig haver kier! Du Hiertet sønderriver,
Din Ømhed straffer mig og Stød paa Stød mig giver,
Ja Skam, Bebreidelse med Harm foreene sig,
Og storme i mit Bryst, som for at dræbe mig;
Jeg, jeg er en Barbar, det skal din Sorg dig lære,
Jeg kan Fortvivlelsen ei meer i Hiertet bære,
Den bryder voldsom ud: hør nu din Mand og skielv:
Jeg hader Dyd og dig og Guder og mig selv.
(Han gaaer.)

Sy-

Syvende Optrin.

Rhetea. (allene.)

Hvor er jeg! hvilken Skræk! ak! Himmel jeg fortviler!
Nei efter den Barbar med svage Skridt jeg iiler
O! Himmel du som seer min Smertes Bitterhed,
Formild hans Raserie og styrk min Kierlighed.
(Hun gaaer.)

Ende paa andet Optog.

Tredie Optog.

Første Optrin.

(Stryange kommer ind og har Zarine ved Haanden.)

Zarine.

Dyb Taushed herſker her. Paa Mørkets lette Vinger
Fremglider ſtille Nat, dens ſorte Sløer omringer
Naturens heele Kreds: Nu er det Tid og Sted,
At aabenbare dig min Frygt og Kierlighed.

Stryange.

Din Frygt — —

Zarine.

Stryange, ja gid den ugrundet være!
Og min Vildfarelſe du mig kun vilde lære,
Jeg elſker Sandhed høit; men Hiertet ønſker her
Et Vidnesbyrd af dig, at det bedraget er — —
Jeg Krigen har forſøgt og Stæder overvundet,
Jeg Freden dyrket har og i dens Skygge fundet
En

En sød og stille Roe og føler al den Fryd,
Som Konger føle kan ved at belønne Dyd.
I Dag jeg føler først en Ild udi mit Hierte,
En Fryd, som ligner Frygt, en Vellyst fuld af Smerte,
Af Længsel, Ønsker, Tvivl, Mistanke, Traurighed,
Velan, jeg fatter let at det er Kierlighed.
Men skal dog Kierlighed til Selskabsbroder have
En Qval, som Elskeren bestandig gior til Slave?
Er stedse Kierlighed Lykkesaligheds Ruin?
Maaskee den er det kun, saasnart den er som min?
Ja dette bør jeg troe; til dig jeg derfor kommer,
Min Elsker være skal min og sin egen Dommer.
Du sukker, skielver ved at nævne Kierlighed.

Stryange.

Jeg skielver — Dronning, nei jeg er med Lyst bereed

Zarine.

Cyaxares — —

Stryange.

Hvad han? — —

Zarine.

Du røber dig, Stryange.

Stryange.

Jeg røber mig! hvormed? — —

Zarine.

Min Helt! hvor er jeg bange!
At din Monark mod dig en vigtig Klage har,
Og strax min Kierlighed en grov Misgierning var.

Stryange.

Og dette kan du troe, om den, som dig tilbeder?
Men naar jeg svær ved Gud og althvad helligt hedder

Zarine.

Saa voxer kun min Frygt, min Tvivl bestyrkes meer:
Spar derfor kun din Eed og siig hvad Sagen er.
Du veed min Kierlighed din Brøde let undskylder,
En Dronning mod sig selv sin Pligt kun slet opfylder,
Naar hun ei kiender den, hun vælger til Gemal:
Oplys min bange Tvivl! tal da Stryange, tal —

Stryange.

Din Tvivl mig Uret giør — —

Zarine.

Din Taushed dig vanærer
Og mod din Villie mig din Skam og Brøde lærer.

Din

Din Hær at samles byd, reis til din Konge hen,
Du bliver min Gemal, saasnart du er hans Ven.

Stryange.

O! Dronning! holdt, jeg dig besvær ved alle Guder,
Og ved vor Kierlighed, du mig min Død bebuder.
Thi viid Cyaxares min Fiende være maae,
Om du end vilde selv med ham i Forbund staae.
Før du mig Hiertet gav, var du min Konges Fiende,
Og nu jeg hader ham, strax er du hans Veninde.
Bør du da elske den, som har mit Had fortient,
Og naar min Vredes Grund mod ham er ubekiendt,
Skal Kierlighed da strax om mig det verste dømme?
Undskyldning kunde her en Elskerinde sømme.
Cyaxares og kan begaae Forbrydelser.
Nødvendig Tausheds Lov mig ei tillader meer.
Nok, Tiden lære skal hvor dyrt Stryange kiøber
Zarines Hierte; men hvis nu min Tale røber
Min Konges dybe Raad; jeg Troeskabs Løfte brød,
Og vore Ønsker fik et alt for gruesomt Stød.

Zarine.

Velan, jeg uden dig skal underrettet blive,
Og ei mit Hierte før og ei min Haand bortgive,
Før jeg ret kiender dig og Grund til alting veed;
Det fordrer Æren, ja det fordrer Kierlighed.

(hun gaaer.)

Andet Optrin.

Nitocre, Stryange.

Nitocre.
(som har hørt de sidste Ord.)

Det fordrer Kierlighed — —

Stryange.
(som seer efter Zarine.)

Hvad skal min Skiebne blive?

Nitocre.
(i det hun træder frem for ham.)

Min Gud hvad hører jeg? vil du da sønderrive
Saa helligt Baand?

Stryange.

Hvem, jeg? hvad Baand? jeg intet veed —

Nitocre.

Og jeg veed meer end nok: jeg veed din Kierlighed.
Troeløse! er det saa du Eed og Løfte holder?

Stryange, (afsides.)

Ak! den Bebreidelse mig Døden selv forvolder.

Nitocre.

Forvovne! som imod en Kongedatter tør
Saa grueſom fare frem!

Stryange.

O! hvilken Spot! jeg døer.

Nitocre.

At døe har du fortient og Død din Løn ſkal blive,
Vor Fader denne Hævn os over dig ſkal give;
Sit Baneſaar du din Rhetea givet har;
Døe tuſind gange, døe, Forræder og Barbar!
Du, ſom min Faders Huus formaſtelig vanærer,
Og Kongens Fiende ſelv til din Gemal begierer;
Men er der Straf endnu for ſkiendig Liſt og Sviig,
Da ſkal Cyaxares ei ſpare den for dig.

(hun gaaer.)

Tredie Optrin.

Stryange, (allene.)

Hun raſer —jeg forgaaer— Et Ulveir ſammentrækkes,
Som ſnart vil bryde ud— jeg meer og meer forſkræk-
kes:

Hvad vil her blive af? hvor løb den Grumme hen?
Forlod mig uden Trøst og Raad og Hielp og Ven.
Ja Himlen, merker jeg, udruster sig til Vrede,
Den væbner sig med Hevn. Forgieves meer at bede!
Nei Bøn forbittrer kun. Velan, jeg altsaa er
Et Maal for Himlens Straf, en Skræk for Menneskeer.
Hvor reen var ei den Ild, som før i Hiertet brændte;
Men den, som brænder nu, som Furier antændte,
Udmatter, ængster og fortærer Liv og Siel,
Forandrer Dydens Ven til Lasters nedrig Træl.
Fordømte Kierlighed! jeg for Zarine sukker;
Hun, som til Trods for mig sit stol e Bryst tillukker;
Og min Gemal! hvis Siel udøst i Kierlighed,
Opofret er for mig — uhørte Gruesomhed —
Jeg hende hade kan — Velan, jeg bør fuldende;
Og Verden lære skal mit Raserie at kiende.
Det koste hvad det vil — Zarine bliver min,
Alt skulle det end skee ved Mediens Ruin.

Fierde Optrin.

Stryange. Lorano.

Stryange.

Lorano kom, jeg vil udi dit Skiød udtømme
Min Qval — o! kunde jeg mig ikkun selv undrømme:
Hvor flyer jeg dog min Ven? Rhetea —

Lorano.

Hvad —

Stryange.

Hun veed.

Lorano.

Hvad veed hun, store Gud!

Stryange.

Hun veed min Kierlighed.

Lorano.

Det er forbie, jeg alt, endogsaa Haabet, miſter.

Stryange.

Nitocre alting veed; — af Qval mit Hierte briſter.
Hun kommer her og ſtaaer og hører Dronningen,

Hun trodser mig og flyer strax til Rhetea hen.
Rhetea ganske vist med Suk og Taare leder
Og for Zarines Fod nedkaster sig og reder
Min Kierlighed, og jeg med Spot og Skiendsel maae
Rhetea miste og Zarines Haand ei faae.
Dom selv, Lorano, dom, hvad Vold min Siel maae lide:
Hielp nu din Ven og tal og giv et Raad i Tide!
Snart, snart, — du tier. — Nu velan! jeg fatter Mod.
Nu fandt jeg selv et Raad og det skal koste Blod.
(han vil gaae.)

Lorano.

Holdt, Herre! holdt! hvorhen?

Stryange.

Hvordan? vil du mig hindre
Udi Rheteæ Bryst mit Raserie at lindre?

Lorano.

Betænk! —

Stryange.

Forvovne! hvad? du mig bebreide tør? —
(Han trækker sin Kaarde.)
Min Haand skal myrde den, som mindste Modstand gior.

Lo-

Lorano.

Ved meere værdig Haand ei nogen myrdes kunde,
Ja Helte skulde mig en saadan Død misunde.
Stryange! stød kun til, udøs udi min Barm
Din Siels Forbittrelser, begrav kun her din Harm;
Men i min sidste Stund jeg til din Velfærd taler,
Og Følgen af dit Raad med sande Træk afmaler.
Rhetea døer; men mon det og forties kan,
At Kongens Datter er omkommet af sin Mand?
Nu kiender du jo før Zarines Tænkemaade,
Hun skulde aldrig meer antage dig til Naade:
Nei hun, Cyaxares og heele Medien,
Strax om din Undergang anraabte Himmelen.

Stryange.

Velan Lorano tal, bliv ved, hvad skal jeg giøre?

Lorano.

Her hør Betænkning til — — —

Stryange.

En Torden i mit Øre!
Fat strax et Raad, du veed, hvor kostbar Tiden er
Og hvilken Marter jeg i knuste Hierte bær:
Du seer mit Raserie, saa grumt kan intet være
Som jeg jo prøve vil, jeg, som mod Dyd og Ære
Har ført et evig Strid; jeg iiler meer og meer
Til større Grumhed og til nye Misgierninger.

Lorano.

Forlad dig da paa mig, jeg alting vil forsøge,
Jeg skal Rhetea Frygt med gruesom Skræk forøge
Og sige hende, at hun vente maae sin Død,
Og at din egen Haand bereeder dette Stød:
Det hende til at flye Anledning nok skal give;

Stryange.

Men om Cyaxares — — —

Lorano.

Han skal bedraget blive,
Zarine giver dig sit Hierte og sin Haand,
Lad da Cyaxares opløse dette Baand.
Du til Zarine bør dig derfor strax forføye:
Maaskeee Rhetea Flugt snart skal min Helt fornøie. — —

Stryange.

Fornøie! — grumme Fryd! — Meeneeder som jeg er! —
Rhetea — — du din Dyd, jeg min Misgierning bær!
Hun flyer! og det for mig — mit Hierte snart maae smelte.

Lorano.

Jag al den Ømhed bort, som kun vanærer Helte.

Stryange.

Stryange.

Rhetea flyer! o! Gud! hun endnu har en Deel
Udi den Kierlighed jeg hende skyldte heel.
Lorano! kiere, siig — i det hun Flugten tager —
At jeg — o! grumme Striid — jeg hende dog beklager. —
Siig, at — jeg veed ei selv, — at Himlen var mig vreed
Og sendte mig til Straf en fremmed Kierlighed.
Jeg gaaer — for aldrig meer at see min troe Veninde;
Men gid hun maatte dog en Ven blant Guder finde!
Ja Himmel taaler du den Lastefuldes Bøn:
Da vær Rheteæ Trøst, giv Dyden værdig Løn.
Men hvad! skal Himlen vel en slig Begiering høre!
En Bøn jeg kunde selv men vil ei fyldestgiøre!
Hils dog — Lorano hils. — Fra min beklemte Siel
Frembær — jeg kan ei meer — frembær dog mit Farvel.

Lorano.

Jeg intet glemme skal, men glem ei selv Zarine.

Stryange.

Ah! dette grumme Navn er al min Qval og Pine
Hun med en gruesom Vold regierer i mit Bryst,

Jeg

Jeg gaaer, vær, om du kan, Rhetea Hielp og Trøst;
(han gaaer bort men vender om igien)
Men hør Lorano! hvor vil du Rhetea føre?

Lorano.

Hun selv til Opholdsted og Flugt maae Anlæg giøre.

Stryange.

Besørg, at ingen Vold Rhetea maatte skee,
Betænk, hun er dog den, jeg engang elskede.
Der var en Tid, da hun i mine Arme hvilte,
Og jeg var lykkelig, hver gang Rhetea smilte:
Der var en Dag, jeg svor ved Himmel, Hav og Jord:
I Guder! mon I da og hørte mine Ord!
Jeg bad, at Himlens Hævn mit Hoved maatte knuse,
Og Havets Vrede mod mit bange Hierte bruse,
Og at jeg sank med eet need i Afgrundens Skiød:
Den Dag jeg hellig Eed med min Rhetea brød!
Hvi tøve Guderne, som hørte disse Bønner?
Retfærdig Himmel, du som Dyd og Last belønner!
Jeg skiælver for din Hævn, den Straf, du tøver med,
Udføres dog engang med dobbelt Grusomhed.
Naar vil du vel slaae til og hvor skal jeg mig skiule?
Hvor er saa tyk en Muur? hvor er saa dyb en Huule,

Som

Som mig beskierme kan imod din Vredes Magt?
Min Moder havde du mig død til Verden bragt!
(Han gaaer.)

Femte Optrin.

Lorano, (allene.)

Hans Hierte neppe sig til Dronningen bestemte,
Med Møie han endnu en kier Rhetea glemte;
Hvad Under? Hun som er saa yndig, dydig, smuk,
Hvis Hierte skulde vel ei offre hende Suk?
Som Solen glimter frem imellem steile Klipper,
Saa seer jeg Haabet alt; Og ei af Dine slipper
Mit Ønskes store Maal! jeg skal det engang naae;
Rhetea neppe vil Loranos Haand forsmaae.
Men see! der er hun selv: Mig Kierlighed bevæbne
Med din Fortryllelse! Bestem nu snart min Skiebne.

Siette Optrin.

Rhetea, Lorano.

Rhetea.

Er ei Stryange her? hvor er? hvad lider han?

Lorano.

Lorano.

Jeg til hans Lidelser ei Grunden vide kan;
Men har din Søster ei———

Rhetea.

Min Søster! hvad er dette?

Lorano. (sagte)

Endnu hun intet veed———

Rhetea.

Hvad skal jeg heraf giætte?

Lorano.

Jeg meener, om hun ei har søgt at trøste dig
Og havt Medlidenhed med en Ulykkelig?

Rhetea.

Min Graad afstørres ei, om heele Verden græder.
Er min Stryange tabt; da ingen Trøst mig glæder.
Forklar mig dog hans Oval, tal som vor fælles Ven,
Hvor er Stryange nu?

Lorano.

Han gik til Dronningen.

Rhetea.

Hvad meere! tal!

Lorano.

Hvem? jeg? man troer ei hvad jeg siger,
Jeg raader som en Ven, men er Barbar og Tiger.
Jeg viser Faren og det er Forræderie,
Blot ei din Rolighed for mit Bedragerie.

Rhetea.

Lorano bliv min Ven! tilgiv min Tvivl, jeg beder:
Ynk dog et Hierte, som kun føler Bitterheder,
Du veed, jeg elsker — — —

Lorano.

Ja, jeg altsaa tie bør
Og ei om din Gemal det mindste sige tør.

Rhetea.

Undfald mig ei min Ven! tal dog, jeg dig befaler.

Lorano.

Nu Himlen knuse mig, om jeg ei Sandhed taler,
Din Velfærd byder mig og bittert Had til den,
Som tør foragte dig, — — — og elske Dronningen.

Rhetea.

(hælder sig til Lorano og stønnende taler.)

Og elske Dronningen — I Guder! hvilken Torden.
Nu qvaltes Haabet — ah! jeg segne maae til Jorden:

Den

Den allerømmeste — den allerbeste — Mand
Sin Dyd — sin Kierlighed — sig selv forglem-
me kan.

Syvende Optrin.

Nitocre, de forrige.

Nitocre.

Ach! Ulykkalige! saa veed du da din Skiebne,
Gid Himlen selv din Siel med Kraft og Mod be-
væbne.

Rhetea.

Veed du i denne Sag da og den rette Grund?

Nitocre.

Jeg, som har alting hørt udaf hans egen Mund?

Rhetea.

Nu er det alt forbie, jeg kan ei meere tvile:
Men lad mig endnu hen til den Forræder ile,
Min Ømhed, Graad og Suk ham giemnembore
skal,
Og tage sidste Hævn for al mit Hiertes Qval.

Lorano.

Holt! holt! hvorhen! nei flye; thi før han dig ei
møder

End

End han en Morderdolk udi dit Hierte støder,
Han søger rasende kun at forhindre dig,
At du hos Dronningen ei røbe skal hans Svig:
Flye strax, Princesse! flye

Rhetea.

Nei lad ham ikkun bade
Sin Haand udi mit Blod; jeg kan ham dog ei hade;
Han myrde mig, jeg dør, han naaer sit Øiemeed
Og jeg har fyldestgiort min egen Kierlighed.
(hun vil gaae.)

Nitocre.

For Himlens Skyld — — —

Lorano.

Betænk, du styrter dig i Fare.

Rhetea.

Men hvorfor skal jeg dog mit Liv til Smerter spare
Og tusind gange dø?

Lorano.

Nei Haab har endnu Sted,
Maaskee du skal endnu velsigne Kierlighed.
Jeg Sacers Dronning vil om alting underrette,
Og hun Stryange strax af Hiertet skal udslette.
Forskudt af hende han og fuld af Anger skal
Sig kaste for din Fod og blues ved sit Valg.
Flye derfor strax, om du ei vil et Offer blive — — —

Rhetea.

Nei naar han Hiertet først en anden kunde give,
Saa blir det neppe mit, min Død er alt bestemt!
Saa er jeg evig da af min Stryange glemt? — —
Nei jeg endnu engang mig kaster i hans Arme:
Hvo veed, selv Himlen skal sig over mig forbarme,
Bevæge den Barbar og Seier give mig.

Nitocre.

Nei flye min Søster flye, om du vil redde dig.

Rhetea.

Men om min beste Ven bør jeg saa hastig være,
At troe alt hvad enhver — — —

Nitocre.

Du Tvivl endnu kan bære;
Jeg nyelig hørte jo Zarines Kierlighed,
Og skiønt Stryange jeg med hæftig Bitterhed
Bebreidede sin Skam, han ei et Ord mig svarte:
Jeg saae Forvirrelsen. — — —

Rhetea.

Du intet meer erfarte?
Min Gud! er det Bevis mod den, som elsker mig?
Saa haaber jeg endnu at blive lykkelig.
Zarine elsker ham — kan det min Mand vanære?
Han intet svarer dig — hvad skal jeg deraf lære?
At han Bebreidelser koldsindig taale kan.

Og

Og det er alt hvad du kan sige om min Mand.
Og jeg, jeg skulde flye? ney, dyre Ven, jeg iiler
For at omfavne dig. Og nu da Haabet smiiler,
Jeg alting vove tør! var end Stryange vreed,
Han skal formildes ved Rhetcæ Kierlighed.

(Hun gaaer.)

Ottende Optrin.

Nitocre, Lorano.

Nitocre.

Forblindet Kierlighed, som troer hvad dig behager!
O! Himmel giemte du din Vredes grumme Plager!
Til denne sorte Nat? den Ulykkalige!
O! mon jeg meer ei skal en elsket Søster see?

(Hun gaaer.)

Niende Optrin.

Lorano, (allene.)

Hvad er tilovers nu og hvilken gruesom Skiebne,
Som mod mit Ønske sig dog stedse vil bevæbne?
Min Kierlighed omsonst har alle Ting forsøgt;
Nu raser i mit Bryst Had, Elskov, Hævn og Frygt,
Rhetea vil ei flye, maaskee hun Seier vinder,
Strax alt mit Haab med eet igien paa nye forsvinder;
Maaskee jeg hendes Blod nu snart at flyde seer;
Men skielv Stryange da, jeg hendes Hævner er.
Jeg brænder, nei jeg maae med Magt den Sag udføre,
Som ei med Konst og List sig vilde lade giøre;
Rhetea føres skal med Vold fra dette Sted
Og det skal lykkes mig, Trods Skiebnens Gruesomhed.
Ja Elskov! det er dig, som disse Raad mig giver,
Ved dig i mørke Nat nyt Lys mit Haab opliver;
Jeg snart Rhetea skal ved nogle Fanger see
Bortført fra dette Sted. Jeg derved reddede
Et Liv saa dyrebart; og de løsgivne Fanger
For Friehed takke mig. Stryange strax forlanger
Og faaer Zarines Haand. Rhetea reddet er
Ved mig, og have skal sit Livs Beskiermer kier.
Kort: jeg ved List og Vold en stor Velgiører bliver,
Ja mit Bedrag endog en Glands af Dyden giver:
Af dem jeg selv bedrog jeg faaer Velsignelser.
Kom Elskov, du mit Lys og min Veileder vær.

Ende paa tredie Optog.

Fierde Optog.

Første Optrin.

(Skuepladsen forestiller Stryanges Leir ved en lang Rad af Telte. Stryanges Telt staar foran og er aabnet mod Tilskuerne. Der hænger en Lampe, og paa et Bord ligge endeel Skrivematerialier. For Resten er Skuepladsen mørk.)

Zarine, (allene.)

Ja jeg vil vove det og her allene vente,
Hør! er her nogen! tal!—o! hvis mig Himlen sendte
En fra Stryanges Leir! maaskee jeg torde faae
Den bange Tvivl oplyst, som mig om Hiertet laae.
Men hvorfor kan jeg dog ei ligegyldig være?
Skal jeg i dette Bryst en Ild, som denne, nære?
En Ild, som blusser op paa Tapperheds Ruin?
Hvo havde før en Siel, saa fuld af Mod, som min?
Med roeligt Øie jeg har kunnet Farer skue,
Og Helte skialv, saasnart jeg greb til Piil og Bue;
Men nu, beklemt og øm og kielen og forsagt,
Jeg tænker, sukker og tilbeder Elskovs Magt.
Stryange! ja du vandt, jeg føler her (hun peger paa sit Hierte) din Seier—
Men naar din Taushed jeg betænksom overveier,
Da burde Hiertet ei endnu bestemme sig:
Stryange! nei jeg maae, jeg bør mistænke dig —
Men søde Følelse! skal jeg mig selv fornægte

Og mod din kielne Lyst forhærdet, voldsom fægte.
Stryange har udi mit uerfarne Bryst
En alt for hældig Tolk; det er Naturens Røst.
Guddommelige Ild, som ulmer i mit Hierte,
Med hvilken himmelsk Fryd betaler du den Smerte,
Du foraarsager! —— jeg, eensoldig, uforsøgt
Omfavner denne Qval, tilbeder denne Frygt. —
En Himmel i mit Bryst, en Flugt i muntre Tanker
Jeg stundom føle maae og stundom Hiertet banker,
Nu som i stille Drøm min Siel inddysser sig,
Nu længselfuld den flei, Stryange! hen til dig.
Men grumme Følelse! om Dyden du vanærer!
Ja dersom nogen mig Stryanges Brøde lærer,
O! hvilket Hiertestød! det blev mig Dødens Bud:
Jeg seer til hvilken Strid jeg da blev fordret ud.
O! Elskov! skulde du mod Dyd i Hiertet stride,
Hvor vilde det dig gaae? Hvad maatte jeg ei lide?
Skiønt yndet af min Siel, du reene spæde Lyst,
Dog maatte give tabt for Dyden i mit Bryst;
Ja himmelsendte Dyd! mit Hiertes Herskerinde
Du bør, du maae, du skal mod Elskov Seier vinde,
Du fra min Ungdom var min Fryd, min Roe og Løn;
Viig derfor, Elskov viig, du Hiertets yngre Søn.
Men kunde disse to foreenes i mit Hierte,
O! Himmel, det var alt, hvad jeg af dig begierte,
Hvis ikke, styrk min Siel, gior Dyden seierrig,
Ja, Himmel! lad mig ei vanære den og dig.

An=

Andet Optrin.

Zarine. Rhetea.

Rhetea.

(som kommer ind uden at see Zarine, bliver staaende ved den eene Side og taler:)

Saa veed jeg da min Dom, selv har han mig beta-
get
Min Tvivl, mit Haab og Trøst. Foragtet og be-
draget,
Jeg dog endnu engang udruster mig med Mod;
Jeg vinder eller dør ved min Stryanges Fod.

(Efter disse Ord gaaer hun omkring for at søge efter Stryange, dog uden endnu at blive Zarine vaer:)

Saa skal jeg dog omsonst ham allevegne søge,
Og Nat og Eensomhed mit Hiertes Qval forøge,
Han er ei heller her, her seer jeg dog hans Telt,
Her vil jeg sætte mig og bede for min Helt.

Zarine, (for sig selv.)

Jeg Tiden gribe maae, nu er her Lys at hente,
(til Rhetea.)
Elskværdige, jeg troer at Himlen selv dig sendte.

Rhetea, (ved sig selv.)

O! det er Dronningen——

Zarine.

Hid for at glæde mig.

Rhetea.

Den, som er fattig selv, giør sielden nogen rig,
Den, som er trøstesløs, hvem skulde den vel glæde?

Zarine.

Hør Unge, Skiønne, tal, hvad Aarsag til at græde?
Hvo er du? kiender du de Meders tappre Helt?

Rhetea.

Ja til min bittre Sorg — De Taare, jeg har fældt
For Heltens kiere Liv, da det for Sacers Piile—

Zarine.

O! grumme Frygt! ak! jeg begynder alt at tvivle;
Hvo er du? kiere sig — —

Rhetea.

Vid da min Fader er
Cyaxares, og jeg — — jeg har Stryange kier.

Zarine.

Stryange kier! hvordan, o! Gud mit Hierte banker;
Min Tvivl var grundet; men har han de samme Tanker
For dig? Og du máaskee fra ham et Løfte har?

Rhetea.

Et Løfte, hvortil Jord og Himmel Vidne var.

Za-

Zarine.

Ach! den Meeneder! men hvad Aarsag til din Smerte?

Rhetea.

Et ømt, men sønderknust, men giennemboeret Hierte,
En skuffet Kierlighed, en kier men troeløs Haand,
Et troefast knyttet, men et sønderrevet Baand,
En smuk og seierrig; men grum Medbeilerinde.

Zarine.

Og denne uden Tvivl er da din verste Fiende.

Rhetea.

Jeg hader ingen. — Nei hun vist uskyldig er.
Jeg let kan ynke den, som har Stryange kier.

Zarine. (assides)

O! hielp mig Himmel dog mig selv at overvinde.
O! Gud nu gielder det at viise sig Heltinde.

Rhetea.

Hvad Strid, o! Dronning og al den Forvirrelse!
Skal jeg al Verden da i Dag bedrøvet see?

Zarine.

Du Dronning kaldte mig, jeg mærker du mig kiender.

Rhetea.

Det Ord faldt af min Mund, tillad at jeg fuldender:

Her til Forstillelse er ikke Tid og Sted;
En Ulykkalig for din Fod sig kaster ned;
Eet Ord udaf din Mund, min Død, mit Liv bestemmer.

Zarine.

Hvad! Kongedatter! nei din Fader du forglemmer;
Staae op og tal ——

Rhetea.

Du da o! Dronning her
Den allerømmeste blandt Elskerinder seer;
Fra Ungdoms muntre Aar, da Hiertet Suk ei kiendte,
En Glød oppustet blev, som snart en Ild antændte.
Den Ild omsider ud i heftig Lue brød,
Den Lue Næring fik og blusser til min Død;
Sluk den og Livet ud, det staaer i dine Hænder;
Men taaler du, at den for min Stryange brænder,
Fuld af Erkiendtlighed jeg skal velsigne dig,
Og glad tilgive ham ——

Zarine.

Forklar dig, kiere, sig,
Hvad Fordring du og kan paa Heltens Hierte have,
Var ei Stryange meer af sine Løfter Slave?

Rhe-

Rhetea.

Ja du befaler mig — jeg neppe tale kan — —
Vild, den som elsker dig, o! Dronning! er min Mand.

Zarine.

Din Mand! o! grumme Sviig, hvad vover du Meneeder!
Skielv for min Hævn! saa sandt som jeg Zarine hedder,
Min heele Kierlighed til Had forvandler sig,
Og det skal koste den Barbar en blodig Krig:
Han tør bedrage mig og sin Gemal forraade,
Vanære Dronninger, misbruge Kongers Naade;
Nei slig Forbrydelse forsones kun med Blod:
Op! tappre Sacer op! og sabler ned for Fod.
Mit Piilekogger, fuldt af drabelige Piile,
Alt svangert er med Hævn, og hver en Piil skal iile,
Stryange, til dit Bryst; med uforfærdet Mod
Jeg skal udtappe selv dit sidste Hierteblod.

Rhetea.

Din Vrede billig er, du bør til Krigen iile,
Udfør din Hævn mod mig og giv mit Hierte Hvile,
Din Vrede fordrer Blod og jeg vil ofre mit;
Spar kun Stryange —

Zarine.

Hvad? jeg skulde fordre dit?

Mod

Mod en uskyldig Barm mit Sværd sig aldrig vender;
Men naar Stryange jeg til Dødens Rige sender,
Jeg hævner Dyd og Eed, Natur og dig og mig.

Rhetea.

Mig knuser denne Hævn, jeg meer ulykkelig
Ved Livet — skulde da, endnu ved Døden være.

Zarine.

For den Troelose kan du endnu Godhed bære?

Rhetea.

Du mod din Villie selv undskylder Heltens Sviig,
Den, som Zarine saae, kan let forglemme mig,
Det Sæders Lighed er, som troefast Venskab stifter;
Stryange seer dit Mod og mandige Bedrifter,
Selv tapper, ærer han hos andre Tapperhed,
Hos mig han finder kun en kielen Kierlighed.
Lad mine Taarer da, lad disse Sukke røre
Din ædle Siel, betænk, du kan paa engang giøre
To Hierter glade, spar nu min Gemal og mig,
Vi begge kappes skal om at velsigne dig;
Lad ei mit Hierte meer af Qval og Smerte bløde,
Betænk, om du mig tvang, at sørge mig til døde,
For dyrt betalte jeg Zarines Yndighed,
Som kom Stryange til, at glemme Pligt og Eed;
Selv Guderne sin Lyst udi Velgierning finde,
Viis dig i al din Glands og vær mig en Gudinde;

Tilgiv

Tilgiv Stryange da og skiænk mig ham igien!
Hvor stolt er ei den Roes, at ligne Himmelen?

Zarine.

Princesse! Du har lært Zarine ret at kiende,
Paa Dydens Alter skal i Dag et Offer brænde:
Jo meere Smerte det mit Hierte kostet har,
Jo meere dyrebart det og for Himlen var;
Jeg elskte din Gemal, hans Tapperhed optændte
De kiere Luer, som mit Hierte før ei kiendte;
Men denne Følelse, som nu min Vellyst var,
Sig i et Øieblik til Gift forvandlet har;
Jeg vilde hade nu — men Himlen det forbyde,
Jeg skal mig selv til Trods ei Hiertets Røst adlyde,
For Elskovs Svaghed og for Vredens Tyrannie
Jeg ligegyldig skal hereefter være frie.
Ja Strid er al min Lyst og Seyer al min Ære,
At vinde mod mig selv, i Dag min Roes skal være;
Tag din Stryange du og Elskovs Vellyst nyd,
Jeg stolt indsvøber mig udi min strænge Dyd.

Rhetea.

Saa var da Rygtet ei, o! Dronning, overdrevet,
Nei, kun med svage Træk det har din Dyd beskrevet;
Saae du i dette Bryst, hvor høit du agtet er,
Og hvor min Siel, opfyldt af Glædens Følelser,
Til Himlen løfter op sin nye Velgiørerinde,
I min Erkiendtlighed din Løn du skulde finde,

Ja

Ja min udøste Fryd min glædedrukne Siel
Formaaer kun denne Bøn: Zarine leve vel.

Zarine.

Jeg altsaa har i Dag den største Seier vundet,
Og ved at glæde dig, langt større Glæde fundet
End den, jeg fordum fandt ved nye Erobringer,
Nu jeg min egen og mit Hierte Dydens er.
Men hvad Bebreidelse fortiener din Stryange,
Som vil forskyde dig og mig til Brud forlange?

Rhetea.

Undskyld en Skrøbelig — — —

Zarine.

Din Ømhed Vidne bær,
At han saa troeløs var, som du elskværdig er.

Rhetea.

O! du, som har begyndt, mit Ønske at opfylde,
Fuldend, lad Elskov her min Dristighed undskylde!
Kun denne Bøn endnu, jeg meer ei bede skal:
Dom mig lastværdig, men undskyld dog min Gemal.
Bebreidelser af dig hans Hierte giennemtrængte
Og at han var forraad af mig, han vist nok tænkte;
Maaskee — dog Himlen veed, det mod min Villie
var — —
Uvidende maaskee jeg ham fortørnet har.

Mod

Mod mig han synes vreed, skiønt Grunden til hans
Vrede
Har han fortiet; men o! Dronning! ter jeg bede
At jeg mit Hierte frit for dig oplade maae,
Du selv en Krigsmand her, ved Navn Lorano saae;
I meer end tvende Aar for ham jeg Frygt har baaret,
Hans Hierte vist nok er af troeløs Elskov saaret;
Hans Falskheds sledske Sprog han stedse hvislede;
Mit Hierte sagde mig, det var Bagvaskelse.
Hvo veed, maaskee han mig Misgierninger tillagde
Og med behændig List til min Stryange sagde.— —

Zarine.

Og saadant skulde strax om dig Stryange troe!
Da maae en nedrig Siel udi din Elsker boe.
Kort sagt han ikkun lidt i Dyder dig maa ligne:
Bliv min Veninde du, og Himlen dig velsigne,
Ved Dyden lykkelig og i din Elskov glad,
Og værd en troefast Ven, som større Dyd besad.

(hun gaaer.)

Tredie

Tredie Optrin.

Rhetea. (allene.)

Det var et Lynildslag; skal Hiertets Saar ei læges?
O! Himmel mon du dog ei ved min Nød bevæges?
Ach! vilde Dronningen kun mig strafværdig troe,
Undskylde ham, og os forglemme begge to.
Nei, jeg skal aldrig meer bestandig Glæde finde,
Du blev mig dog tilsidst en grum Velgiørerinde;
Du gav o! Dronning mig i Dag min Mand igien;
Men du fordømte ham som en uværdig Ven.
Ret som et Stierneskud igiennem Mørket glimter,
Saa giennem sorte Skræk min korte Glæde skimter,
Jeg glad omfavner den; men faaer kun Mørket fat,
Og mig omringet seer af Sorgers tykke Nat;
Man giver mig min Mand berøver ham hans Ære — —
O! Himmel kunde du mig dog de Grunde lære,
Hvorved at viise hver hans Dyd, Uskyldighed,
Jeg skulde glemme strax al min Gienvordighed;
Men see, der er han selv. O! Gud! hvad skal jeg giøre!
Ach! Himmel styrk min Siel, lad mine Sukke røre
Hans haarde Hierte — — —

Fierde Optrin.

Stryange, Rhetea.

Rhetea.

Din Rhetea venter her,
Sin Siels Beherſker! ſiig, er hun endnu dig kier?

Stryange.

Mig Tiden koſtbar er — —

Rhetea.

Ja heele Verdens Skatte
De dyre Øieblik ei kunde mig erſtatte,
Som jeg henbringe maae ved min Stryanges Bryſt.

Stryange.

Spar diſſe Favnetag. — — —

Rhetea.

Nægt mig! ei denne Troſt,
Jeg ellers døer af Sorg — —

Stryange.

Farvel!

Rhetea.

Du mig da hader!

Stryange.

Ja, ſlip mig eller jeg udi dit Blod mig bader:

Paa Krigens Skueplads har Kierlighed ei Sted;
Flye selv, Troeløse, flye! og al din Elskov med.
Du eller jeg maae flye. — — —

Rhetea.

Nei lad os begge tove
Og denne kiere Haand mig Livet her berøve;
Saa dør jeg fyldestgiort. — I! Guder, ja jeg dør;
Men kun et Suk endnu! fortørnet Himmel, hør,
Et Suk for dig min Ven, min grumme Ven! jeg beder:
At Himlen aldrig vil saa mange Bitterheder
Udøse over dig, som du mig skiænket har;
Farvel, stød til, trods dig, jeg din bestandig var.

Stryange.

Nei jeg maae gaae — hvo kan mod disse Vaaben stride?

Rhetea.

Du skal ei kunde dig af mine Arme slide.

Stryange.

Jeg gaaer, forund mig Roe og lev kun, men tilgiv!

Rhetea.

Jeg har tilgivet alt; men end mit usle Liv!
Er du ei meere min, da er mit Liv til Byrde,
Og du mig skulde kun med langsom Smerte myrde,

Nei

Nei hør dog denne Bøn: igiennemboer min Barm.
I det du støder til, velsigner jeg din Arm.

Stryange.

Jeg qvæles, hvilken Strid! mit Mod min Siel undfalder.
Kom Vrede, Hævn og Død, jeg eders Hielp paakalder;
Styrk denne svage Haand, udrüster den med Had.
(han griber til sin Kaarde)

Rhetea. (paa Knæe)

Min Mand! jeg dør og vi for evig skilles ad.

Stryange.

O! Last, hvor er du svag! hvi skiælve disse Hænder!

Rhetea.

O! det er Kierlighed, som dette Stød afvender,
Du elsker mig endnu — — —

Stryange.

Ach! jeg fortvivle maae,
Du selv, du dræber mig, gaae bort o! Grumme gaae.

Rhetea.

Nei jeg er tryg hos dig og jeg har Seier vundet
Og du er min igien. Zarine har ei kundet — — —

Stryange.

Zarine hvad? hvordan?

Rhetea.

Det alt tilgivet er,
Hun er ei meere din, du har Rhetea kier.

Stryange.

Jeg er forraad, fortabt, Ulykker sig foreene,
For ved en samlet Storm at knuse mig allene,
Du har Zarine sagt — — —

Rhetea.

Kun at jeg elsker dig.

Stryange.

Og det er meer end nok, hun kiender da min Svig:
Du Grumme, ja du har, du har min Skam opdaget,
og al den bittre Qval mit Hierte foraarsaget!
Jeg veed ei hvad mig holt tilbage — — —
(han tager atter til sit Sværd.)

Femte Optrin.

Lorano, de forrige.

Lorano.

Himlen selv,
Du vilde dog vel ei — — —

Stryange.

Stryange.

Hvorhen, Forvovne, skiælv!
Tør du forhindre mig. — — —

Lorano.

Du selv mig skal berømme,
Og om min Dristighed det allerbeste dømme:
Din Vrede raser nu. — Rhetea kom følg med.

(Han tager Rhetea under Armen, som nødig følger, men i det hun gaaer, seer sig tilbage og taler følgende:)

Rhetea.

Forlade min Gemal saa længe han er vreed?
Stryange skal jeg gaae? glæd dog et saaret Hierte:
Et Ord udaf din Mund skal læge al min Smerte.
Et Ord! tal dog! tilgiv! jeg endnu høre kan.
Du tier, jeg forgaaer! Farvel min grumme Mand.

Siette Optrin.

Stryange, (allene.)

Ja meer end grum! o Gud! du taaler dog paa Jorden
En Lastefuld som jeg! ney knus mig med din Torden.
Din Ære, Dydens Ret jeg nok fornærmet har,
Du eier ingen Straf, som jeg jo værdig var:

Dog — jeg har Æren tabt, fortient Zarines Vrede
Og hos Cyaxares om Naade maatte bede,
Saafremt han hørte kun at jeg hans Datter her
Foragtet har, og havt hans verste Fiende kier.
Den qvæler mig med Suk, som jeg forskyde vilde,
Og den jeg elsker, kan jeg aldrig meer formilde;
Den jeg adlyde bør, med Hævn forfølger mig;
Er dette dog ei nok for at afstraffe Svig?
Jeg skal mit Hierte selv med Helvedangest plage,
Ja da jeg først et Skridt fra Dyden veeg tilbage,
Oprørtes i mit Bryst de sorte Sorgers Hav,
Hvor Fred og Haab og Trøst nedsank i bundløs Grav.

Syvende Optrin.

Stryange. Lorano.

Lorano.

Mit Anlæg færdigt er: jeg fire Sacer haver,
Som fik hver af min Haand sin Frihed, Sværd og Gaver:
De skulle bryde ind, Rhetea snappe bort,
Og jeg besørger, at de kunne komme fort.
Jeg vore Vagter har en stræng Befaling givet,
At holde sig herfra, og det skal koste Livet,
Om nogen denne Nat sig her indfinde tør,
Endog de Flygtende man ei paagribe bør.

Stry-

Stryange.

Din Fliid er priſelig, Lorano — men Stryange
Forloren er — —

Lorano.

Hvad nu? det er en Saciſk Fange,
Som, os uvidende, Rhetea rovet har;
Lad kun Cyaxares forbande den Barbar.

Stryange.

Nei — men Zarine veed — —

Lorano.

Lad hende alting vide,
Troe mig, hun ei saa let sin Elſkov kan beſtride,
Jeg veed hun elſker dig, og ſkiønt hun det fortrød,
Saa trodſer Elſkov tit mod det, Fornvften bød.
Man ſlaaer i Luen ned og Luens Kraft forøger,
Naar Elſkov Modſtand faaer, den kun Udflugter søger,
Hvorved at ſkuffe den bebreidende Fornuft,
Og bluſſer himmelhøit, saaſnart som den faaer Luft.
Og hos det andet Kiøn tit heftig Elſkov ſkaber
Ugrundet Haab, hvorved det Sands og Samling taber;
Zarine spørger ei, hvad Liſt man her har brugt,
Hun hører hierteglad Medbeilerindens Flugt.

Gaae, tappre Helt, af Krig og Sorg og Elskov trættet,
Ind i dit Telt og sov, naar alt er vel forrettet,
Da skal jeg være her—Paa Sacers Dronning tænk!
(i det han gaaer, dog saa, at Stryange hører det.)
Om hende Søvnens Gud ham søde Drømme skienk!
(han gaaer.)

Ottende Optrin.

Stryange, (allene.)

Ja Søvn fornøden var; men Søvn er Himlens Gave,
Og Himlen er mig vreed; jeg vildsom her maae rave,
Hvor Nattens Spøgelser, Skræk og Fortvivlelse
Igiennem Mørket fælt til mine Sorger lee.
(han seer til sit Leie i Teltet.)
Ak! dette Sted var tit en Grav for Sorg og Møie,
Der sov jeg dydig før; nu tør mit bange Øie
Knap skimte did! o! Død! dit Billede jeg seer,
Og til en Pinebenk min Seng forvandlet er.
Min egen Gruesomhed forøger Nattens Mørke,
Fortvivlelse! du er den Gud, jeg nu maae dyrke,
Men du, Rhetea, som tilbeder Guderne,
Skal du og denne Nat i al sin Grumhed see?

Snart

Snart skal du føres bort og jeg er selv Medvider,
Jeg taale kan at Skræk dit Hierte sønderslider.
Ja reis til Ørkener, en Tiger der maaskee
Skal røres ved de Suk, som mig forhærdede.
Reis hen Uskyldige, lad mig et Offer være
For alle Guders Hævn. —Kom Søvn, du mig skal lære,
Hvad Straf mig forestaaer. Jeg skal i Drømme see
Rhetcæ Dyd, min Skam, min Løn, mit Helvede.
(han gaaer ind i Teltet.)

Ende paa fierde Optog.

Femte Optog.

Første Optrin.

(Skuepladsen er uden Forandring, som i det fierde Optog. Stryange ligger i sit Telt, og sover.)

Stryange, (allene i Søvne.)

Rhetea døe — o! Skræk! — hvad Stød! — nei holdt — hun blegner —
Hun taber sig — o! hielp — forgieves — ak! hun segner —
Hun døer ——

(i det han siger disse Ord, vaagner han forskrækket og sætter sig op paa sit Leie, sigende:)

Jeg vaagen er — ja det en Drøm kun var.
Endog i Søvnens Skiød er jeg en grum Barbar.
Træt søger jeg om Roe; men Søvnen ængster, trykker;
Jeg sover Kræfter bort og drømmer kun Ulykker;
Jeg falder hovedkulds fra steile Klippe need,
Og til at sluge mig Afgrunden er bereed.
Hist brøle Tordener, her Lynildstraaler funkle
Nu sorte Skygger Soel og Dag med eet fordunkle.

Nu

Nu mig med voldsom Fart et Hav i Møde kom,
Nu falde Stierner ned, nu styrtes Jorden om,
Nu mod Rhetea Barm jeg Morderdolken støder,
Jeg synes som jeg seer, at hendes Hierte bløder,
Det blodbestænkte Bryst, hvad Syn var det at see?
Ei Verdens Undergang mig saa forskrækkede.
(han gnier sine Øine og efter nogen Taushed siger:)
O! Søvn; hvor tit har jeg velsignet før din Hvile,
Man saae mig, træt af Krig, glad i din Arm at smile,
Duunvinget, silkeblød, du gleed paa Øiet frem,
Og hviskede: al din Sorg, dig selv Stryange glem.
Jeg sov og glemte alt; men nu min Søvn mig qvalte,
Og Furier til mig kun Død og Angest talte.
Saa er der da, o Siel! for dig ei Hvile meer,
Naar endog Søvnen selv Rhetea Hævner er; —
Men hør! hvordan? o Gud! mon det Rhetea være,
Som føres bort? — —

Andet Optrin.

(Tre bevæbnede Sacer føre Rhetea bunden imellem sig, og komme saa langt frem, at de kan sees af Tilskuerne, men ei af Stryange.)

En Sace.

Holdt her — —

Rhe-

Rhetea.

O Himmel! hvo vil bære
Medlidenhed med mig?

En Sace.

Holdt! her vi vente skal,
Indtil han kommer ——

Rhetea.

Hielp! Stryange svar mig! tal!
Er han ei i sit Telt, hvorhen skal jeg da raabe?
Af eder, Rovere, jeg intet har at haabe.
O! myrder mig kun her! jeg spares skal maaskee
Til større Qval endnu?

En Sace.

Dig intet Ondt skal skee.

Rhetea.

En grum Medlidenhed! Natur! hør disse Sukke!
O Jord! vil du dog ei for mig en Grav oplukke!
Jeg dig paakalde maae, end du min bittre Nød!
Und mig af Sorger træt at skiules i dit Skiød!
Ja, Jord! nægt ei min Bøn: nok Himlen mig ei hø-
rer,
Og blant de Levende min Suk ei nogen rører:!
Ja grumme Nat, du som allene hører mig,
Frembring mit hæse Raab, og min Stryange stig:

At jeg ham elsket har, Trods alle Bitterheder,
At jeg endnu en Bøn for ham til Himlen beder;
Undskyld! o Himmel! at jeg mig fordriste tør:
Stryange var min Mand, jeg beder, sukker, døer —
Jeg kan til Himlen ei opløfte bundne Hænder,
Mit Øie skimter op: og Hiertet Sukke sender,
I Guder, ynder ham, som eengang elskte mig!
Gid! skilt fra mig, han end maae leve lykkelig!
Forunder mig den Hævn, at før han Livet ender
Han mig uskyldig, troe, endnu engang erkiender;
Ja Himmel! vær dog ei til disse Sukke døv;
Glad døer jeg, naar min Mand velsigne maae mit Støv;
Jeg seer det kiere Telt! ak jeg forgaaer af Smerte:
Barbarer, dersom Suk bevæger eders Hierte,
Saa hører denne Bøn og bringer mig derhen,
Jeg der kun et Farvel vil skrive til min Ven —
Mig undes ingen Trøst! — For evig jeg forlader
Gemal og Fødeland og en graahærdet Fader,
Og Døden nægtes mig; uhørte Gruesomhed,
Min Mand, var dette Løn for al min Kierlighed.
Uhyrer! ender dog det Liv, som mig besværer,
Min Siel i Suk og Qval og Angest sig fortærer;
Hør tomme Telt og svar, hør Himmel, Jord og Nat,
Ynk den, som er af Gud og Mennesker forladt.

Tredie Optrin.

(Imod Slutningen af Rhetea Tale seer man bag paa Skuepladsen Lorano, uddeelende stumme Forholdsregler til en Sace. som just i det Rhetea siger det sidste — Ord, løber til de forrige og raaber:)

En Sace.

Flye! flye!

(Og derpaa haste de i samme Øieblik bort med Rhetea. De tabe sig strax i Mørket.)

Fierde Optrin.

(Lorano, som er kommen længere frem paa Skuepladsen, og Stryange, som kommer forvirret ud af sit Telt.)

Stryange.

Holdt! holdt! — (til Lorano.) kom! kom!

Lorano.

Tøv, Herre! tøv! jeg beder!

Stryange.

Strax slip mig, eller døe!

Lorano.

Til Døden jeg bereder
Mit uforsagte Bryst. — —

Stry=

Stryange.

Kom, følg mig, siger jeg.

Lorano.

Betænk dig Herre dog!

Stryange.

Hvad? du adlyder ei?

Lorano.

Jeg har adlydet dig, elsk nu kun frit Zarine.

Stryange.

Lorano, spar min Siel for denne grumme Pine.

Lorano.

Hvad Pine! Kierlighed kun her det Offer var — —

Stryange.

Tie, gaae, Rhetea hent, flye strax —

Lorano.

Betænk du har
Begiert Zarines Haand; dit Ønske hun opfylder,
Og Sacers heele Hær dig snart som Konge hylder.
Kort, Æren vinker og din Elskov — —

Stry-

Stryange.

Nu velan — —
Dog nei — o Strid! — o Qval! jeg dog ei taale kan
At den jeg elskte før, Barbarers Bytte bliver,
O! hendes Suk endnu mit Hierte sønderriver;
Indhent mig hende strax, hun ei mishandles bør
Af disse Røvere — skielv du, saafremt hun døer
Ved din Seendrægtighed. Nok sagt. Du bør adlyde.

(Lorano gaaer.)

Femte Optrin.

Stryange, (allene.)

O! kunde jeg dog kun de grumme Lænker bryde,
De Lænker, jeg til Trods for Dyd og Troeskab bær;
Forbandet Elskov, du mit Hiertes Bøddel er.
Forbandet var den Dag, jeg hid til Krigen iilte.
Forbandet Øieblik, da Sacers Dronning smiilte
Den første gang til mig. Den Smiil i Hiertet skiød
En galdeblandet Gift, Had, Elskov, Mord og Død.
Nu nok et Stød — —

Siette Optrin.

Zarine forvirret. Stryange.

Zarine.

Tilgiv, din Roe jeg dig betager,
Trods Nattens Mørkhed jeg og dig til Trods op-
dager,
Din List, din Gruesomhed. Rhetea føres bort!
Og du tillader det?

Stryange.

Hvordan? jeg som har giort
Fuldkommen Anstalt til at bringe dem tilbage!
At dine Sacer mig saa skammelig bedrage,
Og røve — —

Zarine.

Nei Barbar, din egen grumme Haand
Vist har til skiendig Vold løst disse Fangers Baand.

Stryange.

Forvovne Tale! jeg, som aldrig disse Slaver
For mine Øine saae. — —

Zarine.

Nu vel, maaskee du haver
Befalning givet. — —

Stryange.

Nei, o Dronning! du skal see,
(afsides.)

Men hvad om dette skeer? at man indhentede
Dem som — —

Zarine.

Ja dig til Trods maaskee de skulle blive
Af mig indhentede; men hør, at sønderrive
Et Baand, som Eed og Dyd og Tiden knyttet har,
At hade, skuffe den, hvis Hierte færdigt var
Af Ømhed, Troeskab, Sorg og Dydens Qval at
smelte,
At være Tiger til de Taarer, som hun fældte,
De Taarer, som mit Had mod dig formildede,
Og i bedragne Bryst min Vrede standsede;
Forraade sin Monark, en Helt af Aar og Krige
Og Møie træt! Af Lyst til Kongenavn og Rige
Ved blot Tvetydighed at ville giøre ham
Mistænkt, forhadt af mig til Skiul for egen Skam,
At byde mig en Haand, som skulde mig vanære,
Min unge muntre Siel al Elskovs Qval at lære,
Forstyrre Sindets Roe og friste Dyden selv,
Var det ei Brøde nok? Barbar! Forræder skielv,
Skielv for min Hævn—dog nei, du neppe Hævn for-
tiente:
Men blot Foragt. Min Siel en hellig Lovsang
sendte
Til Himlen, at den dog min Haand beskiermede
Mod et uværdigt Baand — —

Stryange.

Ja Grumme, vil du see
Din

Din Ære hævnet, kom, mit Hierte jeg bereder,
Ja kom! befrie mig selv fra disse Bitterheder,
Hvortil du Aarsag er. Din Tale mig har bragt
Til grum Fortvivlelse — nei Dronning, din Foragt
Nye Ild, nyt Raserie udi min Siel antænder:
Til Mord og Nederlag hver Scene sig anspænder.
Ak! Grumme! gid du stod i Spidsen for din Hær,
Du skulle føle da min Vredes Virkninger.
Flye snart, o sorte Nat, kom Dag, at jeg maae ile
Til Krig, til Blod og Død imellem Sværd og Piile,
Da skal din Skiønhed ei beskierme meer din Barm.

Zarine.

Nei, men min Tapperhed, min Bue, Sværd og Arm,
Og Himlen, Dydens Ven og alle Lasters Fiende
Skal stride selv for mig.

(hun gaaer.)

Syvende Optrin.

Stryange, (alleene.)

Det var min Elskerinde,
Den, som jeg før tilbad; meer grum end en Løvinde,
Hun sønderrev mit Bryst; ja Laster straffes bør:
Hvad er tilovers nu? kun at Stryange døer;
Men er og Døden nok til Hævn? Dyd, Elskov, Ære!
Forsones I ved Blod? maaskee min Geist skal være

Et evigt Offer for de grumme Furier?
Jeg synes som jeg her den sorte Afgrund seer,
Og Dødens Riges Svælg med graadig aabnet Strube,
Mig som et Offer strax med eet at ville sluge;
Jeg seer den bleege Frygt, jeg seer Misundelsen,
Jeg seer den bange Tvivl og Avinds beste Ven,
Had, Spliid, Fortvivlelse og alle Helveds Plager
Med kolde Latter at anhøre mine Klager,
Jeg seer mig selv blant dem; min Geist, forjaget, mat,
At brøle, tumle sig i Evigheders Nat.
Og dette Svælg jeg seer alt i mit Hierte brænder;
Hver Plage i mit Bryst sin egen Ild optænder;
Og disse Luer, der med eet forsamle sig,
Som Ild-Orcaner mod hverandre føre Krig.
Rhetea! Ja din Dyd er hævnet: en Bedrager
Faaer her sin rette Løn; dog disse bittre Klager,
Og denne Smertes Ild jeg for Rhetea Fod
Udøse burde. Ja hun burde see mit Blod
At rinde, for at troe, at Himlen Laster straffer,
Og Dyd sin fulde Ret mod Svig og Vold forskaffer:
Jeg burde sige dig, Rhetea, før jeg dør,
At jeg forbandes og at du velsignes bør.
Ja af din egen Mund Forbandelser at høre,
Nu kun tilovers var, for bitter nok at giøre
En grum Meeneeders Straf. Dog, hun for dydig er;
Hun var i Stand endnu maaskee at have kier
En klippehaard Barbar; men aldrig meer jeg bliver

Et saadant Hierte værd. Om hun mig end tilgiver;
Om hun velsigner mig: en slig Oprigtighed
Min Brøde større gior, og Himlen meere vred.
Ja kom, Rhetea! kom, din Dyd min Straf skal krone,
Og Straffens Gruesomhed dit Hiertes Qval forsone,
Nu flyer jeg hen til dig, for ved ditømme Skiød
Mig selv med egen Arm at give sidste Stød.

(Han gaaer.)

Ottende Optrin.

(Lorano, som har kiget frem ved det sidste af Stryanges Tale, men ei turdet komme frem førend han var borte)

Lorano, (allene.)

O Gud! Fortvivlelsen hans stolte Siel betager,
Og jeg! hvor flyer jeg hen? man dog tilsidst opdager
Min List. Stryange nu af Dronningen forhadt,
Vist henter sin Gemal; men hør mig, sorte Nat:
Bedæk med dobbelt Mørk og usædvanlig Skygge
De Sacer, som min Skat bortførde, lad dem trygge
Igiennem tykke Skov opnaae bestemte Sted;
Men svage Haab! han som, optændt af Kierlighed
Af Had og Raserie, formodentlig udsender
Erfarne Sacer, som hver Stie, hver Hytte kiender,
Maaskee han hende mig til Trods indhentede,
Jeg maatte da mit Haab med eet bedraget see,
Og søges hun omsonst, da veed jeg før min Skiebne,
Min Død er vis — Dog — Hvad? nyt Haab, jeg vil bevæbne

Mig mod min Skiebnes Magt med nye Forbrydelse
Endnu et nyt Bedrag min Sviig udfordrede:
Stryange siges skal, at hans Rhetea hviler
I Dødens Arm; ja strax jeg hen til Vagten iiler,
Den dette Budskab til Stryange bringe bør:
Han meer ei søge skal og selv maaskee han dør.
Ja dette lykkes — men

Niende Optrin.

Nitocre, Lorano.

Nitocre.

Lorano! Dig jeg finder
Saa roelig her. Hvordan? Skal man da uden Hinder
Min Søster røve bort? Forræder! som du er.

Lorano.

Det er omsonst.

Nitocre.

Hvordan? tal!

Lorano.

Ak! hun er ei meer.

Nitocre.

Hun er ei meer! o Gud! min alt for kiere Søster!
Din Siel og min var eet, nu intet meer mig trøster.

Hun er da død? ved hvem?

Lorano.

Zarines egen Vagt
Indhenter Røverne; her bruges Magt mod Magt;
En ulykſalig Haand den grumme Bue ſpænder.
Jeg kan ei ſige meer. — —

(Hun gaaer.)

Tiende Optrin.

Nitocre. (allene.)

Af Had mit Hierte brænder
Imod Stryange ſelv, han Liſt og Vold har brugt;
O grumme Kierlighed! er det din bittre Frugt?
Er dette Troeſkabs Løn? da gid mit Bryſt maae være
For Elſkov evig lukt! Sorg ſkal min Siel fortære,
Og du, Cyaxares, min ømme Fader ſkal
Opleve dette Stød, for dog at døe af Qval!
Skal jeg min Fader ſee af Thronen ned at ſegne,
Og bleeg af Alder før, end meer af Sorg at blegne,
Og døe udi min Arm. O Gud! et dobbelt Stød
For mig Elendige. Det blev Nitocres Død.

Ellevte Optrin.

Stryange, Nitocre.

Stryange.

Lorano findes ei; og ingen Stierne lyser
I dette grumme Mørk.

Nitocre.

Der er han. Ak! jeg gyser — —
Barbar! Du lever dog endnu blant Menneſker,
Du, ſom Naturens Skræk og Dydens Bøddel er.

Stryange.

Spar kun din Bitterhed, Natur og Dyd ſkal hævnes:
Reis til din Fader ſtrax, og naar Stryange nævnes,
Da ſiig: han Ære, Dyd og Elſkov krænket har;
Men ſiig: han kiendte ſelv, at han Forræder var.
Siig den Graahærdede: at jeg har Seier vundet,
Og midt i Seieren min Morderinde fundet;
Siig dog at hun var viis, ſtærk, tapper, dydig, ſkiøn:
At jeg fortryllet blev, og at fortiente Løn
Min Arm mig givet har — —

Nitocre.

Hvad Troſt kan det vel være,
At du dit Liv har endt? Sorg ſkal ham dog fortære;

Ved

Ved en Forræders Død min Fader aldrig kan
Sit Tab oprettet see — —

Stryange.

Velan, saa sig at han
Mit Støv forbande skal og alle Guder sige,
At de maae hævne ham endog i Dødens Rige,
Og mod min grumme Geist med alle Plagers Hær
Udruste sig. Mon han til Hævn kan fordre meer?

Nitocre.

Til Hævn var dette nok; men ei til Trøst: en Fader
Dog har sin Datter tabt. Den svage Rest han hader
Af sine Dage, som maaskee tilovers var,
Han, som saa inderlig min Søster elsket har.

Stryange.

En Faders Ømhed hun skal stedse værdig være,
Og Alders Byrder med en svag Graahærdet bære.

Nitocre.

Barbar! hun er ei meer. Du veed det ei maaskee.

Stryange.

Hvordan, hun er ei meer?

Nitocre.

Nei: Disse Røvere
Angrebne bleve: Strax en Sace Buen spændte,
Rhetea, din Gemal! Min Søster Livet endte.
Der er din Seier: jeg endnu omfavne bør,
En Søsters blodig Barm. — —
(Hun gaaer.)

Tolvte Optrin.

Stryange. (alleene.

Nu er det nok; jeg dør.
Forbandet være dog den Arm, den Piil og Bue,
Som endte hendes Liv. Saa skal jeg meer ei skue
Dig blant de Levende. Ja naar du kronet gaaer
Iblant Gudinders Flok, hvor Dyd Belønning faaer,
Da skal du sige dem, at jeg var en Meeneeder,
Og glad forglemme der de grumme Bitterheder,
Hvormed jeg fyldte her dit sorgbeklemte Bryst,
Og kan du høre det, da skal min huule Røst
Op fra min Afgrunds Svælg hen til din Egn udbrøle
Den Angest, Skræk og Qval, som jeg for dig maae føle,
Og mine Plager skal bevidne til din Fryd,
At Himlen straffer Svig, som den belønner Dyd.

Mit

Mit Navn blant Menneſker en Skam og Skræk ſkal
være.
Den ſtore Sandhed dog man af min Død ſkal lære:
At Elſkovs Tyrannie Ulykkers Moder er;
Jeg Vidnet i min Barm til Dødens Rige bær.
Kom Hævn og Raſerie! kom Død frem af din Huule,
Kom, ſtyrk min Arm og gid en evig Nat maae ſkiule
En ſkiændig Krop, ſom var kun Laſters Boelig før,
Hvis ikke, den til Rov for Udyr være bør.
Ja ſorte Billeder ſig for mit Die trække,
Og Hiertet bæve maae; men Nattens mørke Dække
Bør ſkiule dette Syn. Kom Afgrund, aabne dig,
Her er dit Bytte, kom, du ſkal fortære mig.
(Han tager en Dolk ud af ſit Bælte.)
Farvel forhadte Liv, jeg Dagen meer ei ſkuer,
Jeg trodſer Evighed og al den Skræk, mig truer.
Rhetcæ Død og Dyd og Troeſkab hævnes bør:
Natur, ſkiælv — —
(han ſtøder til.)
Det er giort. O Smerte! ak! jeg dør.

Trettende Optrin.

(I det han støder til, sees bag fra Skuepladsen at komme Zarine, Rhetea, Nitocre, Lorano og de fire Sacer, alle fem i Lænker og Soldater paa begge Sider med Fakler.)

Rhetea.

Holdt! holdt! — —

Nitocre.

O! Grumme holdt!

Zarine.

(som imodtager Stryange i det han falder.)

Det er forbie.

Rhetea.

Stryange!

Stryange.

Kan en fornærmet Dyd vel større Hævn forlange.

Rhetea.

Din Brøde var forladt, Barbar! jeg elsker dig.
Din sidste Gruesomhed allene myrder mig.

Stry-

Stryange.

(rykkende sig ud af Zarines Arme.)

O Dyd! jeg elsket dør.

(i det han siger disse Ord, falder han ned.)

Rhetea.

O Dronning! end min Smerte
Det Blod, som rinder der, det rinder fra mit Hierte.
Mig Verden øde blev og Livet selv en Død,
Min svage Dyd ei kan udholde dette Stød.

Zarine.

Mit Hierte rives hen, mig selv jeg neppe kiender.
Af Sorg og Had og Nag hver Sielens Evne brænder.
(til Rhetea.)
Hvo føler ei din Nød? knap Guder kunde selv
Dig uden Taarer see. — (til Lorano.) Men du For-
ræder, skielv!
Mit Had mod dig er Pligt. Din Falskhed er opdaget,
Al denne Sorg har du, du eene foraarsaget.
Dig skal jeg vel — Men jeg, mon jeg uskyldig er?
Jeg blues selv derved! jeg Helten havde kier.
Dog—bliver denne Lyst mig til Misgierning regnet,
Da evig Elskov staae blant sorte Laster tegnet.
(til Rhetea.)
Kom nu, Princesse! viis du Kongedatter er,
Sæt Dyd i fulde Lys og Modgang taalig bær.

Rhe-

Rhetea.

Mit dybe Hiertesaar kan aldrig meere læges;
Men hver, som Hierte har, bør ved min Nød bevæges,
Jeg aldrig bliver glad og vædmes kun ved Trøst,
Snart Sorg mig qvæle skal; jeg dør ved dette Bryst.

(hun kaster sig ned ved Siden af Stryange.)

Ende paa det femte og sidste Optog.

Einer Tambeskielver.

Et Sørgespil
i fem Optog

til Brug for den

Kongelige Danske Skueplads

ved

Johan Nordahl Brun.

Medlem i det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Einer
Hochlöblichen

Til Læseren:

Publicum yndede Zarine: Det fordrede et nyt Forsøg af dens Forfatter; Det ønskede helst at see een af Fædrenelandets egne Helte; jeg har adlydet: Her er Einer Tambeskielver; Dersom han tænker Norsk, dersom hans Norske Tænkemaade ikke vanærer ham, har jeg i det mindste opfyldt den Pligt, jeg skyldte min Landsmand; hans Navn skyldte jeg et Æreminde; thi

jeg er fød i den Egn, hvor hans Støv hviler; De truende Levninger af hans Herre-Sæde (Huusbye i Bynæssets Præstegield ved Tronhiem) talede til mig, da jeg endnu var en Dreng, og en hellig Ærefrygt for Helten sneeg sig hemmelig ind i mit spæde Bryst: Der underholdte jeg hans Erindring med mange overdrevne Billeder; Billeder, som den første Alders spillende Indbildningskraft frembringer i Overflodighed. Stor, tænkte jeg, maa han have været, stor som Goliath, stærk som Samson. Torden har han talet, og hans Brynie har været som den glatte Klippe, der hænger ud over Havet, og glindsende beleer de stolte Bolger, som rase imod den. Kort sagt: Jeg tænkte om Einer Taubeskielver, som en Bonde om sin Konge, førend han har seet ham. Men da jeg fik Begreb om sande Fortieneſter, tænkte jeg ikke uden Følelse paa disse forfaldne Mindesmærker. Denne Følelse blev mig smertelig, da jeg kom ud i Verden. Jeg sukkede, saa tidt jeg saae en adelig Fødsel og tomme Titler med stor Kunst og endnu større Bekostning indhugne i et evigt Marmor. Uskionsomme Efterslægt, tænkte jeg,

er det saaledes, du belønner Fortieneſter? Og du, mit Fædreneland, som har haft saa mange Helte, hvor skiuler du deres Ihukommelse? hvi kneise der ikke paa dine Fieldrygge Ære-Stotter for dine kiekke Sønner? Fuld af denne Ild besluttede jeg at giøre, alt, hvad der stod i min Magt, til at redde mine Landsmænds Navne fra Forglemmelse, og man skal rose min Nidkierhed, om man endog maae ynkes over min Afmagt.

For dem, som ikke have læst Snorro Sturlæson eller Torfæus tiener følgende til Underretning: Harald Haardraade regierede i Norge. Tronhiem var hans Hovedstad. Halvanden Miil derfra boede, som for er sagt, Einer Tambeskielver paa sin Sædegaard, som endnu har sit gamle Navn Huusbye; han var Landshovding over Trøndelagen; Saa kaldtes den Tid Tronhiems Stift, og alle Indbyggerne i den Egn Trønder; Einer havde til Egte Bergliod, en Datter af den tappre Hagen Jarl, som regierede en Tid over hele Norge, og boede paa Lade-Gaard ved Tron-

hiem. Elisabeth var en Russisk Printsesse, en Datter af Jarisleif, som regierede over Garderige, nu Rusland. Sigrid var Harrald Haardraades Broderdatter. Kong Magnus, Oluf den Helliges Søn, var Harralds Formand i Riget. Han deelte det med Harrald mod en vis Sum Penge og Guld, da denne var kommen tilbage fra Constantinopel, hvor han i Keiserinde Zoes Tieneste havde giort vigtige Feldt-Tog i Africa og paa Sicilien. Einer kaldte Magnus sin Foster Søn, og var agtet af ham, som en Fader. Begge Kongerne førte Krig i Danmark mod Kong Svend, som af Magnus var sat til Jarl over Riget; Men havde opkastet sig til Konge. I dette Feldttog døde Magnus. Einer ilede at forlade Krigen og begrave sin Konge. Folket samtykkede, og Harrald maatte følge, fuld af Fortrydelse over Einer, og med det faste Forsæt, snart igien at hiemsøge Danmark med Krig. Daglig voxte Misforstaaelse mellem Kongen og Einer, og endelig, da han tog en Tyv af Fængslet, som Harrald havde ladet sætte fast, blev denne fortornet, og Tambeskielver og hans Søn maatte bøde med Livet.

Oluf

Oluf den Helliges Lig blev af Einer med stor Høitidelighed indsat i St. Clemens Kirke ved Kongens Gaard i Tronhiem. Et Aar efter at denne ulykkelige Konge var død, blev han opgraven af Jorden, og befandtes aldeles ufortæret, ja efter Sturlæsons Beretning, saa rød og hvid, som om han nyelig havde været død Om dette var saa, og havde naturlige Aarsager, eller det var en Virkning af Overtroe, eller et Stats-Kneb; Saa er det dog vist, at det gav for den største Deel Anledning til den Ære, man bevistе denne Konges Støv, og at man tillagde ham saa stor Hellighed.

Historien beretter, at Harrald engang tog Olufs Skrin frem for at see sin Broder. Denne Omstændighed har jeg benyttet mig af til en Episode; jeg troede, det var overeensstemmende med Harralds Stats-Kunst, i saa slibrige Omstændigheder at ville først forsøge de lemfældigste Midler til at bringe Einer paa sin Side; og de Høitideligheder, han anrettede i Templet, kunde han med saa meget større Grund haabe, skulde have sin gode Virkning paa Taubeskielver,

som Heltene i den Tid med al deres Grumhed havde tilbørlig Ærefrygt for alt det, som havde Navn af Helligdom, og Einer selv bar saa stor Høiagtelse for Oluf den Hellige, helst efter hans Død.

At man ei skulde tænke, det var et tomt Pralerie, hvad Einer siger om sig selv Andet Optog Første Optrin, maae jeg endnu føie følgende Underretning hertil: Allerede i Oluf Tryggæsons Tid var Tambeskielver bekiendt af sin Tapperhed. Det mærkværdige Søeslag, denne Konge holdt ved Rygen mod Kong Svend af Dannmark, Oluf Fønske af Sverrig og Erich Jarl en Normand, hvis Fader Tryggæson havde ihielslaget, udmærkede min Helt i sin Alders attende Aar. Den Danske og Svenske Flode var slagen, da Erich Jarl lagde tæt til den Norske Konges store Skib, kaldet Ormen hin lange, og da blev længe stridet med lige Tapperhed. Einer stod hos Kongen, og havde en Bue, indrettet til hans stærke Arm. Med den skiød han uden at feile; da den eengang var spendt, traf een af Fiendens Pile lige

paa

paa Buen, og den brast. Kongen hørte et Knald, og spurgte hvad det var; Nu, svarede Einer brast Norges Rige af dine Hænder, Konge. Man gav ham en anden Bue; men den var for svag, han kastede den, og værgede sig med Sværd og Skiold; Men Kongen omkom i Slaget, og Erich Jarl vandt Seier; See mere Snorro Sturlæson pag. 176.

Personerne:

Harrald Haardraade, Norges Konge.

Elisabeth, hans Dronning, en Russisk Printsesse.

Einer Tambeskielver, Lehnshøvding over Tronhiems Stift.

Bergliod, hans Frue.

Endre, Einers Søn.

Sigrid, Kongens Broder-Datter, nyelig gift med Endre.

Arne, Kongens fornemste Hofmand.

Kongens og Einers Følge af Bevæbnede.

Skuepladsen er i Tronhiem.

Første Optog.

Skuepladsen er paa Kongens Gaard.

Første Optrin.

Elisabeth. Sigrid.

Sigrid.

Min Dronning! Freden snart blant Norske Klipper skal
Hos et lykfaligt Folk igien sit Tempel bygge;
Og ingen voldsom Haand dets evig Grundvold rygge;
Ja Konge, Undersaat, Hav, Slætte, Bierg og Dal
Skal føle Liv og Lyst;

Elisabeth.

Du drømmer sødt om Fred:
Ved Nordmands Side Sværd ei blev af Rust fortæret:
Han dør med Lyst i Krig, for ei at dø vanæret.

Sig-

Sigrid.

Den nyder Freden længst, som er til Krig bered;
Mod seiersalig Helt hvo tør som Fiende gaae?

Elisabeth.

Min Sigrid kiendte du dit Folkes haarde Sæder,
Du glemte vist den Roe, som nu dit Hierte glæder:
Min Harrald selv i Fred blant Nordmænd skielve maae.

Sigrid.

Af et oprigtigt Folk han intet frygte kan;
Endnu min Dronning ei den rene Lue kiender,
Som i hver Nordmands Bryst, for elsket Konge brænder:
Bliv længe Dronning her; kiend, ær, og elsk vort Land.

Elisabeth.

Veninde! kiender du din Svigerfaders Mod?
Hans Stolthed? haarde Sind? hans Klogskab? Rigdom? Vælde?
Det er just slige Mænd, som kunne Konger fælde;
Og viid: Han frygtes — — —

Sigrid.

Ach! nu iisner alt mit Blod:
Hvad Haab for Endre da? — skiønt han uskyldig er
I hvad hans Fader sig mod Kongen har forsyndet.

Elisa-

Elisabeth.

Frygt ei for ham: Han er af mig, af Harrald yndet;
Knap Solen dale skal, før Navn af Jarl han bær:
Kan da din Konge meer? Den Gunst, som Einer har
Af Overmod forskudt, han Endre nu tilbyder;
Tilgiver Faderen, belønner Sønnens Dyder;
Ja Kongen glemme vil, hvad Tambeskielver var.

Sigrid.

O! Dronning! undersøg, hvad du om Einer troer.
Han stedse redelig, skiønt haard og stolt har været,
Og Norges Konger før veiledet, elsket, æret:
En Nordmand glemmer ei, at denne Helt var stor,
Og elskede sit Land. — Men see — min Moder der.

Andet Optrin.

Bergliod. De Forrige.

Bergliod.

Et Rygte man om Krig i Dag, o! Dronning, hører.

Elisabeth.

Ei noget er bestemt, før Trøndernes Anfører
Samtykket har; Men sig: Mon og en talrig Hær
Ham følger hid i Dag?

Ber-

Bergliod.

Ja Dronning neppe var
Din Konges Bud i Gaar til Einer selv forkyndet,
Før Venner samle sig; hvad Lyst at være yndet
Af tappre Landsmænd?

Elisabeth.

Ja — hans Konge selv ei har
En bedre Muur og Skiold for Liv og Sikkerhed
End Folkets Gunst.

Bergliod.

Og den skal fromme Konger have,
Som ei sin Undersaat fornedre vil til Slave,
Som vise for sit Land en Faders Kierlighed.

Elisabeth.

Naar er en Konge from? naar trodsig Undersaat
Tilegner sig hans Magt, og skriver Landet Love?
Naar Frækhed uden Frygt tør alt mod Thronen vove?
Naar han samtykker læt og troer, at alt er godt?
Men vid: Monarken bør forgieves da sit Navn;
Han til sit Folkes Vel bør tænke, handle, byde,
Hver Undersaat hans Vink med ivrig Lyst adlyde;
Saa bliver Kongen stor, saa fremmes Landets Gavn.
Slig, hvorfor Magnus fik det Navn af Eiegod,
Fordi din Einers Raad, han stedse villig hørte,

Og

Og denne meer end han i Norge Zeptret førte,
Da faldt en Konges Ret, da voxte Frækheds Mod.

Bergliod.

Saa var da Magnus ei i Garderige kiendt,
Den Venneſaligſte blant tappre Mænd i Norden,
Sit Folkes Diensiyſt, ſin Fiendes Skræk og Torden;
For ham var Troſkabs Ild i hvert et Bryſt optændt.
Tilbedet af ſit Folk han alles Fader var,
Han hørte Venne-Raad, og valgte ſelv det beſte,
Og ſin fortiente Roes i Folkets Aaſyn læſte,
Saa tidt han Freden Hiem og Seiers-Krandſe bar;
Hans Helte-Dyd har fyldt mit giennemtrængte Bryſt;
Det er min hele Siel, ſom om min Konge taler;
Min Siel, ſom her ſit Tab, ſin Helt, ſin Fader maler;
Ja Magnus hører du de Dødeliges Røſt,
Tag min Velſignelſe, her er jeg Norges Tolk,
Mit Fødeland ved mig en hellig Pligt opfylder;
Det ſin Velgiørers Støv jo diſſe Taarer ſkylder:
Du var — — Du Fader var for et lykſaligt Folk.

Eliſabeth.

Den Fyrſte var ey til, ſom ei ſin Lovſang fik.
Den blodigſte Tyran dog ſtundom er Velgiører;
En Gunſt forblinder tidt, en Gave Hiertet rører;
Ei altid Kongers Roes fra Folkets Hierter gik.

Ber-

Bergliod.

O! Dronning gid du stod i Hytten ubekiendt?
Hvor ærlig Friehed, tryg, sin egen Herre dømmer,
Og Laster uden Frygt, og uden Haab berømmer,
Du skulde skue der hver Bondes Barm optændt
Af hellig Troskabs Ild, med Suk at stønne ud
Sin tabte Konges Roes; med Sorg og bittre Taarer
At vidne, hvor det Savn hvert ærligt Hierte saarer;
At kalde ham sin Ven, sin Fader og sin Gud.

Elisabeth.

Det er formeget — —

Bergliod.

Nei — mit Hierte taler her:
Saa kier mig Magnus var; Saa høit hver Nordmand driver
Sin Agt for Konger — —

Elisabeth.

Godt! Men følg det Raad, jeg giver:
Betænk, hvad Magnus var, det nu min Harrald er.

(hun gaaer.)

Tredie Optrin.

Bergliod. Sigrid.

Bergliod.

Din Harrald, tapper, klog, stolt, haard og seierrig
Til Naboe-Rigers Skræk sit grumme Zepter fører;
Men Norges Trang til Fred hans haarde Bryst ei rører:
Vort Land er faderløs naar Kongen elsker Krig.

Sigrid.

Vort Kiøn om Fred og Krig kun lidt at dømme veed;
Men dette veed jeg dog at vore Vaabens Ære
Ved tappre Kongers Mod skal Muur om Landet være;
Og Kongen ynder os; han er jo selv bereed
At skienke mig den Gunst, hvorom min Endre har
Anmodet ham — naar kun — ach gid min Fader vilde
Ydmyge sig ———

Bergliod.

Hvortil?

Sigrid.

Til Kongen at formilde;
Strax Einer Harralds Ven og Jarl min Endre var.

Bergliod.

Den har en nedrig Siel, som kryber ydmyg frem,
Som kaster sig i Støv, og søger haanlig Ære:
En Helt, ved Dyder stor, kan betlet Gunst undvære.
Dv ædle Gierninger, og Æren følger dem.
Min Einer, skulde han saa dybt sig bøie ned?
Han — ved sit Raad i Fred, ved Buen stor i Krige?
Tre Kongers høire Haand, i Troskab uden Lige?
Som er Fortrængtes Tolk og Landets Love veed.
Han hos Monarchen selv mod Uret tale tør,
Han elsker Landets Vel, foragter Egennytte:
Reis Norge paa hans Grav en evig Ærestøtte.
Og skiælv for en Tyran, saa snart din Einer dør.
Gav Fødsel ei men Dyd til Norges Throne Ret,
Og blev den Viise valgt til Folket at regiere,
Min Einers Hoved da den Krone skulde bære,
Som Byrd en anden gav

Sigrid.
(i det hun bliver Arne vaer.)

Ach! mon han hørte det?

Fierde Optrin.

Arne. De Forrige.

Arne. (til Bergliod.)

Velkommen være du i Dag at megle Fred!
Udrust din Siel med Mod; træd mellem vrede Kiemper
Og hvis dit Raad, din Bøn optændte Lue dæmper;
Da gior du, hvad din Pligt, vort Haab, din Kierlighed
Og Landets Velfærd selv af dig forlange kan.
Vor Konge kiender du — alt skielver for hans Vrede;
Jeg seer ham, grum og taus, til Strid sig at berede:
Snart svømme skal i Blod vort kiere Fødeland.
Jeg seer et grusomt Syn, en Konges Sverd udstrakt
Mod et uskyldigt Bryst; fortørnet Harrald truer
Din Einer — derfor kom, qvæl disse Vredens Luer!
Gaae, tael, og raad, og beed, og knæl for Overmagt.

Bergliod.

Nei, Dyden stedse tryg med nøgen Isse gaaer
Mod Kobbervæbnet Last. Forsynets Haand bedækker
Sin Yndling; og enhver, som Sverd mod Dyden trækker,
Sit Stød tilbagevendt mod eget Hierte faaer.

Arne.

Jeg ærer Eders Dyd: O! gid den Seier fik!
Men Himlen taaler tidt, at selv dens Yndling lider,
Og med en saaret Arm omsunst mod Tiggre strider;
Tidt Laster i Triumph, naar Dyd i Lænker gik.
Ja kiendte Kongen kun en Tambeskielver ret,
Han skulde ære da, og troe ham, som en Fader;
Men dersom Einer ei i Støvet sig nedlader ——
Jeg kan ei sige meer ——

Bergliod.

Nok — jeg begriber let —

Sigrid.

Jeg veed, at Kongen har for Einer megen Agt,
Han stedse kalder ham den tappre, stærke, viise.

Arne,

Viid: Helte frygte meest de Dyder, som de prise,
Og det er Stoltheds Sprog, at rose frygtet Magt.
Men sig, min Bergliod! hvor er din Mand i Dag?
Hvi fulgte du ham ei? hvi kom du først og eene?
Og af din Einers Skib ei vilde dig betiene?
Betroe mig kun din Frygt! oplys mig denne Sag!

Bergliod.

Min Frygt — jeg frygtede for Stormens Raserie,
Jeg taaler ei, som før, paa Søens vrede Bølger

At

At tumles op og ned; Men snart min Einer følger,
Og væbnet kommer han — da skielve Tyrannie!
Da blegne hver, som vil med Harrald gaae i Krig,
Enhver, som ei paa Fred og Landets Velfærd tænker!
Vi Kongen lyde vil; Men Slaver bære Lænker.
Der er Oplysning nok for Kongen og for dig.

Arne.

For mig — Miskiend dog ei en øm og trofast Ven,
Som skielver meer end du i Dag for Einers Skiebne,
Som bæver ved at see Ulykker sig bevæbne
Mod Norges bedste Mand. Kast al Mistanke hen,
Og overlæg med mig, hvordan at vikles ud
Af Snarer, som i Dag for Einers Fod udstrækkes;
"I Dag„ har Kongen sagt — "skal Skyttens Bue
"brækkes,
"Ei Tambeskielver meer skal skyde visse Skud.„ (*)
Følg derfor tryg mit Raad, lad Einer væbne sig,
Og med en talrig Hob i Dag din Konge møde;
Og dersom denne Arm for Einers Liv kan bøde,
Den mod Tyrannens Sværd skal kiempe mandelig.
Lad Kongen byde Krig, jeg raader dog til Fred,
Og giennem Einers Mund Fortrængte Rige taler,
Og Krigens Gruesomhed med sorte Farver maler:
Men hører han os ei, da er vort Sværd bered.

(*) Tambeskielver bemærkede paa gammelt Norsk Bueskytte.

Bergliod.

Spar disse stolte Ord. De dog kun røbe Frygt.
Elsk Fred, vær Landet tro, vaag for din Herres Ære,
Min Einer Avindskiold mod Kongen ei skal bære;
Naar Heltens Sag er god, er Sindet altid trygt.

Arne.

Tael dog — jeg beder dig — det varme Venskabs
Sprog;
Du lært før Aften kan en Ven i mig behøve,
Og gielder det end om en blodig Troeskabs Prøve,
Da lær hvor lidt jeg mig fra fælles Nød unddrog.
Ja Egennytten selv vor Skiebne fælles gior:
Er Einer ikke meer, hvo tør i Norges Rige
Et Ord til Landets Tarv imod Tyrannen siige?
Vor Frihed, Lov og Ret er tabt, naar Einer dør.

Sigrid.

Vor Konge Harrald er, og du formaster dig
At kalde ham Tyran! Et andet Sprog du talte,
Saafremt han hørte dig; Naar du ham før afmalte,
Du kaldte ham din Helt, retfærdig, seierrig.
Du hans Bedrifter tidt for mig opregnet har:
Jeg elskte Kongen meer, jo meer du om ham sagde:
Men nu, naar du ham her Beskyldninger tillagde,
Da viid: at røbe dig, min Pligt mod Kongen var.

Arne.

Man Hofmænds fine Sprog hos Konger tale maae,
Vi rose tidt den Dyd, vi ønske dem at lære;
Vi sige, du er from, det er, du burde være:
Og i vor Lovsang tidt en skiult Erindring laae.

Sigrid.

Saa taler Einer ei.

Arne.

Han ingen Hofmand er.

Bergliod.

Min Datter lad os gaae; du skal ei Arne røbe;
Lad listig Hofmand kun sin Konges Naade kiøbe
Ved andres Undergang. (til Arne) Min Ven be-
standig vær,
Afvend, saafremt du kan, den vrede Harralds Sværd;
Men naar du Venskabs Pligt med Nidkierhed op-
fylder,
Da glem for alting ei, hvad du din Konge skylder;
Viis: Nordmænds Troskab er sin Konges Naade
værd:

(De gaae.)

Femte Optrin.

Arne. (allene.)

Jeg troer, at Bergliod kan Hiertets Tanker see;
Hun bliver kold og taus, trods alle Troeskabs Eder;
Jeg troer hun mærke kan, hvad Stød, min Hevn bereder.
Men Sigrid straffes bør, hun mig forhaanede:
Før Endre Hiertet fik, hun stolt min Haand forskiød —
Og Einer — din Foragt — din Myndighed og Vælde
Jeg kan ei taale meer. — Det Eders Liv skal gielde.
Min Hævn forsones kun ved hele Slægtens Død.

Siette Optrin.

Harrald. Arne.

Harrald.

Snart kommer Einers Skib, man seer paa Byens Fiord
Forstavnen kneisende, som om den kunde være
Stolt af sin Eiermand — —

Arne.

Dig denne Dag skal lære,
At en Forræder var paa dette Skib om Bord:

Alt

Alt Bergliod forud til Tronhiem kommen er,
Hun taler stolte Ord, og dig med Feide truer;
Hvis Tambeskielvers Mod du strax ei underkuer,
Han snart faaer Overhaand, og Harralds Krone bær.
Hvor længe skal han dog modsige Kongens Bud?
Hvor længe trodse dig? hvor længe sig forbryde
Mod Undersaatters Pligt? Lær Einer at adlyde;
Hvis ikke, lad hans Slægt af Jorden slættes ud.

Harrald.

Du frygter feige Mand! men jeg er uforfærd;
Jeg veed at bruge Skiold, hvor lidt jeg forud truer:
Lad Faren nærme sig, jeg rolig den beskuer:
Den er ei største Helt, som løfter først sit Sværd.

Arne.

Du selv er uden Frygt, naar Faren nærmer sig;
Men den, som er dig huld, desmeere frygtsom bæver,
Og som en Gield af dig Forsigtighed udkræver:
Tænk, hvo du er! dit Liv tilhører ikke dig,
Nei hele Landet — —

Harrald.

Rok, jeg troer, jeg elsket er;
Men Tambeskielver du Forræderie tillægger,
Og mod en gammel Helt til Vrede mig opægger.
Du veed dog vel, hvor høit han agtes af enhver;
Sandt nok hans Overmod mig tidt fortørnet har:

Min Frende Magnus ham lod alt for meget raade;
Og hvo forføres ei ved fromme Fyrsters Raade?
Ja strax jeg Konge blev, han min Modstander var.
Da for erhvervet Skat jeg Deel i Norge fik,
Da Magnus tog mit Guld og jeg hans halve Rige,
Man Einer hørte strax paa Tinge stolt at sige:
"At bryde Troeskabs Eed var aldrig Nordmands Skik,
"Kong Magnus eene ham jeg Huldskab svoret har,
"Og Dovre synke ned, før jeg mit Løfte bryder!
"Lykkaligt Land og Folk, hvor een allene byder!
"Til fælles Undergang vort Riges Deeling var.„
Saa talte Einer da: Jeg har ei heller glemt,
Da Danner-Konge Svend var flygtet af sit Rige
For Magnus og for mig; Dog Einer turde sige:
"Viid, Danne-Kongers Arv er ei for dig bestemt;
"Lad af at tviste meer om fremmed Eiendom;
"Reis hiem, begrav i Fred din store kiekke Frende;
"Jeg fulgte Magnus død, var det til Verdens Ende;
"Hans Ligemand ei meer paa Norske Throne kom.„
Ved disse Einers Ord hver Nordmands Hierte rørt
For Krigen Afskye fik; man til den Dødes Ære,
Om mueligt, vilde ham paa taalig Skuldre bære:
Kort sagt: Høitidelig han blev til Tronhiem ført.
Her seer jeg mig forladt, og med adsplittet Hær,
Med uforrettet Sag, og fra den visse Seier
Forlader jeg et Land, jeg allerede eier:
For dette Svend endnu i Gield hos Einer er:

Saa

Saa mange haarde Ord, saa megen kold Foragt,
Saa mangt et dristigt Skridt har vist fortient min Vrede;
Jeg dog min Arm ei skal den søde Hævn tilstæde,
Før Einers List og Svig er ret for Dagen lagt,

Arne.

Du kiender Krigens Skik: Vent ei, indtil du har
Alt følt din Fiendes Stød: Det bliv maaskee for silde,
Og medens du dit Sværd til Forsvar drage vilde,
Du af din Avindsmand igiennemboret var.

Harrald.

Men Staten, Arne, har en anden Lov i Fred:
Den siger: Kongen bør retfærdig, nidkier være,
Men og forstaae den Kunst, at kunne overbære;
Grundfæstet Thronen er ved Folkets Kierlighed:
Du veed, hos Trønderne hvad Yndest Einer har.
Dør han ved denne Haand, fortørnet Folket bliver,
Jeg selv ved dette Stød et Stød mit Rige giver,
Og Thronen svag ved Hævn, som tryg ved Naade var.

Arne.

Imod en yndet Helt vist Hævnen farlig er,
Men større Fare dog, med billig Straf at tøve.
Naar man, hvert Øieblik er færdig, Vold at øve
Mod den, som elskes bør og lydes af enhver.
Betænk, hvad Einer nu hos Norske Mænd formaaer:

Han

Han kan ved mindste Vink en Hær i Marken føre,
Og vil du ei i alt hans Raad og Anlæg høre,
Han som Anfører strax for alle Trønder staaer:
Det mindste Onde vælg: Han kommer her i Dag
Med væbnet Følgeskab, fra Krigen dig at raade;
Befal ham Lydighed, tilbyd ham først din Naade,
Og trodser han, velan, betroe kun mig din Sag.
Jeg den Forræder vil tilbringe sidste Stød.
Du kiender Mængdens Art; den taber sin Anfører,
Og strax er Modet tabt; strax Tvedragts Aand ophører:
Du faaer ei Konge-Magt før Einers Slægt er død.

Harrald.
(seende stivt paa Arne.)

Til Hævnen staaer dit Sind —— Du Nag til Einer bær!

Arne.

Kan jeg vel elske den, som tør min Konge hade?
Nei i den Falskes Blod min Haand jeg strax vil bade
(han vil gaae.)

Harrald.
(holdende ham tilbage.)

Kun langsom, dæmp den Ild! her Dommer Loven er:
Om Einer og skal døe, han bør ei døe ved Mord:
Gaae! lad af raske Mænd en Trop tilstede være!

Skiul

Skiul den bag Slottets Muur; du siden alt skal lære,
Hvad foretages bør; vent paa din Konges Ord.

Syvende Optrin.

Harrald, (allene.)

Hvad Raad? hvem skal jeg troe? og hvo forraader mig?
Til Einers Undergang sig hestig Arne glæder — —
Hvo veed, om han ei selv — Om Einer er Forræder?
Saa er da Kongers Hof en Skole blot for Svig,
Hvor Frygt og Avind sig i Støvet kaster ned,
Og logrende med Roes, af ivrig Troskab praler,
Tilbyder Liv og Blod; men aldrig Hiertet taler.
Hvad er dog Høiheds Top et steilt og slibrigt Sted!
Lykkalig du, som gaaer til Naboe-Hytte hen!
Og tør din Nød betroe til et oprigtigt Øre;
Men Kongers tause Suk — Ja dem maae Himlen høre!
Hvor findes den Monark, som har en troefast Ven?
(han gaaer.)

Ende paa første Optog.

Andet

Andet Optog.

Første Optrin.

Einer Tambeskielver kommer bevæbnet igiennem en Port paa Kongens Gaard, med en Hob bevæbnede Bønder, som han opstiller i Orden, og til hvilke han taler.

Einer.

Du Nordens Kiempe-Slegt! og Naboe-Rigers Skrek!
Navnkundig Trønders Hær! din Ødel evig være!
Din Lov urygget staae! din Ager Frugter bære!
Gid tappre Faders Søn maae fødes frie og kiek!
I kiende dette Bryst —— var der en Draabe Blod,
Som ei for Friehed randt og Norske Brødres Ære,
Den skulde offres her. — Ja Konger selv skal lære,
At Troeskab mod mit Land var Grunden til mit Mod.
Hvor tidt har ei min Arm for Landet Buen spendt?
Den eengang brast — Og strax af kiekke Konges Hænder
Brast Norges Nige med — Jeg Krigens Følger kiender,
Og aldrig har af Lyst til Seiers Ære brændt.

Man

Man kiøber alt for dyrt ved tappre Nordmænds Blod
En Ærekrantz i Krig — Vi ville Freden dyrke —
Men tør en Fiende her med Nordmænd prøve Styrke,
Da har vor Øxe Staal, da har vort Hierte Mod.
Vor Konge, tapper, ung, og stærk og vant til Krig
Ei Freden taale kan; Men snart skal Helten lære,
At Fred og Norges Vel er Norske Fyrsters Ære,
Og elsker han sit Land, da skal han høre mig.
Ja for vor Frieheds Ret, for fælles Roe og Fred,
For Fødelandets Tarv, jeg Liv og Blod vil vove,
Og tale, stride, døe for Landets gamle Love —
Vi møde her i Dag: Jeg Harralds Anlæg veed:
Mod Danner-Konge Svend han nu vil væbne sig.
Men kan ei mine Raad forønsket Virkning giøre,
Vil han af Einers Mund sit Riges Røst ei høre —
Dog Harrald er jo viis, han skal ei føre Krig,
Han elsker Landet høit, han ærer eders Blod,
Han vist skal høre mig, og kun paa Freden tænke,
Og Hiertet skal vi da den Rigets Fader skiænke,
Der ikkun før som Helt var æret for sit Mod.
Ved Eders Venskab tryg jeg taler Landets Sag,
Jeg tidt frembaaret har for Konger Norges Skiebne;
Nu skal jeg mig paa nye med Eders Rød bevæbne
Mod Harralds Stride-Lyst; han skal med Velbehag;
Stadfæste varig Fred, og fra sit Forsæt staae — —
Gaaer bort — der er min Søn — —

(De rykke tilbage.)

Andet Optrin.

Einer. Endre (uden Vaaben.)

Endre.

Jeg Kongen nu forlader,
Og troe, jeg har i ham en Ven, en anden Fader.

Einer.

Jeg nyelig som en Helt min Søn udrustet saae!
Er nu din Friehed solgt? er du din Konges Træl?
Hvor er dit Skiold og Spyd?

Endre.

Jeg ubevæbnet vilde
En naadig Konge see. Man kan saa let formilde
Med Ydmyghed en stolt og æretørstig Siel.

Einer.

Min Søn forgiftet er af Hoffets Hykle-Kunst!
Det er en fredløs Mand, som ei tør Vaaben bære;
Men du er Norsk og fri; Ved Tabet af sin Ære
Man kiøber alt for dyrt en myndig Konges Gunst.
Til Norden fra Byſantz vor Harrald kommen er;
Men vil han føre hid Byſantzes Slave-Sæder,
Befale, som Tyran, paaliſte Nordmænd Kiæder,
Han lære bør, hvor høit vi Frihed have kier.
Lad Harrald byde frit til Fødelandets Vel,

Og

Og Væ den Undersaat, som ei sin Konge hører;
Men dersom han vor Lov, vor gamle Frihed rører,
Hvo vil adlyde da, og være Harralds Træl?
I fulde Rustning stolt mod Harrald, føl dit Værd;
Som om du sige vil: See! Konge, naar det gielder,
Du har en Helt i mig, som trodsig Fiende fælder,
Og denne Arm er stærk, og skarpt er dette Sværd.

Endre.

Men naar vort Land har Fred, jeg til min Konge gaaer,
Og om en vigtig Gunst ham ydmygst vil anmode,
Og kommer væbnet, stolt; hvad Under! om han troede,
At naar en Undersaat for Kongens Ansigt staaer
Udrustet som til Krig, hans Bøn en Trudsel er,
Som om han sige vil: Hvis Kongen mig ei hører,
Jeg ei mit Skiold omsunst og Sværd og Bue fører.

Einer.

Hør Tambeskielvers Søn! har du din Fader kier.
Og bær du i din Barm det gamle Norske Mod,
Som stedse gik i Arv i dine Fædres Stamme,
Og dersom du dig ei ved nedrig Byrd bør skamme,
Saa knæl kun ei saa dybt; men hør de Heltes Blod,
Som taler i dit Bryst! Undvær din Konges Gunst,
Og beed ham kun om Ret; Min Søn ei meer behøver,
Du har jo Rigdom nok, og den, som Dyden øver,
Har altid Sikkerhed, og Æren er en Dunst.

Endre.

Den Ære, jeg attraaer, den Gunst, jeg beder om,
Det er at blive Jarl; Saa var min Moders Fader;
For Resten, troe, din Søn al nedrig Smigren hader:
Og Harralds Godhed selv min Bøn nu forekom:
"Maaskee „ saa talte han, "jeg skal i denne Dag
"Ophøie dig til Jarl; vil Einer kun begiere,
"At dette store Navn hans kiekke Søn maa bære—„

Einer.

Nei, Einer taler kun til Kongen Landets Sag.

Endre.

Men har du ei et Ord tilovers for din Søn?
Selv veed du hvad en Jarl hos Kongen kan udrette,
Hvor tidt han mellem ham og Landet stiller Trætte,
Afvender Kongens Sværd, frembær Fortrængtes Bøn.

Einer.

Bliv uden Titel stor, undvær et borget Navn,
Følg dine Fædres Spor, og hvad du end skal hæde,
Du arvet har af mig, at trodse Kongers Vrede,
At holde Lov og Ret og fremme Landets Gavn.

Endre.

Naar et uværdigt Skridt jeg gior mod Fødeland,
Mod Konge, Lov, og dig; da giennemboer mit Hierte;

Jeg

Jeg af din Mund omsunst ei Mod og Troeskab lærte;
Men viid, at jeg derhos min Konge elske kan,
Hver gang i Krigen jeg vor tappre Harrald seer,
Den Kiæmpe, for hvis Arm rovgierrig Fiende bæver,
Jeg føler, hvor mit Mod sig strax i Brystet hæver;
Af min Anforer stolt jeg seer ei Faren meer;
Jeg mellem Spyd og Sværd mig trænger ind med Magt:
Jeg ønsker, Kongen maae, hvert Hug, jeg gier, beskue;
Et Diekast fra ham, strax blusser Troeskabs Lue,
Og Sværd, og Saar, og Død anseer jeg med Foragt.
Du under Tryggeson navnkundig blev i Krig;
Jeg følger dine Spor, og under Harralds Fane
Ved Tapperhed jeg skal mig Vei til Æren bane:
Og da skal Verden see, at jeg er fød af dig.

Tredie Optrin.

Bergliod. De Forrige.

Bergliod.

Min dyrebare Helt! det gielder om dit Mod.
Jeg saae hver Indgang her besat med nye Vagter;
Tyrannen uden Tvivl dig efter Livet tragter;
Thi jeg blev vaer en Trop, som hist i Baghold stod;

Og den til mindste Vink bevæbnet rykker ud.
Man Strikker for din Fod med Flid at skiule søger,
Ja Taushed overalt min Frygt og Tvivl forøger:
Jeg hørte uformærkt til Arne Kongens Bud:
"Enhver," saa talte han, "sin Bue have spændt,
"Saa snart jeg raaber: Kom.„ Meer kunde jeg ei
høre —

Einer.

Hvordan? vil Kongen Krig mod Landets Sønner
føre?
Og Broders Øxe see mod Broders Pande vendt?

Endre.

Han elsker Folk og Land, han hader Vold og Svig;
Min Moders Frygt og Tvivl hans høie Siel van-
ærer —

Bergliod.

Holdt---Du mig ilde kun, hans Sind at kiende, lærer;
Men, viis du er min Søn, gaae hen, bevæbne dig;
Strid for din Faders Liv; fortien at være fød
Af høi og tapper Slægt; tæm, forekom den Tiger,
Som efter skyldløst Blod med tørstig Strube higer;
Hvis ikke, svarer du mig for din Faders Død.

Einer.

Nu seer jeg Hagen Jarl i dig, min Bergliod!
Saa var hans Vrede grum, og intet kunde dæmpe
Hans

Hans haarde Sind. — Men viid, jeg eene, jeg vil
kiæmpe
Med Harrald, og det skal ei koste fleres Blod,
Jeg skulde, tænker du, i Spidsen af min Hær
Forfægte egen Ret? Før skal jeg Døden finde:
At føre Avindskiold mig aldrig kom i Sinde;
Men naar vort Land og Lov og Ret fornærmet er,
Da byder jeg til Krig enhver, som stride kan,
Og da skal Kongen see, hvorlidt hans Magt udretter;
Men den Forræder er, som kun for egne Trætter
Opoffrer Folkets Blod og Fred og Fødeland.
Hvis derfor Kongens Had allene gielder mig,
Jeg dig, min Bergliod, for sidste Gang omfavner,
Og dig, min Stammes Haab — Naar Norge Einer
savner,
Lad det sit Tab igien oprettet see ved dig,
Saa vil jeg Harrald glad og kiek i Møde gaae,
Og ei uhævnet døe —

Bergliod.

— Nei, du skal hævnet blive;
Om ingen anden vil, skal jeg af Brystet rive
Hans Hierte, og hans Støv skal intet Gravsted faae.

Endre.

Stil Sindets Storm, og vent og troe, hvad Eders
Søn
Erfaret haver selv: Vor unge Helt fortiener,

At vi vor Agt for ham med Kierlighed foreener;
Vor Troeskab være bør vor kiekke Konges Løn.
Mit Hierte mellem ham og mine Fædre skal
Bestandig være deelt; Jeg aldrig efterlader
At elske dig som min og ham som Landets Fader,
Men naar I førte Krig, hvor gruesomt blev mit Valg!
Naturen talte da din Sag i dette Bryst;
Men Helten hører ei den ømme kielne Stemme,
Som vil forføre ham til større Pligt at glemme:
At tiene Kongen troe, er Endres Lov og Lyst — —
Tænk dog, din kiekke Søn ei frygter Kongens Sværd,
Saafremt han turde det mod Landets Sønner vende;
Men vil man Harrald ei for Norges Herre kiende,
Da er jeg Kongens Mand, og kiender Heltens Værd.
Til Harrald iiler jeg, for med en ivrig Bøn
At stille denne Storm, formilde Kongens Vrede:
Strax giemmes dragne Sværd igien i roelig Skeede:
Saa handler Harralds Ven og Tambeskielvers Søn.

(han gaaer.)

Fierde Optrin.

Einer. Bergliod.

Bergliod.

Uskyldig, ung og kiek han troer, at alting er
Hans eget Hierte ligt, som Falskhed aldrig kiendte,

Et

Et Hierte, som af Mod og Lyst til Æren brændte,
Og holdt for største Pligt at have Kongen kier.

Einer.

Det er hver Nordmands Pligt; Naar Kongens Die-
meed
Er Fødelandets Vel — —

Bergliod.

Men naar han nu vil tage
Sit Riges største Helt og Friheds Ven af Dage,
Naar han udøser Blod, naar han forstyrrer Fred,
Naar han ei Sandhed meer af nogen taale kan,
Naar han vil byde frit og kun som Voldsmand tænke,
Naar Magt er al hans Ret, naar han tør Friehed
krænke,
Naar han berøver mig min Helt, min Ven, min
Mand.

Einer.

Han fra Forglemmelse da redde skal mit Navn:
En Helt med Ære døer, som døer for Landets Love:
Og efter Einers Død skal Harrald neppe vove,
At gisre mindste Skridt mod Fødelandets Gavn.
Mig elske Trønderne, jeg seer, hvad Raserie
Min Død optænde vil hos dem; Ja Harralds Throne
Skal vakle ved mit Fald; vil han min Død forsone,

Han maae, som Folkets Ven forlade Tyrannie,
Høyt agte tappre Mænd og give Troeskab Løn.

Bergliod.

Forladt og sørgende skal da din troe Veninde
See Blod af dette Bryst for Morder-Sværd at rinde?

Einer.

Jeg anbefaler dig til Himlen og min Søn.

Femte Optrin.

Arne. De Forrige.

Arne.

Omsider har jeg dog udvirket denne Gunst,
Som Harrald skylder dig; I Dag din Søn skal bære
Det stolte Navn af Jarl; Gid han kun vilde lære
Vor Konge, at han ei bær dette Navn omsunst.
Haardraade herske vil med uindskrænket Magt;
Men Kongen bør vor Lov, om vi skal ham adlyde:
Nu vil han Fred paa nye med Dannerkonge bryde,
Og indtil Dannemark er Norge underlagt,
Han leve vil i Krig. — Men hvad? er Sigrid der?

Siette Optrin.

Sigrid. De Forrige.

Arne.

Ja, Skiønne! Kierlighed for dig var før min Smerte;
Men Venskabs rolig Ild opvarmer nu mit Hierte,
Og til Beviis, hvor høit din Lykke var mig kier,
Da viid, at Kongen har omsider hørt min Bøn;
Han skal din Ægte-Ven til Værdighed ophøie;
At tiene dig — Det kan min hele Siel fornøie.
Kun din Fortroelighed jeg ønsker mig til Løn.

Sigrid.

(bevidner ham sin Erkiendtlighed med en kold Mine, og siger derpaa til Einer.)

I dette Øieblik vil Kongen komme her — —
Min Fader hør min Bøn, glem eiden sande Ære,
Som altid Norske Mænd for elskte Konger bære:
Ydmyg dig, om du har, en Søn, en Datter kier.
Vor Lykke, — —

Einer.

Godt, jeg veed alt hvad du sige kan;
Jeg veed, hvor dybt jeg bør for Konger mig nedbøie —
Man sig imidlertid afsides maa forsøie.

Bergliod.

Hvordan? forlade dig—allene—her—min Mand!
Nei, før jeg vente vil med dig Tyrannens Dom,
Og ved din Side døe——

Einer.

Gaaer bort, som jeg befaler—

Bergliod.
(i det hun gaaer.)

Strid, Himmel for min Helt!

(De andre gaae.)

Syvende Optrin.

Einer, (allene.)

Hvad jeg med Kongen taler,
Ei Vidne trænger til. Nu du til Hielp mig kom,
Du Kongernes Monark! du som mit Hierte seer,
Du seer, jeg Kongen vil og Landet trofast være,
Befæst vort Riges Fred, lad Harrald eengang lære,
At altid Krigeren sit Folkes Bøddel er.

Ottende Optrin.

Harrald. Einer.

Harrald.

Glad seer jeg her i Dag, den seierrige Helt!
Med Følge, ligt en Hær, som om han vilde stride,
Som om han forud alt mit Anlæg kunde vide:
En Hær beleilig kom, naar Kongen skal i Felt.
Qvindagtig Vellyst er den visse Fredens Frugt;
Naturen har til Krig de Norske Hierter hærdet,
Den som er Nordmand fød, han er og fød til Sværdet
Men Rust fortærer Sværd, som sielden bliver brugt.

Einer.

Var du allene Helt, du burde tale saa;
Men viid, du er Regent, du er dit Folkes Fader,
Og fra det Øieblik, dig Himlen overlader
At styre Rigets Roer, dig selv du glemme maa.
Glem alt, hvad dig er kiert, glem Sværd, og Rov og Krig,
Glem Seier og Triumph, glem Had til Naboe-Riger,
Glem Lyst til Hævn, og hør, hvad Rigets Trang dig siger:
Brug vel forundte Fred, og bliv udødelig,
Sid paa din Throne stolt, og øv Retfærdighed,
Opløft fortrængte Dyd, lad frække Laster blegne,
Lad

Lad strœbsom Bondes Flid paa dyrket Ager tegne
Den kiere Konges Roes, som undte Riget Fred.

Harrald.

Kun Alderdom, min Ven! dig gior til Fredens Tolk;
Ved Sværd jeg mandelig skal Rigets Ret handthæve,
Ved Sværd skal Norge staae, og Naboe-Riger bœve,
Ved Sværd jeg vinder Guld, og Stad, og Land, og Folk.
Ved Sværd jeg Dannemark skatskyldig giøre skal
Og lære dem, som boe der paa de lave Slætter,
At man omsunst med os om Herredømme trætter:
Kong Magnus giorde før et ubetænksomt Valg:
Da Danners Rige var ved Arv ham underlagt,
Den Danske Svend til Jarl i Riget han udraaber;
(Uventet Lykke giør, man større Lykke haaber,)
Knap Magnus borte var, før Svend har Kongemagt;
Men naar jeg Dannemark mig undertvunget har,
Troe da, jeg ingen Dansk til Jarl i Riget sætter.
En gammel Nordmands Søn—troe—kiek—maaskee du gietter?

Einer.

Sæt, hvem du vil til Jarl; Men viid, at Norge var
Ved nye Erobringer kun meer ulykkeligt,
Forsvar dit eget Land og inden Muur af Fielde

Lad

Lad Nordmænd hvile trygt, der veed du, hvad de gielde,
Der føle de sig selv, der kiende de sin Pligt.
Væ den, som Angreb der mod Nordmand giøre tør!
Med Biørne-Styrke han for Frihed, Gods og Huse
Uddeeler tunge Slag, som Skiold og Hielm maae kmuse;
Men under fremmed Luft han græmmer sig og døer.
Vort Norge længe nok har sukket under Krig:
Hist en troelovet Møe sin unge Helt begræder;
Forhugne Krøbling her frem paa sin Krykke træder,
Nu betler han sit Brød, før var han seierrig.
Der ligger øde Gaard, og her hvor Ager stod,
Kun vore Nælder nu. Hist Graad af spæde Sønner,
Hvis Fader Krigen tog. Her Enkens Suk og Bønner,
Som kræver af din Haand sin Ægtefælles Blod.
Her raabes himmelhøit mod Seierherren selv,
Mod dyrekiøbt Triumph: Læg Undersaattens Smerter,
Opret enhver sit Tab, trøst alle Mødres Hierter;
Hvis ikke — Band dit Sværd! paa Krigen tænk og skiælv.

Harrald.

Jeg kiender Kongers Pligt, jeg kiender Fred og Krig;
Jeg veed at bruge Sværd til Fødelandets Nytte:
Ved slagne Fiender tryg, og riig ved kostbart Bytte
Grundfæster jeg min Stat og Verden ærer mig.

Nu

Nu herſker ſtrænge Dyd, og Mod, og Troſkab her;
Men nyd langvarig Fred; ſtrax tappre Mandſkab bliver
Forkielet, dovent, feig; og Vellyſt ſelv nedriver
Den Throne, ſom er bygt paa Seiervindinger. —

Einer.

Den viiſe Konge bør og kunne bruge Fred,
Opelſke Konſterne, udbrede gode Sæder,
Belønne Flid og Dyd, opbygge faldne Stæder,
Og giøre nøgen Høi, ſom Dalen, grøn og feed;
Saa længe Gran paa Field og Bar (*) paa Granen groer,
Saa længe Nordmænds Bryſt paa Velgiort veed at ſkiønne,
Skal Efterſlægten da med evig Tak belønne
Den Rigets Ven, ſom blev i Fredens Skygge ſtor,
Og Krigen ——

Harrald.

Det er nok: førſt Krig og ſiden Fred.

Einer.

Alvorlig beder jeg; for eget Land hav Naade.

Harrald.

Tie, lyd, og følg, og viid: Jeg eene, jeg vil raade:
Man af Modſigelſer omſider bliver kied.

Einer.

(*) Bar kaldes i Norge de grønne Naale, ſom voxe paa Gran, Fyrre og Enebær-Træ.

Einer.

Siig Konge! hvo dig gav en uindskrænket Magt?
Du veed den Norske Lov. Den bør det dig at lyde.

Harrald.

Betænk dig vel i Dag, at du ei skal fortryde,
Hvad du mod Kongen har med dristig Frækhed sagt,

Einer.

Jeg taler for mit Land — —

Harrald.

Jeg for min Konge-Ret.
Maaskee du med Kong Svend i Forbund kunde være
Men Lydighed jeg dig og ham forstaaer at lære. —

Einer.

Du kan forhaane mig? og med saa skiændig Plæt
Vanære dette Navn, som før end du var fød — —

Harrald.

Forvovne holdt, til Valg jeg dig en Time skiænker,
Bereed din Arm til Strid, om du dig ei betænker,
Og viid, Ulydighed i Dag — — det er din Død.

(han gaaer.)

Niende Optrin.

Einer, (allene.)

Min Nidkierhed med Skam, med Død belønnes skal!
O! kunde jeg kun her den dyre Pligt foreene,
At følge Kongens Bud med den mit Land at tiene —
At tiene det og dø — Velan — her er mit Valg.
Ja mæt din grumme Siel, blodtørstige Tyran!
Men frygt at Norge selv, det Land jeg elsket haver,
Opløfter hele Field, og knuser og begraver,
Og hævner sig mod den, som blev min Banemand.

(Han gaaer.)

Ende paa andet Optog.

Tredie Optog.

Første Optrin.

Elisabeth. Sigrid.

Elisabeth.

Ja Zepter, Krone, Magt kun ilde trøste kan;
Hvor tidt blev Sorg til Deel for Verdens Herskerinder?
En Dronning sielden kun den rene Glæde finder,
Som Huusets Moder har i roelig Bondestand.
Tryg i sin snevre Kreds hun nøier sig med lidt,
Hun møder trætte Mand med tarvelige Retter,
Og trivelige Søn ved Faders Side sætter,
Og siger: Mand og Søn, og Huus og Gaard er mit —
Vi høre Konger til, og Sorg vor Medgivter;
Jeg Harrald knap som min et Øieblik omfavner,
Før Krigen kalder ham; jeg Mand og Konge savner,
Og Hiertet qvæles meer, jo meer jeg har ham kiær —
Ja Riget eier meer end jeg i denne Mand!
Hvor svag er da vor Ret! — Vi siges at regiere —
Man ærer os, fordi vi gyldne Lænker bære —
Du roser min og jeg — misunder dig din Stand.

I dette grumme Land, hvor Dyd bestaaer i Mod,
Hvor Hierterne hos Mænd, som Landets Klipper ere,
Her maae vort svage Kiøn med Taarer sig ernære,
Naar Broder, Søn og Mand ernærer sig med Blod.

Sigrid.

Ja Dronning! du har Ret; jeg veed, den første Gang
Jeg Endre væbnet saae; det Skiold, det Spyd, den Bue,
Den Brynje syntes mig med Saar og Blod at true.
Fælt-Sværdet raslede, grumt Kobber-Hielmen klang.
Men stolt var han og glad og sagde: " See den Dragt,
" Hvori jeg leve vil og Seiers-Kroner vinde;
" For dette Sværd skal Blod til Norges Ære rinde,
" Her seer min Sigrid nu sin Brudgom i sin Pragt.„
Jeg øm og kielen ham omfavner grædende,
Og siger: Denne Dragt din unge Brud bedrøver,
Og dette Mod engang mig al min Frynd berøver,
Kast Vaaben, flye, og lev med mig blandt Hyrderne.
Da saae jeg første Gang min Endre barsk og vred.

Elisabeth.

Ja, jeg har lært i Dag, at Nordmænd ei formildes
Ved Suk og Graad og Bøn — paa Klippen Taarer spildes;
Men Einer elsker jeg, fordi han elsker Fred.

Si-

Sigrid.

O! Dronning! prøv endnu engang med ivrig Bøn,
At fremme Landets Gavn og dæmpe Helters Trætte;
Jeg og forsøge vil, hvad Ømhed kan udrette,
Og dybe, kielne Suk hos Tambeskielvers Søn.

Elisabeth.

Gid det ei var omsonst; men intet uforsøgt
Jeg efterlade vil, ror Himmel Kongens Hierte!
Forklar ham Landets Nød! forklar ham al den Smerte,
Som qvæler dette Bryst — —

(Hun gaaer.)

Andet Optrin.

Sigrid, (allene.)

Hun gaaer med hvilken Frygt!
Grum Harrald være maae. — Hun altid synes mig
Af ham at frygte meer, end det hun aabenbarer;
Vi trues, Himlen veed, med hvilken Hær af Farer!
Maaskee med Mord — Men see, min Endre, er det dig?

Tredie Optrin.

Sigrid. Endre.

Sigrid.

Du fik det første Suk fra dette kielne Bryst;
Du er mig eene kiær blandt alle Nordens Sønner;
Forskyd mig ei i Dag, hør dog din Sigrids Bønner!
Kan du forlade mig? og virker Krigens Lyst
Paa dig med større Kraft end disse Favnetag?
Elsk Fred — der er min Bøn — saa lyder du din Fader,
Saa tiener du dit Land, og mig du ei forlader,
Saa drives bort den Storm, som truer os i Dag.

Endre.

Min Fader træt af Krig, omsider elsker Fred;
Men Ungdoms muntre Blod og Seeners modne Styrke,
Og Lyst og Mod og Ild befaler mig at dyrke
Forfædres stolte Konst og viise Tapperhed:
Ved Krig udvides skal det snævre Fødeland;
De Danske Slætter snart adlyde Norske Fielde,
Og tænk, hvad du og jeg med Tiden da skal gielde,
Naar du, som Rigets Jarl omfavner der din Mand!

Sigrid.

Men om jeg Slaget tabt og Endre fangen seer,
Om ulykkalig Piil af alt for sikker Bue——

Endre.

Forgieves vil du mig med Krigens Vanhæld true;
Hvo Styrke har og Mod, sin Seier med sig bær.
Du Skiønheds Vaaben ei mod mig misbruge bør;
Du veed, jeg elsker dig, lad af min Siel at friste———

Sigrid.

Saa vil du dig med Magt af disse Arme vriste ———

Endre.

Naar Krigen kalder, Suk mig ei qvindagtig giør;
Men iil til Bergliod, beed hende haste med
At faae min Faders Sind til andre Tanker bøiet;
Man dog indbyrdes Roe først have bør for Øiet.
Den ilde hader Krig, som derved bryder Fred.
Fortørnet Kongen er, og griber viist til Sværd———
Gaae, see der kommer han———

(Sigrid gaaer.)

Fierde Optrin.

Harrald, Arne, Endre.

Harrald.

Hør Endre! Frels din Fader,
Gaae, siig: Jeg ikke ham, men kun hans Stolthed hader,

Og beed ham giøre sig i Dag mit Venskab værd.
Jeg har besluttet Krig, og Tambeskielvers Mod
Mig ei afskrække kan, jeg prøve skal hans Kræfter,
Og lære ham at døe, om han ei giver efter.
Siig: Jeg fortørnet er, min Vrede fordrer Blod.
I Ærens fulde Løb vil Einer standse mig!
Jeg Rigets Grændser ei med Vaaben maae udvide!
Og om vor gamle Ret med trodsig Naboe stride!
Jeg af min Undersaat forhindres skal fra Krig!
Jeg var i Africa, det Løvers Fødeland,
Jeg vandt saa mangt et Slag, og Guld og Gods og Stæder,
Hver keiserlig Soldat ansaae det for sin Hæder,
Med mig at have sat en Bye, et Slot i Brand.
Og i mit Norge selv en Nordmand nægte tør
At følge mig i Felt! jeg, som i Krigens Farer
Anfører altid er, og aldrig Livet sparer;
Naar savnede man mig, hvor tapper Landsmand døer?
Hvo strider ei med Lyst, hvor Harrald Fanen bær?
Din Fader? hvilken Skam! jeg kan ei meer tilgive;
I Templet mellem os i Dag skal afgiort blive,
Om Einer eller jeg Regent i Landet er.

Endre.

Alt føler nu mit Bryst sin Konges Tapperhed,
Saasnart han nævner Krig; jeg synes strax, jeg hø-rer

Det

Det huule Vaabenbrag, og seer dig som Anfører,
Hvor slagen Fiende døer, og Muuren dundrer ned.
Men store Konge hør, og taal min ringe Bøn:
Jeg elsker dig, vort Land og vore Vaabens Ære,
Din Fane følger jeg, hvorhen du den vil bære;
Men denne troe Soldat er en bekymret Søn.
Lad Overilelse din store Siel i Dag
Ei bringe til en Dom, som Folk og Land fortryder!
Min Fader, troe mig dog, kun Folkets Røst adlyder,
Og naar han taler Fred, han taler Landets Sag.
Gud veed, med hvilken Sorg jeg daglig mærket har
Imellem dig og ham, at vore Tvedragts Luer,
Og skielvende jeg dem i Dag at funkle skuer,
(Han vender sig mod Arne.)
Jeg kiender ogsaa den, som Ved til Ilden bar' —
Min Faders Troeskab elsk, foragt hans Overmod,
Lad en udlevet Helt i Fred sit Hoved giemme,
Og aldrig skal hans Søn sin Konges Naade glemme;
Men skylde ham sig selv til sidste Draabe Blod.
Hvo ønskte meer end jeg nu strax at føre Krig;
Men Trøndelagens Hær, Fred! Fred! mod Himlen raaber,
Og af min Fader alt til fælles Beste haaber — —

Arne, (afsides til Kongen.)

Den haaber alt af ham — —

Endre.

Du handler viselig,
Om Fred forhalet blev — —

Harrald.

Nei, strax enhver til Sværd.
Naturen selv omsonst sig mod min Villie sætter,
Hvis Tambeskielver meer i Dag med Harrald trætter,
Han komme med sin Hær, og jeg er uforfærd.

Endre.

Betroe dig da til mig, jeg skal den heele Sag
Snart faae til Ende bragt; jeg skal med Tiden vinde
Min Faders haarde Sind, og Folket skal du finde
Til Krigen fuldt af Mod; kun tøv, lad denne Dag
Gaae hen — —

Harrald.

Nei, just i Dag jeg fordrer Lydighed,
Jeg Einer vil i Dag sin Pligt at kiende lære,
Gienstridig Undersaat skal dette Sværd fortære:
Den har sit Liv forbrudt, som nu tør nævne Fred.

(Endre gaaer)

Femte Optrin.

Harrald, Arne.

Harrald.

Jeg meer end nok har taalt af Einers frække Mod;
Nu er det Tid engang, som Konge mig at viise;

Arne.

Hver ærlig Nordmand bør i Dag dit Forhold prise;
Tilgav du Einer nu, du var utidig god.
Men mærkte du det Ord, om Trøndelagens Hær,
Som raaber kun om Fred? det skulde Trudsel være,
Du skulde Frygt og Skræk for Overmagten bære:
Vild, Einer stolt og fræk; men Sønnen listig er.
Han for at blive Jarl samtykker denne Krig;
Men troe, han hemmelig om Fred med Folket taler,
Og Sigrid Krigen nu med sorte Farver maler
Hos Dronningen, at hun skal overtale dig.

Harrald.

Hun har forsøgt omsonst, og hendes Nidkierhed
Mig blev mishagelig.

Arne.

Kiend derfor Endres Ræuker.
Hans Fader kun paa Vold, og han paa Konstgreb tænker,

Og begge søge de sit Folkes Kiærlighed,
Naar du befaler Krig, de kalde dig Tyran,
Og skienker du dem Fred, det strax hos Folket hedder:
"Vor Skytsgud Einer er, han Kongen ei tilsteder,
"At giøre mindste Skridt mod elsket Fødeland.„
Og hvorfor skulde Krig mishage nu dit Folk?
Nei, det er Einer selv, som dem til Fred bestemmer,
Han derved trodser dig, og egen Nytte fremmer,
I Folkets Navn han er sin egen Villies Tolk.

Harrald.

Men er hans Anhang stort?

Arne.

Den ganske Trønders Hær,
Hver Borger i vor Stad strax Einers Vink adlyder:
Kort sagt: ei du, men han i Trøndelagen byder?
Her fordres Varsomhed, hør hvad mit Anlæg er:
Jeg dine Skibe vil op efter Nider-Aae
Til Kongens Gaard med Folk og Vaaben hurtig føre,
Og til en sikker Flugt for dig Anstalter giøre;
Og med vor lille Hær jeg vil mod Templet gaae;
Naar Einer og hans Søn du der afstraffet har,
Da, før man deres Død blandt Bønderne kan spørge,
Jeg dig i Sikkerhed til Elven skal besørge:
At stride Hær mod Hær, dig raadeligt ei var.

Har-

Harrald.

Dit Raad er priseligt — Men Arne! — Mord —
og Flugt!
Hvor er Retfærdighed, naar jeg kan Voldsmand
være?
Og naar jeg Flugten tog, sig da, hvor blev min Ære?

Arne.

Men naar Langmodighed du har forgieves brugt,
Naar en Oprører vil fra Thronen styrte dig,
Kan det da kaldes Mord, at bringe den af Dage?
Det er i saadan Nød man Fyrster bør beklage,
Naar Thronen vakle maae ved en Forræders Svig,
Hævn du din Ret og flye; naar Stormen er forbie,
Du komme kan igien, og Trøndelagen lære,
At mod Ulydige du vil formildet være. — —

Harrald.

Men om man dog anseer min Hævn for Tyrannie?

Arne.

En Maaned gaaer forbi, og alting er forglemt:
Ei noget vakler saa, som Mængdens Tænkemaade,
Hvad nu var Tyrannie, snart bliver idel Raade.

Harrald.

O! Gud, hvor er jeg her forvirret, ubestemt — —
At eftergive Ret, — — at hades, som Tyran —
At taale Trudsler, Vold — selv Vold og Mord at
øve — —

Her

Her er min Siel i Strid, Retfærdighed paa Prøve
Nei Arne! jeg endnu mig ei bestemme kan. ——
(Efter en kort Taushed.)
Men hør! den Fange, du i Fængsel haver sat,
Har han for Lyset bragt den Skat, han haver røvet?
Du har dog aldrig Vold mod en Uskyldig øvet?

Arne, (forvirret.)

Man fundet har hos ham en Deel af Kongens Skat:
Men glem alt saadant nu; gaae, frels dit eget Liv.

Harrald.

Til Templet gaaer jeg da; mig Himlens Raad ledsage!
Befæst min Kongeret, vaag over mine Dage!
Ja du, som Zeptret gav, mig Held og Lykke giv!
(Han gaaer.)

Siette Optrin.

Arne, (allene.)

Jeg paa Mistanke blot lod Biarke sætte fast;
Han er blandt Einers Mænd en kiek og modig Kriger;
Om han uskyldig er, det nu slet intet siger,
Det blive skal i Dag min allermindste Last.

Syvende Optrin.

Einer, Arne.

Einer.

Hvo giver Harrald Raad? hvo sukker efter Krig?
Hvad kan forgifte saa den unge Konges Hierte?

Arne.

For tidlig han i Krig at vinde Seier lærte;
Han spørger ei om Raad, og aldrig rører sig.
Endog i ringe Ting han forbeholden er:
Man forud intet seer; han tænker, vælger, byder;
Men det, som sorte giør hans sieldne Heltedyder,
Er, at han stolt og grum har Krigen alt for kiær.
Til Lykke for vort Land, vor Einer elsker Fred;
Bliv ved — Hver Nordmand dig opreiser Ære-
Støtter,
Og synger om dit Navn fra Kongens Gaard til Hyt-
ter:
Du skielver ei fordi du Harrald finder vred —
Til Templet gaaer han snart, du der ham møde maae;
Din Søn skal blive Jarl, og Krigen du samtykke;
Men lad ham ei din Magt dig nu af Hænder rykke,
Lad ham ei denne Gang sin Villie fremmet faae —
Ja hør — ei nogen meer for Harrald Godhed har
Men du — du elsket er — du burde Zeptret føre —
Med Ømhed skulde du dit Riges Suk anhøre —

Lyk-

Lykſaligt Land og Folk, om Einer Konge var,
Og — — —

Einer.

Holdt! din ſorte Siel jeg nu tilfulde ſeer;
Har du din Eed forgleimt? undfalder du din Herre?
Viid; er Tyrannen grum, Forræderen er værre;
Naar Harrald ſtolt og ſtræng, du troeløs, nedrig er.
Du vil bedrage mig? —— Nei lang Erfarenhed
Har lært min Siel at ſee en Hofmands ſkiulte Ræn-
ker;
Og den, ſom redelig mod Land og Konge tænker,
I Hiertet ſkrevet bær ſin dyre Troeſkabs-Eed.
Men du — hvor er du fød? hvi fik du Nordmands
Navn?
Gaae, flye, din Skiendſel bær, og viid: min Lands-
mands Ære
Var altid kiek og ſtolt, og Konger troe at være,
At tænke, tale frit, og fremme Landets Gavn.

Arne.

Farvel! naar du førſt ret har lært at kiende mig
Du ſnart fortryde vil, hvad til en Ven du ſagde —
(Arne gaaer.)
— Einer, (i det Arne gaaer.)
Jeg knap fortrød om jeg endnu et Ord tillagde:
At førend Soel gaaer ned, ſkal Kongen ſee din
Svig.

Ot-

Ottende Optrin.

Einer, (allene.)

Nei! Arne, denne Siel var dertil alt for stor; —
Jeg troer, min Søn har Ret — Mig Arne vist nok hader —
Tidt listig Hofmand meer end selv Tyrannen ska-der.

Niende Optrin.

Bergliod. Einer.

Bergliod.

Til din Forbittrelse sig alting sammensoer:
I Lænker Arne har din tappre Biarke sat,
Og dette sigter kun til dig Fortræd at giøre:
Paa Huusbye Biarke var, den Dag os kom for Øre,
At der var røvet bort en Deel af Kongens Skat:
Alt er det Arnes Verk; ja Kongen selv ei veed,
At Biarke fængslet er — Men skal han Friehed have,
At gribe hvem han vil? Og giøre den til Slave,
Som langt ham overgik i Troeskab, Tapperhed?

Ei-

Einer.

Hvor er nu Lov og Ret? Nei dette gaaer for vidt:
Jeg er Lehnshøvding, jeg; jeg Huuset skal nedrive,
Hvor Biarke fangen er; han snart skal hævnet blive
For denne Skam; og han, som vov'de dette Skridt,
Faaer snart af Biarke selv sin velfortiente Løn:
Før jeg til Templet gaaer, han skal i Friehed være;
Mishandlinger mod dem, som elske Dyd og Ære,
Min Siel ei taale kan — Men see, der er min Søn.

Tiende Optrin.

Einer, Bergliod, Endre.

Endre.

Vor Dom har Kongen fældt: os venter Sværd og Død:
Til Templet kommer han, meer grum end nogensinde
Min Fader, det er Tid dig selv at overvinde;
Ydmyg dig, og afvend det sidste Stormens Stød.
Jeg hørte nu et Ord af den Forræders Mund,
Som til vor Undergang med sorte Konstgreb iiler:
Med galdeblandet Fryd han til sin Tiener smiler,
Og siger: "Endelig kom den forønskte Stund,
"Da Kongen, klog ved mig, skal Stolthed straffet see;
"En Fader og en Søn skal snart i Templet finde,
"At

„ At Harralds Had er grumt; det frække Blod
skal rinde,
„ Og Stolthed segne ned, og da skal Arne lee. „
Kom da, min Fader, kom, forglem din Lyst til Fred,
Lad os i Templet Krig mod Dannemark samtykke.
Et Ord dig selv, din Søn skal udaf Faren rykke;
Vær ei utidig stolt; En Faders Pligt du veed —

Bergliod.

Hvad Pligt, hvad Ydmyghed? Hvor fik din Siel,
min Søn,
Saa lave Tanker? Du din Fader skal forsvare:
Til Folket kun et Ord! sig: Einer er i Fare,
Saa har du strax en Hær. Giv den Tyran sin Løn,
Som true tør din Slægt med et saa grusomt Stød.
Slaae Kongen og hans Mænd, knus Arne, den
Forræder,
Og naar du giennem Blod og Død dig Vei bereder,
Da Nordmænd lære skal, at du af mig er fød.

Einer.

(til Bergliod.) (til Endre.)
Stil dit oprørte Sind. Og du opløft dit Mod.
At iile nu til Krig, var Folket at oprøre;
Nei, lad os Dommen først af Kongens Læber høre,
Han ubetænksom ei udøser Heltes Blod.
Troe mig, den Frygt han har for Trøndelagens Hær,
Med Grund mig sikker gior, men ei til Vold for-
fører —

Endre.

Men naar han kun et Ord af dig om Freden hører —

Einer.

Han deraf lære skal, at jeg har Landet kiær,
At Trusel er omsonst, at Kiæmpens dragne Sværd,
Og Had og Straf og Død ei skrække dette Hierte;
At leve Landets Ven og døe som Helt jeg lærte,
Lev du, og døe som jeg, og bliv din Fader værd. —

Bergliod.

Min dyrebare Mand! tænk paa din Sikkerhed!
Strid, strid, det er mit Raad, strid før det er for silde —

Endre.

For Himlens Skyld! gaae, iil, vor Harald at formilde,
Du ham, som Undersaat, dog skylder Lydighed,
Min Fader! kast dig ned —

Bergliod.

Til Vaaben grib, min Mand!
Forhadt er Kongen nu, for dig hvert Hierte brænder.

Endre.

Samtyk det Danske Tog, indbyrdes Krig du kiender,
Strid for, men ei imod dit kiære Fødeland.

Bergliod.

Straf først en grum Tyran!

Endre.

Viig for en vred Regent!

Bergliod.

Bergliod.

For al den Kiærlighed, som os tilsammenbinder —

Endre.

For alt det Helte-Blod, som i din Afkom rinder,
For al den Ild, som har mit unge Bryst optændt,
For dit og fælles Vel, hør dog din Endres Bøn,
Tving dette stive Mod —

Bergliod.

Udrust din Siel med Vrede!

Einer.

(til Bergliod.) Jeg bær ei Niddingskiold. (til Endre.) Jeg kan ei nedrig bede.

Bergliod.

Fortabt er Bergliod!

Endre.

Forloren er din Søn!

Einer.

I sønderrive her mit giennemtrængte Bryst —
Du til Formastelse min stolte Siel oprører;
Og du til Nedrighed mit rørte Hierte fører —
Men bort qvindagtig Frygt, bort farlig Stridelyst.
Jeg gaaer til Biarke nu, fra ham til Templet hen.
Og dersom jeg ei meer min Bergliod omfavner,
Det være skål din Trøst, naar du din Einer savner,
At han var Kongen troe og altid Landets Ven.

Kom, elskte Søn! og lær i Dag, hvor dybt den bør
For Thronen boie sig, som Landets Tolk skal være,
Kom, lær dit Folkes Nød for Konger at frembære,
Saa gaaer jeg uden Frygt, og glad for Landet døer.

Endre.

O! hvilken Tapperhed! Velan, jeg følge maae:
Min Siæl, bliv fuld af Mod, saa døer jeg med min Fader.

Bergliod.

Frels Himmel! frels! I Dag mig Mand og Søn forlader,
Lad ei Tyrannens Sværd til disse Hierter naae.

Ende paa tredie Optog.

Fierde Optog.

Skuepladsen forestiller Choret af St. Clemens fordum, nu Tronhiems Domkirke.

Første Optrin.

Endre, (allene.)

Høitidelige Sted, hvor hellig Andagt boer!
Hvor saaret Hierte Trøst, hvor Haabet samler Styrke,
Hvor Fyrster selv med Bøn en evig Guddom dyrke,
Og skiælvende for ham nedlægge Rigets Roer!
Gid Harralds stolte Siæl i dette Tempel maae
Opfyldt af hellig Frygt for Verdens Hersker være!
Lad ei hans Haand med Blod saa værdigt Sted vanære!
Lad Torden splitte Svig, lad Troskab Seier faae.

Andet Optrin.

Sigrid. Endre.

Sigrid.

Saa fandt jeg dig dog her, min alt for kiekke Mand?
Saa kan jeg dig endnu omfavne, før du bliver
Et Offer for dit Mod?

Endre.

Din Sorg min Siæl henriver!
Jeg næsten glemmer Mod og Pligt og Fødeland.
I dette Tempel min for første Gang du blev;
Ak! mon og her i Dag det kiære Baand skal briste?

Sigrid.

Nei, lad din Sigrid ei saa bitter Skiebne friste,
Hvad blev jeg, naar man dig bort fra mit Hierte rev? —
Men hvad er vel min Bøn? hvad kan jeg raade dig?
Elsk Fred — Dog Kongen selv enhver til Krig opbyder —
Elsk Krig — Dog nei, vort Folk din Faders Rest adlyder —
Jeg veed ei, hvad du skal — Men du skal elske mig,
Men dæmpe denne Storm, men stifte varig Fred,
Men aldrig rykkes bort fra den, som dig omfavner.

Endre.

Mit Hierte smelter hen, og Siælen Styrke savner;
O Sigrid! spar mig dog, bort med din Kierlighed!

Snart gielder det om Raad, om Mod og beste Valg;
Gid jeg maae glemme dig og dæmpe disse Luer!
Og Siælen væbne sig mod Vredens Storm, som truer!
Siig, hvis du elsker mig, siig, hvad her gjøres skal —
Min Fader raaber Fred — Fred vil mit Fødeland —
Min Konge byder Krig; — Krig ønsker og mit Hierte —

Sigrid.

Men ulykkaligt Sværd, som Folk og Land fortærte,
Skal da berøve mig min Fryd, mit Liv, min Mand.

Endre.

Men skiælv for Harralds Sværd, saasnart vi nævne Fred.

Sigrid.

Nei, Kongen elsker mig, min Bøn skal Klippen høre,
Og disse Sukke vist Haardraades Hierte røre,
Han ære skal dit Mod og Sigrids Kiærlighed.
Vort svage Kiøn har Ild, og den, som næres her
I dette ømme Bryst, skal ei forgieves brænde,
I Dag du hos din Brud skal Tapperhed erkiende:
Hvo vil ei vove Blod for den man haver kiær.
Du mine Vaaben seer — Min Endre — dette Bryst
Mod Kongens dragne Sværd din Varetægt skal være;
At giennembore det, besmitter Heltens Ære —
Der er min Tilflugt, Skiold, og Raad, og Haab, og Trøst.

Endre.

Pligt — Ære — Kiærlighed! I sønderrive mig!
Min Konge — Norges Vel — Nye Seier og min Fader —
Jeg ønsker — gruer for — jeg elsker — og jeg hader —
Der er han — Himmel —

Sigrid.

(som træder mellem Kongen og Endre.)

Bliv, og lad mig døe for dig.

Tredie Optrin.

Harrald, geleidet af Dronningen, fire Betientere, de Forrige.

Harrald.

Du døe for ham — hvordan? hvo vil saa helligt Sted
Med Blod besmitte? Nei — man mig kun ilde kiender;
Jeg vilde bande selv den Rovers grumme Hænder,
Som trakte her sit Sværd — Kun Fred og Kiærlighed,
Pagt, Forbund, Venskab, Eed, min Sigrid, herske bør
Her, hvor den Evige sit Tempel selv opfylder,

Hvor

Hvor Kongen og hans Træl det samme Himlen skylder,
Her alting helligt er — din Frygt mig Uret giør.
Jeg Eders Fader har til dette Sted bestemt,
For end engang som Ven i Fred med ham at tale,
Og Undersaattens Pligt, som Venskabs Pligt, afmale;
Naar han samtykker da, er al vor Trætte glemt.
Saa vil vi sværge her en evig Venskabs Pagt:
Og Himlen høre skal — Vee den, som Eeden bryder.

Sigrid.

Vee den, som Kongen ei med Nidkierhed adlyder —

Harrald.

Nei, nævn ei Lydighed, her har jeg ingen Magt,
Her Eders Ret og min er stedse lige stor,
Her knæler jeg og du for samme Herres Throne —
Med Venskab Einer skal i Dag mit Had forsone,
Og sværge ved den Gud, han kiender, ærer, troer —
Jeg veed, han der har giemt en kostbar Helligdom,
En Helt, som han; og jeg, og alle Nordmænd agte;
Min Broder hviler der — Selv Einer hid ham bragte,
Og sidste Pligt mod ham han nidkiær efterkom;
Min Broders Liig skal frem og tale Kongers Sag:
Han fik sit Banesaar af Landets egne Sønner;
Paa savnet Dyd man nu med sildig Anger skiønner;
Din Fader var ham troe, og han skal selv i Dag

Her over Oluss Skriin med Harrald Haand i Haand
Fornye Troskabs Eed. Saa vil jeg mig bevæbne
(afsides.)
For ei at friste selv i Dag min Broders Skiebne.

Endre.

Hvor helligt blive vil! hvor evigt dette Baand!

Harrald, (til Betienterne.)

Bring frem vor døde Helt! Grav! viis os nu din Skat.

(De aabne tvende Døre dybest inde paa Skuepladsen, bringe en Kiste frem, dog saa den bliver staaende temmelig dybt inde; imidlertid siger)

Elisabeth.

Jeg ved min Faders Hof ham saae i Garderige,
Berømt af Hellighed og tapper uden Lige,
Men af sit eget Folk og Lykkens Gunst forladt —
Nu skal jeg see ham her og lære Dødens Magt,
Som Throner kaster om og stolte Konger fælder —
Men naar det dig engang, min elskte Harrald, gielder,
Da gid din Dronning var for dig i Graven lagt!

Harrald.

Lad fare denne Sorg — Jeg længe ønsket har
Min Broder her at see, hans Levninger jeg skylder
Den sidste Eres Pligt, som jeg i Dag opfylder,
Han før min Ven, Regent, Anfører, Broder var.

(Imidlertid er Kisten kommen frem, og Laaget taget af.)

Her

Her seer jeg ham — Min Gud — hans Kinders
Farve red —
Hans Læber smilende, hans Legem ufortæret —
Endog for Ormene har Helten hellig været —
Du sover — ak! — hvor sødt — Min Broder! —
er du død?
O! gid du hørte den, som her velsigner dig —
Du faldt ved Stikkelstad — jeg saaret maatte
vige —
Nu faaer du mit Farvel — nu — først i Gravens
Rige
Jeg dig omfavne kan, du aldrig meere mig.
Ulignelige Helt! meer kiek end lykkelig,
Af eget Folk forskudt, af elskte Nordmænd slagen!
For Konger, Land og Folk hans Død har lagt for
Dagen,
At man bør dæmpe Had og skye indbyrdes Krig.

Endre.

Hvor stor er du i Dag, o Konge! Fredens Sprog
Paa Heltens Læber fik nye Skiønhed, Kraft og
Styrke.

Eliſabeth.

Vi vinde Folk med Fred; med Fred vi Himlen dyrke.

Harrald.

Og Fred skal Landet faae; men først det danske Tog.

Du

Du tappre, unge Helt, kom her og sværg en Eed,
At du din Konge vil og Landet trofast være,
Og Navn af Jarl du skal fra denne Time bære;
Bliv Folkets Yndest værd og Kongens Kiærlighed.

Endre.

Ved dette kiære Støv og ved Kong Olufs Sværd,
Ved alt, hvad helligt er, ja ved den Gud vi dyrke,
Saa længe Staal i Sværd og i min Arm er Styrke,
Jeg Harrald følge skal i Fred og Herrefærd.
Før Slætte, Field og Dal skal vendes op og ned,
Før Biørnen blive from, før vore Klipper smelte,
Før Helten savne Mod, og Norden savne Helte,
Før jeg undfalder dig —

Harrald.

Det var en Nordmands Eed,
Og nu er Endre Jarl; Men gaae, din Fader siig:
Om Harrald hades bør, naar han med Venne-Gaver
Forbundet har hans Søn, om Nordmænd ere Slaver,
Om Kongen er Tyran, fordi han byder Krig.
Din Fader tøver, gaae, og siig jeg venter her.

Sigrid.

(i det Endre gaaer midt ud af Skuepladsen.)

Siig: Harrald er vor Ven, beed dog din stolte Fader —

Har-

Harrald.
(tager Olufs Sværd op.)

Ei Sværd og Mod er nok, naar Lykken os forlader!
Den største Helt omsonst da sine Vaaben bær;
Troløse Sværd! som ei gav en Oprører Løn.

Fierde Optrin.

De Forrige; Einer, som kommer fra Siden, uden at have mødt sin Søn. Dronningen og Sigrid staae for Siden af St. Olufs Liig, og med Forundring betragte det. Kongen staaer ved den ene Ende af Kisten, og vender Ryggen til den Side, hvorfra Einer kommer ind; men han kommer igiennem den forreste Coulisse, og hører følgende:

Harrald.

Og lod af stolte Barm gienstridigt Blod udrinde!

Einer, (afsides.)

Hvordan! jeg Kongen her med draget Sværd skal finde —
En Død — Ak! den Tyran, han myrdet har min Søn:
Naturen taler — ja min Endre hævnes bør.

(Han trækker sit Sværd, og løber mod Kongen.)

Kom, strid, Blodtørstige! du eller jeg skal falde,
Men Norge mig sin Ven, dig sin Tyran skal kalde.
Lær, Morder! lær, at ei en Helt uhævnet dør.

Sigrid.

Sigrid.
(ved Einers Knæ.)
Min Fader, jeg forgaaer.

Elisabeth.
(ved Harralds Fødder, seende til Einer.)
Spar Kongen, spar min Mand!

Harrald.
(til Elisabeth.)
Bort, bort! for slige Hug forstaaer jeg let at bøde.
(til Einer.)
Saa kiender jeg dig da — dit Hierte skulde bløde
For mine Fødder her, var jeg, som du, i Stand
At glemme, hvor jeg stod, paa et saa helligt Sted.

Einer.
Du ærer dette Sted, Tyran! hvor Blodet taler
Til Himlen, til dit Folk, og al din Skam afmaler?
Du tøver, stød kun til, fuldend din Grusomhed.

Femte Optrin.

Endre. De Forrige.

Endre.
(løber til, og kaster sig for Kongens Fødder.)
Hvad seer jeg? Sværd mod Sværd, spar dog min Fader, spar.

Einer.

Einer.

(Sværdet falder af hans Haand.)

Han lever, hvilken Drøm, saa har jeg mig bedraget!

(Han gaaer hen til St. Olufs Kiste.)

Endre.

Hvad har opirret dig? hvad Brøde foraarsaget,
At ei i Templet meer, en Helt dig hellig var.
Tilgiv, i hvad det er, hør heele Rigets Bøn!
Lad Einer være stolt; de Gamles Tænkemaade
Er uforanderlig. Beskiærm du ham med Naade,
Saa er din Seier stor, hør og tilgiv en Søn.

Einer.

(bevæget til Kongen.)

Min Konge —

Harrald.

Tie og skiælv!

Siette Optrin.

Bergliod. De Forrige.

Bergliod.

Kom Mand og Søn og strid!

(til Endre.)

Hvad! — seer jeg dig paa Knæ —

Einer, (til Bergliod.)

Holt inde! dæmp din Vrede!

Bergliod.

Bergliod.

Skal Tambeskielvers Søn til fælles Skiendsel bede?
Staae op, anfør din Hær, til Hævnen er det Tid!
Mod Templet Arne gaaer med alle Kongens Mænd.

(til Einer.)

Dit Hoved gielder det. Lær Morderen at blegne!
Lær ham, hvordan han bør et tappert Folk begegne!

(til Harrald.)

Kom, strid, og døe Tyran og Kiempers Mod erkiend!

Harrald.

Viid, jeg er alt for stolt til her at hævne mig;
En Qvindes Raserie veed Helten at foragte.

Einer.

O! hvilket Skrit!

Endre.

Undskyld, o Konge!

Bergliod.

Tie, Forsagte!

Syvende Optrin.

Harrald, Elisabeth, Einer, Endre, Bergliod, Sigrid, Arne.

Arne.

(bevæbnet, tager Kongen affides.)

Min Konge! hør, hvorvidt man tør fornærme dig;
Viid Einer har mod Lov og mod din Konge-Magt
Brudt Fængslet; givet les den, som paa dine Vegne
Af mig var grebet — kom — for Sværdet Einer segne!
Hug snart. Jeg har din Hær til Templets Dørre bragt.

Harrald.

(til Arne.) (til Einer.)

Vanhelligt er dit Raad. Hør, Einer, tie og hør:
Din Konge tale vil; men her skal du ei svare;
Du, som ei Helligdom, ei Lov, ei mig vil spare,
Du for din Dommer snart og Konge møde bør.
Jeg hid som Einers Ven i Fred til Templet kom;
Din Søn skal vidne selv, at Kongens Haand var færdig
Til evig Venskabs Pagt; du blev min Gunst uværdig;
Nu veed du Landets Lov, læs der, der staaer din Dom.
Mod Kongen, mod din Ven, jeg seer dig trække Sværd,
Du raser her til Trods for alt, hvad helligt kaldes;
Et Fængsel brydes op, og Vagten overfaldes,
Og Vold mod Kongens Mænd, du veed er Døden værd.

Mod snart i mit Pallads; der dømmes skal din Sag.
Du efter Loven døer, troe dog i det du falder,
Jeg dig endda min Ven og kiekke Landsmand kalder;
Men Himlens Ret og min jeg hævne bør i Dag.
Min Broders kiære Støv jeg vilde viist dig før,
Erindret dig hans Fald og rørt dit grumme Hierte;
Men du mig først i Dag dig ret at kiende lærte,
Hvad Nordmænd før mod ham, du her forsøge tør
Mod mig; men Himlen har for Harrald større Gunst;
Du til min Broder snart i Graven skal nedstige;
Siig ham: Jeg byder selv og vil for ingen vige!
Siig: Harrald elsker Ret, og bær ei Sværd omsunst;
Siig: Trodsig Undersaat for Kongen skiælve maae;
Siig: Han har Lyst til Krig og veed at overvinde;
Siig: Himlen frygter han, men aldrig væbnet Fiende;
Siig: Han med Herreskiold mod Dannemark skal gaae.

Einer.
(meget bevæget.)

Min Konge! tøv og hør.

Harrald.

Kom, Dronning! Arne kom!

Elisabeth.

Tøv dog, maaskee han vil i Dag om Naade bede.

Har-

Harrald.

Nei, Ret skal Einer skee, opir mig ei til Vrede.
(til Einer.)
Mød for min Throne snart, der venter dig din Dom.
(Harrald og Elisabeth tilligemed Arne gaae.)

Ottende Optrin.

Einer, Bergliod, Endre, Sigrid.

Einer.

Hvor er jeg? hvilken Skam! Gud! Tempel! Konge! Ven!
Udruster Eder snart til Hævn mod frække Laster!
Før jeg til fleere Skrit mod Dyden mig formaster —
Siig Endre, kiender du din Fader her igien?
Han er ei meer den Mand, som taler Folkets Sag;
Lastværdig selv og domt til Straf og Død han føres,
Jeg æret var for Dyd, nu skal min Skiændsel høres,
Graahærdet uden Skam, vanæret sidste Dag.
Før var jeg Lovens Tolk, nu fælder den min Dom;
Før Mod og Dyd jeg dig og Troskab kunde lære;
Nu — glem din Faders Navn, det giør dig kun Vanære,
Du bør foragte mig — tael — straf mig, Endre — kom —
Bebreid mig al min Skam — dog — du bør ynke mig,

Jeg kom, fandt Kongen vred med Sværd og denne Døde,
Og vis Formodning om, hvad her os skulde møde,
Jeg saae, blev fuld af Ild og vilde hævne dig. —
(Han seer til Olufs Kiste.)
Mon jeg for dette Støv saa megen Omsorg bar,
At det mig skulde her til grusom Vold forlede?
Dog hvil Retfærdig du — Jeg burde qvalt min Vrede,
Og hørt og undersøgt — men ak — jeg Fader var.

Endre.

Fra dette Øieblik jeg større kiender dig,
For Harralds Throne snart du skal din Sag forklare.

Bergliod.

Saa skal endnu min Mand sig give blot for Fare?
I Spidsen af sin Hær han bør forklare sig.

Einer.

Hvorhen, min Bergliod, med dit forvovne Mod?
Dit Raad er altid grumk, og dristig er din Vrede:
Jeg veed, du elsker mig; Men vil du da forlede
Din Mand til større Vold? Jeg mig bedrage lod
Af din Beretning før: Du hører Kongen har
Selv ladet Biarke fast i Stadens Fængsel sætte:
Siig: Hvormed jeg en Skam, som denne, skal udslette;
Og lær: At Qvinders Raad i Staten farligt var.
Elsk mig, begræd min Dyd; det er alt hvad du bør.

(Ti

(Til Endre.)

Du min Gienstridighed med Troskab bør forsone
Hos Kongen, hos min Ven — Ja vaag for Harralds Throne,
Og siig til Trenderne, at Einer skyldig døer —
Nei, siig — jeg veed ei hvad — til dette kiære Folk —
Undskyld mig, at man dog ei skal min Aske hade;
Hvad Qval for denne Siæl — Jeg Norge maae forlade
Vanæret — kiære Søn, vær du din Faders Tolk.
Forklar min bittre Harm og siig alt hvad du kan,
Siig: Jeg af Had mod Vold blev bragt til Vold at øve;
Siig: Du var Aarsag — dog — jeg bør ei dig bedrøve —
Siig kun: Mit sidste Suk var for mit Fødeland.
Gaae, vaag, og tael, og strid med Ild og Ridkierhed,
Jeg Folket nu, min Søn, betroer i dine Arme,
Gid denne Lue maae dit kiekke Bryst opvarme!
Arv til dit Fødeland al Einers Kiærlighed.
Ja du, mit Haab, som skal forplante dette Navn,
Jeg dig besvær ved Gud, ved disse kiære Skygger,
Hvor Himlens Ære boer, hvor Dødelighed bygger,
En Tilflugt for sit Støv, arbeid til Landets Gavn.
Bliv kiek, som denne Helt, bliv meere lykkelig.
Bliv du, hvad Einer var, men viid, at dee med Ære,

Og dersom Lyst til Fred du kan din Konge lære,
Fra Graven skal mit Støv, min Søn, velsigne dig.
Hvi blev det ei min Deel at falde ved et Spyd?
Hvi lærte jeg i Dag min Pligt at overtræde?
Hvi har jeg i min Død ei Heltes stolte Glæde,
At bringe til min Grav en ubesmittet Dyd?

Endre.

Din Dyd dig stolt og vred mod Kongen giorde før;
Men det, du kalder Last, dig skal retfærdiggiøre:
Hvor glad vil Harrald ei sin Vens Undskyldning høre.

Einer.

Nei, at tilstaae sin Feil, er hvad en Skyldig bør:
Lad Kiærlighed til dig og Had mod Arnes Vold
End have været Grund til det, som Kongen laster;
Men viid, at sminke Feil din Faders Siæl forkaster:
Undskyldning er, min Søn, en svag Forræders Skiold.
Jeg stred saa tidt for Ret, og talte Lovens Sag —
Og jeg — jeg skulde mig fra Lovens Dom unddrage?
Nei kommer, hver som har mod Einer mindste Klage,
Kom, Konge, Folk og Lov, og dømmer mig i Dag.
Ja kiære Landsmand kom; men bliv ei svag og øm,
Tænk ei du seer i mig din gamle troe Velgiører,
Forglem din Klages Tolk, glem Trøndernes Anfører;
Men tænk paa Landets Lov, og min Misgierning døm.

Kom

Kom Hagens Datter, kom, omfavn endnu din Mand!
Tag mit Farvel, min Tak, mit Suk, mit hele Hierte!
Sørg for min tabte Dyd, tag Deel i denne Smerte;
Lyd Kongen, følg min Søn, og elsk mit Fødeland.
Ja Søn og Datter, kom; for sidste Gang jeg maae
Ved Faderlige Bryst min Efterslægt velsigne;
I Krig du skal, min Søn, ved Buen Einer ligne,
Ved Dyd du skal i Fred din Fader overgaae.
Elsk, unge Skiønne, du, bestandig elsk min Søn,
Og raad ham kun til Fred — Jeg Eder da forlader —
Farvel — Men knap jeg kan — hvor tungt at være Fader —

Sigrid.

Din store Sikt er rørt; hør nu din Datters Bøn:
Lad hende kaste sig for Harralds Fødder ned,
Og der beskrive ham, hvorvidt du blev bedragen,
Du troede, at din Søn af Kongen her var slagen —

Einer.

Og naar jeg troede ret, da burde jeg i Fred
For Harrald baaret frem en Faders Sorg og Nød:
Vor Lov tillader ei mod Kongen Sværd at føre,
Saafremt mod Landets Vel han ei vil Angreb giøre;
Min Datter, spar Din Bøn, jeg har fortient min Død.

Jeg til min Dommer gaaer fra disse kiære Pandt —
Men Død — og Siæl — og Gud — tilgiv i det du fælder,
Hos dig en angret Feil saa høit som Dyden gielder,
Ved Miskundhed du meer, end ved din Torden vandt;
Dig anbefales alt, hvad kiært mig Livet gav:
Jeg da mit Fødeland Farvel for evig siger,
Forbandet den, som dig, mit kiære Norge, sviger;
Jeg døer, og var dig troe; forund mit Støv en Grav.

Bergliod.

Før Ild fortære skal den Lov, dig skyldig gior,
Før Landets Ven skal døe —

Endre.

Før alle Norges Sønner
Ved Harralds Throne skal for Helten ofre Bønner.

Einer.

Elsk Ret, din Fader glem, og tænk, en Voldsmand døer.
For denne Dag, min Søn, var Einer selv i Stand
At trodse Kongens Magt og Lovens strenge Domme,
Og Dyden var hans Skiold; Men ak! den Tid er omme!
Hvi maatte jeg ei døe for dig, mit Fødeland?

Hvi

Hvi aabnede du ei dit moderlige Skiød,
Og Stevet af din Søn hos kiekke Brødre giemte?
Fer dig uværdig, han, sig selv og Dyden glemte;
O! maatte nu min Skam udslettes ved min Død!
Jeg efterlader kun mit Fødeland en Søn;
Opfyld min glemte Pligt, forsøn din Faders Brøde;
Saa lever jeg i dig, og Døden glad kan møde,
Naar du i Dyden selv skal finde Dydens Løn.

Ende paa fierde Optog.

Femte Optog.

Skuepladsen er i Kongens Sahl.

Første Optrin.

Arne. Fire Bevæbnede.

Jeg Eder, tappre Mænd, min Konges Sag betroer;
Staaer I hos vore Folk, lad Sværdet færdigt være:
Snart Endre Adgang vil til Kongens Gaard begiere:
Men tænker: Faren da for Harralds Liv er stor.
Jeg Endres Anlæg veed: Han foregive skal
For os, som holde Vagt, at han med sine vilde
Hos Kongen Einers Dom og Straf med Bøn formilde;
Han bringer derfor med af Mænd et ringe Tal;
Men den Forræder vil, saasnart han Adgang faaer,
Angribe Kongen selv. Vi derfor maae forbyde,
At ikke han herind skal med sit Følge bryde;
Og næst ved Porten I med spændte Buer staaer!
Til Endre strax enhver allene sigte bør,
For den, som fælder ham, er riig Belønning færdig—
Hans Fader dømmes snart, og findes Døden værdig:
Kun ved at hævne Vold, man Thronen sikker giør.

(De Bevæbnede gaae.)

Arne.

Arne allene.

Jeg under dette Skin ham faaer af Dage bragt:
Jeg veed nok: Endre vil kun for sin Fader bede;
Han skulde da maaskee formilde Kongens Vrede —
Nu den Forhadte døer — og jeg — jeg holder Vagt —
Jeg er min Konge troe, og man skal rose mig,
Fordi jeg Harralds Liv med Nidkierhed beskiermer;
Lykſaligt Øieblik, som mod mit Had sig nærmer,
Mit Hierte brænder alt, hvor sødt at hævne sig!

Andet Optrin.

Harrald med endeel Bevæbnede, Arne.

Harrald.

Er Vagt ved Porten sat, og til min Sikkerhed
Nu alt i Orden bragt?

Arne.

Dig intet Ondt kan røre;
Ei før en Fiende vil ved Porten Indbrud giøre,
Før hver af Kongens Mænd til Modstand er bered.

Harrald.

(til nogle af de Bevæbnede.)

Man Einer vaabenløs, som det en Skyldig bør,
Straxbringe hid. (til Arne.) Og du, vær mine Mænds Anfører.

(Arne med fire Bevæbnede gaaer)

Tredie

Tredie Optrin.

Harrald.

(som sætter sig op paa sin Throne, falder i dybe Tanker, og siger endelig:)

Hans Dom i Loven staaer, jeg straffer en Oprører —
En Voldsmand — dog — hvad Frygt — det afgiort er — han dør.
Om alle Trønderne mig truede med Krig,
Og Thronen selv med Fald; jeg bør retfærdig være,
Og redde Himlens, min, og vore Loves Ære; —
Der er han, det er Tid engang at hævne mig.

Fierde Optrin.

Einer uden Vaaben. De Forrige.

Harrald.

Omsider kom den Dag, da overdrevet Mod
Til egen Undergang din stolte Siæl forførte!
Til Venskab, Ydmyghed, dig ei min Naade rørte,
Hør nu: Retfærdighed forkynder Dom og Blod.
Forsvar dig, om du kan, her er det Tid og Sted:
Du Loven veed, tael nu, og gaae med mig i Rette;
Hvad Sminke kan du vel paa dine Laster sætte?
Hvormed undskylder du din Vold, din Grusomhed?
Du, som mod Gud og Lov og Konge trodse tør,

Hvad

Hvad Straf har du fortient, og hvo kan dig tilgive?
Hvad venter du af mig? hvad bør din Skiebne blive?
Spørg Loven — svar mig — tael —

Einer.

Du dømmer, og jeg dør.

Harrald.

Kan egne Feil dog ei din Stolthed bøie ned?
Maaskee med Rette du i Dag ei Døden lider?
Maaskee min Dom mod Lov, mod Nordmænds Frihed strider?

Einer.

At ville synde frit, er Slavers Siemeed;
Troe dog, jeg veed, hvori vor Friheds Ret bestaaer:
Til fælles Nytte vi tør bruge hver sin Evne.
Vi tør vort Gods og Gaard og Tid vor egen nævne,
Og Dyd og Last hos os sin rette Farve faaer.
Vi tænke, handle selv, og Fyrsters Tyrannie
Giør aldrig Last til Dyd, og aldrig Dyd til Laster:
En Nordmand Hoffets Smag antager, og forkaster,
Og aldrig følger den af Frygt og Hyklerie;
Hos os er Dyden ei en efterabet Skik,
En tvungen Øvelse i det, som Kongen ynder:
Vær derfor Nordmænds Dyd; Men straf kun deres Synder,
Og tænk, at Ondt og Godt hos dem fra Hiertet gik.
Opfyld din Pligt mod mig, og Loven fyldestgiør.

Har-

Harrald.

Du til dit Forsvar først maae, hvad du kan, fremføre.

Einer.

En Voldsmand vil omsonst sin Sag retfærdiggiøre:
Alt hvad jeg sige kan, er, at jeg skyldig døer.

Harrald.

Saa kiender du dig selv? saa kan du bøie dig
Saa dybt i Støvet ned? Og om dig selv bekiende?
Saa har dit stolte Mod dog før end Livet Ende?
Din sieldne Ydmyghed i Dag behager mig.

Einer.

For Spot min Alder spar; nok, at du glad kan her
See Einers første Feil ham ned til Jorden bøie:
Tænk: den, som stedse dog har Dyden havt for Øie,
Og samme Agt for den mod Livets Aften bær,
Bereed til Dødens Nat; tænk, naar han føle skal
Med Blusel Dydens Tab paa rynket Pande tegnet,
Og see sit heele Liv, sin Troskab, Dyd beregnet
Kun efter sidste Dag — tænk, Konge, hvilken Qval!
Man maatte skilt mig ved min Bergliod, min Søn
Mit Hiem og Arnested og alt hvad kiært jeg eier,
Jeg maatte tabt et Slag, og taalt min Fiendes Seier,
Jeg maatte været troe, og savnet Troskabs Løn.
Man maatte straffet mig med Lænker, Spot og Død;
Jeg vilde trodset alt, naar Dyden i mit Hierte
Udbredte roelig Fred; jeg vilde glemt min Smerte,
Hvis jeg mig havde selv ei styrtet i min Nød —

Nu

Nu — synker kiekke Mod, og Hiertet savner Trøst;
Jeg seer mig selv og flyer, hvad er for mig tilbage?
Hvad kan jeg haabe meer? hvem rører denne Klage?
Hast Konge med min Straf, igiennemboer mit Bryst.

Harrald.

Mit rørte Hierte fandt et Raad for al din Qval:
Begier Forladelse, det koster kun at bede,
Saa redder du dit Liv, formilder Kongens Vrede.
Beviis din Ydmyghed: — Du tier — Einer — tael —

Einer.

Det var ei altsaa nok, at feile selv i Dag;
Jeg skulde dig maaskee ved Suk og Bøn forføre,
Du skulde glemme dig, og Vold retfærdiggiøre?
Og handle mod vor Lov? — Nei hast, og døm min Sag.
Du veed en Dommers Pligt: Vaag for Retfærdighed,
Tænk, hvad du vover selv, ved ei at straffe Laster?
Snart en Forræder sig mod Kongens Liv formaster,
Naar han ved ydmyg Bøn fra Straf at reddes veed.

Harrald.

Men sig dog, vilde du i Templet myrde mig?

Einer.

Ja — havde denne Arm til Mod og Vrede svaret,
Der intet Helligt var, som jeg da havde spæret.

Harrald.

Men til dit Raserie hvad har bevæget dig?

Einer.

Einer.

Beviiste Gierninger du ikkun demme bør;
Nok — du mit Forsæt veed — foragt Bevægegrunde,
Hvad mig til Grusomhed endog forlede kunde,
Jeg trakte Sværd mod dig, og efter Loven døer.

Harrald.

Men sig mig, hvormed jeg dog har dit Had fortient?
Hvad væbnede din Arm, til Avindskiold at føre?
Maaskee fordi jeg meer om Fred ei vilde høre?

Einer.

Nei, men fordi jeg dig i Dag ei ret har kiendt,
Fordi man sagde mig, at du i Templet var,
Og grusom vilde der opofre Søn og Fader,
Jeg tvivlte dog, og gik, og tænkte: Kongen hader
Mit Raad til Fred; Men dog for Templets Gud han har
Fuldkommen Ærefrygt; Jeg kommer, seer dig der
Med draget Sværd, en Død jeg mod Formodning finder,
Og saunede min Søn, en Drøm mig strax forblinder:
Naturen raaber Hævn: din Endre myrdet er.
Men tænk for alting ei, jeg mig retfærdig troer.
Hvo gav mig Ret, med Magt mod Kongen Mord at hævne?
Jeg intet derfor kan til min Undskyldning nævne;
Jeg veed, jeg feilet har, og denne Feil er stor.

Har-

Harrald.

Men sig, hvo turde dog saa fort afmale mig?

Einer.

Den, som vel ogsaa mig for Kongen tidt beførte,
Som sagde ham, at jeg det ganske Folk oprørte,
Som Biarke sigtet har med sammenviklet Svig;
Men jeg, jeg kiender ham, og veed, han skyldfrie er;
Man sagde mig, at du ham ei i Fængsel satte:
Jeg burde, tænkte jeg, ham denne Skam erstatte:
Min Overilelse jeg nu for sildig seer.

Harrald.

(efter en kort Tavshed.)

Nu seer jeg Arnes List og kiender dig igien;
Jeg veed, hvad han og du, hvad Svig, hvad Troskab gielder:
Lær her, at kiende mig; hør nu: Din Dom jeg fælder:
Uskyldig Einer er og Kongens hulde Ven.

Einer.

(faldende paa Knæ ved Harralds Throne.)

Stor er min Konge nu; jeg for din Throne mig
I Støvet kaster ned. Din Gunst min Siæl beskiæmmer;
Mit Bryst af Naade rørt sit Mod, sin Stolthed glemmer;
Dybt seer jeg mig i Dag fornedret under dig.

Min Siæl tilbeder ei dit Navn, din Konge-Magt;
Jeg Thronen overseer; men du, som mig tilgiver,
Din Dyd, din høie Siæl, nedtrykker og henriver,
Din Naade har mig her for dine Fødder lagt.
Din Siæl igiennemtrængt af Ømhed har i Dag
Fulgt Venskabs kielne Røst; men glemt, at du var Dommer;
Naar end en skyldig Ven frem for din Throne kommer,
Da følg du Landets Lov, og prøv, og dom hans Sag.
Dit Venskab bør dog ei frikiende Morderen;
Ei Lovens Ret du kan; men Hiertets frit bortskienke;
Ustraffet Voldsmand ei din Kongemagt bør krænke;
Fordøm din Undersaat, hav Medynk med din Ven.

Harrald.

Nok — jeg tilgivet har; foragt ei du min Gunst.

Einer.

Nei, det er al min Roes, naar jeg for Sværdet segner,
At du blant Helte mig og kiekke Venner regner,
Men Vold mod Landets Lov frikiender du omsunst.
De Stores mindste Feil en frugtbar Moder er
Til dyb Vildfarelse; Den frække Mængde haster
At følge vore Spor, for frit at øve Laster;
Den alt hos os, endog vor Svaghed, haver kiær.
"Kan Einer øve Vold, og dog ustraffet gaaer,"
Saa Folket tænke vil; "Saa kan enhver nedrive

"De

"De Grændser, Lovene for frække Laster skrive;"
Ov du Retfærdighed, og evig Thronen staaer.
Ja Konge, Himlens Ret mod mig du hævne bør,
Og jeg velsigne skal den Ven, som Dommen fælder,
Hos mig Retfærdighed langt meer end Ømhed gielder,
Straf min Vildfarelse, jeg elsker dig og dør.

Harrald.
(stigende ned af sin Throne, for at omfavne Einer.)

Jeg større dig i Dag ved din Misgierning seer,
End før ved strænge Dyd — Lad mig min Ven omfavne —
Hvor meget skulde jeg i Tambeskielver savne?
Jeg aldrig fandt en Helt, en Ven, som Einer meer.
Jeg skulde domme dig — Nei, jeg vil lægge ned
Den grumme Magt, som nu din Konges Hierte hader;
Den Ret at domme dig jeg Folket overlader,
Det redde skal dit Liv og min Retfærdighed.

Einer.

Forvirret, om og svag, jeg næsten taber mig
I min Velgiørers Gunst — Jeg gaaer dit Folk at lære,
Hvor kostbart Harralds Liv for Landets Vel bør være,
Og hvad den har fortient, som vilde myrdet dig.

Harrald.

Gaae, lær mit Folk i Dag, hvordan det dømme bør
Den, som er Kongens Ven —

Einer.

Jeg er din Gunst uværdig,
Mit Liv til Byrde blev, og Straffen er retfærdig;
Min Søn dit Venskab skienk, og Folkets Klager hør.
Min Død bekræfte skal den Lov, jeg elsket har;
Jeg kan ei meer dens Tolk, men bør dens Offer være:
Siig du, saa dør jeg stolt, siig kun mit Støv til Ære:
Den Voldsmand stedse troe mod mig og Landet var.
(Han gaaer.)

Femte Optrin.

Harrald, (allene.)

Saa vandt han dog tilsidst ved Ædelmodighed —
Men Folket glemmer Lov, og Kongens Ven frikiender —
Mod Arnes slebne Svig til Hævn mit Hierte brænder —
Nær havde han mig nu forført til Grusomhed.

Siette Optrin.

Elisabeth, Harald.

Elisabeth.

Jeg saae et skræksomt Syn: Det ganske Folk oprørt:
Hist raabe nogle Hævn, og stille sig i Orden,
Og sværge Haand i Haand: Vor bedste Helt i Norden
Skal leve; Harrald døe! som ei hans Raad har hørt.
Halvvoxne Sønner gik med Bue, Piil og Sværd,
Og ønskte Leilighed ved tappre Faders Side
At lære Krigens Kunst; og uden selv at vide,
Hvorfor de streed; enhver var nidkier, uforfærd.
Her en ærværdig Hob af gamle Trønder kom
Med Mandig Ømhed frem, og deres Ven afmalte;
Man hørte, Hiertet selv om Tambeskielver talte,
De sagde: "Kongen bor forsigtig fælde Dom.
„Tit Einer var vor Tolk, og strax vor Nød forsvandt,
„Og naar han Kongens Sag for os igien fremførte,
„Til Lydighed hans Raad hver Nordmands Hierte rørte,
„Frels denne Helt! og viid, din Harralds Liv du vandt."
Her græd de gamle Mænd: Nu hørte jeg et Skrig
Af unge Rasende, som raabte: "Heele Norden
„Skal skiælve ved hans Fald, og Ild og Hav og Jorden
„Bevæbne sig til Hævn — fortære, knuse dig."

Kan da din Dronnings Bøn, din egen Sikkerhed,
Dit ganske Riges Suk —

Harrald.

Nok — viid mit Had, min Vrede
Formildet er; iil nu det samme Folk at bede,
At det forglemme vil sin Lov, sin Nidkierhed,
Og at min bedste Ven i Dag frikiendes maae.

Syvende Optrin.

Sigrid. De Forrige.

Sigrid.
(kastende sig for Kongens Fødder.)

Frels, Konge, frels min Mand! skal dog dit Sværd fortære
En Helt, som var dig troe? skal han et Offer være
For Arnes Grusomhed? Jeg mellem Vaaben saae
Min Endre kiæmpende, foruden Spyd og Skiold —
For Himlens Skyld hør dog min Kiærlighed, min Smerte,
Min sønderrevne Siæl —

Harrald.
(i det han vil gaae.)

Jeg den Forræders Hierte
Igiennembore skal —

Ottende

Ottende Optrin.

Arne. De Forrige.

Arne.

(med draget Sværd i den eene, og Buen i den anden Haand.)

Nu har jeg hævnet Vold.

Harrald.

Og Endre, hvor er han?

Arne.

Din Throne sikker staaer.
Han vilde bryde ind; men jeg forstod at møde,
Han vilde myrde dig, jeg traf ham og han døde.

Harrald.

Forræder! hvilket Mord!

Sigrid.

O Dronning! jeg forgaaer.

(Hun falder i Afmagt.)

Arne.

Din Throne dog endnu, o Konge! vaklede,
Hvis denne Bue mig i Striden havde skuffet,
Jeg neppe havde der den unge Kriger truffet,
Før Einer selv jeg fik blant vore Mænd at see;
Jeg æggede dem frem; Men da de Einer saae,
Hver kastede sit Sværd, og ingen torde stride;
Jeg saae, hvor lidt man kan paa Folkets Troskab lide,
Naar Landsmand væbnet skal mod elsket Landsmand gaae;

Enhver opmærksom var til alt, hvad Einer bød;
Men jeg — jeg var dig troe, og dristig Buen spændte,
Og Pilen traf; maaskee din verste Fiende endte
I dette Øieblik sit Liv —

Harrald, (til Vagten.)

Er han ei død
Endnu, da bringer ham herind — (til Arne.) Men viid du selv
Mod Land og Folk og mig den forteste Forræder
Har myrdet Kongens Ven. Strax griber den Misdæder.
Din Død skal blive grum, for alle Pinsler skiælv.

(Vagten griber Arne, og tager hans Vaaben fra ham; en af Vagten gaaer hen og henter Lænker.)

Sigrid.

Min Endre! — nei, jeg maae, saa blodig som han er,
Endnu omfavne ham, og døe ved Heltens Side,
Den burde Elskov flye, som ei formaaer at lide.
Min Mand! ak! gid jeg dig kun havde mindre kiær.

(Hun gaaer.)

Niende Optrin.

Harrald, Elisabeth og Arne, som forvares imellem de Bevæbnede.

Elisabeth.

Min Konge! frels dit Liv, jeg frygter, Einers Død
Til farligt Raserie ophidset Skare driver;
Ved Arnes Listighed min Harrald Maalet bliver
For Folkets Lyst til Hævn. O! hvilket grusomt Stød —
Det blev da Kongers Deel, at taale Had, Foragt,
Naar kun i deres Navn en Hofmand Vold udøver.

Harrald.

Ja, kostbar er den Skat, man mig i Dag berøver:
Mit Folkes Kiærlighed — min Ven — min Konge-Magt.
Hvad er tilovers nu? — Flugt! Himmel! hvilken Skam!
Men Krig! hvad Grusomhed, mod eget Folk at stride!
Nei, før min Ære skal, end Landets Velfærd lide:
Min Dronning! kom. O Gud! o Sorg! der seer jeg ham.

Tiende Optrin.

Einer. De Forrige.

Einer.

(geleidet af Vagt; man seer Pilen i hans Bryst.)

Fortørnet Himlen var, og den har hævnet sig:
Dens Straf udføres tidt ved en Forræders Hænder —
Dybt føler jeg mit Saar, og snart mit Liv sig ender —
Ved sikker Piil min Haand blev ofte seirrig;
Ved alt for sikker Piil jeg fik mit Banesaar;
Men det, som smærter meest: En Nordmand Buen spændte;
For hvad der kaldtes Norsk mit heele Hierte brændte.
(Til Arne.)
Det brændte og for dig — Hver Gran, paa Fiældet staaer,
For mig var kostbar, skiøn og dobbelt skiøn og kiær,
Fordi mit Fødeland var min og Granens Moder;
Hvor meget meere var hver Nordmand da min Broder!
Og dette Bryst af dig igiennemboret er! —
Og Einers tappre Søn — Jeg glad mod Døden før
Med roligt Hierte gik: naar Endre skulde bære
Mit Navn, og jeg i ham erindret, elsket være; —
Men ak! mit Haab forsvandt — Jeg meer end eengang døer.
(til Harrald.)
Jeg Endres sidste Ord for dig i Dag frembær:
Siig Harrald: Jeg var troe mod Konge, Land og Fader. —

Har-

Harrald.

Ak! hvilket gruſomt Tab! al Kraft min Siæl forlader. —
O Gud! hvor denne Slægt har havt ſin Konge kiær!
Min allerbeſte Ven, Velgiører, Landsmand, Helt,
Min Fader — dette Navn jeg al din Troſkab ſkylder;
En meer end ſønlig Sorg din Konges Bryſt opfylder:
Ja Harrald første Gang i Dag har Taarer fældt —
Men hvad! jeg hører Skrig!

Eliſabeth.

Ak! det er Bergliod!

Ellevte og ſidſte Optrin.

(Der høres Støien af Vaaben, Døren brydes op, og Bergliod kommer pludſelig ind med bevæbnede Bønder.)

Bergliod.

Han lever, hævner ham, før han ſin Aand opgiver!
I ſee Tyrannen der: Hans Hierte ſønderriver!
Frem! rædder Stad og Land!

Einer.

Holt, tæm dit grumme Mod!
Hør først og underſøg — der ſtaaer Forræderen,
Som traf din Søn og mig; men lær den Mand at ære,
Som før min Feil tilgav, ſom nu min Søn vil være,
Som ſelv begræd mit Tab — kiend Kongen — kiend vor Ven.

For=

Formaaer jeg end en Gang, at være Nordmænds Tolk,
Da Konge hør min Bøn, ynk en forblindet Skare!

Harrald.

Det stedse var min Lyst, mit eget Folk at spare.

Einer.

Du er til Konge fød for et behiertet Folk.
Seer, Trønder, Eders Ven, som Himlen straffet har:
I vide selv, hvor lidt jeg Frygt og Smigren kiender,
Troer da, mit Hierte nu for denne Konge brænder,
Og hvis mit sidste Raad for Eder helligt var,
Da lyder, elsker ham —

Bergliod, (til Kongen.)

Undskyld min Heftighed;
I sorgbespændte Bryst hevngierrig Smerte raaber,
Og Trøst i Blod og Mord omsonst at finde haaber,
Forvirret, svag og om, fortvivlet, grum og vred,
Jeg veed ei, hvor jeg er, jeg veed ei, hvad jeg bør —
Nu vil jeg søge Hævn, og nu mit Tab oprette,
Nu drage Sværd mod dig, og nu mod Himlen trætte —
Men alt omsonst — Min Mand, min Søn og selv jeg dør.

(Hun hælder sig ned ved Siden af sin Mand.)

Einer.

Veninde! Kongen veed, dit Tab i Dag er stort;
Bliv du ham stedse troe; sig alle Landets Sønner,

At

At jeg, i det jeg døer, paa Harralds Naade skiønner —
Min Smerte tager til — Farvel — Min Tid er kort —

Harrald.

Hast, dyrebare Ven! og sig mig før du døer,
Hvad kan jeg mod din Slægt, hvad dig til Ære giøre?
Mod Bergliod, mod hvem? lad mig dit Ønske høre.
Tael; en saa trofast Ven ei noget nægtes bør.

Einer.

Endnu den sidste Rest af Modet samler sig,
Og Siælen flygtende paa nye tilbagevender:
Velsignet Øieblik, som Himlen selv mig sender!
Din Gunst, o Konge! giør min Død høitidelig.
Min Bergliod er tryg ved Himlens Varetægt.
Min Søn er død; mit Støv forlanger ingen Ære.
Men hør mit sidste Suk, du bød mig at begiere,
See, Konge! dette Folk er Tambeskielvers Slægt —
Enhver saa kiær for ham, som Frende, Broder, Søn,
Antag dig deres Nød! Min Siæl dig ei forlader,
Før du mig lovet har, at være Folkets Fader,
Og unde Landet Fred; der er min sidste Bøn —

Harrald.

Min Siæl er øm og rørt, jeg intet nægte kan.

Einer.

Min Smerte taber sig; min Død kan Norge gavne,
Det Folk, som Harrald har, skal aldrig Fader savne:
Lykssaliggiør, o Fred! min Konge, Folk og Land!

Ja,

Ha, Himmel! hør min Bøn, hør her, min heele Siæl
I dette eene Suk sin sidste Kraft udtømmer;
Hør du, som Hiertet seer, du, som Tyranner dømmer!
Gid, evig det maae gaae mit kiære Norge vel!
Lykkalig blive hver, som Lov handthæve tør,
Hver faderlig Regent, som Folkets Klage rører!
Mit Norge! din jeg var — og dig mit Støv tilhører,
For dig jeg streed og vandt, dig gav jeg Fred og Døer.

(Han rykker Pilen ud af Brystet og falder.)

Ende paa femte og sidste Optog.

Euphemia.

Tragedie

i

fem Akter.

Forfattet

af

Charlotta Dorothea Biehl.

Kiøbenhavn, 1775.
Trykt hos Morten Hallager, boende paa Nørregade,
No. 245.

Personerne.

Euphemia.

Belfont. Hendes Mand.

Julie. Hendes Søster.

Dorsan. Belfonts Fader.

Clairval. Belfonts Ven.

Faustine. Et ungt Fruentimmer, forelsket i Belfont.

En Tiener.

Handlingen skeer i Belfonts Huus.

Eu=

Euphemia.

Tragedie.

Første Act.

Første Scene.

Belfont. (allene, som sidder ved et Bord i dybe Tanker.)

Nei; det er umueligt for mig at finde mindste Aarsag til Euphemiæ Kummer, alle de Midler, som mit ømme Hierte optænker til at fordrive den, synes snarere at give den nye Kræfter. O Himmel! al min huuslige

Glæde er forsvunden! — — — Euphemie! min elskede Kone! skulde Du fortryde Dit Valg? skulde en Anden — — Bort afskyelige Tanke! du fornærmer ikke allene mig, min Euphemia! men tillige det ædelste Hierte og den reneste Dyd, der nogensinde har oplivet et Fruentimmers Bryst — — Men hvorom alting er, saa er dog hendes Forhold næsten ukiendelig, og mit Hierte vidner imod hende, at Skylden ikke er hos mig. — — Ak! hos hvem er den da? — Det kan hverken Kierligheden eller Fornusten sige mig. Men jeg har ikke seet hende endnu i Dag; jeg vil gaae ind til hende, maaskee mit Hierte kan finde den Lise der, som det forgieves søger paa alle andre Steder.

(I det han gaaer ud, møder Faustina ham.)

Anden Scene.

Belfont. Faustine.

Belfont.

Faustine!

Faustine.

Ja, Uerkiendtlige! Du har Ret til at falde i Forundring over, at jeg endnu vil betræ-

de

de et Sted, der burde være mig en Afskye, siden det er Din Boepæl. Men tænk ikke, at det er min fordum foragtede og forhaanede Kierlighed, der mere er min Ledsager: Nei; det er Had, et bittert og evigt sorent Had, der fører mig herhid, for at fornøie mig over, at see Dig martres af de samme Piinsler, som Du har foraarsaget mit svage og mod Dig alt for partiske Hierte.

Belfont.

Jeg har lige saa lidet fortient Deres Had, som Deres Kierlighed; men jeg besvær Dem, at De gaaer herfra! hvad vilde Folk tænke og dømme, dersom nogen fandt Dem i mit Kammer? Betænk dog, at et Fruentimmers gode Navn —

Faustine.

Mit har jeg længe siden sat i Vove for Din Skyld! Hvad Magt kan Rygtet have over en Siel, der har trodset det? Der har forglemt sin egen og sit Kiøns Værdighed; der paa alle muelige Maader har søgt at give Dig Prøver paa den inderligste Kierlighed; der ikke har undseet sig ved at tilstaae: at al dens Lykfalighed

bestod i at røre Dit haarde Hierte, og som, uagtet at Foragt har været Belønningen for saa heftig en Lue, maaskee endda elsker Dig.

Belfont.

De fornærmer Dem selv lige saa høit som mig ved disse Bebreidelser. Endskiønt mit Hierte ikke har kundet svare til det uforskyldte Fortrin, De bærede mig med, saa vilde jeg dog bære Afskye for mig selv, dersom jeg kunde givet den slig en Belønning, som De siger, og som et Fruentimmers egen Værdighed alletider sætter hende i Sikkerhed for hos et Menneske, der har mindste Tænkemaade.

Faustine.

Meget vel, min Herre! Men hvad vil De da kalde det Fortrin, De gav et andet Fruentimmer, der hverken havde Naturen eller Lykken at takke for Gaver, som jeg ikke besad? Undtagen De vil regne det til en Fortieneste, at hun med lige saa stor en Ligegyldighed antog Deres Tilbud, som det vilde have opvakt Glæde hos mig.

Belfont.

Dersom ikke min elskelige Euphemies Fortieneſter talede for mit Valg, saa kunde Deres eget Exempel tiene til min Undskyldning; thi dersom vores Tilbøieligheder alletider stode i vor egen Magt, saa havde De sikkert ladet Deres falde paa en værdigere Person, end den, De synes at have beæret med samme.

Fauſtine.

Maaskee. Men dom nu selv, om en Kierlighed, der var saa heftig, at jeg regnede alle de Piinsler, som en lykkelig og tilbedet Medbeilerindes Nærværelse forvoldte mig, for intet imod den Fornøielse at see Dem, ikke burde giort en anden Virkning end den: at De skulde søge at skille mig endog ved dette Skin af Lyksalighed.

Belfont.

Hvorledes?

Fauſtine.

Dette, at man nægter mig at faae Euphemia i Tale, endskiønt jeg veed, at hun er hiemme, overtyder mig om, at De enten har

befalet det, eller og, at hun, nu da jeg længe nok har fulgt hendes Seiers Vogn som en Slavinde og smykket den med mine Lænker, misunder mig den Triumph, at see Deres Kierlighed lønnet, som De har lønnet min.

Belfont.

Gid jeg maae dee, om jeg fatter hvad De vil sige.

Faustine.

Gid det var saa vel! Gid Himlen, som en Hævner over al Ubillighed, havde forbeholdt mig den Sødhed, at opfylde Din Barm med en nagende og tærende Gift ved at drage Dækket fra Dine Øine til at see, at Du og Din Nærværelse er bleven Euphemia lige saa besværlig, som jeg Dig, og at hendes Hierte sukker og brænder. — —

Belfont.

Formastelige! tie. Ved at fornærme Euphemia, fornærmes Dyden — —

Faustine.

Dyden! Mit Exempel bør lære Dig, at den ikke kan sætte Grændser for Sindslidelserne.

Hun

Hun begræder den Time, hun blev Din, hun — — dog, Du kunde tvivle om det, jeg siger, jeg vil derfor tie, indtil jeg har Beviser, da skal jeg glædes ved at giøre Dit Bryst til en Samling for alle Furiernes Plager, da skal jeg glemme mine egne Lidelser, ved at bringe Dig til at forbande Euphemia og Din Kierlighed.

Tredie Scene.

Belfont. (allene.)

Hør Faustine! — — Hvem er det? — — O Gud! — — Euphemia utroe! — — Nei; det er en Furie, der anklager hende, Had og Misundelse udspreder Giften, der ligger paa Faustines Tunge — — Det seer jeg — — og dog — — o Himmel! — — Dog klæver den i min Barm. — — Hun vil forsyne sig med Beviser — — imod hvem? — — Imod min Kone, imod mit Livs Glæde. — — Ha! skeer det, da skielv! skielv Utroe! ved den Hævn, min foragtede Kierlighed tager.

Fierde Scene.

Belfont. Clairval.

Clairval.

Hvad er der hændet Dig, min Ven? Du synes at være i stor Bevægelse?

Belfont.

Intet.

Clairval.

Dersom det er en Hemmelighed, saa forlanger jeg ikke vide at det, det er ingen Nysgierrighed, der bringer mig til at spørge derom; men den Rettighed, et oprigtigt Venskab giver til at dele Bekymringer med sin Ven.

Belfont.

Venskab! Er det at finde?

Clairval.

Tvivler Du derom, saa sæt Prøver paa mig, og ifald min Velfærd og mit Liv er mig for kostbart til at overtyde Dig derom, da, og ikke før, kan jeg uden Fornærmelse høre dette Spørgsmaal af Din Mund.

Bel-

Belfont.

Ak! Clairval! Bør jeg ikke tvivle om Venskab, naar jeg forraades af — —

Clairval.

Af hvem? Hvem forraader Dig, Belfont? Udøs Dit Hierte i min troefaste Barm, det synes at være beklemt, und mig den Glæde, at lindre det, ifald jeg ikke kan læge det.

Belfont.

Nei; Saaret er ulægeligt. Euphemia — —

Clairval.

Hvad hun?

Belfont.

Er mig utroe.

Clairval.

Det er umueligt, Belfont. Enten bedrager Du Dig, eller andre søge at giøre det. Hvad Grund har Du til denne Beskyldning?

Belfont.

Du har selv seet, hvor forandret hun er bleven paa nogen Tid. All den Fornøielse, mit elskende Hierte fandt hos hende, har hendes tause og kummerfulde Væsen forjaget; i Steden for at hendes milde Øine fulgte mine Skridt, naar jeg var tvungen til at forlade hende, saa kan min Hiemkomst nu neppe drage dem til mig, og det Suk, jeg tages imod med, siger mig, at jeg ikke er velkommen, og at mit Selskab er hende lige saa besværligt, som hendes er mig behageligt.

Clairval.

Alt dette er ikke Grund nok til at mistænke hende. Jeg nægter ikke, at jeg jo er bleven en Forandring vaer i hendes Opførsel, men da Du aldrig har talet til mig derom, saa har jeg holdt det for min Pligt at tie, og jeg har snarere søgt Aarsagen til hendes Kummer i hendes Kierlighed til Dig, end i nogen Forandring paa hendes Side.

Belfont.

Hvorledes det?

Clairval.

Jeg har troet, at det var kommen hende for Øre, at Fauſtine havde baaren Kierlighed for Dig, at hun var jaloux over hendes idelige Kommen her i Huſet, og anſaae det ſom en Virkning af en hemmelig Forſtaaelſe imellem eder.

Belfont.

Jeg har havt de ſamme Tanker, og for nu at betage hende dem, ſaa bad jeg hende i Gaar, at hun ikke ſkulde tage ſaa ofte imod hende, jeg ſagde: at det var ikke allene en farlig Caracteer, men tillige et Fruentimmer, der ved adſkillige uforſigtige Skridt ikke havde viiſt den Omhue for ſit gode Navn og Rygte, ſom hendes Kiøn udkrævede. Jeg haabede ved denne Leilighed ikke allene at betage hende ſin Mistanke, om hun havde nogen; men tillige at mærke, om mit Forhold opvakte en Fornøielſe hos hende; men mig ſyntes ſnarere, at det giorde en Virkning, ſom var tvertimod; thi hun ſvarede med en Slags Fortrydelſe, at jeg havde at befale, og at hun vidſte, at det var hendes Pligt at adlyde, hvorover vi kom i en Slags Trætte, og jeg forlod hende i Vrede.

Clair=

Clairval.

Jeg troer desuagtet, at Euphemia enten er jaloux, eller og det er en Sygdom, der forvolder denne Tungsindighed hos hende; thi jeg seer ikke mindste Rimelighed i, at hun skulde have fattet Kierlighed til nogen anden, og hvem kan Du frygte for af alle dem, hun omgaaes? Hvem har hendes Adfærd giort Dig opmærksom paa?

Belfont.

Paa ingen.

Clairval.

Hvorledes er Du da kommen paa denne Foreſtilling?

Belfont.

Fra det Øieblik af, at hun begyndte at blive ſuur og taus, frygtede jeg, at hendes Kierlighed var formindſket, uden at troe, at den var henvendt til nogen anden; men da Fauſtine forhen ikke maatte komme ind til hende, kom hun raſende ind til mig. Jeg veed ikke at giøre Rede for den Gift, hendes ondſkabsfulde Tunge udſtrøede. Men Clairval! beklag

mig

mig, den trængte sig ind i min Barm, og har forjaget al Roe og Glæde fra mit Hierte.

Clairval.

Hvor kan Du være saa skrøbelig og laane Dit Øre til hende? Da hendes voldsomme Caracteer er Dig bekiendt, kan Du da tvivle om, at hun bær et bittert Had til Din Kone? og at hun for at styre det, er i Stand til at gribe til de skammeligste Midler. Du burde have ladet hendes Hævn falde tilbage paa hende selv, ved at vise hende, at Du ikke fæstede den mindste Troe til hendes nedrige Beretninger.

Belfont.

Ak, min Ven! endog denne Tilflugt betog hun mig ved at sige, at hun ikke vilde opdage mig min Ulykke, førend hun kunde overbevise mig den. Jeg var skrøbelig nok, at vilde holde hende tilbage, for at faae min lykkelige Medbeilers Navn at vide; men hendes Affindighed eller Ondskab giorde hende dov. Hun ilede bort, og efterlod mig i den Tilstand, Du fandt mig.

Clair-

Clairval.

Jeg besvær Dig ved vores Venskab, ja ved det, som mere er, ved Din Kierlighed til Euphemia, at Du vil bestride denne Mistanke i Dit Bryst, der kan føde saa store Ulykker for eder begge. Er det ikke Udyds gamle Vane, at forkleine og besøre Dyden? Ved at bagtale den, troer Lasten at fornedre den til at blive sin Lige, og er det ikke at sætte alt for liden Priis paa Euphemia, at fordømme hende paa Fallstines Ord? Skye derfor hendes Nærværelse, og lad en fordoblet Ømhed og Kierlighed imod Din Kone vise hende, at Du kiender baade Anklageren og den Anklagede.

Belfont.

Men naar hun nu beviser hendes Anklage?

Clairval.

Det kan hun ikke, og jeg beder Dig, at paalegge hende Taushed i denne Sag, dersom Du paa ingen Maade kan undgaae at tale med hende. Hun brænder af Begierlighed til at hævne sig baade over Euphemia og Dig, hun er alt for listig dertil, at hun ikke skulde have mærket,

mærket, at hendes Ondskab ikke har været uden Virkning hos Dig i Dag. Hvor let vil det da ikke falde hende, at indbilde Dig, som saa grum en Lidelse, som Jalousie, allerede har betaget Sandserne og al Eftertanke, at det er meget tydelige Prøver, hvor man med Fornuft og Koldsindighed ikke engang fandt Skin til Mistanke? I Steden altsaa, for at tænke mere paa dette nedrige Forebringende, saa søg ved Venlighed og Fornuft at udforske Aarsagen til Din Kones Kummer. Jeg vil være hendes Borgen, at den maae have sin Oprindelse af hendes heftige Kierlighed til Dig. Maaskee en blot skiødesløs Mine, et koldt Svar, naar Du har havt andet at tænke paa, kan have fornærmet hendes Empfindtlighed, hun kan have taget det for en Foragt, for et Beviis, at Du ikke elskede hende mere; hvor ofte har ikke slige intet betydende Ting foraarsaget store Forvirringer i de kierligste Foreeninger, og hvorfor skulde ikke en fornuftig Mand læmpe sig efter slige smaae Skrøbeligheder, allerhelst naar Kilden til dem udgiør hans Livs Lykfalighed?

Belfont.

Ja, min Ven! Jeg vil følge Dit Raad; jeg vil tale med Euphemia, hun skal læse i

mit Hierte og blive overbeviist om, at hun udgior al min Lykke, gid allene Din Formodning maae blive stadfæstet! Med hvilken Glæde, med hvilken Henrykkelse skal jeg ikke afbede mine Feil for hendes Fødder! lov mig imidlertid, at Du ikke vil aabenbare Indholdet af denne Samtale for noget Menneske, jeg blues ved mig selv, at en Faustines Ord har kundet giøre saa stærkt et Indtryk hos mig.

Clairval.

Jeg forsikkrer Dig, at det skal døe med mig.

Belfont.

Der kommer Julie! Jeg forlader mig saa stærk paa Dine Ord, at jeg vil lade eder blive allene, siden jeg ikke er kommen ganske til mig selv igien.

Clairval.

I hvor høit jeg end elsker hende, saa kan Du dog være vis paa, at jeg ikke skal tale et Ord derom.

Fem=

Femte Scene.

Clairval. Julie.

Julie.

Var Belfont her ikke? Jeg søger efter ham, gik han ind til min Søster?

Clairval.

Nei, han har et Ærende ud i Byen.

Julie.

Da var det Skade, at jeg ikke kom lidt før; jeg ønskede saa gierne at tale med ham, førend han seer hende.

Clairval.

Hvi saa?

Julie.

Han forlod hende i Vrede i Gaar, og jeg frygter, at det maatte gaae lige saa i Dag; thi hun gior ikke andet end græder.

Clairval.

Men hvad er Aarsagen til hendes Kummer?

Julie.

Det veed jeg ikke, men da jeg haaber, at det er intet betydende Ting, saa vilde jeg bedet ham give efter først.

Clairval.

De kan være forvisset om, at han med Fornøielse vilde forekomme alle hendes Ønsker, naar han allene vidste dem.

Julie.

Naar saa er, saa søg at overtale ham til at stille det i hendes frie Villie, at omgaaes med Faustine; thi det var det, jeg vilde bedet ham om.

Clairval.

Hvad kunde bevæge Dem til denne Begiering?

Julie.

Den Kierlighed, min Søster har fattet for hende.

Clairval.

Men er De vis paa, at Deres Søster elsker hende?

Jul-

Julie.

Ja, jeg har længe mærket det, men jeg havde aldrig troet, at det gik saa vidt, som jeg er bleven overtydet om i Dag. Hun stod just for Vinduet, da Faustine kiørte herfra, hun brast i en heftig Graad, og sank halv afmægtig ned i en Stoel med disse Ord: Ak! saa betager han Dig da ogsaa denne Trøst, at græde i en troefast Venindes Barm! Hun var saa beklemt, at jeg ikke kunde bare mig for at græde med hende; og da jeg saae, at hun tog sig det saa meget til Hierte, saa faldt jeg paa at gaae hid, for at bede Belfont føie hende deri.

Clairval.

De kan være forvisset om, at Belfont ikke har giort denne Begiering til hende uden vigtige Aarsager, og i den Tanke, at Faustines Selskab mishagede hende, og at han altsaa, saasnart De havde bedet ham derom, havde giort det; men dersom De ønsker Deres Søsters Lykksalighed, saa søg snarere at betage hende sin Kierlighed til Faustine, end at vedligeholde den.

Julie.

Af hvad Aarsag?

Clairval.

Jeg frygter for, at Faustine har paa en eller anden Maade givet Anledning til den Misfornøielse, der saa kiendelig har yttret sig i Deres Søsters Ansigt og Væsen; hun er listig og falsk, og jeg veed, at hun ikke elsker hende.

Julie.

Jeg nægter ikke, at jeg jo undertiden har tvivlet om den Heftighed, med hvilken hun har yttret sit Venskab til Euphemia, i Særdeleshed er det kommet mig besynderligt for, at hun stedse har været fremmet imod hende i Belfonts Nærværelse; men af hvad Aarsag hun skulde stille sig venlig an, for at skade hende, begriber jeg ikke, allerhelst, da min Søster aldrig har giort hende noget imod.

Clairval.

Mine Grunde kan jeg ikke sige Dem for nærværende Tid, men De kan være forvisset om, at Euphemia ingen værre Fiende har end hende. Jeg beder Dem derfor, paa det indstændigste

digste at udforske af Deres Søster, hvad der binder hende saa stærk til Faustine, og at overtale hende til at aabenbare sin Mand Aarsagen til denne Sindsforandring hos hende, der foruroeliger os alle saa meget; thi dersom det varer længere ved, saa frygter jeg, at Saaret vil blive ulægeligt; men bedrager jeg mig ikke, saa skeer det sidste neppe, førend De har betaget hende Fortroeligheden til den første.

Julie.

Men er De forvisset om, at Belfont aldrig har givet Anledning til den Forandring hos hans Kone? Af nogle Ord, som jeg hørte forgangen Dag, at hun sagde til Faustine, lod det, som om hun beklagede sig, at han ikke mere elskede hende. Og jeg troer, at Aarsagen, hvorfor Euphemia tager sig det saa nær, at have mistet Faustines Selskab, er meest fordi, at hun betroede hende det, som hun ikke vilde bedrove mig med.

Clairval.

Dersom Belfont har givet Anledning dertil, saa er jeg vis paa, at det er skeet uvidende, og naar hun siger ham det, saa er jeg

forvisset om, at han kan og vil retfærdiggiøre sig; thi hans Kierlighed er saa uforandret imod hende, at hun allene udgiør hans ganske Lyksalighed.

Julie.

Jeg vil gaae ind og see til, om jeg kan faae noget udforsket af hende. Hendes Roelighed er mig alt for dyrebar, at jeg ikke skulde anvende alt det, der staaer i min Magt, til at befordre den.



An-

Anden Act.

Første Scene.

Euphemia. Julie.

Julie.

Euphemia! Jeg beder Dig, for alt det Du har kiert i Verden, at fatte Dig! Har Du Aarsag til at være misfornøiet, saa aabenbar den, saa kan der jo raades Bod paa den. Det er hverken Nysgierrighed eller Ubeskedenhed, der ere mine Drivefiedre, jeg forlanger ikke af Dig, at Du skal vise denne Fortroelighed imod mig; men viis den imod den, som Pligten og Din egen Tilbøielighed gior berettiget til den. Udøs Dit Hierte i Din Mands Barm, være sig nu, at det er et indbildt eller et virkeligt Onde, der qvæler det, saa vil Du finde Lindring ved at kunde beklage Dig; han vil trøste Dig; hans Ømhed vil blive en Lægedom for Dit saa-

rede Sind; isteden for, at Du nu maaskee gior et indbildt Onde til et virkeligt, ved at forjage Din Mand fra Dig, ved et Forhold, der gior Dig ukiendelig.

Euphemia.

O min Søster! hvor kan Du bære det over Dit Hierte, at qvæle mig med slige Bebreidelser! Jeg skulde forjage Belfont fra mig, jeg, som gierne vilde opofre mit eget Liv for at fyldestgiøre hans Ønsker.

Julie.

Men kan han troe det, naar Dit Forhold synes tvertimod?

Euphemia.

Hvori? Har han nogensinde yttret et Ønske, som jeg jo har fyldestgiort, i hvad det endog kostede mig? Har jeg ikke endog i Dag viist min beste Veninde Døren, fordi han fandt for got, at det skulde skee?

Julie.

Han har viist havt sine gyldige Aarsager dertil.

Eu-

Euphemia.

Det troer jeg med, men han burde enten sagt dem reent ud, eller og ingen givet, hans Villie var mig nok, uden at søge at forkleine en Persons Ære, som jeg elskede.

Julie.

Men maaskee kiender han hende neiere end Du, og skulde ikke hendes eget Hierte vidne imod hende, siden hun alletider har søgt at skiule eders Venskab for Belfonts Øine? Skulde hun ikke have vidst, at Din Mands Ømhed over Dig vel kunde taale, at Du omgikkedes hende som et blot Bekiendtskab, men at hun var uværdig til at være Din Veninde.

Euphemia.

Ja, hun vidste, at han ikke taalede vores Venskab, men af en ganske anden Aarsag end hendes Uværdighed.

Julie.

Da hun veed, at Din Mand elsker Dig saa inderlig, saa har hun maaskee frygtet for, han skulde troe, at han tabte noget af sin Rettighed i Dit Hierte, ved den Kierlighed Du fat-

fattede for hende: han har maaskee haabet, at naar Du ikke mere kunde dele Din Fortroelighed med hende, at han da skulde nyde den, sæt en Prøve paa ham i denne Post, ved at omgaaes ham paa nye igien med det aabne, frie og muntre Væsen, der har giort Dig til en Glæde og Fornøielse for alle dem, der kiendte Dig.

Euphemia.

Ak Julie! Jeg vilde, at jeg kunde følge Dit Raad, men mit oprigtige Hierte hader al Forstillelse. Hvorledes kan mit Væsen være frit og muntert, da min Siel er et Rov for de grueligste Smerter?

Julie.

Hvad foraarsager Dig samme?

Euphemia.

Det kan, det bør jeg ikke sige; der ere visse Ulykker, som det er en Forbrydelse at aabenbare. Pligten befaler at lade dem nage vort Liv og vor Roe, naar man ikke er saa lykkelig at treffe paa een, for hvilken de ikke ere mere skiulte end for os selv; det er kun i deres Barm at vore Taare maae flyde og vore Be-

kla-

klagelser giemmes, og denne liden Trøst er mig endog betagen.

Julie.

Du forskrækker mig, min Søster! Nu begynder jeg at skielve for Din Tilstand, som jeg hidindtil har anseet for noget, der reiste sig enten af en Grille eller af en alt for vidt dreven Empfindtlighed, der vilde forsvinde af sig selv. Stræb at undertvinge disse gruelige Foreſtillinger, og undersøg med koldt Blod om der er nogen virkelig Grund til at føde denne Smerte i Dit Bryst: og har Du Ret, søg da Hielp for den i den Kierlighed, som Du saa tit har forsikkret, at kunde forsøde alle Livets Besværligheder, og at saa længe Du beholdt Belfont, kunde ingen Ulykke ramme Dig.

Euphemia.

Hvor lidet kiendte jeg Kierligheden den Tid! Jeg drak dens Sødhed uden at tænke paa, at Galden laae paa Bunden, der skulde forgifte mine øvrige Dage. O min kiere Julie! dersom Du elsker Din Lykſalighed, saa bliv ved Dit Forsæt at skye Kierlighed. Luk Dit Øre for alt det, der siges om Clairvals

gode Egenskader, de ere ikke nok til at forvisse et Fruentimmers Lykksalighed.

Julie.

Euphemia! Imod Din Villie opdager Du Dit Hiertes Tanker, men lad ikke en ugrundet Tvivl undergrave Dit ovrige Livs Roelighed. Om en Mand ikke alle Tider viser en Beilers forekommende Opmærksomhed er det derfor ikke sagt, at han elsker sin Kone mindre: og sæt engang Belfonts Omgang med Dig i Ligning med mange andres og saa vil Du blive overbeviist om, at Du har Aarsag til Glæde og Taknemmelighed over den Mand, der er falden i Din Lod.

Euphemia.

Hvad vil Du sige? Hvor og naar har jeg besværet mig over Belfont, og hvad Anledning skulde han have givet mig dertil?

Julie.

Alle de, som seer og omgaaes eder kan ingen finde, men dersom de Beklagelser, Du giør over Kierligheden, ikke sigter til Belfont, saa veed jeg ikke mere hvad man skal tænke om dem.

dem. Kald derfor hans hele Forhold imod Dig tilbage i Dine Tanker, lad Dit Hierte derefter enten friekiende eller fordømme ham. Finder Du ham da skyldig, saa sig ham det, men paa en Maade, der hverken har Klagemaal eller Bebreidelser i sig, men allene som en Tvivl, at en Misfornøielse mod Dig havde givet ham Anledning dertil. Finder Du derimod intet at bebreide ham, saa laan ikke Dit Øre til falske Fortælninger eller en utidig Nidkierhed, den kan i mange Tilfælde have lige saa farlige Følger, som Biørnens i Fabelen. De, ere ikke alle Tider Venner, som give sig ud derfor, ofte bruger Ondskab dette Navn for des tryggere at kunde giøre Skade; og hvorom alting er, saa bør Belfont være Din beste og fortroeligste Ven, og Du bør bære Afskye for dem, som enten ved Beskyldninger eller halve Advarsler søge at formindske Din Agt for ham; men er Du ikke stærk nok til at foragte dem, saa giv ham Leilighed til at forsvare sig imod sine Anklagere. Det er noget, Du skylder ham, Dit Barn, Din egen Roelighed, ja, det som mere er: Din Ære. Jeg vil gaae fra Dig, at Du kan eftertænke det, jeg har sagt; Din Fornuft bør biefalde det og Dit Hierte vidne med

mig,

mig, at jeg i mine Raad har allene havt Dit Vel for Øie.

Anden Scene.

Euphemia (allene.)

Ak! Du vilde tale ganske anderledes, dersom Du vidste, at Belfont deler sit Hierte og sin Kierlighed imellem mig og det nedrigste Creatur. Dog hvad siger jeg? deler, nei; hun besidder den ganske, og jeg, jeg Ulyksalige! jeg begegnes med en kold Høflighed, som maaskee ogsaa snart vil forsvinde. Jeg maae ikke engang omgaaes dem, der har Medynk med mig og kiender min Ulykke. Nei, for ikke reent at ophæve det Baand, der har sammenbundet os, saa udøver han den Myndighed imod mig, som det har givet ham Magt til. Ak! Belfont! er det den Løn, som den reneste og inderligste Kierlighed fortiener? — — — — Men om jeg fulgte Julies Raad, om jeg uden at sige ham, at jeg veed saa meget som jeg veed, beklagede mig over, at han syntes koldsindig imod mig? — — — Nei; han vilde anse det for en Bebreidelse — — —

Sam-

Samvittigheden vilde vidne imod ham, og det vilde opirre ham endnu mere. Faustine har Ret, hans Fortrydelse maae allene bringe ham tilbage, jeg maae allene lade ham see mine Taare, uden at sige ham Aarsagen. Hvilken Marter! at jeg ikke tør sige: at den utroe Belfont er mit Hierte endnu lige saa kier og dyrebar, som den — —

Tredie Scene.

Euphemia. En Tiener.

Tieneren.

Her er et Brev til Fruen.

Euphemia.

Det er got.

Fierde Scene.

Euphemia (allene.)

Det er fra Faustine! O min oprigtige Veninde! saa vil Du da troste mig skriftlig, siden Du ikke maae giøre det mundtlig — — Dog maaskee indeholder det en Bebreidelse for hendes Afviisning i Dag. (hun læser:) "Be-

" klagelige Veninde! var det da ikke nok, at
" Belfont var utroe, uden at han skulde bli-
" ve Tyran; thi jeg tvivler ingenlunde paa, at
" det jo var efter hans Befalning, at jeg blev
" afviist i Dag. Medens han forglemmer Eed
" og Pligt i det skammeligste Creaturs Arme,
" kan han ikke unde den beste og elskværdigste
" Kone den Trøst at græde i en Venindes Arm.
" Neppe var jeg kommen hiem, førend jeg saae
" Deres Mand (mit Hierte gyser i mig ved det-
" te Navn) at ile hen til sin Herskerinde. Jeg
" kan umuelig beskrive Dem, hvad jeg følede!
" hvor nedrig maae dog ikke hans Hierte være,
" at Samvittigheden ikke kan røres hos ham, ja
" han er maaskee fræk nok ved sin Hiemkomst
" at byde Deres Englemund et Kys med de
" besmittede Læber, han nyeligen af blind Be-
" gierlighed vanhelligede. Ja, min dyrebare
" Veninde! Mit Hierte bløder i mig over
" Dem! Hvor ofte anklager jeg mig ikke selv,
" fordi jeg drog Dækket fra Deres Øine; De
" var lykkelig i Deres Uvidenhed, jeg burde
" have ladet Dem blive i den, og jeg veed in-
" tet andet at sige til mit Forsvar, end at jeg
" syndede af Venskab. Men da han synes at
" gaae gradviis frem i sin slette Opførsel imod

" Dem,

" Dem, saa var det maaskee got, at det ikke
" ganske uventet overfaldt Dem; maaskee er
" det værste Stød endnu tilbage, maaskee han
" for Deres egne Øine — — — Jeg kan
" ikke sige mere, end spar Deres Taare; For-
" agt bør være hans Deel; det er det beste Raad,
" der kan gives Dem, af

Deres
oprigtig elskende Veninde
Faustine.

Hun har Ret, han er uværdig til min Kierlighed, jeg bør, jeg vil foragte ham.

(I det samme bliver hun Belfont vaer, hun putter Brevet med en Slags Forvirring i Lommen. Han mærker det, og bliver lidet staaende uden at sige noget.)

Femte Scene.

Euphemia. Belfont.

Belfont.

Efter al Anseelse, saa hverken ønskede eller ventede man min Komme her; dersom jeg er til Hinder, saa behøver De kun at sige det, saa vil jeg gaae igien.

Euphemia.

De veed alt for vel, at De er Herre og Mester i alle Ting; dette Spørgsmaal kan altsaa ikke sigte til andet, end til at drive Spot med mig.

Belfont.

Altsaa har jeg kun min Rettighed til at blive her, at takke for, at jeg ikke vises Døren?

Euphemia.

Jeg troer ikke, at De kan vente Svar herpaa?

Belfont.

Hvorfor ikke? da det skal sige mig, om jeg er velkommen?

Euphemia.

Har De Aarsager til at troe, at De ikke skulde være det?

Belfont.

Det synes saa paa nogen Tid, uden at jeg veed hvorfor.

Euphemia.

Spørg Deres eget Hierte derom.

Belfont.

Det kan ingen Oplysning give mig, det er i Deres, at jeg maae søge den.

Euphemia.

I mit! nei; Belfont! Det er en Mands eget Forhold, der giør ham forvisset om at være velkommen hos hans Kone.

Belfont.

Mit Forhold! Hvori mishager det Dem? Hvad har De at beklage sig over?

Euphemia.

Jeg beklager mig jo ikke; De kan være forvisset om, at De aldrig skal foruroeliges ved Besværelser af mig.

Belfont.

I det De siger dette, fører Deres frembrydende Taare de bitterste Klagemaal.

Enphemia.

Det giør mig ondt, at jeg ikke kan tvinge dem, stod det i min Magt, skulde jeg for at fyldestgiøre Deres Villie, gierne berøve mig den sidste Trøst, som endog Grumheden selv lader Ulykkalige beholde.

Belfont.

O Himmel! Er det Dem selv jeg hører! Euphemia! Er jeg da en Tyran, siden De taler i saadan en Tone om at fyldestgiøre min Villie? Hvad har jeg fordret af Dem, der har udkrævet saa megen Selvfornægtelse? Hvori har jeg tyranniseret over Dem? ——— Svar mig dog i det mindste, hvad jeg har giort Dem?

Euphemia.

Intet.

Belfont.

Den Tone, den Maade, med hvilken De svarer intet, siger: at det er alt. Troer De at have Aarsag til Misfornøielse, saa sig mig hvori den bestaaer, opdag mig mine Feil, og jeg vil rette dem. Det skal i det mindste

ikke

ikke hvile paa mig, om De ikke er tilfreds med Deres Skiebne.

Euphemia.

Da den er ganske i Deres Haand, saa har jeg intet at foreskrive, men jeg vil være tilfreds med den saaledes, som De vil bestemme den.

Belfont.

Nei; Euphemia! Jeg mærker, at det ikke er i min Magt at bestemme Deres, men at De har begge vores Lykke i Deres Haand, det beroer allene paa Dem at giøre vores Lyksalighed til et Exempel for alle, og et Maal for Misundelsen, men jeg frygter, at De ved et forkeert og egensindigt Væsen, som jeg aldrig havde troet, kunde havt Sted hos Dem, vil giøre Livet suurt og bittert for os begge.

Euphemia.

Ja Belfont! Jeg vil gierne bære Skylden, og dersom min Taushed ikke er nok til at friekiende Dem, saa er jeg villig til at anklage mig selv, det er dog alt hvad De kan forlange.

Belfont.

Jeg forlanger intet uden Deres Lyksalighed; thi jeg søger min i den, men bør man ikke ansee Dem, som en Fiende af begges, naar de forandrer den behageligste og venligste Omgang til et taus, suurseende og bittert Væsen, uden at have mindste Aarsag dertil.

Euphemia.

Uden Aarsag! hvor kan De sige det?

Belfont.

Kan jeg, bør jeg sige andet, naar De ingen Aarsag kan anføre for det.

Euphemia.

O Belfont! gaae ind i Deres eget Hierte, og see saa, om De ikke finder den.

Belfont. (meget heftig)

Nu vel! skal jeg søge den, saa maae den efter Fornuften og min egen Overbeviisning blive denne: at De har tabt den Kierlighed De bar for mig, at De forbander det Baand, der sammenbinder os, at mit Selskab er bleven Dem forhadt og afskyeligt, og at en anden har faaet

faaet det Sted og den Deel i Deres troeløse Hierte — —

Euphemia.

O Himmel! skal da denne Fornærmelse lægges til min Ulykke!

Belfont.

Deres Ulykke bestaaer i det jeg opregnede, jeg har tvivlet om det, men jeg var taabelig nok til at søge at forblinde mig selv. Jeg saae, at min Ankomst forvirrede Dem, jeg saae, at De giemte et Papiir, venteligen et Brev fra Deres Elsker, jeg blev i samme Øieblik fristet til at rive Dem det af Haanden, men jeg undertvang min Heftighed; jeg vilde ikke trænge ind i noget, som De vilde holde hemmeligt for mig. Min foragtede Kierlighed er endog midt i min Vrede Deres Talsmand i mit Hierte, men driv den ikke til det yderste; thi hverken Love eller Straf skal hindre mig fra at tage en blodig Hævn over den — —

Siette Scene.

Euphemia. Belfont. Dorfan.

Dorfan.

Hvad fattes Dig, min Søn, siden Du er saa hsirøstet?

Belfont.

Aldeles intet, min Fader!

Dorfan.

Jeg troede sikkert, at Du trættedes med nogen, men da her er ingen anden i Stuen end Din Kone, saa haaber jeg, at jeg har taget Feil.

Euphemia.

Det kan De være forvisset om; thi havde det været saa, maatte jeg have givet Anledning dertil, og jeg veed, at De har saa gode Tanker om mig, at De ikke troer det.

Dorfan.

Da kan jeg sige Dem, min kiere Daatter! at jeg blev halv bange i det jeg kom ind; thi

thi det kom mig virkelig for, som om De græd.

Euphemia.

Det kan jeg heller ikke nægte, den Heftighed, med hvilken min Mand talede, overbeviste mig om, at Sagen rørte ham mere, end jeg i Førstningen ventede, og det bragte Taarene i mine Øine.

Dorsan.

Ja; Fruentimmerne ere i Almindelighed blødhiertede; men mig synes, at jeg nu paa nogen Tid er bleven det mere vaer hos dem, end forhen.

Euphemia.

Der overfalder mig undertiden en stærk Hierte-Angest, uden at jeg kan give Aarsag hvorfor, og saa finder jeg ingen anden Lættelse, end naar jeg kan komme til at græde.

Dorsan.

Det er et Tilfælde, som De maae søge at bestride. Det kan ikke allene have slemme Følger for Deres Helbred, men det kan endog

give

give de Slags Folk, der gierne bekymrer sig om andre, Leilighed til at snakke. Rygtet forøges igiennem hver Mund det gaaer, og dersom der var kommen slig en Person ind i mit Sted, saa havde Deres vaade Øine allerede kunde været Anledning nok for ham til at udsprede over hele Byen, at De levede i ond Forstaaelse med Deres Mand.

Euphemia.

De har fuldkommen Ret, jeg haaber altsaa, at da mine Øine endnu ere lidet røde, at De ikke tager det fortrydeligt op, at jeg, af Frygt for, at der kunde komme nogen, gaaer ind i mit Kammer.

Dorsan.

Aldeles ikke, jeg skal siden have den Fornøielse at komme ind til Dem.

Syvende Scene.

Belfont. Dorsan.

Dorsan.

Hvem er det, min Søn! som Du vil tage den blodige Hævn af?

Bel-

Belfont.

Hvem — — — jeg min Fader?

Dorfan.

Ja; Du min Søn! de Ord kom af Din Mund i det jeg kom ind. Jeg vil dog ikke troe, at Du kunde glemme saa reent ud hvad Du skylder Dig selv, og bruge slige Ord imod Din Kone? — —

Belfont.

Undskyld mig, min Fader — — — men min Heftighed — — — havde sat mig ganske uden for mig selv.

Dorfan.

Ingen Heftighed kan tiene til Undskyldning for en fornuftig Mand til at begegne sin Kone paa en Maade, som næsten var ham uanstændig ved den skammeligste Forbrydelse. Dersom Du har troet, at Din Kone var uden alle Feil, saa har Du giort en meget ufornuftig Slutning, og om saadan en Kone end var at finde, saa veed jeg ikke, om man burde ønske sig at eie hende. Hvilken Ydmygelse for et stolt Hierte, stedse at trænge til Overbærelser

paa

paa hendes Side, uden at have noget at bære over med hende! Troe mig, min Søn! at et fuldkommet Menneske vilde ikke allene blive en Besværlighed i det menneskelige Samqvem, men det vilde endog blive forhadt, ved det enhver fandt noget hos samme, der var en Bebreidelse for dem selv.

Belfont.

Jeg haaber dog ikke, at De troer —

Dorsan.

Jeg troer, at Du er heftig og overilende, jeg vil endog troe, at der kan være Skyld paa Din Kones Side med, jeg har derfor ikke heller i Sinde at kaste mig op til Dommer og undersøge Sagen; de Ord, der kan falde imellem Mand og Kone, bør tredie Person være ganske uden for; men jeg vil allene give Dig nogle smaae Advarseler for Din egen Skyld. Dersom Du finder nogle smaae Egensindigheder eller Skrøbeligheder hos Din Kone, som Du ikke formodede, saa vær for alle Ting vaersom i Dine Jrettesættelser; thi eller fordærver de mere end de forbedrer. Betragter hun Dig, som en Herre hun skal være bange for, saa elsker

sker hun Dig ikke længer, og saa vil hun omgaaes Dig med List og Underfundighed i Steden for Føielighed og Tækkelighed. Naturen har givet Fruentimmerne alt for gode Indsigter, at de ikke skulde kiende vores svage Side, saasnart hun ikke elsker Dig, seer hun gierne, at Du forløber Dig, for siden, naar Fortrydelsen indfinder sig, at lade Dig kiøbe Forladelsen des dyrere, og det er paa den Maade, at saa mange uartige Mænd ere blevne Slaver af deres Koner. Jeg troer vist, at Din er alt for dydig til at omgaaes Dig paa den Maade, men desmere nænsom bør Du være over hende, og det saavel for Din egen Æres og Roeligheds Skyld, som for hendes.

Belfont.

De veed, min Fader, at jeg elsker Euphemia alt for høit, at jeg ikke skulde anvende alt det der staaer i min Magt for at giøre hende lykkelig.

Dorsan.

Jeg veed det, og tillige, at hun ikke elsker Dig mindre, og derfor legger jeg ikke heller denne Krig imellem Eder meget paa Hjertet. Jeg kom ellers hid for at sige Dig, at

jeg

jeg i Morgen gaaer paa Landet, og at jeg venter snart at see Dig og Din Kone der.

Belfont.

Jeg har endnu noget at forrette i Byen førend vi kan reise, men saasnart vi kan komme herfra, skal vi vist efterkomme vores Skyldighed.

Dorsan.

Lev da vel saa længe; thi siden der nu kommer nogen til Dig, saa vil jeg gaae ind til Din Kone.

Ottende Scene.

Belfont. Clairval.

Clairval.

Har Du talt med Euphemia?

Belfont.

Ja; desværre!

Clairval.

Hvad vil det sige?

Belfont.

At min Tvivl er bleven bestyrket; Euphemies Hierte hører mig ikke mere til, hun elsker en anden.

Clairval.

Men Julie har forsikkret mig, at hun havde mærket hende af — —

Belfont.

Forsøg dog ikke min Marter! Hvad kan hele Verdens Forsikkringer udrette, imod hvad jeg selv har hørt og seet?

Clairval.

Du kan bedrage Dig — —

Belfont.

Gruesomme Ven! Hvor kan jeg bedrage mig? Jeg har seet hende i største Forvirring giemme et Brev, som jeg ikke maatte see; jeg har bebreidet hende det, uden at hun værdigede mig at retfærdiggiøre sig; hun har taget imod de hæftigste Forsikringer om min Kierlighed, med en kold og skiødesløs Mine, og jeg skulde endnu bedrage mig? Ja; jeg bedrog mig, da jeg

holdt hendes Hierte for alle Dyders Tempel; jeg bedrog mig, da jeg troede, at hendes Kierlighed svarede til min, og at vores eeneste Trætte skulde være om hvem der elskede hinanden meest: og dog var mit Hierte svagt nok endnu, at høre en Faders Bebreidelser, uden at anklage hende; jeg havde ikke Magt til at beskiemme den Troeløse! men hvor dyre betaler jeg ikke nu denne Vold, jeg giorde paa mig selv i hans Nærværelse.

Clairval.

Sæt Dit Sind i Roelighed — —

Belfont.

Der er ingen anden Roelighed for mig, end at styre min Hævn, og den skal blive lige saa grum, som min Kierlighed har været hæftig, jeg skal ved at igiennembore hendes Elsker for hendes Øine, sønderrive hendes troeløse Hierte med de samme Piinsler, der nu igiennemborer mit.

Clairval.

For Himlens Skyld! skaan dog Din gamle Fader fra at see Dig i denne Tilstand, og følg med mig.

Tredie

Tredie Act.

Første Scene.

Euphemia. Dorsan.

Dorsan.

De maae virkelig bestride denne Tungsindighed, min kiere Daatter, dersom De føder den, saa frygter jeg, at den tager saaledes Overhaand, at De aldrig bliver den qvit, hvilket ikke allene var en ubodelig Skade for alle Deres Venner, men endog en stor Plage for Dem selv. I Begyndelsen kommer denne tause Melankolie os meget behagelig for, den fører en stille Sødhed med sig, der ligesom dysser Sandserne i en Slags Følesløshed, men uformærkt reiser der sig skummende Bølger paa dette roelige Hav, den formeente Ligegyldighed har avlet Mistanke og Empfindtlighed, det mindste Ord fornærmer os,

alting betragtes igiennem Forstørrelsesglas og man bliver baade sig selv og andre en Byrde.

Euphemia.

Jeg skal giøre alt hvad der staaer i min Magt for at blive Mester over den, og jeg haaber ogsaa, at det ikke vil vare længe, førend jeg har forjaget den.

Dorsan.

Det skulde være mig inderlig kiert, siden den er dobbelt farlig for Fruentimmere, som ikke have været længe gifte; thi Konestanden, min kiere Datter, kan betragtes fra to Sider; den er den alleragtbareste fra den eene, og en Fornedrelsesstand fra den anden. Hvilket indtagende Syn! at see en Husmoder omringet af sin Familie og læse Kierlighed og Ærbødighed i ethvert Øie, der giver Agt paa hendes Befalning. Hvor vigtige og tunge ere ikke slig en Kones Pligter! Men hvilken ærefuld Belønning nyder hun ikke ved det, at hele Familiens Vel og Ære er betroet i hendes Hænder, og at hun ved sine Børns Opdragelse endog bestemmer tilkomme Slægters Vel! Den

anden

anden Side derimod fremviser ingen Tillokkelser, men er en Fornedrelsesstand, i det, at hun i alle Ting underkastes sin Mands Villie og Velbehag; og jeg tilstaaer, at der behøves megen Fornuft til at skikke sig i den Omskiftelse fra Frier til Mand, uden at falde paa den skadelige og for begges Lyksalighed saa farlige Tanke: at han ikke elsker hende mere.

Euphemia.

Men naar det nu skede, at en Mand enten af naturlig Letsindighed eller forført af slette Fruentimmers Kunstgreb, forglemte sin Eed og Kierlighed, maatte da ikke en hiertenagende Græmmelse blive slig en Kones bestandige Selskab, allerhelst naar hendes Kierlighed til ham var uforandret.

Dorsan.

Nei; min Datter! derved vilde hun ganske udslukke hans Kierlighed; han vilde i hendes Opførsel imod ham finde en fuldkommen Undskyldning for hans Udskeielser, i Steden for, at naar han ingen Forandring mærkede hos hende, ved sin Bortgang ikke saae en bebreiden-

de Fortrydelse i hendes Øine, men en ømhedsfuld Længsel efter at see ham igien, ved sin Hiemkomst blev imodtaget med den milde Glæde, en elsket Persons Nærværelse alle Tider udbreder over vort Ansigt, saa vilde ham skamme sig ved sine Vildfarelser og ved en fordoblet Omhue og Agt søge at forsone den Uret, han havde begaaet imod hende.

Euphemia.

Men overgaaer slig en Opførsel ikke menneskelige Kræfter?

Dorsan.

I visse Maader; men derfor bør en Kone aldrig erkyndige sig om hendes Mands Foretagende, hun bør bære en blind Tillid til ham og i Særdeleshed aldrig laane sit Øre til den, der vil fortælle hende noget om hendes Mand. Det er enten et nedrigt Hierte eller og en hemmelig Fiende der giør det; thi hvilken Ven kan sønderrive den andens Hierte? Og begik da hendes Mand en Daarlighed, saa var jo en lykkelig Uvidenhed hos hende det beste hun kunde ønske sig. Men det er sandt, siden vi taler

om

om Ægtefolk, maae man da ikke ønske Deres Søster og Clairval til Lykke?

Euphemia.

Jeg troer det ikke; hun synes slet ingen Lyst at have til Ægtestanden, og endskiønt hun intet har at sætte ud paa Clairval, saa elsker hun dog sin Frihed høiere, og da det er saa vigtig et Skridt i det menneskelige Liv, saa vil jeg ikke heller overtale hende.

Dorsan.

Deri giør De ganske vel. Ellers havde denne Leilighed kunde tient til at adsprede Deres Sind, den havde givet Dem endeel at forrette, og forvoldt adskillige Forlystelser, og begge Dele er et kraftigt Middel mod Hypocondrie, men saa faaer vi at see hvad Virkning Landluften vil giøre. Det er nu den behageligste Tid, og jeg vil længes meget inden jeg faaer Dem ud til mig. Vi ere hinanden virkelig nærmere her i Byen, men mig synes dog det er saa eensomt der ude, førend I kommer til eders Gaard.

Euphemia.

Jeg var tilfreds' vi vare der, men i hvor meget jeg end ønsker det, saa vilde jeg dog ikke gierne tage derud førend min Mand kan følge med.

Dorsan.

Det var ikke heller at begiere, men naar han veed, at De gierne vil bort, saa er jeg vis paa, at han skynder sig dobbelt. Lev vel min Daatter! og giv imellemstunder Deres lille Daatter et Kys fra mig med.

Euphemia.

Det skal jeg giøre med Fornøielse.

Anden Scene.

Euphemia (allene.)

Dorsan har Ret, Uvidenhed er en Lykkalighed hos den Forurettede. Gid jeg kunde begrave i en evig Forglemmelse at min Mand elsker en anden! O Faustine! Hvi drog Du Dækket fra mine Øine! Hvorfor vilde Du op-

opfylde min Siel med saa grum en Foreſtilling, ſom den, at ſee Belfont i en andens Arme? Grumme Veninde — — dog — — — min Smerte bør ikke forlede mig til at blive ubillig, det var Venſkabs ømme Følelſe, der imod hendes Villie løſede hendes Tunge. Hendes Forvirring, den Hurtighed, med hvilken hun ſøgte at give ſine Ord en anden Vending, viſede tydelig, at hun gierne vilde havt det uſagt, og om hun ogſaa havde vedligeholdt ſin Taushed, ſaa havde dog Belfonts Opførſel viiſt mig min Ulykke! — — — O Belfont! min evig elſkede Mand! var det ikke nok, at Du berøvede mig Dit Hierte, uden Du ſkulde forøge Din Ubillighed ved bittre Beſkyldninger! Du! Du er bleven mig forhadt! Barbar! læs i mit Hierte og riv det af mit piinte Bryſt, derſom en Blods Draabe rører ſig i det, der ikke brænder af den inderligſte Kierlighed til Dig. Ja, al min Trøſt i min Elendighed, er Erindringen af min forſvundne Lykſalighed.

(Hun tager et Portrait og nogle Papirer af ſin Lomme og begynder at læſe, Belfont kommer ind og bliver ſtaaende for at høre til.)

Tredie Scene.

Euphemia. Belfont.

Euphemia (læser.)

" Fraværende svæver endnu den Engle-
" Lyd i mit Øre, der oplivede min ganske Siel
" i Gaar, ved den Forsikkring om Deres Kier-
" lighed. Jeg kan neppe troe min Lykselig-
" hed, men jeg føler, at det vilde koste mit Liv
" om jeg bedrog mig. "

Nei; Du bedrog Dig ikke, min Kierlighed kan ikke ophøre uden med mit Liv.

(hun læser)

" Lad hosfølgende Portrait i min Fra-
" værelse vedligeholde Erindringen om en El-
" sker, der allene lever for Dem. (hun tager Por-
" traittet og kysser.) Ja; dette kiere Bille-
" de skal forsøde mig Fraværelsens Smerter,
" døende skal det trykkes til mit Bryst — —

Belfont.

Nei, det skal ikke; thi jeg vil knuse det for Deres Øine.

Euphemia.

O Belfont! berøv mig det ikke!

Belfont.

Lad mig faae det, siger jeg.

Euphemia.

Ubarmhiertige Mand! det er al den Trøst jeg har.

Belfont.

Formaastelige! driv ikke Spot med mig; eller jeg — —

Euphemia.

Der er det da; hvad er der nu tilovers for Deres Grumhed?

Belfont.

Hvad er det for en Uværdig? — — O Himmel! hvad seer jeg? (han kaster sig paa Knæ.) Euphemia! min Euphemia!

Euphemia.

Ak! Belfont! staae op!

Belfont.

O min evig elskede Kone! Jeg kan ikke udtrykke hvad jeg føler i dette Øieblik! — — Den hastige Overgang fra den yderste Fortvivlelse til den heftigste Glæde, har ganske betaget mig. Jeg var — —

Euphemia.

Reis Dem, ellers vil jeg ikke høre Dem.

Belfont.

Dersom De kiendte Deres egen Værd, saa kunde De giøre sig et svagt Begreb om det, der gik for sig i min Siel, da jeg blev vaer, at det var mit Billede, der skulde forsøde Dem Fraværelsen, i det jeg ventede at see en forhadt Medbeilers. O min Euphemia! hvorledes skal jeg beskrive Dig min Henrykkelse, den Vellyst, der igiennemflyder min Siel — — — men bedrager jeg mig ikke, eier jeg endnu Dit ganske Hierte?

Euphemia.

Har Du kundet tvivle derom? Har Du kundet troet, at noget andet end Døden kunde ud-

udslette min Kierlighed til Dig, saa har Du aldrig vidst hvor dyrebar Du var mig. Nei; min Belfont! Din Euphemia mistede sit Livs Lykſalighed i det samme Øieblik hun holdt op at elske Dig.

Belfont.

Saa lad mig faae en fuldkommen Prøve derpaa, ved at tilgive en Rasende, der har giort sig uværdig til Deres Agt, og som har intet at anføre til sin Undskyldning; thi om jeg ogsaa ikke fandt Fortieneſter nok hos mig selv til at vedligeholde Deres Kierlighed, saa burde dog Deres Dyd giort mig forvisset om, at De aldrig kunde skienke nogen anden den.

Euphemia.

Elsk mig! skienk mig Dit Hierte igien, og saa er alting tilgivet.

Belfont.

O min Euphemia! det har stedse været Dit, det har ikke allene elsket, men endog tilbedet Dig, sig mig derfor, om nogen Misfornøielse med mig har været Aarsag i det tungsindige Væsen, min Elskeligste har yttret paa

nogen

nogen Tid, og saa skal den Omhue, med hvilken jeg vil stræbe at rette det, blive Borgen for mit Hierte.

Euphemia.

Nei; men — — — mig synes — — — jeg troer, at det maae have været en Sygdom.

Belfont.

Der synes at ligge Dem noget paa Hiertet, uden det i min Barm, er det en Tvivl, saa skal jeg søge at betage Dem den, er det en Kummer, saa skal jeg dele den med Dem. Det Baand, der har foreenet os, gior det til min Skyldighed og Pligt, og som den ømmeste Elsker og den oprigtigste Ven, søger jeg min Roe og Glæde deri.

Euphemia.

O min dyrebare Belfont! kan Du bære over med en Skrøbelighed hos Din Kone? hun blues selv ved den, men et ømt Hierte er ikke alle Tider Mester over sine egne Bevægelser; mig synes, at min Mand viste mindre Misfornøielse,

nøielse, ved at gaae fra mig, end han pleiede, og ved hans Hiemkomst blev jeg ikke den Glæde vaer i hans Øine, som saa ofte havde bevidnet mig den Fornøielse, han fandt i at være hos mig, jeg befrygtede — —

Belfont.

Hvad frygtede min Euphemia for?

Euphemia.

At han kiededes ved mit Selskab, og at en stærkere Behag til andres drog ham af mine Arme; korte og undertiden kolde Svar ——

Belfont.

Jeg vil ikke retfærdiggiøre mig ved Ord, men mine Gierninger skal i Fremtiden tale for mig, og maaskee skulde jeg have Møie ved ganske at kunde forsvare mig; thi siden De ikke tog imod mig paa den Maade De pleiede, saa fandt jeg ikke heller saa megen Glæde i at være hiemme, som forhen. Mine Forretninger tildeels, og tildeels Deres Barselseng, som berøvede mig Deres Selskab, havde bragt mig i adskillige Adspredelser, der toge meget af den Tid bort, jeg var vant at tilbringe hos Dem,

men

men et eeneste Ord af Deres Mund, som havde yttret en Længsel efter at have mig hos Dem, havde strax sønderrevet alle disse Baand.

Euphemia.

Har da aldrig nogen havt Deel i Deres Hierte, uden jeg?

Belfont.

Det bør Deres egne Fuldkommenheder besvare Dem. Men kom, min Euphemia! for paa engang og uden Hinder at nyde den Lykkesalighed igien, som to foreenede Hierter smager, der ved deres Kierlighed ere den hele Verden for hinanden, saa lad os forlade den larmende Bye og søge en Tilflugt i Landets Roelighed.

Euphemia.

Med den største Fornøielse; men hvor snart mener De, vi kan reise?

Belfont.

Mine Forretninger vil endnu hindre mig i nogen Tid at forlade Byen for hele Sommeren. Min Mening var altsaa, at vi paa nogle Dage vilde tage ganske allene ud, ja, om

De

De saa synes, vilde vi ikke engang tage Deres Søster med, jeg vil selv opfylde hvert et Øieblik af min Euphemias Tid, jeg vil, ved min Ømhed og Agtsomhed, stræbe at adsprede hver en Tvivl i hendes Hierte, hvert et Spor af Misfornøielse, der endnu kunde være bleven tilbage i hendes ømme Barm, og paa nye udgiøre al hendes Lyksalighed, ligesom hun indtil mit sidste Øieblik skal udgiøre min.

Euphemia.

Ja; min Belfont! Jeg er følgagtig. Mit Sind er allerede ganske lættet, ved Forestillingen om at see de lyksalige Dage igien at frembryde, der ilede fra os uden andre Forlystelser, end de, Kierlighed skienkede os. Mit Bryst opfyldes med en Glæde, det i lang Tid ikke har smagt! Kom, min dyrebare Mand! Kom og lad os ile til uskyldig Glædes Opholds Sted.

Belfont.

Jeg mener, at føie Anstalterne saaledes, at vi kunde reise i Morgen ganske tidlig, for tillige at have den Fornøielse, at overrumple

min Fader paa en behagelig Maade, ved at give ham et Bedested hos os.

Fierde Scene.

Euphemia. Belfont. Julie. Clairval.

Julie.

Kan man, uden at være ubeskeden, komme nærmere?

Belfont.

Mit Venskab giver Dem og Clairval en Rettighed til at være overalt hvor jeg er.

Clairval.

Derfor giorde jeg mig ogsaa saa dristig og fulgte med.

Euphemia.

Var Du ikke kommen hid, min Søster! saa var jeg gaaet til Dig for at bede Dig, om Du paa nogen Tid vilde have den Godhed og be-

beklæde min Plads i Huset, siden jeg gior en liden Reise med min Mand paa Landet.

Julie.

Var jeg mere forfængelig og mindre tienstvillig end jeg er, saa paatog jeg mig ikke en Forretning, ved hvilken man ikke kan indlegge sig anden Ære, end stræbe at blive Dig lig; men nu skal jeg forvalte den, saa got, som jeg formaaer.

Belfont.

Skulde denne Forretning, der har saa store Tillokkelser for Deres Søster, ikke ved denne Leilighed forekomme Dem saa behagelig, at De ikke længere tog i Betænkning at forvalte den for Dem selv?

Julie.

Det er ikke af Frygt for at finde den ubehagelig, at jeg gier mig Betænkninger over at paatage mig den, men en Tvivl om mig selv til at opfylde alle de Pligter, den udkræver.

Clairval.

Denne Tvivl hos Dem, bliver andre et fuldkomment Bevis, at De opfyldte dem i den høieste Grad, og hvilken Prøve faaer De ikke i Dag paa Ægtefolks Lyksalighed, da Deres Søster og min Ven forlader os, for at leve ganske allene for hinanden.

Julie.

Gid De stedse maae kunde tiene til et Beviis imod mine frygtagtige Forestillinger!

Euphemia.

Det haaber jeg, min Søster! nogle smaae Drivskyer giver ikke alle Tider Regn eller gier Dagen ubehagelig, undertiden tiene de allene til at lade os føle Solens Glands og Magt med en dobbelt Henrykkelse.

Julie.

Det er mig en stor Glæde at høre det af Dig.

Belfont.

Da jeg holdt mig selv for uværdig til at eie min Euphemia, dersom jeg ikke ved den in-

inderligste Kierlighed søgte at forjage de smaae Misfornøielses Skyer, som paa nogen Tid har overdraget hendes milde Ansigt, og jeg forsikrer Dem, at naar De seer os igien, saa skal der ikke være mindste Spor tilbage af dem.

Julie.

Jeg har alletider troet, at min Søster havde været meget lykkelig i sit Valg.

Belfont.

Ikke saa lykkelig, som jeg, baade i min Kone og Ven; thi mit heftige og overilende Sinds Beskaffenhed havde maaskee kundet giort mig til en Fiende af mit eget Vel, dersom Clairvals Fornuft ikke var kommen mig til Hielp. Han har derved lagt mig under en Forpligtelse, som jeg aldrig kan afbetale ham uden ved at give ham Deres Haand, og skulde Julies Ædelmodighed — —

Clairval.

Tilgiv mig, min Ven! at jeg falder Dem ind i Ordene, men saa sødt, som det end er, at være en Ven forbunden, saa kan min Empfindtlighed dog ikke taale andre bevægende

Aarsager i Julies Hierte til at bære mig med sin Haand, end den: at giøre mig lykkelig.

Julie.

Jeg har saa megen Høiagtelse for Dem Clairval, at jeg troer, at denne Grund ikke var Dem nok, uden den fulde Overbeviisning hos mig selv, at giøre mig lykkelig tillige; og saasnart mit Hierte siger mig det, skal De ikke trænge til nogen anden Talsmand end Deres egne Fortieneſter.

Clairval.

De lader mit Hierte vederfares Ret, naar De troer, at min Lykke beroede paa at giøre Deres; thi den Mand er kun halv lykkelig, der allene skylder sin Kones Dyd det Fortrin, han nyder; og i hvilket hendes Hierte ingen anden Deel har.

Belfont.

Siden da Clairval ikke kan taale, at der tales til hans Fordeel, saa lad os, min elskelig Euphemia, giøre det ved Exempler, lad vores Glæde og Henrykkelse opvække en Attraae i Julies Bryst til at nyde den, og hun, ved at lx-

læse i sin Søsters Hierte, blive overbeviist om, at fælles Kierlighed kan allene forsøde alle Livets Besværligheder.

Euphemia.

Det vilde forege min Lyksalighed, om jeg, ved at legge den for Dagen, kunde giøre noget til at afbetale de Forbindtligheder, jeg skylder Clairval.

Belfont.

Kom da, min Ven! vi vil lade Fruentimmerne fuldføre Samtalen. Jeg har tillige et Par smaae Commissioner at bebyrde Dig med i min Fraværelse.

Femte Scene.

Euphemia. Julie.

Julie.

Nu, min Søster! sagde jeg Dig ikke nok, at det var det sikkerste Middel til at faae Din forrige Munterhed igien, at aabenbare Aarsagen til Din Kummer for en Mand, hvis Ømhed for Dig vilde giøre alt sit til at udryd-

de den, og dersom det gik over hans Kræfter, da at dele den med Dig. Men sig mig, har Du nu og sagt ham alle Ting, har Du intet ladet blive tilbage, der kan æde om sig, og rive Saaret op paa nye, naar man sikkerst troer at det er lægt?

Euphemia.

Jeg har sagt ham alt det han vilde vide, men det han syntes ikke at vilde høre, holdt jeg for min Pligt at tie med.

Julie.

Din Pligt mod ham havde været ikke at fortie noget af alt det, der laae Dig om Hiertet.

Euphemia.

Men naar det var noget, han vidste bedre end jeg, naar han syntes at fortryde det, og vise en Slags Kummer over at høre mig tale derom, burde jeg da ikke skaane ham for at rødmes over sig sig selv for mine Øine, og lade hans fornyede Forsikkringer være mig nok?

Julie.

Euphemia! Jeg er bange, at Du endnu er i Vildfarelse; hvad skulde Belfont kunde rødmes over? Hans Forsikkringer har tilforladeligen ingen anden Grund havt, end at styrke et tvivlende Hierte, og at forvisse Dig om, at han vilde giøre alt sit til at giøre Dig lykkelig.

Euphemia.

Det er jeg, min Søster! Belfonts Forslag, om at gaae paa Landet med ham, forvisser mig om, at han arbeider selv derpaa.

Julie.

Der er noget Forblommet i Din Tale, som, uden at jeg kan sige Aarsagen dertil, kommer mit Hierte til at gyse. Forklar Dig noiere, jeg besvær Dig derom!

Euphemia.

Nu vel Julie! Jeg vil giøre det; men det maae ikke formindske Din Agt for Belfont, et Menneske, som indseer sine Feil og retter dem, fortiener større Berømmelse end

den, som aldrig har havt nogle. Om et nedrigt Creatur havde ved Ränker og listige Kunstgreb besnæret Belfont paa nogen Tid, og holdt ham i sine Garn, men han, for at komme ud af det, med Magt sønderrev det, var han da ikke mere roesværdig, end om han aldrig var falden i det? og burde jeg bebreide ham det, naar jeg saae, at han skammede sig derved?

Julie.

Nei; men veed Du vist, at det forholder sig saa? har Du talt tydelig med ham derom? hvorpaa grunder Du denne Tanke?

Euphemia.

Jeg fik det ved en besynderlig Hændelse at vide, og hvor stor min Smerte maatte være, kan Du slutte af den Kierlighed jeg bær til min Mand. I vores Samtale i Dag tilstod han, at have giort sig uværdig til min Agt, han søgte at undgaae Besvarelsen paa mit Spørgsmaal: om nogen anden da ikke havde havt Deel i hans Hierte? og han foreslog mig, som et Middel til at sønderrive alle de Baand, der havde holdt os fra hinanden paa nogen Tid, at gaae paa

Lan-

Landet. Jeg samtykkede det strax med Glæde, og vilde ikke drive stærkere paa hans Svar.

Julie.

Gid Du havde giort det! Jeg troer sikkert, at han kunde besvaret Dig det efter Ønske. De Beviser, Du anforer, fordemmer ham ikke, de synes kun tydelige for et mistænkeligt Hierte.

Euphemia.

Lagde Du da heller ikke Mærke til hvad han sagde om hans heftige Sindsbeskaffenhed, der kunde giort ham til en Fiende af sit eget Vel, dersom Clairval ikke var kommen ham til Hielp? det er sikkert ham, der har aabnet Øinene paa Belfont, og bragt ham til at sønderrive saa nedrige Lænker.

Julie.

Nei; Euphemia! Ingen anden end en Person, der søger denne Mening i disse Ord, kunde finde den deri. Troe mig, at det er Bagvaskelse, der er kommen Dig for Øre, men være sig hvilket det vil, saa bør Du tale tydelig med Belfont derom; baade Pligt og Kierlighed

hed befaler Dig det. Er han uskyldig, saa fornærmes han ved det, at Du troer ham skyldig, og er han det, saa lad hans Skamfuldhed, ved at tilstaae det, blive hans Straf for Forseelsen, og en Advarsel til ikke at begaae den oftere. Lov mig derfor, jeg besvær Dig derom, at Du ved første Leilighed vil sige ham reent ud hvad Du har hørt, og lade ham forklare sig derover. Det er nødvendigt til begges Lyksalighed.

Euphemia.

Ja; jeg lover Dig det. O hvor stor vilde ikke min Lyksalighed blive, dersom han kunde retfærdiggiøre sig, da jeg finder saa stor en Glæde ved den blotte Tanke, at det fortryder ham! men jeg vil gaae ind at lave alting færdig til vores Reise.

Siette Scene.

Julie (allene.)

Skulde Belfont have forglemt Eed og Pligt? skulde hans egen Kierlighed og den ømmeste Kones Hengivenhed ikke kunde holdt ham

fra

fra at begaae Daarligheder, hvor lidet bør man da bygge paa Løfter og Forsikkringer! og er Euphemies Frygt og mistænkende Uroelighed Virkninger af en heftig Kierlighed, hvor nøie bør man da ikke holde Vagt over sit eget Hierte, for ikke at lade en Følelse faae Sted i det, der kan avle saa bittre Smerter, og forstyrre hele Livets Glæde allene ved en indbildt Ulykke.

Fierde Act.

Første Scene.

Julie. Clairval.

Clairval.

Deilige Julie! tør man uden at være ubeskeden erkyndige sig om, hvad Virkning Deres Søsters Samtale har giort paa Deres Hierte? har den ikke overtydet Dem om, at intet kan regnes imod et elskende Pars Lykksalighed?

Julie.

Nei; Clairval! den har bestyrket mig i den Tanke, at den som vil være lykkelig, maae aldrig lade sin Lykke beroe paa nogen anden end sig selv.

Cla=

Clairval.

Hvorledes? kan den Fornøielse, som hun nødvendig maae nyde ved den Tanke, at hun allene udgiør hendes Mands Lykfalighed, ikke lære Dem, at Følelsen af den Overbeviisning, at have dens Vel og Glæde i vore Hænder, som vi inderlig elsker, er langt sødere end den, at være sig selv alle Ting.

Julie.

Det vil jeg tilstaae Dem, men hvor længe varer denne Overbeviisning? hvor mange intet betydende Ting kan ikke udrydde, eller i det mindste giøre Skaar i den? Ord, Miner, alle Ting er en vigtig Aarsag til Græmmelse for den, som elsker.

Clairval.

Men ogsaa til Glæde; ja, endog smaae Misforstaaelser forøger deres Henrykkelser. Belfont er uden for sig selv af Glæde, han tænker, han taler ikke uden om sin Kone, og hvor lykfalig han vil giøre hende.

Julie.

Gid han maatte! min Herre! men jeg tvivler meget derom.

Clairval.

Hvi saa?

Julie.

Den, der elsker heftig, kommer mig for, som en der er overmaade gierrig og har faaet sig en stor Skat samlet, hans Glæde, hans Henrykkelse ved at betragte og eie den, er ikke at ligne imod hans Bekymring og Frygt, at nogen skal berøve ham den. Og vilde De vel kiøbe den af ham paa de Vilkaar?

Clairval.

Men i Kierligheden kan jo et helligt og uopløseligt Baand forjage Frygten, den Gierrige har. Jeg maae altsaa allene tilskrive Deres bestandige Afslag en Mangel paa Fortieneſter hos mig til at vinde Deres Hierte.

Julie.

Nei Clairval! lad Dem selv vederfares mere Ret, jeg ærer Dem; jeg bærer en fuld-

fuldkommen Høiagtelse for Dem, og var det en Nødvendighed at give min Haand bort, vilde De sikkert faae den, fremfor alle de jeg kiender. Men da min Søsters Exempel har lært mig, hvor ulykkelig en heftig Kierlighed kan giere, saa fortryd ikke paa, at jeg bliver ved mit Forsæt, aldrig at lade den faae Sted hos mig, men lad Dem nøie med mit Venskab, som jeg af et oprigtigt Hierte tilbyder Dem.

Clairval.

Deres Venskab er af en uskatteerlig Værdie for mig, men mit ømme Hierte ønskede sig noget mere end saa koldt et Venskab, som De bærer mig med. Ægtefolk, som allene vare Elskere og ikke Venner, vilde vist ikke være lykkelige, tør jeg ikke haabe, at dette Venskab kunde — —

Julie.

De maae ikke haabe det mindste mere, end hvad jeg har lovet.

Clairval.

Men naar nu Deres Søsters Lykksalighed — —

Julie.

Ak Clairval! der er en Gift i Euphemie Hierte, der vist vil fortære al hendes Glæde; vil De love mig, at benytte sig af min Advarsel paa en fornustig Maade hos Belfont, saa vil jeg betroe Dem noget, som jeg har faaet at vide.

Clairval.

Jeg vil anvende Deres Fortroelighed paa den Maade, som De selv finder for tienligst.

Julie.

Euphemiæ Bekymringer har havt deres Oprindelse af — — — men der kommer hun, gaae ind i mit Kammer, saa skal jeg strax være hos Dem for at sige Dem det øvrige, og for at overlegge med Dem, hvorledes man best kunde raade Bod paa det, om det ellers var mueligt.

Anden Scene.

Julie. Euphemia.

Euphemia.

Jeg har fviet alle Anſtalterne ſaaledes, at om min Mand finder det for godt, ſaa kan vi endnu reiſe i denne Aften, jeg veed ikke ſelv hvoraf det kommer, men der er ſaadan en Længſel hos mig efter at komme bort, at jeg var tilfreds, at min Mand var hiemme, for at ſpørge ham om vi ikke ſtrax kunde kiøre.

Julie.

Benyt Dig da ogſaa paa en fornuftig Maade af den Leilighed, Reiſen kan give Dig, og kom ikke tilbage, uden at I har oplyſt hinanden om alt hvad der er nødvendig til begges Roelighed.

Euphemia.

Det er mit Forſæt, og jeg troer, at det er det der giør mig ſaa utaalmodig efter at komme bort. O Julie! hvor lykſalig vil jeg ikke blive, derſom Belfont ganſke kan retfærdiggiøre ſig! hvilken Vellyſt for min ømme

Siel, dersom jeg kan blive overbeviist om, at hans Hierte stedse har været mit! O min Søster! — — — Dog, Du som aldrig har elsket, Du kan ingen Begreb giøre Dig om det, jeg siger. Du veed ikke hvilken Sødhed det er, at være dens Glæde, som man med Fornøielse lod sit Liv for. Men jeg saae Clairval gik herfra, sagde han Dig ikke, hvor Belfont var, eller om han kom snart hiem?

Julie.

Nei; men siden jeg maae gaae ind for at giøre et Brev færdig, som skal bort, saa vil jeg spørge ham derom, og siden bringe Dig Svar.

Euphemia.

Umag Dig ikke dermed, jeg skal selv komme ind til Dig og hente det.

Tredie Scene.

Euphemia (allene.)

Hvor glad maae ikke Faustine være bleven ved mit Brev? Hun, som saa troelig har

har deelt min Kummer med mig! Jeg kunde ikke nægte mit Hierte den Fornøielse, at dele min Glæde med hende. Vel var der noget, der ligesom sagde mig, at jeg ikke burde bedet hende komme hid, da min Mand havde forbudet det, uden at jeg først havde talt med ham derom; men Længselen efter at fortælle hende min Lykſalighed, beholdt Overhaand; og da det nu er skeet, kan jeg tillige drage en anden Fordeel deraf, nemlig: at faae en omſtændelig Beretning af hende, hvorledes og af hvem hun har faaet det at vide, som hun har fortalt mig; om hun ikke kan være bleven bedragen ved et falſk udspredt Rygte, og Belfont være uſkyldig. Hvilken Lykſalighed for mig! Al min Kummer, al min Sorg vilde blive til en ſkrækkende Drøm, jeg var vaagnet op af, men min Glæde, min Henrykkelſe noget virkeligt — — Der kommer nogen, det bliver vel hende.

Fierde Scene.

Euphemia. Fauſtine.

Euphemia (løber hende i Møde.)

Min Veninde! min troefaſte Veninde! Kom og lad mig udøſe al min Henrykkelſe i

den samme ømme Barm, der saa ofte har været et Giemmested for min Smerte og mine Taarer. Jeg er lykkelig, jeg har intet mere at ønske, Belfont elsker mig.

Faustine.

Gid De kunde see ind i min Barm, hvad Deel jeg tager i Deres Glæde! Maaskee føler De den selv neppe saa heftig, som jeg. Hvor langt er ikke hvert Øieblik bleven mig, inden jeg kunde komme hen til Dem, og vidste De allene, hvad jeg har udstaaet for Deres Skyld fra i Morges, da jeg maatte tage bort uden at faae Dem at see, saa vilde De beklage mig. Dog Beklagelser bør nu ikke mere have Sted, jeg elsker Dem alt for inderligen til at foruroelige Dem med forbiegangne Ting.

Euphemia.

Troer De, at jeg kan tvivle derom? hvor mange overtydende Prøver har jeg ikke havt derpaa? hvilken Trøst! hvilken Huusvalelse har jeg ikke nydt i mine Lidelser af Dem! uden Deres Biestand, min elskede Faustine! havde jeg maattet synke under Byrden, og troer De da, at den glade, den lykkelige Euphemia skul-

de

de være mere føleslos ved Deres Venskab, end den ængstede og kummerfulde.

Fauſtine.

Euphemia! dyrebare Euphemia! mit Hierte ſmelter af Ømhed og Kierlighed til Dem, men hvad har givet Anledning til denne lykkelige Forandring?

Euphemia.

Jeg veed det neppe selv. Jeg er næsten som den, der i en haard Sygdom har været berøvet sine Sandsers Brug, men faaer dem igien, uden at føle andet, end Glæden over at være kommen til sig selv igien.

Fauſtine.

Men hvad vil det sige, som De skriver, at det vil vare længe inden vi kan omfavne hinanden.

Euphemia.

Fordi jeg i Morgen gaaer paa Landet med min Belfont.

Faustine.

Paa Landet i Morgen! hvorledes er det mueligt?

Euphemia.

Det er kun paa nogen Tid, min Mand og jeg reiser ganske allene. O Faustine! ønsk mig til Lykke, det var hans eget Forslag, for, som han sagde, selv at opfylde al min Tid og igien giøre mig til den lyksalige Kone, som De min kiere Faustine saa ofte har været Vidne til, at jeg var ved Belfonts Ømhed og Opmærksomhed.

Faustine.

Saa han har lovet Dem ganske at forglemme det uværdige Creatur, som hans forblindede Øine gav Fortrinet for Dem?

Euphemia.

Jeg har egentlig ikke talt til ham om hende, han tilstod, at han havde feilet imod mig, uden at nævne Forseelsen, og da hans Forsæt at forlade Byen overtydede mig om, at det var hans Alvor, ikke mere at tænke paa hende,

de, saa vilde jeg ikke krænke ham ved at lade ham vide, at jeg vidste det saa nøie. Jeg er og siden falden paa en anden Tvivl, som De best kan opløse mig.

Faustine.

O min elskede Veninde! sig mig den, og tvivl ikke paa min Redebonhed i at giøre det. Stod det til mig, at udrydde al Kummer af Deres Hierte, jeg skulde giøre det, om det endog skulde koste mig det Dyrebareste jeg har i Verden: Deres Venskab og Høiagtelse.

Euphemia.

Den kan intet berøve Dem. Men sig mig, af hvem har De faaet Belfonts Vildfarelse at vide? og skulde Rygtet ikke have giort det værre end det var, i det mindste er jeg falden derpaa.

Faustine.

Maaskee.

Euphemia.

Der findes saa nedrigsindede Mennesker i Verden, at de søge en Undskyldning for deres

egne Laster, ved at paadigte andre Folk dem, som de selv begaae. Siig mig altsaa, hvem der sagde Dem det?

Faustine.

Hvem der sagde mig det?

Euphemia.

Ja; var det nogen man kan forlade sig paa?

Faustine.

Det veed jeg ikkr.

Euphemia.

O Himmel! De græder! hvad vil disse Taare sige?

Faustine.

Intet, uden at jeg ønsker, at De maae blive saa lykkelig, som Deres redelige Hierte fortiener.

(hun vil gaae.)

Euphemia.

Hvor vil De hen? bliv dog! De sætter mit Hierte i en gruesom Angest. Har jeg fornærmet Dem i noget, saa sig mig det, det har aldrig været min Tanke, det forsikrer jeg Dem.

Faustine.

De fornærmet mig! ak! Deres Hierte kan snarere tilgive Fornærmelser, end tilfeie nogen dem.

Euphemia.

Hvorfor vil De da forlade mig? hvorfor græder De?

Faustine.

Euphemia! for Deres egen Roelighеds Skyld, saa sporg mig ikke derom! Jeg besvær Dem ved alt hvad De har kiert, at lade mig gaae.

Euphemia.

Min Gud! hvilken Bekiugstelse overfalder der mig ikke! min Roelighed! — — Faustine! — — — hav Medlidenhed med mig

mig — — — De kan intet sige mig, der kan være græsseligere end hvad jeg i dette Øieblik føler — — Tael dog!

Faustine. (omfavner hende.)

Hvad vil De, at jeg skal sige Dem? ulykkelige Kone!

Euphemia.

Jeg Faustine! jeg ulykkelig? nu da jeg var i den fulde Overbeviisning, at alle mine Ulykker havde Ende. Nu da Belfont — — —

Faustine.

Nævn ikke dette Uhyre! han bedrager Dem.

Euphemia.

Han!

Faustine.

Ja han. Jeg vidste det førend jeg kom her, men jeg kom i det faste Forsæt, at lade Dem blive i den lykkelige Uvidenhed, jeg engang

gang havde berøvet Dem. Men den overhængende Fare, som De svæver i ved Belfonts nedrige og listige Ränker, tillod mig det ikke, jeg forekom mig selv, som Medskyldig i det Offer han vil giøre Dem til for en nedrig og uværdig Medbeilerinde.

Euphemia.

Forklar Dem tydeligere, dersom ellers mit næsten knusede Hierte er i Stand til at fatte det.

Faustine.

O min Veninde! den, som selv intet Ondt kan udøve, troer det ikke letteligen om andre, jeg var derfor lige saa seendrægtig til at troe Belfonts Uordentligheder som De. Men da jeg elsker og ærer Dem høiere end noget i Verden, saa vilde jeg have Vished om Sagen. Jeg faldt altsaa paa et Anslag, der bør vise Dem, at Venskab kan være lige saa sindrig og forvoven som Kierlighed. Min Broder og jeg ere hinanden saa umaadelig lige, at min salig Fader, for at forvirre sine Venner, lod mig ideligen følge paa Jagt med sig i Mands Klæder; da man nu viiste mig Huset, i hvilket

dette

dette skamløse Creatur skulde opholde sig, blev jeg vaer, at der var Værelser ledige lige over for, disse fæstede jeg strax i min Broders Navn, og der har jeg i hans Klæder med mine egne Øine seet hvad jeg har berettet Dem, og — — — o min beklagelige Veninde! fat Mod! bereed Dem til at tage imod det gruesomste Stød. Just da jeg fik Deres Brev, saae jeg ham overøse dette skamløse Fruentimmer med de ømmeste Kierligheds Beviisninger.

Euphemia.

Jeg kan ikke holde det ud, mit Hierte brister.

Faustine.

Lad Deres Dyd og Værdighed komme Dem til Hielp, undertryk en Ømhed, der, efter saa skammelig en Omgang imod Dem, ikke mere vilde være en Pligt, men en Svaghed, og vær betænkt paa Deres egen Sikkerhed.

Euphemia.

Min Sikkerhed! kan jeg have andet at befrygte end den Ulykke jeg synker under?

Fau-

Fauſtine.

Dyrebare Veninde! den, der kan drive Spot med saa hellige Forsikkringer paa saa skammelig en Maade, som han har giort, er i Stand til at foretage alle Ting. Mit ømme Hierte bæver af Skræk paa Deres Vegne over det Forslag, han har giort, at forlade Byen med Dem allene.

Euphemia.

Og det er dette Forslag, der endnu oplíver en Gniſt af Haab i mit Bryſt. Maaskee han ved at forlade hende vil søge — —

Fauſtine.

Forlade hende! troer De, at han lader hende blive tilbage? — — ak! gid det var saa vel! — — — men jeg frygter, at han vil giøre Dem til et øiensynligt Vidne af hans Forbrydelser; hans Raserie — —

Enphemia.

Nei; det er umueligt; til hvad Ende — —

Fau-

Faustine.

Skulde han lade Deres Søster og Clairval blive hiemme, uden for ikke at have dem til Vidner paa hans Uordentligheder? — — — dog maaskee jeg kan giøre ham Uret — — — maaskee — — — forlad Dem imidlertid paa min Omhue. Venskab skal vaage over Deres Vel. Jeg vil igien forklæde mig, for at udforske enten hun følger med eller ei, og bringe Dem tilforladelig Efterretning, for at tage Deres Beslutning efter; men da Tiden er kostbar, saa faaer jeg maaskee ikke Stunder til at tage mine egne Klæder paa igien. Dersom der altsaa om en Times Tid en Mandsperson begierer at tale med Dem, saa er det Deres hengivne Veninde.

Euphemia.

Meer end Veninde! en Skytsengel, som Himlen har sendt til at frelse en Ulykkalig, der forraades af Kierlighed, og — —

Faustine.

Jeg troer der kommer nogen, gaae ind i i Deres Kammer; thi paa det han kan være des tryggere, saa maae han ikke vide, at jeg har talt

talt med Dem; hans Forbud om at tage imod mine Besøgelser viser, at han ikke troer mig.

Euphemia.

Farvel! troefaste Veninde! hvor vil mit Hierte ikke længes efter Deres Tilbagekomst.

Femte Scene.

Faustine. (allene.)

Den skal ikke blive ude; troe kun mig, jeg vil nyde Hævnens ganske Sødhed med langsomme Træk! dog den er endnu kun halv udført, jeg maae opreise samme Uveir i Belfonts Barm. Jeg maae lade ham føle de ulidelige Piinsler af en foragtet Kierlighed. Det Brev, Euphemia har skrevet mig til og af Forsigtighed ingen Opskrift har sat paa, skal blivet et nyttigt Redskab i min Haand. Den har opfyldt det, hun efterlod, og det med saa megen Konst, at hun næsten selv skulde være i Tvivl, om hun ikke havde skreven det. Men der er han; han maae angribes paa en anden Maade end hans taabelige Kone.

Siette Scene.

Faustine. Belfont.

Belfont.

Er der ingen, som kan føre Dem ind til Euphemia, siden jeg finder Dem her allene?

Faustine.

Det er ikke Euphemia jeg vil besøge, men Dem.

Belfont.

Det er noget usædvanligt, at mit Kiøn beæres paa denne Maade af Deres og af den Aarsag — — —

Faustine.

En usædvanlig Tildragelse maae ogsaa have en usædvanlig Følge.

Belfont.

Hvilken Tildragelse?

Faustine.

Den, at see Ægtefolk flye hele Verden, for ikke at forstyrres i deres kierlige Henrykkelser,

og

og kunde jeg, som tager saa stor Deel i Deres Vel, lade slig en Leilighed gaae forbie, uden at ønske Dem til Lykke?

Belfont.

Min Lykke kan hverken forøges eller formindskes ved den Deel, andre tager i den. Til Trods for Ondskab, skal den bestaae i at give den elskværdigste Kone Prøver paa, at jeg skiønner paa den Skat, jeg eier i hende.

Faustine.

Og disse Prøver er hun Dem vel meget forbunden for; ikke saa?

Belfont.

Det har jeg ingen Aarsag at tvivle om.

Faustine.

Nei; saa viis og fornuftig en Mand, som De, kan med liden Møie læse i et Fruentimmers Hierte, der er ingen skiulte Ænker i det, som han jo opdager; han kan selv bestemme sit Vel, og give den Fortrinet, som kan giøre ham lykkeligst.

Belfont.

Dette Spotterie kan ikke opirre mig, jeg tilskriver det mindre min Klogskab end min Lykke at eie en Kone — —

Faustine.

Der bedrager Dem paa den skammeligste Maade, og benytter sig af den Tid, hendes Mand anvender til at foranstalte en Reise med denne tilbedede Engel, til at sætte sin Elsker Stevne.

Belfont.

Spar Deres Anklage, den gior ikke mindste Virkning hos mig, jeg er alt for overtydet om hendes Dyd til at — —

Faustine.

Troeskyldige Mand! hendes Dyd, som De gior saa megen Væsen af, bestaaer i et forstilt Væsen, i at tale om den, og med al hendes udvortes Ærbarhed, i sit Hierte at belee baade den og Deres Taabelighed i at lade sig føre bag Lyset. Jeg sagde Dem i Morges, at jeg skulde bevise Dem det, og jeg var ikke heller kommen herhid, dersom jeg ikke var i Stand dertil.

Belfont.

De kunde gierne ſparet Dem for denne Umage; jeg har Beviis nok i hendes Opførſel til at beſkiemme hendes Anklagere.

Fanſtine.

Nu vel, ſaa betien Dem deraf til at beſkiemme mig, kuldkaſt mine Beviſer om De kan.

Belfont.

Men til hvad Ende?

Fauſtine.

Til at lade denne tilbedede Kones Fortieneſter glimre med ſaa ſtærk en Glands, at den endog kunde tvinge en opbragt, en misundelig, en for hendes Skyld foragtet Medbeilerinde, at tilkiende hende Priſen. Og tør De ikke laane Øret til det, jeg har at ſige Dem, ſaa ſynes De jo ſelv at tvivle om at kunde forſvare hende.

Belfont.

Siden De da endelig vil have den Kræn-kelſe at ſee mig opdage alle Deres Rænker, ſaa

vil jeg ikke heller længere skaane Dem for den. Siig frem, alt hvad De lyster.

Faustine. (viser ham et aabent Brev.)

De kiender dog vel denne Haand?

Belfont. (forbauset.)

Det er min Kones.

Faustine.

Ja det er, og det er skrevet til En, som jeg længe har mærket, at hun elskede høiere end Dem, endskiønt hendes forstilte Dyd hindrede Dem fra at see det. Jeg vidste, at det var forgieves at vare Dem ad, jeg magede det altsaa saaledes, at Brevet kom i mine Hænder. Der, læs det, det bør glæde Dem, den oprigtigste Kierlighed og reneste Dyd ligger saa tydelig i hver en Linie, at det vil blive en Henrykkelse for saa kierlig en Ægtemand, at have saa tydeligt et Beviis i sine Hænder.

Belfont.

O Himmel! (han læser:) "Min inder-
"lig Elskede! Jil, saasnart De har læst dette,
"i De-

" i Deres ømme Euphemies Arme. Belfont
" og jeg har — — — dog jeg vil ikke spil-
" de Tiden med at skrive hvad jeg finder større
" Fornøielse i at sige Dem mundtlig. Der-
" som De kommer strax, vil vi maaskee behol-
" de et Par Timer, førend min Mand kommer
" hiem, til at udøse vore Følelser for hinanden.
" Hvor længes jeg ikke efter at omfavne Dem,
" og for at De skal skynde Dem des merre, saa
" lader jeg Dem vide, at dersom De forsøm-
" mer denne Leilighed, saa vil det vare længe,
" inden jeg kan nyde den Lykksalighed ved De-
" res troefaste Bryst at forsikkre Dem, at jeg
" stedse er

Deres
oprigtig elskende
Euphemia.

Hvor er jeg? har mine Øine ikke bedraget mig? er det min Kone, der har skrevet dette? hvilken Afgrund aabner der sig for mig til at opsluge mig!

Faustine.

See ret til; vær ikke saa hastig til at fordømme Dyd og Uskyldighed. Opdag mi-

ne Rænker, hvorfor skaaner De mig for den Beskiemmelse, jeg har fortient.

Belfont.

Gruesomme! De triumpherer, De leer af mine Piinsler; men dersom der er mindste Følelse af Medynk tilbage hos Dem, saa sig mig, hvem det er, der har berøvet mig den Troeløses Hierte, paa det jeg kan tage Hævn af dem begge.

Faustine.

Lad Opskriften sige Dem det.

Belfont.

Til Clairval! — — Dette Stød er for haardt — — — O Gud! — — — Jeg forraades paa det skammeligste af Kierlighed og Venskab paa engang — — Nei; det kan ikke være mueligt, jeg vil —

Faustine.

Kan De endnu tvivle? O hvor mægtig er dog ikke Egenkierlighed til at forblinde Menesket. Thi ellers havde De længe siden bleven

ven denne hemmelige Forstaaelse vaer, saa vel som jeg.

Belfont.

Det kan umuelig hænge saaledes sammen; jeg veed at Clairval elsker Julie —

Faustine.

For at giøre Dem des tryggere, men Deres Kone veed mesterlig at understøtte hende i sin Afskye for Ægtestanden og — —

Belfont.

Jeg vil strax gaae ind til hende, og dersom hun ikke kan forsvare sig, saaledes som jeg ønsker, saa skal min skuffede Kierlighed ——

Faustine. (holder ham tilbage.)

Hvad giør De! maaskee har jeg bedraget mig; maaskee kan der gives dette Brev en anden Udtolkning end det synes ved første Øiekast, men dette er ikke Maaden til at overtyde baade Dem og mig derom. Jeg veed et Middel dertil, men jeg aabenbarer Dem det ikke, uden paa eet Vilkaar.

Belfont.

Hvad er det da?

Faustine.

Dette Vilkaar er endnu en Levning af min forrige Kierlighed og sigter blot til Deres Sikkerhed. Lov mig allene, at De ikke i Deres første Hidsighed vil foretage noget imod disse Lastværdige, der kunde have onde Følger for Dem selv, ifald jeg giorde Dem til et vienſynligt Vidne af deres fortroelige Omgang.

Belfont.

Ja, det lover jeg Dem.

Faustine.

Nu vel, saa sty mig Brevet, og jeg vil sende det til Clairval, lad ingen imidlertid vide, at De er kommen hiem, men luk Dem inde i Deres Cabinet, hvor De kan høre det meeste her gaaer for sig; derved kan De allersikkerst faae at vide hvorledes de ere sindede, og indrette Deres Opførsel for Fremtiden derefter.

Belfont.

Ja, giør det, der er Brevet.

Faustine.

Nu vil det snart vise sig, hvilken af os der har taget Feil.

Syvende Scene.

Belfont. (allene.)

Hvilket Helvede raser der ikke nu i mit Bryst, som nyelig var et Sæde for den roeligste Glæde. Min Kone troeløs! — — — Min Ven en Forræder! — — — Euphemia! — — — — Clairval! — — — — Disse Navne, som saa tit har opfyldt min Siel med den reneste Vellyst, indskyder mig nu intet andet end Afskye og Forskrækkelse — — — Jeg, som elskede dem begge saa høit, at jeg med Fornøielse vilde have kiøbt deres Lykksalighed med mit Liv, jeg mishandles af dem paa den skammeligste Maade — — — Nei; der findes ingen Piinsler, der kan veie op imod dem, som I sønderriver mit ømme Hierte med! — — Men skielv! skielv! undersundige Par, for en fornærmet Ægtemands og en krænket Vens Hævn og Forbittrelse!

Femte

Femte Act.

Første Scene.

En Tiener. Faustine. (i samme Dragt, som Clairval.)

Faustine.

Siig til Eders Frue, at der er een, som forlanger at tale med hende.

Tieneren.

Vil De ikke behage at sige, hvem jeg skal melde.

Faustine.

Det giøres ikke nødig, hun kiender mig nok, naar hun seer mig.

An-

Anden Scene.

Faustine. (allene.)

Endelig vinder jeg Seier! Euphemia skal betale mig det Fortrin dyrt, som Belfont gav hende. Det maae koste hvad det vil, saa skal jeg have min Hævn udført, jeg er derfor bered paa mere end et Middel, vil det eene ikke hielpe, saa skal det andet, jeg maae allene see til, at Belfont ikke hører hvad jeg siger, førend jeg vil have, at han skal høre det. Der er min forhadte Medbeilerinde, hvor glæder min Siel sig ikke over den Marter, jeg forvolder hende.

Tredie Scene.

Faustine. Euphemia.

Euphemia.

Min beste Veninde! hvor er jeg Dem ikke forbunden. Hvad Trøst bringer De et beklemt Hierte? har Belfont ikke allene udslettet mig, men endog al Menneskelighed af sit Hierte — — De tier! — — — Jeg Ulykkalige!

Fau-

Faustine.

Her hielper ingen Beklagelser, min fortreffelige Veninde! men et standhaftigt Mod! det er i Ulykkerne, at Dydens Glands er stærkest.

Euphemia.

Faustine! — — hvor skal jeg tage Standhaftighed fra, dersom — —

Faustine.

I Dem selv. I den Tanke, at en uværdig Mand ikke fortiener Deres Suk og Taare.

Euphemia.

O Himmel! saa er da — —

Faustine.

Alt hvad jeg befrygtede er desværre sandt. Deres skamløse Mands nedrige Herskerinde er allerede reist. Jeg har selv hørt ham sige til hende, da han bød hende Farvel: at hun ikke allene skulde være fuldkommen Herskerinde over det Sted, til hvilket hun nu drog hen, men endog over ham, og alt det der hørte ham til. Der

seer

seer De den Skiebne, han bereder Dem; han sønderriver det helligste Baand til en Prydelse for Ugudelighedens Lænker! Dyd, Fromhed og Uskyldighed skal kastes, som en Slavinde for Lasters, Frækheds og Ondskabs Fødder; De skal for Deres egne Øine see ham tilbede hende, og være selv Maalet for hans Foragt.

Euphemia.

Jeg dør.

(hun falder besvimet i en Lehnestoel.)

Faustine.

O min Veninde! min elskede Euphemia! kom til Dem selv igien! al Tilflugt er Dem ikke betagen: De har Venskab tilbage. Hvilken Trøst tilbyder den ikke Ulykkelige. Lad mine Taare, der oversvømmer Deres Ansigt, kalde Dem til Live igien.

Euphemia.

O! lad mig dø! det er min eneste Tilflugt.

Faustine.

Nei; De maae ikke. Maaskee kan endnu alting blive got; jeg har tænkt paa noget, men

men Dem mangler Kræfter, Deres Sandser ere endnu for adspredte til at fatte hvad jeg har at sige Dem. Kom! (hun tager en liden Flaske af sin Lomme.) Kom min Euphemia! drik dette, det vil styrke Dem.

Euphemia.

Hvortil skal jeg styrkes? til at føle min Ulykke des stærkere?

Faustine.

Nei; men til at gaae den standhaftig i Møde. O! kan De være følesløs ved mine Taare?

Euphemia.

Nei, siden De endelig vil have det, saa skye mig det, De fortiener, at jeg skal giøre alle Ting for Deres Skyld.

(Faustine giver hende Flasken, og hun drikker.)

Faustine.

De skal snart føle Virkningen deraf. Men hvad vil De nu giøre? vil De følge Deres Mand,

Mand, da De veed til hvad Ende han fører Dem fra alle Deres Venner?

Euphemia.

Det er min Pligt, han er Herre over min Skiebne, han kan bestemme den, som han vil, saa tager jeg den af hans Haand.

Faustine.

Hvor kan De tale om Pligter imod en Mand, som ikke allene forglemmer sine, men endog alt hvad Velanstændighed og Menneskelighed udkræver? Nei; unddrag Dem fra hans Tyrannie — —

Euphemia.

Jeg skulde unddrage mig fra min Mand? nei; aldrig, at døe hos ham vilde være mig sødere end leve adskildt fra ham.

Faustine. (begynder at tale heftig.)

Jeg besvær Dem ved den Kierlighed vi har svoren hinanden, at benytte os af disse faa

Øieblikke vi har tilovers førend Deres Mand kommer hiem, der maaskee giør Skilsmisse imellem os for evig! vil De ikke giøre det for Deres egen Skyld, o saa giør det for min! betænk hvilken Grømmelse jeg ikke vilde blive et Rov for, ved at leve adskildt fra Dem! kom min Euphemia! kom og følg med mig.

Euphemia.

Jeg kan ikke, jeg vil ikke.

Faustine. (paa Knæ.)

Jeg kaster mig for Deres Fødder, og jeg slipper Dem ikke førend De lover mig, at intet mere skal kunde rive os af hinandens Arme. Al min Omhue skal være, ved den reneste og heftigste Kierlighed at forsøde Dem hvert et Øieblik af Deres Liv. Jeg vil skye al anden Forbindelse, De skal være mig alle Ting; lad mig dog ikke have anvendt saa megen Møie og Omhue, for at martres af den Tanke, at en uværdig Mand — —

Fierde Scene.

Euphemia. Faustine. Belfont.

Belfont (kommer løbende med en Dolk, som han støder Faustine i Brystet.)

Skammelige og nedrige Siel! tag Din fortiente Løn.

Euphemia.

O Himmel! Belfont!

Belfont.

Følg ham! I ere hinanden alt for værdige til at skilles ad.

(Han løfter Dolken imod Euphemia, Clairval kommer ind, griber ham om Armen, og han lader Dolken falde af Forskrækkelse.)

Femte Scene.

Euphemia. Belfont. Fauſtine.

Clairval.

Clairval.

Hvad vil Du giøre?

Belfont.

Clairval! hvad seer jeg! det er ikke Dig der forraader mig? Troeløse, hvem er denne Uværdige?

Euphemia.

O Belfont! hvad har Deres Vildfarelse dreven Dem til! Jeg er ikke troeløs, og De har saaret den ulykſalige Fauſtine!

Belfont.

Fauſtine!

Eu

Euphemia.

Ja; den eneste Trøst, Himlens Vrede og Deres Grumhed havde ladet mig beholde. O alt for ømme og ulykkalige Veninde!

(I det Belfont saarer Faustine, springer hun op og hælder sig til en Stoel, der staaer noget fra Euphemia, naar hun siger dette, vil hun nærme sig til Faustine.)

Faustine.

Bliv fra mig, Din Nærværelse er mig afskyeligere end Døden, der synes at nærme sig mig; i dette Øieblik forsvinder al Forstillelse; vid da, at jeg aldrig har elsket Dig, men tvertimod sværen Dig et evigt og uudslukkeligt Had. Det er bleven tilfredsstillet, de Piinsler, jeg har forvoldet Dig, den græsselige Fortvivlelse, det endnu staaer i min Magt at opfylde Din Barm med, betager mig Dødens Smerter. Jeg smager Sødheden af en fuldført Hævn.

Euphemia.

Gruesomme! hvorved havde jeg fortient dette Had?

Fauſtine.

Ved Belfonts Kierlighed. Jeg elſkede ham med ſaadan en Heftighed, at den brød igiennem Velanſtændigheds og Blyefærdigheds Grændſer. Jeg tilſtod min Kierlighed for ham, jeg fornedrede mig ſaa dybt, at jeg anholdt om hans; men den Barbar foragtede mig og foredrog Dig. Jeg gav i mit Hierte Clairval Skyld derfor, og i ſamme Øieblik giorde jeg en Eed, at hævne mig over eder. Helvede har ingen Piinſler at ſætte i Ligning med dem, jeg udſtod, ved at være et Vidne til den Lykſalighed, Kierlighed og Venſkab daglig overvældede eder med, men jeg ſtod den ud for at være des viſſere paa mit Stød. Jeg naaede ogſaa mit Øiemed tildeels, ved at opfylde Din Barm med en ugrundet Mistanke; nu ſtod allene tilbage at opfylde Belfonts Bryſt med ſamme Giſt imod Clairval; og dertil betiente jeg mig af det Brev, Du ſkrev mig til i Eftermiddag, ved ſelv at giøre Opſkriften til Clairval, men da Belfont ſyntes at tvivle, og jeg frygtede, at det maatte komme til en Forklaring imellem eder, ſaa vilde jeg heller ſætte mig i Fare for hans Raſerie, ved at foreſtille Clairvals Perſon, end feile mit Anſlag.

Eu-

Euphemia.

Ulykſalige! De erſtatter mig alt det Onde, De har giort mig, ved at viſe mig Belfont uſkyldig.

Fauſtine.

Det er allene ſkeet for at giøre Din Fortvivlelſe dobbelt, naar jeg ſiger Dig, at —

Belfont.

O Clairval! ſkil os af med denne Furie, hendes Nærværelſe opvækker Afſkye og Forſkrækkelſe.

Fauſtine.

Naar jeg har været Vidne til Din Fortvivlelſe, ſaa har jeg intet høiere at ønſke, end at komme herfra, paa det Synet af min Død ikke ſkulde forlindre Dine Smerter. Euphemia har faaet Gift af min Haand, jeg —

Belfont.

O Gud! Euphemia forgiftet! for Himlens Skyld lad os løbe om Hielp!

Fauſtine.

Det er forgieves. Jeg har ſamlet mine ſidſte Kræfter for at opholde eder ſaa længe ved min Fortælning, at alle Hielpemidler ſkulde blive unyttige. Dit Bryſt ſkal nu ſnart blive Furiernes Boelig; thi Du, og ikke jeg har forgiftet Euphemia: og derſom vort Væſen ikke ganſke ophører, ſaa ſkal min fraſkildte Siel finde ſin Vellyſt i at ſvæve omkring Dig, for at bebreide Dig: at Du er Euphemie Morder.

Belfont.

Kom, Clairval — —

Clairval.

Bliv Du her, jeg ſkal beſørge alle Ting.
(han fører Fauſtine ud.)

Eu-

Siette Scene.

Euphemia. Belfont.

Belfont.

Euphemia! min elskværdige Euphemia! tør Din ulyksalige Mand nærme sig til Dig? seer Du ikke Din Morder i ham? ak! dersom denne rasende Furie har sagt sandt, dersom hendes Ondskab berøver mig min Euphemia, hvilken græsselig Fortvivlelse vil da ikke blive min Deel!

Euphemia.

Fat Mod, min Belfont! Himlen er mit Vidne, hvor nødig jeg skilles fra Dig! men den kolde Døds Angest, der allerede løber igiennem mine Aarer, siger mig: at dette vigtige Øieblik ikke er langt borte. Jeg forlader Livet uden Græmmelse, den Overbeviisning, jeg har tilkiøbt mig for det, er ikke for dyre betalt. Jeg veed, at Du elsker mig; jeg veed, at Dit Hierte har stedse været mig lige saa hen-

given, som mit Dig; mit eneste Ønske har været, at beholde Din Kierlighed uforandret til mit sidste Øieblik, og dette Ønske er opfyldt.

Belfont.

O min dyrebare Kone! kan Du endnu vise Ømhed for den, der har været en, skiøndt uskyldig, Aarsag til at Dine Dage forkortes? har jeg ikke bered den Gift, som denne Umenneskelige gav Dig? Uden mig havde Du aldrig lært at kiende denne Skamflik for Dit Kiøn, og endnu mindre kommet i Fare for hendes rasende Hævngierrighed. O min uskatteerlige Euphemia! tilgiv mig!

Euphemia.

Beste Mand! ikke Du, men jeg selv har bragt mig i denne Fare; burde jeg aabnet Øret for hendes Ondskab? det er ikke den Gift, jeg har taget af hendes Haand, der fortærer mine Kræfter, men det er den jeg tog af hendes farlige Tunge, uden den første havde det været hende umuelig at anbringe den sidste; og jeg frygter for, at den havde ædt saa stærk om sig i mit

ømme, men alt for lettroende Bryst, at der ikke mere kunde raades Bod paa den. Lov mig derfor, ikke at tage Dig min Død alt for nær, vi skilles ikke ganske ad, Du beholder den beste Deel af mig selv hos Dig: det kiere Pandt paa vores ømme Kierlighed. Elsk mig i hende; forglem min Skrøbelighed, men forglem aldrig, at jeg ikke har feilet imod Dig uden af den ømmeste og inderligste Kierlighed, at Du har været Maalet for alle mine Ønsker, og at Dit Hierte var mig dyrebarere end Livet —— Men Gud! — — — hvilke Smerter — — — de betage mig Sandserne — — — en græsselig Ild fortærer mig.

Syvende og sidste Scene.

Euphemia. Belfont. Julie. Clairval.

Julie.

O min Søster! i hvilken Tilstand finder jeg Dig, min ulykkalige Søster!

Eu-

Euphemia.

Siig heller: Din strafværdige Søster! Jeg erkiender selv i hvilken Grad jeg har feilet, og derved tildraget mig den Straf, imod hvilken jeg ikke murrer. Jeg burde ikke tvivlet om min Mand, og dersom nogen Tvivl havde naget mig, burde jeg ndøst den i hans Barm, den burde været Giemmestedet for mine Bekymringer, og saa havde Falskhed forgieves sat Snaregarn for min Fod, i Steden for at jeg nu forviklede mig dybere og dybere i det — — O min elskede Mand — — — min kiere Søster — — — Clairval — — — Eders Smerter — — — forøger mine. Disse Taare, disse Suk — — — overvælde min Standhaftighed — — — Jeg kan ikke mere — Belfont!

Belfont.

Euphemia! O Gud!

Clairval.

Min Ven! hvor billig Din Smerte end er, saa lad Dig dog ikke nedtrykke af den.

Eu-

Euphemia.

Min Søster! — — Jeg overgiver min Daatter i Dine Hænder — — — staae Du hende i Moders Sted — — — og saa vil hun ikke savne mig — — — trøst min Mand — — — Clairval! forlad ikke Deres Ven! elsk ham, som han fortiener det! — — foreen eder om at erstatte ham — — — en øm elskende men skrøbelig Kones Forliis — — min Belfont — — min første, min sidste Kierlighed — — — lad mig — — — opgive min Aand — — — i Din Barm — — — tag mit — — sidste — — Farvel!

(hun dør.)

Belfont.

Hun er borte! hvad har Verden nu tilbage for mig!

E n d e.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

DATUM IN BLANCO

eller

Den af sin egen Last straffede Nagerkarl.

Et

Skuespil i fem Optoge

ved

W****

Nullus argenti color est — —
— — nisi temperato
splendeat usu.

HORATIUS.

Personerne:

Jeroninus, en bemidled Borger.
Lucilie, hans Hustrue.
Leonore, deres Datter.
Barthold, en Officeer. }
Rupert, en Agerkarl. } alle Leonores Beilere.
Damon, en Forgiftet. }
Pernille, Leonores Pige.
Henrich, Damons Tiener.
Jesper, Ruperts Tiener.
Lazarus, en Jøde, som bedrager Rupert.
En anden Jøde.
Corfitz Trækholdt, en Agerkarl.
En Haarskiærer. Ruperts Broder. En Vintappers Svend. En fattig Kone. En Tienestepige.

Første Optog.

Første Optrin.

Henrich. (allene.)

Nu var jeg tilfreds at een vilde forære min Herre en Strikke, han kunde hænge sig udi; thi saa blev han dog paa en Slags Maade vederhæftig. Man skulde tænke, at her i Naboelauget fandtes adskillige Velgiørere, som vilde bevise ham den Tieneste. Men jeg tvivler paa at finde nogen i den hele Gade. Jeg siger ei omsonst, forære; thi vi have ingen Penge at kiøbe den for. Dog! jeg vil ei fortænke vore Naboer, enhver er sig selv nærmest. Han har tilsat en Hob Penge, saa hans Forældre have faaet disse unaturlige Griller i Hovedet, at De ei vil hielpe ham mere. Klæder, Kaarde, Uhr, Daase, Lintøi med mere ere borte og pantsatte; og der er intet tilbage, uden Ære, Troe og Love, paa hvilke jeg ikke kan faae to Skilling til Laans. Det kalder jeg at feie ud indtil Sielen. Han

har udladt sig for mig, at han har Haab om at giøre et rigt Giftermaal; skeer det, bliver jeg; men gaaer Giftermaalet glip, glipper og min troe Tieneste. Foruden Opvartning bestaae mine Forretninger udi disse tvende Hoved-Ting, 1) at opsøge tilkommende Creditorer, 2) at afslaae nærværende. Udi det Sidste har jeg naaet saadan Færdighed, at jeg holder mig selv bequem til en Commandants Post udi en af de smaa Fæstninger; og udi det første kunde jeg paatage mig Hverving, endskiønt det undertiden er gaaet mig som Hververne, at deres Recruter ere løbne fra dem paa Veien. I Dag fik jeg Anviisning paa endeel godt Folk, som skal giøre sig en Ære af at tiene deres Næste. Her har jeg en Liste paa dem —

(Han tager et Papiir op af Lommen)

Med Forklaring over hvad enhver i sær haver svaret. Men see! kommer der ikke den Viintapper-Svend, hvis Hosbond har tilgode hos min Herre.

(Han stikker Papiret i Lommen)

Andet Optrin.

Henrich, Viintapper-Svenden.

Svenden.

Hans Tiener, Monsieur Henrich! er hans Herre hiemme?

Henrich.

Henrich.

Ney.

Svenden.

Naar kommer han hiem.

Henrich.

Jeg veed det ikke.

Svenden.

Han kommer vel engang hiem.

Henrich.

Maaskee! Men hvorfor? Vil I tale med ham.

Svenden.

Her er en Regning, som min Hosbond vil udbede sig betalt.

Henrich.

Jeg troer I Folk ere galne, er det nu Tid at komme med Regninger. Vi have jo længe til Nyt Aar.

Svenden.

Det er sandt. Men som min Hosbond har mærket, at Eders Herre er gaaet til en anden, saa sender han herved sin Regning —

Henrich.

Hvor stor er den Bagatelle?

Svenden.

To og tyve Rixdaler, fire Mark og ni Skilling.

Henrich.

Hillemænd! hvor nøie; er den qvitteret!

Svenden.

Nei.

Henrich.

Saa gaae hiem og lad Eders Hosbond qvittere den. Dog nei, flye mig Regningen, jeg vil vise min Herre den, om den stemmer overeens med vores Contrabog.

Svenden.

Gierne, (han flyer ham Regningen) naar maae jeg komme igien.

Henrich.

I skal ikke umage Eder, jeg skal selv komme.

(Svenden gaaer)

Henrich. (allene)

Hvor tager dog ikke Misundelse til; nu misunder den ene Borger den anden at blive bedraget.

draget. Den Tosse burde skienket os den gandske Summa, og ei været vred; thi vi giorde ham en Tieneste med at gaae fra ham i Tide. Jeg maae dog see Regningen. (Han seer i den) Jo Summen er rigtig. Viintapperen er en ærlig Mand, for saavidt at han ei har ansørt min Fortæring paa min Herres Regning. Men Pokker fare i saadanne Regninger for Resten. Slige Folk burde aldrig have lært at regne eller skrive — Men der kommer Haarskiæreren. Jeg vil lade som jeg ikke seer ham.

Tredie Optrin.

Henrich, Haarskiæreren.

Haarskiæreren. (allene)

Det er forskrækkeligt med endeel af disse Herrer — Opvartning paastaae de i høieste Grad, men naar man skal have Penge, saa er der ingen hiemme — Saa skal man bie indtil der kommer Vexel fra Papa eller Mama — eller deres Gage falder. — Jeg har hørt, at udi Stervboer og Fallitboer ere visse Fordringer, som have Fortrin. Jeg synes mine Fordringer skulde have det samme. Ja, at Forældre ved en Lov burde forbindes at

betale en Haarskiærer. Det er det meeste af Tiden, som endeel anvende paa Hovedet. Er det ikke mig og mine Lige, som, saa at sige, sætter Hoved paa deres Børn; thi ellers vare en Deel ei at ansee anderledes end Parykblokke. Men nu passere de for Menneskker — thi man veed at der groer ingen Haar paa en Parykblok. Men komme vi, naar Maaneden eller Qvartalet er ude, og fordre Betaling, da have de meget at indvende, saa have de ingen Penge og ingen Tid, da hedder det, jeg er occuperet, vigtige Forretninger hindre mig, kom igien. Ellers har de Tid nok til at sidde 3 Timer, og lade en Bokkel slaae 16 gange om, inden den kommer til at sidde ret paa et forkeert Hoved, og da skader det ikke, om de komme for sildig til de betydeligste Forretninger og Tids nok til at slaae Sand paa. Denne Herre her, har og Nykker, men jeg vil ei lade mig længere fixere. Derfor er jeg bleven borte i 14 Dage. Men see, staaer ikke der hans Tiener.

Henrich. (løber hen og omfavner ham)
Ach Mr. Toppeé! det giør mig hiertelig ondt at see ham (hoster) siden — (hoster igien) min Herre er ikke hiemme.

Haarskiæreren.
Men det vil giøre din Herre mere ondt, siden jeg kommer for at fordre Betalning.

Henrich.

Henrich.

For hvor lang Tid.

Haarskiærerein.

For tvende Qvartaler.

Henrich.

Bagateller, tvende Qvartaler er ikkun et halvt Aar. Jeg har giort Opvartning hos min Herre i 8 Qvartaler, og har ei endnu været saa uforskammet at fordre en Skilling.

Haarskiæreren.

Bagateller hid og did, faaer jeg ikke mine Penge skal jeg ikke betiene ham ostere.

Henrich.

For den Sags Skyld skal I ikke umage Eder, thi min Herre har i Sinde herefter at bruge Paryk; ellers giv Eder tilfreds, vore Vexler ere udeblevne! naar de komme, skal jeg sørge for Betalingen med første.

Haarskiæreren.

Ja! men snart, thi jeg skal med første have Brøllup. (han gaaer)

Henrich. (allene)

Denne har giort ham Hovedet kruset, og vil giøre ham det mere endnu, thi han har Op-

vartning paa fornemme Steder, det giver dog noget af sig i disse Tider — — Der kommer Pigen med Maden, hun er værd at imodtage; thi hun bringer os noget.

Fierde Optrin.

Henrich, Pigen.

Henrich.

God Middag, lille Cicilia, nu kom du som du var kaldet, min søde Tos! var min Herre hiemme skulle han selv mundtlig takke dig.

Pigen.

Da ønskede jeg heller det skeede i Gierningen end mundtlig, thi min Madmoder kan ei lade sig opholde med Snak længere, her maae Penge til.

Henrich.

Hav Taalmodighed, min Glut, nu komme vi snart i Velstand; min Herre venter at giøre et rigt Giftermaal.

Pigen.

Med hvem?

Henrich.

Henrich.

Med dig.

Pigen.

Spot mig ikke, jeg vilde desuden ei have den Nar.

Henrich.

Tag dig i agt for hvad du siger, du kunde faae Skam for din Mund.

Pigen.

Vist ikke, jeg kan vise Mand for mig.

Henrich.

Hvem er det, min Engel?

Pigen.

Det er min Søster, som tiener hos den Jomfrue, din Herre frier til, Jomfrue Leonore.

Henrich.

Hillemænd, er det saa fat. Vil hun da ikke have ham?

Pigen.

Nei vist ikke, Jomfruen er forloved med en Officeer. Din Herre tænker at faae hende, fordi han har Moderen paa sin Side; og en halv slidt Ungkarl, som laaner paa Pant, giør sig og

Haab,

Haab, fordi han har Faderen paa sin Side. Men I faae en lang Næse begge to, saa sagde min Søster. Og jeg siger endnu tilsidst, at vi maae have Penge, ellers vende vi jer Ryggen, og I faae ingen Mad fra os mere.

(hun gaaer.)

Henrich. (allene)

Intet er os kiærere end at see vore Creditorers Ryg, men det var noget forbandet Tøi, hun fortalte: en Officeer er hans Rival, her kunde maaske blive en liden Attagve. Det var da vel min Pligt at staae min Herre bie. Men jeg betakker mig; thi først er det uden for min Post, som ikkun er at fegte imod Creditorer, hvorfore mine Vaaben ikkun ere Lyvestevner og Undskyldninger: dernæst har jeg i to Aar ingen Sold faaet. Men der kommer min Herre, hvor seer han fortredelig ud.

Femte Optrin.

Damon, Henrich.

Damon.

Naa Henrich! hvad Fortrøstninger giver du mig.

Henrich.

Henrich.

Kan Fortrøstninger hielpe, saa har jeg nok; men rede Penge har jeg ikke for nærværende Tid.

Damon.

Lad mig høre nogle af dine Fortrøstninger.

Henrich.

Dersom Herren vilde satte i Sinde at pakke alt sit Gods i en Coffert.

Damon.

Skal jeg da gaae nøgen.

Henrich.

Det er ei saa min Meening, bie lidt: svøbe sig i en Sartout.

Damon.

Hvad vil den Snak sige.

Henrich.

Sætte sig paa en Postvogn.

Damon.

Videre.

Henrich.

Kiøre hiem til sine Forældre.

Damon.

Videre.

Henrich.

Og bede Dem om Forladelse; saa er jeg vis paa at han blev vel imodtaget, og hans Gield derefter betalt.

Damon.

Du giver Fortrøstning som en Kieltring; meener du at jeg vilde remme Byen som en Bedrager.

Henrich.

Mig synes det var bedre, end at blive i den med samme Caracteer.

Damon.

Du skal ei bekymre dig derom. Men har du ingensteds i Dag været i Byen.

Henrich.

Jo, mange Steder.

Damon.

Men Penge.

Henrich.

Ingen Penge.

Damon.

Jeg veed her maae dog være Penge i Byen.

Henrich.

Henrich.

Jo, Penge er der dog vel, thi Byen er, Himlen ſkee Lov! ei for nylig udplyndret.

Damon.

Kan da jeg, ſom har rige Forældre, ei faae Penge til Laans.

Henrich.

Det kunde vel gaae an, vare ikke tvende Aarſager.

Damon.

Hvilke ere de.

Henrich.

Den første Aarſag er, at ſomme ei vil laane; og den anden, at alle ei vil laane til os.

Damon.

Det er jo et og det ſamme; men hvad kan de da vel ſige.

Henrich.

Derſom man ſkal ſkiette om hvad Folk ſige, ſaa tale ſomme om Caution eller Pant; andre ere mere uforſkammede, og tale om Selv- eller Guld Pant. Men for viſſe Aarſagers Skyld afſlog jeg ſaadanne Forſlag.

Damon.

Damon.

Ei du Slyngel, du lyver.

Henrich.

Nei men gjør jeg ikke, Herre, jeg har derfor optegnet mine Forretninger paa en Liste; Thi jeg har mærket, at paa nogen Tid slaaer min Hukommelse mig feil. Vil Herren høre.

Damon.

Lad mig høre!

Henrich.

(tager Papiret op af Lommen og læser)

„ Anno 1777 datum ut supra været hos
„ følgende: 1) Jesper Dünbier (det maae
„ nok være paa dansk Jesper Tyndtøll) i
„ den forgyldte Svik, han laaner ikke
„ uden paa Sengeklæder, hvortil jeg taug
„ stille, siden vi have ingen uden til Leie.

Her maae jeg erindre Herren, at i Gaar var Maaneden ude, derfor maae Konen som leier os Klæderne, have sine Penge, ellers komme vi hereefter til at staae og sove.

Damon.

Sladder, videre —

Henrich.

Henrich.

„ 2) Cornelius Skalk, der for nogle Aar
„ siden er kommen fra Vesterhavet, han
„ forlangede Caution og foreslog dertil
„ en Holsteensk Skipper.

Her finder jeg et lidet NB. Ja det er sandt, i Morgen kommer den Skipper, som laante Herren 30 Rdr. imod en Anviisning paa Herrens kiere Forældre, hvilken de ikke vilde betale: Han bad Dievlen teje sig, om han ikke vilde have sine Penge.

Damon.

Videre.

Henrich. (læser)

„ 3) Corfitz Trækholt, som handler paa
„ femte Haand, han var ei hiemme; men
„ paa Auction at sælge Pantegods. Hans
„ Huusholderske, med det eene Øie, lo-
„ vede, han skulle komme om faa Timer.

Damon.

Det letter mig lit om Hiertet.

Henrich.

Ja jeg blev saa glad, at jeg strax forærede hende en stor Appelsin, som en Citronkone forærede mig, fordi jeg skulde erindre Herren om

Betalning for de 200 Østers, vi fik i Fior. Mammeſellen blev ſaa glad at hun ſtak den paa een Riisqviſt og ſagde: at hun i Morgen vilde have den paa ſit Bryſt, da hun ſkal være Brudepige.

Damon.

Meener Du han vil komme?

Henrich.

Ja, han kommer vidſt, thi hun raabte ud af Vinduet til mig, efter at jeg var gaaet: Han ſkal komme ſtrax.

Damon.

Det er godt, men i Nødsfald, om han ſlog feil, er der da ingen anden?

Henrich.

Jo her ere flere.

Damon.

Lad mig høre.

Henrich. (læſer)

„ 4) Abelone Smiek, afgangne Jens Hy-
„ rekudſkes høiſtbedrøvede Efterleverſke.

Men jeg kom forbandet ilde aſſted, ſiden der ſtod en gammel Regning ubetalt, ſom dog var for min Tid.

Damon.

Damon.

Ja Du est en ærlig Karl. — Men meere.

Henrich. (læser.

„ 5) Peer Snuustobak, som paa den
„ Tid ei havde Stunder, da han stude-
„ rer til sin juridiske Attestats. Resten
„ vare Jøder, som vel alle lovede godt;
„ men loe mig ud, da jeg var kommen
„ uden for Døren, een undtagen som vist
„ kommer. —

Damon.

Er det nu til Ende?

Henrich.

Nei det Beste er tilbage.

Damon.

Lad mig høre.

Henrich. (læser)

„ At dette saaledes er passeret som an-
„ ført er, tilstaaes under min egen Haands
„ Underskrift, og forseglede Locus Si-
„ gillus. Hafnia den 5 hujus.

Henrich Petersen.
man. prop.

Damon.

Hvad vil det sige?

Henrich.

Det siger meget, Herre! Men endnu meere om det stod udi en indbunden Bog.

Damon.

Du est en Nar; Men har her ingen af dem været endnu?

Henrich.

Af Narre har her været endeel. —

Damon.

Ei! Dosmer, jeg spørger om ingen af dem paa Din Phantastiske Liste har været her?

Henrich.

Ingen af dem, men andre.

Damon.

Hvilke vare de?

Henrich.

Det var Viintapperens Svend, som vilde have en Regning betalt. — Haarskiæreren, som opsagde os Huldskab og Troeskab, — og Pigen med Maden, som beklagede, at hun ei kunde faae noget i Slagterboden uden Penge, havde ellers noget forbandet Nyt at fortælle. —

Damon.

Damon.

Jeg spørger ei om nogen, som vil kræve mig. Men —

Henrich.

Ja, saa var her to Mester-Skomagere, som vilde kræve mig for et par Støvler.

Damon.

To Mester-Skoemagere om et par Støvler. —

Henrich.

Ja, Herre, man skulde snart forsværge, at der var saadan Eenighed imellem Laugsbrødre; Men det er gandske sandt, hvad jeg nu vil fortælle. Jeg behøvede et par Støvler, men som jeg af Erfarenhed havde lært, at de uden Caution, Pant eller Penge ei blive mig leverede, saa bestillede jeg hos een Skoemager et Par, og hos en anden et Par, betingede mig hos dem begge, at de skulde sende mig een hiem, for at prøve den. Den ene vidste ei af den anden, og enhver af dem tænkte: hvad kan han bruge een Støvle til; hver sendte mig derfor sin, og saaledes fik jeg et Par.

Damon.

Det var et Bedragerie, som jeg ei kan taale at skee i mit Liberie.

Henrich.

Nei det skeede ei heller i Herrens Liberie, thi jeg havde det samme Tid hos en Skræder-svend at hielpe til rette, og denne havde laant mig saalænge sin Kiol.

Damon.

Lad saa være; Men hvad var det for Nyt, Pigen fortalte Dig? —

Henrich.

Hun fortalte noget om en forestaaende Krig. —

Damon.

Hvad kommer det mig ved, jeg har ikke i Sinde at applicere mig dertil. —

Henrich.

Jeg ei heller, Herre; Men om vi skulle komme i samme, hvordan vilde det da gaae.

Damon.

Ei! Sladder, det passer sig ei her.

Henrich.

Gid det var Sladder, Herre, men Ulyk-ken er os nærmere end vi troe. Ach Herre, los Eders Kaarde fra Assistenshuset; I kommer til at bruge den.

Damon.

Damon.

Hvad vil det sige?

Henrich.

Det vil sige saa meget, at den Jomfrue, som Herren frier til, hverken vil ægte Ham eller nogen anden, end en Officier, og disse Folk ere ikke gode at drive af Qvarteer.

Damon.

Jeg har nok mærket noget dertil. Men det skal vel finde sig. Giv mig nu min Mad.

(Henrich gaaer og dekker Bordet, imedens taler Damon for sig selv.)

Er det ei særdeles, at mine Forældre ei vil sende mig flere Penge. — Det er sandt! De have flere Børn — Men jeg er jo den ældste Søn — Jeg har forlæret nogle Skillinger, men hvortil? til alt det som er galant. Min Ridehest har jeg holdet — Jeg har ført mig vel op i Klæder — giort Foræringer til smukke Fruentimmer — tracteret gode Venner, baade i Byen og uden for — vidst i honette Selskaber at spille Triset og Loup: alt det er jo noget som sigter til min Lykkes Befordring, og min Families Ære. Jeg spiller dem dog et Puds, dersom jeg kunde faae Ja af Faderen til den smukke Leonora; Moderens frygter jeg ikke for,

og da følger vel Jomfruens med. Vil ikkun ei min eene Rival snappe hende bort; dog nei, Forældrene passe paa hende: Aagerkarlen frygter jeg ikke for; thi da taer hun heller mig: Men Penge maae jeg endelig have paa denne Tid, for at indløse min beste Klædning fra Assistentshuset, deels og for at giøre nogle smaa Presents. Naa Henrich, er Maden paa Bordet?

Henrich.

Ja Herre, alting er færdigt, her er en stegt And, som vel bliver den sidste fra det Sted; og der staaer Viin, Vand og tvende Glas.

Damon.

Gaae hen og slaae Skaaden for Døren.

Henrich.

Det skal skee. (han giør det.)

(Damon sætter sig ned. Henrich staaer bag ved Stolen, i det samme bankes der paa Døren.)

Damon.

Hør, det banker, det er dog uforskammet, at man ikke kan have Madroe.

Henrich.

Ja vidst er det, Herre: Gid det var een, som vilde flye os Penge, men jeg tvivler derpaa.

derpaa. Jeg vil kige under et forborgen Hull her paa Døren, for at see hvo det er.

(han gaaer hen og kommer tilbage.)

Vi ere om en Hals, Herre, det er Skrædderen, Mester Dreisnit.

Damon.

Lad ham staae og banke.

Henrich.

Det gaaer paa min Siel ei an, Herre, han gaaer ei herfra, saa længe der er en Splindt i Døren; Jeg kiender ham, han har været med i Beleiringen for Bergen-op-Zoom, og har endnu en Kugle i sin eene Legge. Hør hvor han gir paa!

Damon.

Hvor skal jeg hen, her er ikkun een Dør paa denne Stue.

Henrich.

Herre, spring bag Skiermbrettet.

Damon.

Men saa kommer han der, for at see, om jeg er i Sengen.

Henrich.

Nei, det skal jeg nok afværge.

Damon.

Ja vel da. —

(han gaaer bag Skiermbrettet.)

Henrich.

(Gaaer hen og slaaer Skaaden sagte fra, springer i Hast hen og sætter sig ned ved Bordet, havende sin Hat paa og raaber høit.)

Hier ein!

Siette Optrin.

Henrich, Skræderen, Damon.

Skræderen. (kommer ind)

Guten Dag, Krigs-Cammerat.

Henrich.

Serviteur, Herr Magister.

Skræderen.

Praet is gut koop seegt de Hollander, jeg har staaet her und banked und kunde intet komme ind.

Henrich.

Det har jeg ei hørt; Jeg var oppe i min Herres Garderobe; Men hvorfore kom I ei ind?

Skræde-

Skræderen.

Jeg veed, jeg kan jo ikke giennem lukte Døren gaaen.

Henrich.

Har Døren været lukket, det troer jeg ei. Men hvad er til Tieneste.

Skræderen.

Min Regning, som er 94 Rdr. 3 Mk. 12 Sk.

Henrich.

Bagatelle, maaskee min Herre kommer; sid ned saa længe.

(Skræderen sætter sig ned. Henrich tager til Maden og æder graadig, drikker et Glas Viin, og siger:)

Sundhed Mester.

Skræderen.

Ich danke. I leve høit.

Henrich.

Saa leben wir alle Tage. Jeg vil sige Jer Mester, min Herre, som for det meeste spiser ude, regner det ei saa nøie: Maae jeg byde Jer et Glas Viin med.

Skræde-

Skræderen.

Ich danke.

(Henrich skienker i det andet Glas. Skræderen drikker sigende:)

Det skal være Herrens Gesundheit.

Henrich.

Det er han værd den brave Herre.

Skræderen.

Men, maae jeg spørge, hvorfor lader I mig saa ofte lauffen, og nu dritten mahl om min Regning.

Henrich.

Hør Mester! I er en god Skræder, I heder Dreisnit, jeg troer og I svarer til Eders Navn, og naar min Herre leverer Jer nogle Alen Klæde, forstaaer I ved tre Snit at skiære en Kiol til ham, en Vest til Jer, og et par Buxer til jer lille Søn: Men at min Herre skulde efter at være 3 gange krævet betale, det var ham ikke anstændigt: Men lad os ei nu tale derom. Skaal Mester, Professionen leve. —

(De støde Glassene imod hverandre.)

Skræderen.

Ich danke paa Professionens vegne.

Henrich.

Henrich.

Hør Mester, jeg mærker nok min Herre ei kommer hiem saa hastig. Jeg skal sørge for Jers Regning.

Skræderen.

Gut, Herr Henrich.

(Skræderen reiser sig og gaaer.)

Henrich.

(følgende ham til Døren med sit Glas i Haanden, siger:)

Min Compliment hiemme.

Skræderen.

Serviteur.

Damon.

(kiigende frem af Skiermbrettet og siger:)

Gik han?

Henrich.

Ja, og det meget fornøiet.

Damon. (trædende frem til Bordet)

Ei Du Slyngel, har Du ikke spiist min Mad. (vil give ham Øreſigen)

Henrich.

Slaae mig ei Herre, hvad jeg har giort, var for vores fælleds Bedste.

Damon.

Damon.

Nei, Dumdristige! for Dit eget Bedste.

Henrich.

Hør Herre! uden at bruge min Mave til Vidne, som maaskee kunde ansees for et villigt Vidne, maae jeg forestille tvende Ting. Først, hvorledes skulde jeg faae den bandsatte Karl fra Halsen, uden at byde ham et Glas Viin, og for det andet, hvorledes kunde jeg byde ham det, uden at drikke selv: Han havde elles siddet her endnu og maaskee til ud paa Aftenen, Madden staaet og bleven forderdet paa Bordet, og Herren i tusinde Angester bag Skiermbrettet, nu gik alle tre Ting godt.

Damon.

Men Maden, Næsviis.

Henrich.

Herre, naar Viin hører til Maden, saa hører og Mad til Vinen: Men der kommer Hr. Corfitz Trækholt.

Syven-

Sybende Optrin.

Corfitz Trækholt, Damon, Henrich.

Corfitz.

Der har vist været Bud hos mig i Dag, at min Herre vilde tale med mig.

Damon.

Ja mig er paakommen en uformodentlig Udgift i disse Tider, hvortil jeg behøver Penge, og, da jeg ikke har faaet de Penge ind, som skulde været forlængst betalte, saa har jeg sendt Bud til Dem. De kiender mig vel ellers?

Corfitz.

Ja, jeg har hørt tale om Dem, og troer jeg kiender Dem; er Deres Navn ikke Herr Damon.

Damon.

Jo, saa er mit Navn, De veed vel og at jeg har bemidlede Forældre.

Corfitz.

Ja jeg veed det. (gaaer hen og hvisker til ham, at Henrich skal gaae ud af Stuen)

Damon.

Damon.

Henrich, gaae ud et Øieblik indtil jeg kalder paa Dig.

(Henrich gaaer.)

Corfitz.

Maatte jeg spørge om Cautionisten.

Damon.

Cautionist! Naar jeg vilde umage nogen om Caution, som jeg lader haant om i saadan Bagatelle, saa behøvedes ei vores Sammenkomst.

Corfitz.

Ja, jeg maae tilstaae, at jeg for nærværende Tid ei har mange Penge ved Haanden.

Damon.

Da er det just nu jeg behøvede dem.

Corfitz.

(seer under Bordet, bag Skiermbrettet og siger:)

Er her ingen inde?

Damon.

Nei, De saae jo Tieneren gik ud.

Corfitz.

Ei heller nogen i denne Coffert.

Damon.

Damon.

Hvad Pokker skulde jeg giøre med Folk i min Coffert?

Corfitz.

Ja saadant har man vel seet før; men ifald man kan tiene Dem, hvad kan man da igien fortiene?

Damon.

Det kommer mig ikke derpaa an, saasom jeg nu just kan paa anden Maade fortiene dobbelt.

Corfitz.

Hvor meget vil De have?

Damon.

Fire hundrede Rigsdaler.

Corfitz.

(gaaer ubuden hen og skienker sig et GlasViin; derefter siger:)

Godt; Men jeg maae sige Dem: 1) har jeg dem ei alle selv, men maae laane hos en anden hvad jeg mangler og der maae give Douceur. 2) Hvad jeg kan hielpe med, har jeg dog ikke alt i reede Penge og derfor maae min Herre tage Vahre for endeel. Men hvad er det, som rører sig bag Skiermbrettet?

Damon.

Ei! det er Trækvind fra Døren.

Corfitz.

Nu tager De Vahre for 250 Rdr. Et Beviis paa 110 Rdr. og reede Penge 40 Rdr. som udgiør den Summa 400 Rdr.

Damon.

Hvad skal jeg med Vahre?

Corfitz.

Ja, min Herre, saa er der intet derved at giøre; jeg kan ikke paa anden Maade være Dem til Tieneste; havde jeg selv Pengene skulde De faae Dem alle i klingende Mynt.

Damon.

Det kan blive vanskeligt for mig at faae disse Vahre giort i Penge.

Corfitz.

Aldeeles ikke, De kan strax faae Penge derfor igien paa min maanedlige Auction, med 10 pr. Cent Afkortning for hvad som deraf udbringes.

Damon.

Ja saa vil jeg skrive Obligationen; her er stempled Papier, vær saa god at tilsige, hvorledes I vil have det.

(sætter sig ned at skrive.)

Corfitz.

Corfitz. (tilsiger)

Jeg Underskrevne tilstaaer herved at være skyldig til — holdt! Navnet in blanco — den Summa 400 Rdr. siger fire hundrede Rigsdaler Dansk Courant, som han mig til min Lykkes Befordring haver laant, og forsikrer jeg herved, som og under min Æres Fortabelse lover samme igien, naar forlanges, om et Aar at betale, dets til Stadfæstelse under min Haand — holdt! hvor gammel er De?

Damon.

Om to Maaneder fylder jeg mine 25 Aar.

Corfitz.

Godt. Kiøbenhavn datum in Blanco.

Damon.

Nu er den der og min Haand underskreven.

(han flyer ham Obligationen.)

Corfitz.

Godt! Nu skal vi afgiøre det: See der min Herre, her haver jeg en Assignation paa Franz Marqvard, stor 110 Rdr.

Damon.

Hvad er det for en Person.

Corfitz.

Manden er god, han handler med Aqvaviter, her ere 40 Rdr. i Penge: Lad os nu regne 5 pro Centum, meere vil jeg ei have, det

er 20 Rdr. forud, siden Obligationen ei lyder paa Rente, og Pengene skal staae et Aar, hvad vil De nu give mig for min Umage.

(han tager de 20 Rdr. fra de 40 Rdr.)

Damon.

Hvad vil I have?

Corfitz.

Top, I skal see at jeg ei vil være Eder for nær, jeg tager 10 Rdr. (han tager de 10 Rdr. fra) Og der har I da Resten, som er 10 Rdr. gode 10 Skill. Stykker.

Damon.

Men saa faaer jeg ikkun 10 Rdr. for 400 Rdr., det er jo alt for haardt.

Corfitz.

Jeg troer I er taabelig, Mand! kan jeg have ringere for min Umage end 10 Rdr.

Damon.

Nei, det gaaer nok an.

Corfitz.

Vil I have Penge uden Rente?

Damon.

Det forlanger jeg ikke.

Corfitz.

Enten I betaler Renten forud eller siden, er jo det samme, den skal jo betales, det er jo 20 Rdr. læg dem til de 10 Rdr., jeg faaer for min Umage,

Umage, det er 30 Rdr., og 10 Rdr. i Penge er jo 40 Rdr., Beviset paa 110, giør 150 Rdr. og lad nu Eders Tiener følge med, saa skal han faae Vahre for Resten, med qvitteret Regning, har I da ei faaet meere end 10 Rdr.

Damon.

Det er vel saa, men —

Corfitz.

Hør, min Herre, der er Eders Obligation igien, jeg kan bedre anvende mine Penge.

Damon.

Nei lad det kun blive — Henrich!

Henrich.

Hvad befaler Herren?

Damon.

Følg med Mr. Corfitz; han leverer nogle Vahre, som Du tager med Dig tilbage.

Henrich.

Godt.

(Henrich og Corfitz gaae.)

Ottende Optrin.

Damon. (allene)

Det var en forbandet Karl til at laane Penge ud, han havde ret udstuderet Konsten; men de Folk vove og en Hoben, derfore maae man meere tilgive dem, end de, som baade vil have Pandt og Caution og alligevel aagre. Jeg bliver dog hiulpen med nogle Penge, hvor han siden faaer dem igien bliver hans Sag. Jeg maae dog læse det Beviis, jeg har for 110 Rdr.

(han tager det frem og læser)

Paa Anfordring betaler jeg til Hr. Damon den Summa 110 Rdr. Kiøbenh. den 1770.

Franz Marqvard.

Ha! ha! jeg mærker baade Navn og datum har staaet in Blanco. Ja, ja, nogle Penge faaer jeg vel: Jeg skal see at sælge det til Jøden, naar han kommer. Men see! der kommer jo en Jøde.

Niende Optrin.

Damon, En Jode.

Joden.

Unterthänige Diener, gnadiger Herr, is er nicht der Herr Damon.

Damon.

Jo, saa er mit Navn.

Joden.

Um Verziehung, daß ich um seine Nahme fragt; Man muß in diesen Zeiten wissen, wo man hingehet, man kan leicht vexiret werden.

Damon.

Ja, det er sandt, men hos mig ikke; har min Tiener været hos Eder i Dag.

Joden.

Freilich, sonsten wäre ich nicht so dreist gewesen der Herr zu incommodiren, daß ist ein getreuer Bediente, darum konnen Sie versichert seyn.

Damon.

I skal ingen Complimenter bruge, jeg har havt Bud hos Jer, om jeg kan faae nogle Penge til Laans paa en kort Tid.

Joden.

Vielleicht gehet es an, wie viel will der Herr haben.

Damon.

Aa en Bagatelle, tre eller fire hundrede Rigsdaler.

Joden.

Ich will zu sehen, ob ich das Geld kan bringen, ich muß es beym Ihren Leuten haben.

Damon.

Det vil blive noget vidtleftigt at bie; jeg vilde have dem strax.

Joden.

Wenn ich das Geld hätte, war es gleich zu Dienst, aber ich bin allein Commissionair; darf ich fragen wer ist der Cautionist.

Damon.

Ei hvad! jeg er min egen Cautionist, der kan I see jeg haver Penge tilgode (han viser ham den af Corfitz bekomne Seddel.

Joden.

Nun das ist ein gute Mann.

Damon.

Kiender I ham.

Joden.

Nein.

Damon.

Damon.

Hvor kan J da sige at det er en god Mand.

Joden.

Ich denke es, dieweil der Herr hat ihm gelehnet.

Damon.

Vil J kiobe den af mig, J skal saae den for 100 Rdr.

Joden.

Ich habe so viel Geld nicht.

Damon.

J skal saae den for 50 Rdr.

Joden.

Daß wäre gut Kauff, wenn ich das Geld hätte.

Damon.

See der! giv mig 20 Rdr. og tag saa den Lap hen.

Joden.

Will der Herr mir das leviren auf mein ehrliches Gesicht, so will ich zu ein gehen der das Geld hat.

Damon.

Nei, J skal have Tak, Smaus, saa beholder jeg mit Beviis selv.

(han vender sig fra ham.)

Joden.

Ich verdenke Ihm nicht, Herr.

(han gaaer.)

Damon. (allene)

Nu længes jeg efter at vide hvad Vahre Henrich faaer hos Corfitz Trækholt, om de ere saadanne, at jeg i en Hast kan blive af dermed. Her lærer jeg mod min Villie at drive Kiøbmandskab. Men hvad skal man giøre? der er ingen anden Udveie. Kan jeg naae det, jeg tragter efter, skal denne Skade snart forvindes. Min Gield er saa paa en Pas henimod 1200 Rdr. Den kan blive med Tiden betalt, og bliver den ei saa hastig, kan det være det samme. Jeg bør ei bekymre mig saa meget derom. Men der kommer Henrich, nu vil det gielde.

Tiende Optrin.

Henrich, Damon.

(Henrich kommer ind med en, der bærer en Sæk, som han leverer fra sig; hvorpaa Henrich betaler ham for hvad han har baaret og han gaaer.)

Henrich. (som ei seer sin Herre)

Hvad der er i denne Sæk gad jeg gierne vidst; Manden, som leverede mig den, sagde: At

den

den var fuld af Valuta, det har jeg ei hørt min Herre før har faaet: Jeg var bange at Strand-Cadetten skulde bytte Sækken imod de andre, som og fik Sække, derfor skrev jeg uden paa med Kull: Valuta. (Han seer paa den) Jo det er den samme Sæk: Jeg troer jeg bryder Seiglet, og siger det er skeet ved Karlens Uforsigtighed, som hiembar den. Men staaer ikke der min Herre.

Damon.

Jeg stoed og hørte paa Din Nysgierrighed og Ærlighed; veed Du ikke hvad Valuta er.

Henrich.

Nei, Herre.

Damon.

Det vil sige saa meget, som fuld Værd; leveer mig Brevet og lad mig see.

(Han tager imod Brevet, aabner det og udtager deraf et Papiir, sigende:)

Her er Regning paa de Vahre, som jeg har bekommet. (til Henrich) Løs Sækken og lad mig see.

Henrich.

(Løser Sækken, sætter sig need paa Gulvet og udtager af Sækken, sigende:)

Hvad er dette? en Paqve. Lad mig see — Skoe- og Knæspender.

Damon. (seer paa Regningen)

Ja, der skal være 6 Dusin, og Parret 4 Mk.

Henrich.

Henrich.

Det ere de ikke værd, Herre, thi de ere firkantede, de burde være aflange, man kan ved at gaae nu med slige Spænder forspilde sin gandske timelige Velfærdt.

Damon.

Snikſnak; videre!

Henrich.

Hvad er dette? Her staaer uden paa 4 Pund, ach gid det var Rosiner? (han aabner og lugter til det, kaster det fra sig og siger:) Pfy for en Ulykke, det er Doctor Sager.

Damon.

Det er Rabarbara — videre.

Henrich.

Her ere rare Sager.

Damon.

Et dusin Meerskums Pibe-Hoveder — videre.

Henrich.

Nok en Pagve, 20 Dusin Ermeknapper.

Damon.

Det er rigtigt — videre.

Henrich.

Her er lærde Skrifter, 30 Exemplarer af Junior Philopatrejas, 30 ditto af Aftenposten, den sidste er god, Herre, thi der staaer Billeder foran paa.

Damon.

Damon.

Læg dem hen — og videre.

Henrich.

Jeg vil legge dem hen til Rabarbaret — 6 Dusin Vægterpiber; (han tager en af dem og blæser udi, putter den i Lommen og siger:) den er god i Nød.

Damon.

Videre.

Henrich.

Her kommer Stads, tvende sorte Silke Salopper.

Damon.

Ja det er rigtigt.

Henrich.

(reiser sig, gaaer hen og falder paa Knæe for sin Herre, sigende:)

Ach! Herre, ynkes over Eders fattige, men dog troe Tiener, lad mig faae en af disse, jeg vil gierne lade qvitte saa meget af min tilgode havende Løn, som den staaer ansat for.

Damon.

Staae op Henrich, hvad bevæger Dig til dette, og hvad kan Du bruge den til.

Henrich.

Herre, jeg vilde forære den bort til en lille Moster, en allerkiereste Glut: Stakkel, hun beklagede sig, at hun frøs om Aftenen, naar hun skulde staae i Døren.

Damon.

Damon.

Da vil den ei hielpe hende meget mod Kuld.

Henrich.

Jo, Herre, jeg vil lade den foere med min gamle Muffe og Bandeleer.

Damon.

Nei, Henrich, jeg kan intet miste, det skal alt giores i Penge — gaae hen og see videre. —

Henrich.

(legger den fra sig, sigende med sørgelig Stemme:)

Naa saa frys da: (sætter sig ned, tager ud nogle Flasker, sigende) Jeg troer det er dansk Brændevin.

Damon.

Det er 2 Dusin Eau de lavande Flasker. Lad mig faae 2 af dem.

(han bryder den eene og bestænker sig, samt Gulvet, den anden putter han i sin Lomme.)

Henrich.

Det giordes fornodent; thi det forbandede Dyvelsdrek eller Rabarbara er færdig at forgive mig — Men see, hvad her er — Fastelavns Riis.

Damon.

Ja, tolv Stykker.

Henrich.

Henrich. (betragtende dem)

Ach, hvilke deilige Engle og Fugle! — Havde jeg Dig nu her, saa skulde Du faae —

(han pidsker over sit Knæe.)

Damon.

Videre.

Henrich. (reisende sig)

Der er intet nu tilbage uden Sækken.

Damon.

Det er rigtigt, alt dette skal udgiøre for den Summa 250 Rdr. Men hvorledes bliver jeg nu af med det og faaer Penge.

Henrich.

Sr. Corfitz sagde, at ville jeg sætte det ind paa hans maanedlige Auction, kunde Herren om 8 til 10 Uger faae det udkomne imod 10 pro Centum Rabarbara.

Damon.

10 pro Centum Rabarbara, det maae være Rabat.

Henrich.

Ja rigtig Rabat, saa var det.

Damon.

Saa længe kan jeg ikke bie; sagde han ei videre.

Henrich.

Henrich.

Jo han viiste mig tredie Dør derfra, der var paa tredie Etage en Person, som vidste hvad det var, jeg havde i Sækken, og sagde, at naar jeg vilde sælge det, vilde han strax derfor betale 70 Rdr. Men det er jo et forbandet Kiøbmandskab, jeg troer disse tvende maae være i Compagnie.

Damon.

Det maae være hvordan det være vil, saa skal jeg have Penge. Hør, Henrich, gaae nu og bær Sækken til den, som vil give de 70 Rdr. for Vahrene, tag imod Pengene, gaae saa strax paa Assistents-Huset, Du har Sedlerne, og indløs min beste Klædning og min Kniplings Manchet-Skiorte, samt min Stok med Guldknap. Dernæst skal Du gaae til Klædekræmmeren, Du veed nok, og betale ham 24 Rigsdaler, saa leverer han Dig et Stykke Silketøi, som jeg har lovet Hr. Jeronimuses Kone; Resten crediterer han mig; Endelig skal Du kiøbe mig tvende Blomster-Bouqvetter hos en af Urtegaards Mændene. Men alt dette maae være bestilt til jeg kommer hiem i Eftermiddag.

(Henrich pakker imidlertid ind.)

Damon. (hos sig selv.)

Sandt er det, at det er noget haardt, men det maae saa være, jeg kan maaskee giøre min Lykke

Lykke og da er det jo en Bagatelle. Jeg tør ellers forsikre paa, at disse Vahre ere tidt gaaet omkring og paa saadan Maade 20 gange betalt. Ha! ha! det er dog artig nok, paa engang at handle med Rabarbara og Vægterpiber. Men Henrich er Du færdig.

Henrich.

Ja, Herre, jeg vil see til at faae een, at bære det for mig, naar jeg kommer uden for.

Damon.

Bie lidt; kiender Du en Mand som hedder Franz Marqvard.

Henrich.

Ja, vi har søgt sammen tilforn i Ulkegaden.

Damon.

Han skal handle med Aqvaviter og staae sig godt.

Henrich.

Han har tilforn handlet med Aqvaviter, men for nogle Aar siden fandt han sin Regning i at handle med reent Kornbrændeviin. Og har handlet saa længe at han nu boer i en stor Gaard.

Damon.

Hillemænd! det var skiønt, hvor ligger den.

Henrich.

Den ligger, lad mig see, ja den ligger paa Christianshavn, paa venstre Haand, naar man kommer over den anden store Broe.

Damon.

Det er jo Børnehuset.

Henrich.

Ja, for et par Maaneder siden kom han derind for Betlerie.

Damon.

Vil Du drive Giek med Din Herre. Jeg har tilgode hos ham.

Henrich.

Nei, det er saa i Sandhed, men jeg vidste ikke, at Herren havde Penge at udlaane.

Damon.

Jo, jeg har her et Beviis paa ham paa 110 Rdr., hænger det saa sammen, saa kan jeg ligesaa godt rive det i tu.

Henrich.

Nei gior ei det, Herre, han kan maaskee komme sig, thi han har dog Sedler i Tall-Lotteriet.

Damon.

Ja snak — Men gaae nu.

(Henrich faaer Sækken paa Nakken, som Damon hielper ham til, naar han vender Ryggen til Tilskuerne seer man paa Sækken staae det Ord med sorte Bogstaver: Valuta.)

(De gaae begge.)

Ende paa første Optog.

Andet

Andet Optog.

Første Optrin.

Pernille. (allene)

Det gaaer forunderligt til i Verden, somme Menneſker har til Overflødighed og er ilde brudt dermed. Andre har knap til Nødtørft. Jeg tiente for 3 Aar siden i et Huus, hvor der var trende Jomfruer, ingen af dem ubehagelig. Men vort Huus var som et Kloſter, der indfandt sig ingen Frier, som vilde giøre Alvor af Sagen, skiønt mine Jomfruer forsømte ingen Leilighed, men alting var forgieves og som forhexet. Her er ikkun en Jomfrue, men hun har trende Friere, det er igien formeget: Men her er Penge — det var Ulykken paa det forrige Sted, der var ingen. Ach, det er Skade, at disse Penge skal stifte saa mange Ægteskaber. Men det er nødvendigt for endeel af vore Cavallierer, thi faae de ingen Penge med deres Brud, har de ingen Evne til siden at holde Maitresser, og det hielper igien paa mangen fattig Pige: Min Jomfrue har faaet ved Testamente anseeligt efter hendes Moster, og her frier trende Personer, en ung, som er en

Nar og Vindmager. Men Madamen er overmaade forelsket i ham, thi han kan bilde hende ind, at hun er tyve Aar yngre end hun er; Der siges: at han har rige Forældre, men han har sat endeel over Styr, dog vil hun gierne unde ham sin Datter. Den anden er en gammel Ungkarl. Men den største Aagerkarl og Blodsuer som Solen kan skinne paa; denne er Faderen for. Den tredie er en Officeer, han har vunden Jomfruens Hierte, og han skal og have mit Samtykke. Thi han staaer mig saavel an, at om hans Sergeant friede til mig, fik han ja, allene fordi han stoed ved hans Compagnie. Men der kommer Jomfruen.

Andet Optrin.

Pernille, Leonore.

Leonore.

Naa, Pernille, giv mig nu gode Raad, om Du kan.

Pernille.

Hvori, Jomfrue?

Leonore.

Ach Du forstaaer vel hvad jeg meener.

Pernille.

Pernille.

Ja, jeg forstaaer det vel, Hun behøver jo intet bedre Raad end at blive ved sit Forsæt, at ægte Herr Barthold.

Leonore.

Ja det er godt nok, men hvorledes kommer jeg fra mine Forældre.

Pernille.

Det kan let skee, Herr Barthold skaffer Hende nok derfra.

Leonore.

Nei, paa den Maade staaer det hverken mig eller ham an; det var en forvoven Gierning og gav ikkun ilde Eftertale blandt Folk.

Pernille.

Ei, Jomfrue, det skal Hun ei kære sig om, Folk tale ikkun om saadant i 8 Dage, thi der falder altid noget Nyt oven paa, som dæmper det forrige.

Leonore.

I hvordan det end bliver, er ingen af os til Sinds at gribe til de Midler.

Pernille.

Jeg veed saa intet Raad, uden at Hun benytter sig af Hendes Forældres Uenighed i denne Post, see Tiden an og give sig tilfreds saa længe.

Leonore.

Men om de bleve eenige, hvad da?

Pernille.

Saa er det først Tid at tænke paa Raad, Hun maae betænke, at her ere tvende store Contraparter, som skal slutte Fred med hverandre, for at angribe Hendes Kierlighed. Hendes Moders Forfængelighed og Hendes Faders Begierlighed til Penge. Medens disse tvende stride, kommer Herr Barthelds Tropper, som bestaae af Fortieneſter og en hønet Opførsel, foreene sig med Jomfruens Yndigheder og bemægtige sig de stridende Parter. Troe mig, Jomfrue, naar disse to ei kan blive eenige, er det let for den tredie; jeg mødte Herr Barthold i Dag og bestilte ham just paa denne Tid her.

Leonore.

Ach, Pernille, Du giør mig ulykkelig, om mine Forældre komme og see ham eene hos mig.

Pernille.

Hun veed jo, Jomfrue, at Hendes Fader paa denne Tid tager sin Middags Søvn, og at Hendes Moder ikke gaaer fra ham saa længe, paa det ingen af Pigerne skal komme op til ham. Han staaer ei heller op, om han end vognede, førend just paa samme Tid han stoed op for 12 Aar siden, da han tog sin første Middags Søvn.

Leonora.

Ja, det er sandt, han er meget ordentlig, og just derfor er jeg bange for han skulde være streng i dette Tilfælde. Men kommer Hr. Barthold snart.

Pernille.

Ja jeg troer vi har ham der, jeg hører ham hoste, som er Signalet.

(Hun gaaer til Døren.)

Tredie Optrin.

Leonore, Pernille, Barthold.

Barthold.

Allerkiereste Jomfrue, jeg kan ikke nægte, at det jo gior mig ondt, at jeg skal søge hemmelig Leilighed at tale med Dem, da jeg burde kunne giøre det offentlig. Men min Kierlighed maae tilsideseætte alt.

Leonore.

Kiere Hr. Barthold, jeg er forvisset om Deres Oprigtighed, og De kan og slaae Deres Liid til min.

Barthold.

Min smukke Jomfrue, har Hendes Forældre mærket noget til vores indbyrdes Kierlighed.

Leonora.

Ja visselig. Dog er det ikke kommen saa vidt, at de have talt til mig enten om Dem eller andre, skiønt jeg dog har mærket til deres Tanker. Her er en Person, navnlig Damon, en Sprader, som min Moder er forgabet i, og om hvis Fortieneſter hun idelig taler, samt slaaer paa, at et Fruentimmer kunde giøre sin Lykke ved Egteskab med ham.

Barthold.

Men Allerkiereste! hvad siger Hendes Fader.

Leonore.

Min Fader er af en anden Smag, og taler idelig om en Person, som og undertiden kommer her; han hedder Rupert, han skal have mange Penge og laane paa Pandt.

Barthold.

Det var ubehageligt at høre; men hvad siger min skiønneste Leonore?

Leonore.

Jeg siger intet, men tænker desto meere.

Barthold.

Paa hvem Allerelskværdigste?

Pernille.

Det var et underligt Spørgsmaal, hvem skulle Hun vel tænke paa uden Dem; Jeg veed det med mig selv, som engang blev indtagen udi en rød Kiole og jeg tænkte ei paa andet; hvergang Rebellionen gik, opvaktes jeg i samme Tanker, og ingen Tappenstreng kunde udslette dem, Cupido ronderer baade Dag og Nat: Er det ikke saa Jomfrue?

Leonore.

Du er gal Pige. Ja, Barthold, det er endnu ikke Tid til at tale, men vær forsikret om, at jeg ikke skal give nogen af de twende mit Hierte og Ja; det eeneste jeg frygter for, er min Faders Hengivenhed til Aagerkarlens Midler.

Barthold.

Ja, men hvad Raad er herimod?

Pernille.

Min Herre, om De fik en heel Bataillon af Raader samlede, saa hialp det ikke: kunde De paatage sig at forestille enten en større Sprade-basse end Damon, eller en rigere Penge-Puuger end Rupert, var Spillet paa en af disse Maader vunden.

Barthold.

At forestille en Nar er min Person og Stand uanstændigt, og at udgive sig for en riig

Mand, dertil hører noget andet end blotte Ord, for een som vil have Troen i Hænderne. Dog lykkes en vis Sag med en Jøde, saa findes vel paa Raad.

Leonore.

Ach, min kiere Barthold, hvad vil det sige, det kommer mig saa forunderligt for; jeg frygter for all Handel med Jøder.

Barthold.

Ei vidst ikke, der er intet at frygte for. Jeg har funden blandt den Nation ligesaa tienstagtige og redelige som iblandt min egen; men ellers er dette af en anden Beskaffenhed.

Leonora.

Ach, kiere Barthold, stil mig tilfreds og sig hvad er det.

Barthold.

Jeg vilde nødig fortælle det; thi i Fald der intet kommer ud til min Fordeel, vil det ikkun krænke Hende.

Leonore.

Nei, jeg skal ikke sørge derover.

Barthold.

Da skal jeg fortælle det: Min Fader, som boede og døde i Holsteen, havde laant og caveret for en Jøde den Summa Tusinde Rigsdaler; Jøden bedrog ham, og reiste bort. Min Fader

bekom

bekom Dom paa sin Fordring; men det var og alt. Jeg arvede Dommen. Jøden har nu henved 16 Aar flakket Verden omkring og nu er kommen her til Byen, hvor han skal have gode Commissioner, og fortiener mange Penge. Jeg har derfor givet en Procurator i Commission at faae Jøden arresteret, indtil han enten betaler, eller stiller mig Sikkerhed for det, Dommen indeholder; og hvilken af Deelene skeer, faaer jeg en anseelig Deel Penge, som maaskee hos Hendes Fader kunde hielpe paa Sagen.

Leonore.

Ach gid det maatte lykkes.

Pernille.

Jeg hører Hosbond rage efter sine Tøfler, gaae nu, men kom snart igien.

(De gaae alle.)

Ende paa det andet Optog.

Tredie

Tredie Optog.

Første Optrin.

Rupert. (allene)

(kommer ind som fra Selskab.)

Ja, snak kun hvad I vil, Penge ere dog en herlig Ting; naar jeg har Penge kan jeg faae alle Ting i Verden, Fornøielse, Venner og Ære. Men det er ikke altid saa let at kunde komme til Penge. — Jeg maae lee af disse Penge-Foragtere, naar de sige: Hvad skiøtter jeg om hans Penge; Men de tale ligesom Ræven om Rønnebærene. — Det er sandt, man giver mig Stikpiller i Selskaber, men jeg leer deraf. De Geistlige, hvoraf endeel maaskee paa anden eller tredie Haand udlaaner, siger: det er Samvittigheds Verk; men det begriber jeg ikke. En Kræmmer kan tage 20 Sk. for det, som ikkun er 5 Sk. værd, hvorfore maae jeg da ikke tage 12 og flere pro Centum! jeg nøder mig jo ei paa nogen. Der raabes saa meget paa denne Menneske-Kierlighed; jeg meener den vises ved at laane: Jeg vover jo, Pantet kunde forringes. Nei. jeg lader mig ikke indbilde, at det er Synd:

Man

Man siger: det er mod Loven, men bliver alle Love holdte? Men det jeg hidindtil har havt er ikkun Lapperie mod den rette Negoce. Det duer ei at have med de Fattige at bestille; Thi der er saa megen Udskrigen, saa mange Anklagelser. Nu skal man møde for Magistraten, nu for Politiemester. Derfor er det bedst, at komme i Færd med de rige unge Cavallerer og dem er det ingen Synd at handle med, thi de komme siden let til det. — Her er ankommen en Jøde ved Navn Lazarus, det er en grum Karl, han forstaaer Rummelen. Jeg har og profiteret ved ham allerede henimod 800 Rdr. Han er prompte, hans Commissioner uden Qvaklerie og han kiender sine Folk; bliver han her noget i Byen skal jeg snart profitere saa meget, at jeg ei behøver meere. Det er en retskaffen Karl, han handler med Verler, Obligationer og Vahre og alting gaaer ham fra Haanden. Han kommer til mig i Dag, da jeg skal giøre en Handel med ham om et Pant, hvorom vi have giort Aftale. Men jeg skal bruge Forsigtighed. Men hvad Pokker er det for en Skrigen uden for. —

(Han gaaer til Døren, men i det samme kommer Jesper Hovedkulds ind af Døren og støder Rupert over Ende, saa de falde begge paa Gulvet.)

Andet

Andet Optrin.

Rupert, Jesper.

Jesper. (liggende paa Gulvet.)

Au! Au! gid I saae all Verdens Ulykke!

Rupert. (reisende sig)

Ach, hvad er paa Færde.

Jesper.

Au! Au! jeg er dødsens, jeg Elendige.

Rupert. (forskrækked)

Jeg maae giemme mine Panter. — Hvad er paa Færde, Jesper.

Jesper.

Au, mit Kallun. Au! au!

Rupert. (omløbende forvirret)

Siig, hvad er paa Færde: Mine Obligationer, mine Vexel-Obligationer, mine Reverser, og Contra-Reverser, mine Transporter, mine approberede Regninger, mine Vexler, mine proforme Vexler, — mine Au, Au. — —

Jesper.

Ach! Herr, see om min Ryg har ingen Skade.

Rupert.

Nei, jeg troer Du er gal.

Jesper.

Jesper.

Ach, Herre, slaae af til 36 pro Centum.

Rupert.

Hvad for Sladder!

Jesper.

Til 30.

Rupert.

Er Du fra Din Forstand!

Jesper.

Au! Au! Farvel alle mine Sidebeene.

Rupert.

Fortæl mig dog, hvad Dig er vederfaret.

Jesper.

Ja, slaae af til 12 pro Centum.

Rupert.

Faae den Skam der giør.

Jesper.

Ach, Herre, lad mig da komme ind paa Hospitalet.

Rupert.

Nei, jeg skal curere Dig selv.

(han tager til sin Stok)

Jesper. (reisende sig)

Ei slaae mig dog ikke, jeg skal fortælle det.

Rupert.

Fortæl det da.

Jesper.

Da jeg kom fra Joden, Lazarus, som lovede strax at komme, mødte mig tvende Personer, som sagde: der gaaer Ruperts Tiener, hans Herre var værd at kastes i Stranden.

Rupert.

Ei andet.

Jesper.

Derpaa kom en Kielling og toeg noget op af Gaden og slog mig i Ansigtet, sigende: Din Herre laante min Mand paa min Silkekiol, men han havde leied den ud og den var ilde tilsnyed da den blev indløst.

Rupert.

Den havde staaet over sin Tid.

Jesper.

En anden Kone kom til mig og sagde: Hils Din Herre, og tak ham for han saa skammelig bortsolgte min Ring med den store Steen udi, der har Du en igien, og i det samme slog hun mig med en Steen i Nakken, inden jeg vidste et Ord deraf var jeg omringet af en heel Hob, som overfaldt mig, og det var Aarsag hvi jeg saa pludselig kom ind af Døren og rendte Herren omkuld, hvorfore jeg beder om Forladelse.

Rupert.

Ei det skal Du ei bekymre Dig om, hereefter vil jeg ei have med saadanne Folk at bestille, og

og skal ellers nok forskylde den Fortred Du haver havt for min Skyld.

Jesper.

Vil Herren da indgive en Klage til Øvrigheden, at disse Folk kan blive afstraffede.

Rupert.

Ja det kunde vel lade sig giøre; men det giver Vidtløftighed med Processf, og deraf er jeg en Hader, jeg vil ikke berige Procuratorer. Men skal paa anden Maade give Dig Erstatning.

Jesper.

Himlen velsigne Herren, maae jeg da bede Han vil forstrekke mig med 2 Rdr. paa min Løn.

Rupert.

Det er intet godt Tegn at optage sin Løn forud, jeg gior det ikke gierne, thi først naar Tiden kommer, saa lader det som Du har tient for intet, dernæst kan jeg bruge disse Penge saa længe mig til Nytte, og af Dig vil jeg nødig tage Renter.

Jesper.

Men gode Herre, jeg behøver dem.

Rupert.

Hvortil.

Jesper.

Til at fornye en Seddel i Classe-Lotteriet.

Rupert.

Nei, Jesper, jeg laaner Dig intet til saadant, det er at kaste sine Penge bort.

Jesper.

Siig ikke det, Herre, jeg kan jo faae en stor Gevinst.

Rupert.

Ja! det er uvist, men taber Du saa er Du jo skammelig skildt ved Dine Penge.

Jesper.

Det er ikke umueligt at vinde, det har man seet paa mange; kan en Skoeflikker vinde, saa kan og en riig Herres Tiener vinde, og jeg bliver ikke skammelig af med mine Penge, thi det jeg taber anvendes jo til min fattige Næstes Nytte.

Rupert.

Ja sørg Du ikkun for Dig selv, de Fattige give Dig intet, naar Du ei har noget. — Men hvad er det for et Fruentimmer som leber lige ind.

Tredie Optrin.

Personerne af forrige Optrin; En Kone, meget pialted.

Jesper.

Det er den Kone, som boede i Herrens mørke Kielder, og er skyldig for Huusleie. Hun seer ud som den dyre Tid. —

Konen. (falder paa Knæe.)

Ach, min Herre, forbarme Eder over mig og mine fattige Børn.

Rupert.

Hvad vil I, Kone.

Konen.

De fire slette Daler, jeg skylder Dem for Huusleie, har De taget Dom over mig for, og nu er Rettens Middel hos mig, og vil giøre Execution samt tage den Fattigdom fra mig, jeg haver.

Rupert.

Retten bør have sin Gang, Lille Moer!

Konen.

Ach, Herre, for mine fattige Børns skyld.

Rupert.

Hvad kommer Eders Børn mig ved, jeg er jo ei Fader til dem.

Konen.

Nei, men deres Fader er død, han faldt need paa et Skib, med hvilket han foer til Vestindien, og sloeg sig ihiel.

Rupert.

Hvorfor saae han sig ikke for, lad de, i hvis Tieneste han har misted Livet, hielpe Jer, mig har han ingen Tieneste giort.

Konen.

Min Herre, jeg har 3 smaa Børn, den eene kan ei reise den anden, skal de ligge i denne kolde Tid i Halmen, naar man tager de fattige Sengeklæder fra dem.

Rupert.

Jeg kan ei heller paatage mig at reise dem, jeg har i min Ungdom faaet mangen god Søvn i Halmen i Laden.

Konen.

Men, min Herre!

Rupert.

Men, Lille Moer, det er jo Eders egen Skyld, Huusleie maae man altid være betænkt paa, det er af den jeg skal svare Skatter og betale Renter.

Konen.

Jeg kunde og betale den, naar jeg fik mit Stykke Lerret fra Væveren saa ville jeg sælge det, det holder 60 Alen.

Rupert.

Rupert.

Ja, hør Lille Moer! lad Væveren give mig sit Beviis at ville levere mig Lerredet, saa skal jeg sende Bud at med Executionen kan beroe.

Konen.

Min Herre, han boer 1½ Miil herfra.

Rupert.

Hvem Pokker har sagt, at I skal lade væve uden Byen, her ere jo Vævere nok i Staden. Nei, Lille Moer, som jeg siger, Retten maae have sin Gænge.

Jesper. (ved sig selv)

Nei, nu er det Tid. —

(han falder paa Knæe.)

Ach, Herre, jeg beder dog for alting hielp denne fattige Enke for hendes smaa Børns skyld. Jeg vil lade saa meget staae af min Løn, som kan være tilstrækkelig til Leiens Betalning.

Rupert.

Men Du glemmer Omkostningerne.

Jesper.

Og til dem, de kan vel ikke blive saa mange?

Rupert. (til Konen)

Gaae hiem, nu skal jeg strax sende Bud til Rettens Middel, at ophøre med Forretningen.

(hun reiser sig og gaaer)

(til Jesper, som og reiser sig)

Jeg kan ei taale den Fattiges Skrig.

Jesper.

Jeg mærker det, Herrens Barmhiertighed er ubeskrivelig.

Rupert.

See, kommer ikke der min Broder! Saa pokker i Vold! Man slipper een og faaer en anden. Gaae Du nu hen til Rettens Middel, og kom saa igien.

(Jesper gaaer)

Fierde Optrin.

Rupert, Hans Broder.

Broderen.

Kiere Broder! jeg kommer til Dig i Dag, og beder Du vil giøre mig en Tieneste, som Du let kan, uden Din Skade.

Rupert.

Rupert.

Broder! jeg vil tiene Dig i alting, men! med faa Ord, tael ei om Pengelaan, thi nu i dette Øieblik blev jeg overhænget af een, som jeg maatte give Friſt i nogen Tid paa Betalning af Penge, jeg dog trængte til.

Broderen.

Det er ikke ſaa meget, en Bagatelle af Ti Rigsdaler.

Rupert.

Aa, Ti Rigsdaler, jeg har i Dag ei tient 10 Rdr. og dog vil Du jeg ſkal laane Dig dem. Nei, Lille Broer, det gaaer ikke an. I ſtuderede Folk tænker at en læg Mand er ſkabt til at ſtaae med Pungen aaben for Jer; men I bryder ei Eders Hoveder for at faae dem.

Broderen.

Tvertimod, kiere Broder, vi bryde juſt derfor vore Hoveder: Jeg har nyelig ſkrevet et Skrift, et Sørgeſpil, ſom jeg meener ſkal blive ſpillet paa det danſke Theater.

Rupert.

Ja, Sørgeſpil have vi nok af: for nyelig blev min Tiener elendig tilreed paa Gaden. — Der kommer han.

Femte Optrin.

Personerne af forrige Optrin, Jesper.

Rupert.

Naa, Jesper! hvorledes løb det af?

Jesper.

Rettens Betient betalte selv af sin egen Lomme Omkostningerne af bare Medynk.

Rupert.

Hvad sagde Konen?

Jesper.

Hun kyste paa min Haand og bad jeg ville sige Herren, at hun ynskede Himlen ville betale Herren for sit Hiertelaug.

Rupert.

Den Stakkel! Nu hører Du, Broder, hvorledes jeg overhænges, Du maae derfor have mig undskyldet. — Men Du skulde skrive andre Skrifter; Nyt Aars Vers; Gratulationer ved fornemme Folks Forfremmelse, det giver Penge af sig.

Broderen.

Det er jo et slags Tiggerie, som jeg ei kan overtale mig til. —

Rupert.

Rupert.

Det er vel saa, men naar Du vil skrive, saa har jeg her en nyttig Bog som kunde forbedres.

Broderen.

Hvad handler den om?

Rupert.

Det er Beregning over Renter af Capitaler fra 1000 Rdr. til 1 Rdr. paa et Aar til en Uge; Men den er ei fuldkommen nok, den skulle være fra 95 til 1 Sk., fra 23 til 1 Time, fra 59 til 1 Minut, fra 59 til 1 Second.

Broderen.

Hvad Ære indlagde jeg mig derved.

Rupert.

Ære — hvo siger Du skal skrive for Ære; Skillingen, min Broer, saa faaer Du altid Ære, ellers kan jeg sige Dig: jeg kan ikke undvære 1 Skilling, Du veed selv jeg fik intet efter vores salig Forældre.

Broderen.

Jeg ikke heller, undtagen min Faders gamle selv Lommeuhr, som vor Moder gav mig, da jeg var den sidste og yngste Søn. Og det er af ingen Værdie; om jeg vilde sælge det, fik jeg ikke 8 Rdr. for det. Men jeg bær det til Erindring om vores salig Fader.

Rupert.

Som jeg siger, Broder, jeg kan aldeles ikke hielpe Dig.

Broderen.

Hvor kan Du være saa haard, betænk, vi have ligget under et Hierte.

Rupert.

Ja det var den gang, det skeer ei meere; Dog jeg vil tiene Dig udi hvad jeg kan, Du sagde før, at Uhret ei var 8 Rdr. værd, jeg vil give Dig 10 Rdr. derfor.

Broderen.

Jeg vilde nødig miste det, men da jeg er i Nød for 10 Rdr., som jeg er skyldig min Spiise-Vert, saa har Du det der. (han slyer ham Uhret) Jeg kan vel faae det siden igien.

Rupert. (leverer ham Pengene) Derom kan vi tales ved en anden gang.

(Broderen gaaer.)

Rupert.

Nu veed jeg ingen skal klage over mig, da jeg gav ham 2 Rdr. meere end Uhret var værd, følgelig gav jeg ham 2 Rdr., desuden burde Uhret tilhørt mig, som ældste Søn. Men det er ligemeget, det er min Broder.

Jesper.

Ja, det er sandt, det var et Broderstykke. Men der kommer tvende Mænd.

Rupert.

Rupert.

Det er vel ikke Beskikkelses Mænd.

Jesper.

Nei, de ere aldt for ydmyge dertil.

Siette Optrin.

Rupert, Jesper, Tvende Mænd.

Mændene.

Underdanige Tiener, Herr Rupert.

Rupert.

Hvad godt vil I?

Mændene.

Vi ere udsendte af Øvrigheden.

Rupert.

Hvad, Øvrigheden! hvad har jeg med Øvrigheden at bestille? Hvad har jeg giort? er der kommen nogen Klage ind, saa lad det komme til min Erklæring.

Mændene.

Forlad os, min Herre.

Rupert.

Man bør jo ei blindt hen troe hvad Kieltringer sige.

Mændene.

Mændene.

Nei, Deres Velædelhed, De behage ikkun at høre.

Rupert.

Det er let at beskylde, men ei saa let at bevise.

Mændene.

Deres Vælædelhed forivrer sig.

Rupert.

Jeg veed jo, at Folk ei skal give deres bort for intet.

Mændene.

De maae have en ond Samvittighed, min Herre! vi ere komne, for at begiere at De efter eget Behag vil give en Gave til en afbrændt Kirke.

Rupert.

Jeg har ingen Kirke afbrændt, lad dem give som har brændt den af, hvad er det for en Kirke?

Mændene.

Det var en Landsbye Kirke, som stoed midt paa Marken.

Rupert.

Hvorledes kunde den da afbrænde.

Mændene.

Rygtet siger, at en gammel Matrone havde efterladt sin Ildpotte, og deraf er det kommen.

Rupert.

Rupert.

Brændte Kierlingen da med?

Mændene.

Nei.

Rupert.

Det var ilde.

Mændene.

Det var vel. Men vi have ei Tid.

Rupert.

Lad mig læse. (han blader om i Bogen) Ha! ha! her har een tegnet: givet 4 Mk. og hans galonerede Hat staaer her uindløst for 11 Mark.

Mændene.

Vi skal videre, min Herre. Var saa from at expedere os.

Rupert.

Der haver I en heel Fire Skilling.

Mændene.

Hvor meget skal vi give igien.

Rupert.

Lad det følges ad.

Mændene.

Behager da Herren at skrive sit Navn i Bogen.

Rupert.

Nei, jeg er ei for Roes.

Mændene.

Mændene.

Vi kan see det af Gaven.

(de gaae.)

Rupert. (til Jesper)

Der blev jeg af med de Penge, men jeg skal knibe dem af ved Leilighed i Tavlen. Hvad vil den Pige.

Syvende Optrin.

Rupert, Jesper, En Pige.

Pigen.

Om Forladelse, min Herre, jeg veed ei om jeg gaaer ret? er det ikke her Herr Rupert boer?

Rupert.

Jo, og det er jeg selv, hvad er til Tieneste.

Pigen.

Min Herre, jeg skulle hilse saa meget flittig fra min Frue, hun behøver i disse Dage 60 til 80 Rdr., om De vil laane hende samme.

Rupert.

Hvo er Eders Frue, om jeg maae spørge.

(Pigen hvidsker ham noget i Ørene, som ingen hører)

Ja

Ja det er godt, men uden Pant giør jeg det ikke.

Pigen.

Det var uforskammet, at begiere saadant, her er min Frues Gulduhr og Etui; Kiæderne til begge ere ligeledes af Guld.

Rupert.

Er det og Guld (han betragter det og veier det i Haanden) jo det er rigtigt, men jeg kan ei laane meere derpaa end 50 Rdr.

Pigen.

Ach, min Herre, jeg maae endelig have 60 Rdr., thi jeg skal sige Herren, vi skal om 3 Dage have Ball hos os, og skulle det gaae glip, var vores Huus prostitueret, thi heele Familien har hver givet sit og nu er Touren til os.

Rupert.

Jeg vil da see til, men hvor længe skal det staae?

Pigen.

En Maaned, saa falder Herrens Gage, da det skal blive indløst.

Rupert.

Godt, mit Barn; I veed vel at naar man saaledes laaner, saa giver man Rente; En Skilling af Marken, en Skilling af Daleren, og en Skilling af Rigsdaleren maanedlig.

Pigen.

Pigen.

Ja lad det saa være.

Rupert.

Flye mig Pantet.

(hun leverer ham det)

Rupert.

See her, lille Pige.

60 Rdr. giør 360 Mk. a 1 Sk. er 3 Rdr. 4 Mk. 8 Sk.
giør 90 Daler = = = 5 = 10 •
og 60 Rigsdaler = = 3 = 12 =

det er 5 Rdr. 1 Mk. 14 Sk.

Disse trækker jeg fra, saa faaer J tilbage 54 Rdr. 4 Mk. 2 Sk. som udgiør 60 Rigsdaler. (han flyer hende Pengene) Nu skal jeg tegne ved Pantet, hvor meget der er laant derpaa.

Pigen.

Mange Tak, min Herre. —

(hun vil gaae)

Rupert.

Nei hør, Lille Pige, det maae indløses naar Maaneden er ude; thi ellers sælger jeg det.

Pigen.

Det forstaaer sig. —

(hun vil gaae)

Rupert.

Nok et Ord! En Maaned er ikkun fire Uger.

Pigen.

Pigen.

Det veed jeg. —

Rupert.

Og til en Uge er ikkun 7 Dage.

Pigen.

O! Ja.

Rupert.

Ja, saa er det godt.

(hun gaaer)

Jesper.

Gud bevare os, Herre! det er jo meere end 100 pro Centum. Jeg meente Herren vilde ei have meere med slige Laan at bestille.

Rupert.

Hold Munden, jeg lovede, jeg vilde ei have meere med Kieltringer at bestille, men dette var jo fra en Frue; desuden udkaster jeg ikke det ureene Vand, førend jeg faaer det reene.

Jesper.

Ja paa den Maade mærker jeg nok, at jeg maae belave mig paa fleere af de Skiønpletter, jeg fik i mit Ansigt i Dag. — Men der kommer Lazarus.

Rupert.

Den Karl er Guld værd. Gaae Du nu ud. —

(Jesper gaaer)

Ottende Optrin.

Lazarus en Jøde, Rupert.

Rupert. (omfavnende Jøden)

Mon Frere Lazarus!

Lazarus. (omfavnende Rupert)

Mon Frere Rupert.

Rupert.

Jeg har længtes efter Dig.

Lazarus.

Nun, bin ich nicht prompte, meyneſt Du, daß ich bin wie die Smauſen, die mit alte Kleider herumb lauffen.

Rupert.

Jo, det tilſtaaer jeg, Du er prompte, har Du Documenterne med Dig.

Lazarus.

Hier ſind ſie, denkeſt Du, daß Lazarus fahret mit Kinder-Poſſen. Da iſt der eine.

Rupert.

Naa jeg ſeer, det er Specificationen paa det Gods og Prætioſa, ſom den unge Baron har udpractiſeret af ſin Faders Sterbboed, hans Broder uafvidende.

Lazarus.

Ja, stehet nicht Notarius in Hamburg, sein Nahme unten.

Rupert.

Jo, Johannes Masivius, Jur. Ut. Doc. Not. Pub. Jur. hvad er det?

Lazarus.

Der Notarius schwöret, daß diese Document richtig ist. Doc. daß is Document. Da ist der andre.

Rupert.

Vel, det er et Beviis fra Jøden, at den som haver denne Specification i Hænde, skal have Pantet imod at betale 20000 Rdr.

Jøden.

Stehet nicht Notarius unten?

Rupert.

Jo.

Jøden.

Da ist der dritte.

Rupert.

Det er Brevet fra Panthaveren til Dig.

Jøden.

Stehet nicht der Briefs Nummer hinten, so wie das auf Posthause ist annotirt.

Rupert.

Jo; hvor er nu den Obligation, som jeg skal give Dig.

Joden.

Hier ist sie. (han leverer den fra sig)

Rupert. (læser)

Jeg Underskrevne kiendes og hermed vitterlig gior skyldig at være til Herr Lazarus Jode den Summa 20000 Rdr., som jeg for et til mig overleveret Pant (hvilket jeg er berettiget til at indløse) er skyldig, og naar bemeldte Pant er til mig overleveret, skal denne min Obligation strax til Betalning være forfalden, og af mig eller Arvinger udbetales med den Summa 20000 Rdr. siger Tyve Tusinde Rigsdaler Dansk Courant, dets til Bekræftelse under min Haand og hostrykde Signet. —

Rupert.

Ja det er gandske rigtig, nu vil jeg gaae ind efter Lak, Lys og Signet.

(han tager Obligationen med sig og gaaer ind)

Joden. (allene)

Er ist geitzig, ich habe ihm schon, ich soll ihm curiren, Lazarus hat Knip in sein Hoft.

(han banker paa sin Pande)

(Rupert kommer ind med Lys og tilbage leverer Joden Obligationen)

Ich

Ich habe heute eine gute Coup gemacht und eine Obligation gekauft für 110 Rdr., die Obligation ist auf 400 Rdr. von eine reiche Cavallier ausgestellet.

Rupert.

Lad mig see den.

(Jøden optager den og tillige 10 Banco-Sedler, hver paa 50 Rdr.)

Vil Du sælge den, jeg har tvende propre Gulduhre, som ere mig Pandtsatte og ei til rette Tid indløste; her ligge de. Vil Du give mig Obligationen skal Du faae dem, der behøves ingen Transport siden Creditors Navn og Datum staaer in Blanco.

Jøden.

Nimm weg, Lazarus figted für Vaterland.

(han leverer Obligationen fra sig og faaer Uhrene)

Rupert.

Du har en Pokkers Hoben store Banco-Sedler, put dem i Din Lomme.

(Jøden vil putte dem i Lommen, men taber med Villien, og lader som han ei mærker det, paa det Rupert skal bukke sig. Rupert som ikke troer at Jøden har mærket det, sætter strax Foden over den, bukker sig derpaa need og holder paa Foden, raabende:)

Au! au! jeg elendige Menneske.

Jøden.

Was ist, was fehlest Dir?

Rupert.

(som staaer endnu bukkende og holder paa Foden, raaber:)

Au! au! den forbandede Podagra, den forbandede Podagra.

(Imedens han staaer saaledes og bukker sig, for at tilpraktisere sig den faldne Seddel, staaer Joden bag ham og under Udraab af disse Ord:)

Joden.

Du wirdst ein reicher Mann Rupert.

(bytter han Obligationen med en anden, som han har i sin Barm)

Rupert.

Ach hielp mig hen til Stoelen, at jeg kan expedere Dig.

Joden.

(tager ham bag til under Livet, for at hielpe ham, men med den venstre Haand praktiserer Uhret af Kommen, som Rupert nyelig fik af sin Broder, i Tanke det er et Gulduhr, for at faae Værdie for sin Seddel, og raaber idelig imedens han leder ham)

Du wirdst ein reicher Mann, Rupert.

Rupert.

(sætter sig need, forsegler Obligationen, og underskriver den, efter at han har seet paa det stemplede Papiir, og sagt:)

Jo, det er rigtig.

(leverer den til Joden og siger:)

Nu vil jeg see hvad her bliver af.

Joden.

Jøden.

Du wirdst Dein Lebenszeit auf Lazarus denken.

Rupert.

Nu, mon Frere, nu skal Du: love mig, at Du ei vil forlade mig, at vi kunde have Gavn af hinanden.

Jøden.

Weis Du was, Rupert, ich schwere nicht gern, aber, (han tager ham i Haanden) Verlaß ich Dir, so verlaß mich der Henker.

Rupert.

Nu det er godt. Kys mig før Du gaaer.
(Jøden kysser ham paa Stolen)

Lazarus. (i det han gaaer)

Lebe wohl, Du wirdst mir ofters nöthig haben.

Niende Optrin.

Rupert.

(springer op af Stoelen, gnier sig paa Armen og siger:)

Ha! ha! her har jeg giort en god Fangst, her har jeg Prætiosa for 40000 Rdr., som ere 124000 Rdr. værd, i det ringeste vinder jeg 60000. og jeg staaer ingen Hasard; thi jeg be-

taler hverken Jeden eller Pandthaveren, førend jeg faaer Pantet. Nu maae jeg see om det var en halvhundred Rigsdalers Seddel, Knegten tabte. (han tager den op af sin Lomme) Jo, saae Skam er det saa. Ha! ha! min gode Smaus, Du har fortient den let. Jeg skyndede mig med at expedere ham, at han ei skulde savne den. Her er den Obligation, som jeg tiltuskede mig for de tvende Guld-Uhre, de stode hver ikkun for 36 Rdr., dette Snit gik og an. (han læser den) Damon — det er den Person som gier Cour hos Jomfrue Leonore. Jeg seer baade Creditors Navn og Datum staae in Blanco; Ha, ha, Monsieur Letspringer! Du skal snart komme til at betale. Jeg vil sætte mit Navn derudi og Datum saaledes at den kan være strax forfalden. (Han sætter sig ned og skrivet det, kalder paa Jesper:) Jesper! (Jesper kommer ind) Hør! Jesper, nu gaaer jeg ud, for først at tale med en Cavallier, som skylder mig nogle Penge, dernæst, for at faae mig en liden Pige, som jeg har Øie paa, til Kone.

Jesper.

Har hun Skillingen, Herre?

Rupert.

Det kan Du vel tænke, jeg er ingen Nar, at tage en fattig Brud, der maae noget for noget.

noget. Men jeg vil see hvad Klokken er. (han søger efter sit Uhr, og siger:) Hvad Pokker er det! Hvor er mit Uhr, har Du taget det?

Jesper.

Nei, Herren havde det hos sig, da Jøden kom.

Rupert.

Det er sandt. (til en Side ved sig selv) Mon Jøden, da han hialp mig, har praktiseret det af min Lomme? Ja saa har han giort det af Spøg, og er det for Alvor har han ei profiteret meget: Nu giør jeg mig ingen Samvittighed over at beholde Banco-Sedlen. (til Jesper) Kommer nogen og vil indløse Panter, maae de komme i Morgen.

(De gaae begge.)

Ende paa det tredie Optog.

Fierde Optog.

Første Optrin.

Jeronimus, Lucilie hans Hustrue.

Jeronimus.

Det er godt nok, min Hierte, at han er artig; men hvad vil det sige, dermed kan han jo ikke føde Kone og Børn; Jeg forundrer mig meget over, at Du, som er en Kone til Aars, kan see paa saadanne Ting; Det retskafne, min Hierte! det retskafne.

Lucilie.

Ja, hvad er der at udsætte paa ham; han har jo Midler; thi hvorledes kunde han føre sig ellers saavel op, og han har jo desuden rige Forældre.

Jeronimus.

Ach! siig ei det, derpaa have vi mange Exempler, hvo veed om hans Forældre have Midler, vi kiende dem jo ikke; veed vi om han ikke har oppebaaret saa meget, at han ei kan faae meere. Naar han havde faaet hende, saa fik vi først at see, hvorudi Midlerne stak.

Lucilie.

Lucilie.

Ja, jeg gior det for det Beste og Du kan ei fortryde paa, at jeg siger hvad jeg synes.

Jeronimus.

Jeg takker Dig, min Høne, jeg veed det gode Hiertelav. Men jeg har udseet en Mand, som er hende meere tienlig, og hos hvilken hendes Midler kan ikke allene blive bevarede, men endog forøgede.

Lucilie.

Hvo er det?

Jeronimus.

Det er Rupert, en Mand, som sidder varm; en Mand ved sine stadige Aar.

Lucilie.

Men, min hierte Mand! Folk siger om ham, at han skal udsue sin Næste med ubillige Renter, der er dog ingen Velsignelse ved saadant.

Jeronimus.

Ei Snak, Folk siger, skal man kære sig om hvad Folk siger.

Lucilie.

Imidlertid har jeg dog hørt det for vist.

Jeronimus.

Du maae have hørt det eller ikke hørt det, saa gior det ei noget til Sagen. Saasnart en Mand ei staaer med Pungen aaben til alle og enhver;

enhver; Som ei vil laane ud uden han seer sig forsikred, saa hedder det strax: Han aagrer. Og denne Klik sættes ham paa af onde Betalere. En Mand skal jo have Renter af sine Penge, naar han lever af samme. Jeg tager jo ligesaa.

Lucilie.

Ja, men ei ubillige Renter.

Jeronimus.

Ei hvo siger, han tager ubillige Renter. Men der kommer vor Daatter og Pernille, hvad gielder Leonore holder med mig.

Lucilie.

Hvad gielder hun slaaer sig til mit Partie.

Andet Optrin.

Leonore, Pernille, Personerne af forrige Optrin.

Jeronimus.

Mit Barn, her er en Knude, Du skal løse og bedst kan løse: Et Veddemaal er giort imellem Din Moder og mig. Jeg troer Du vil holde paa mit Partie.

Lucilie.

Og jeg haaber Du sander med mig.

Leonore.

Leonore.

Hillemænd! det er haardt for mig, jeg vilde nødig dømme Dem imellem, med mindre De kunde begge blive lige fornøiede.

Jeronimus.

Nei, det kan ikke gaae an.

Lucilie.

Nei, det er umueligt.

Leonore.

Mine Forældre sige ikke det; jeg har læst om et ungt Menneske, som skulde sige en Dom af mellem tvende unge Fyrster, hvo af dem der var den smukkeste; hvorpaa han sagde til den eene: I er den smukkeste Meder, og til den anden: I er den smukkeste Perser, hvormed de begge vare fornøiede.

Jeronimus.

Nei, mit Barn, det gaaer Dig selv an.

Leonore.

Angaaer det mig selv, saa kan jeg ikke dømme i min egen Sag.

Jeronimus.

Ikke saa, det angaaer Dig siden, men os nu, det er at sige reent ud, Din Moder synes, at da Du er kommen til den Alder, at Du burde gistes, saa vilde hun have en Mand til Dig, og har foreslaaet Mr. Damon.

Leonore.

Leonore.

Jeg takker for Hendes Kierlighed.

Jeronimus.

Men jeg synes ikke om det Partie, derimod er Mr. Rupert en sat Karl, ham vil jeg foreslaae.

Leonore.

Jeg er min Fader forbunden for hans gode Hiertelav.

Jeronimus.

Ja, mit Barn, Du kan ikke have tvende Mænd paa engang.

Pernille. (ved sig selv)

Nei, det er ikke saa got.

Leonore.

Ingen af dem.

Jeronimus.

Ikke Rupert.

Lucilie.

Ikke Damon.

Leonore.

Hverken den Eene eller den Anden.

Jeronimus.

Dermed er jeg ei fornøiet.

Lucilie.

Jeg er dermed ei tilfreds.

Leonore.

Leonore.

Jeg sagde jo før, at mine Forældre vilde blive begge lige fornøiede.

Jeronimus.

Hvem vil Du da have, om Du maatte raade Dig selv?

Leonore.

Herr Barthold.

Jeronimus.

Ja, derimod skal nok findes Raad, men Pernille, Du staaer saa stille, skil Du Trætten imellem os.

Pernille.

Nei, Hosbond! jeg er kun Auscultant og har ingen Votum.

Jeronimus.

Du skal ei sige Dit Votum, men Din Meening.

Pernille.

Er der da Forskiel paa et Votum og en Meening.

Jeronimus.

Hvad der er nu, veed jeg ikke, men i de Dage jeg sad i Søe-Retten var der, thi et Votum bestoed af mange Meeninger; man kunde og frafalde en Meening, endskiøndt den var ret, men

men naar man haade givet sit Votum, hvad enten det var ret eller ikke, saa maatte det staae fast.

Pernille.

Ja, saa siger jeg: Hvad den Person angaaer, som Madamen er for, saa er det saadan een, som kunde være for mig, th: naar vi tilsidst ei havde andet at leve af, kunde vi sætte os need og holde Dandseboed, og, omendskiønt han et par Gange om Aaret maatte dandse til Slutteriet, kunde jeg dog fortiene Brødet og holde Næringen ved lige.

Lucilie.

Hold Din Mund.

Jeronimus.

Lad hende tale, min Engel, Pigen har Forstand.

Pernille.

Men for Eders Daatter, at gistes med saadan en Springer, der intet forstaaer og tager sig for, vil Bettelstaven blive det visseste, og jeg kom tilsidst til at give Eders Daatter og ham en Skilling i Almisse.

Jeronimus. (til sin Kone)

Seer Du det, Kone.

(til Pernille.)

Videre. —

Pernille.

Pernille.

Det var den eene Meening, nu kommer jeg til den anden; Mr. Rupert er derimod saadan Person, som jeg endog i min Ringhed har den allervederstyggeligste Afskye for.

Jeronimus.

Afskye, siger Du?

Lucilie.

Lad hende tale, min Engel! Pigen har Forstand.

Pernille.

Ja, Hosbond, ret Afskye. — En Person, som ingen Samvittighed har, — som søger sin Glæde i at pine sin Næste — som gaaer med et skræksomt Ansigt, ligesom der vare tusinde Trolde efter ham — en Menneske-Hader — saadan en gav jeg endnu mindre min Daatter. Og om han engang efter Himlens Hevn kom til Bettelstaven, saa rakte jeg ham ikke en halv Skilling.

Jeronimus. (vrængende efter hende)
Ikke en halv Skilling, hold nu Munden.

Pernille.

Tillad, Hosbond! af disse tvende Meninger giør jeg et Votum, som staaer fast, at ingen af disse tvende Personer bør eie Eders Daatter.

Jeronimus.

Da spørger jeg ingen meget derom. Jeg har bestilt ham her til os i Dag.

Lucilie.

Og jeg Hr. Damon.

Pernille. (sagte)

Og Jomfruen og jeg Herr Barthold. (høit) Men det banker.

Tredie Optrin.

Rupert, Personerne af forrige Optrin.

Jeronimus.

Velkommen, Herr Rupert.

Rupert.

Jeg takker mangfoldig.

Jeronimus.

Sid need.

Rupert.

Det gjøres og nødig; thi jeg er saa træt af at løbe fra et Sted til det andet, at jeg neppe aarker meere.

Pernille.

Pernille.

Har der da været nogen efter Herr Rupert.

Rupert.

Nei saa men har der ikke; men jeg har været efter andre, jeg skal fortælle Herr Jeronimus: for nogen Tid siden kom et Menneske til mig og begierede Laan af 50 Rdr. paa en Guld-Daase; jeg laante ham den, for at tiene ham. Efter at han havde bekommet Pengene, begierte han af mig at maatte forsegle Daasen med sit Signette, som jeg og tillod, men hvordan det er gaaet til eller ikke, saa har han saa listig praktiseret en anden i steden, og da han efter den fastsatte Tid ei indfandt sig, for at løse den, aabnede jeg det forseglede, men i samme befandt en Blye-Daase. Nu vilde jeg see at faae ham opspurgt ved Politiet.

Pernille.

Var der da intet Tobak i Daasen.

Rupert.

Hvad kunde det hielpe, lille Pige, naar jeg blev af med mine Penge.

Jeronimus.

Men, min kiere Ven, det var jo ei forsigtigt.

Rupert.

Det er saa; men Gielden reiste sig fra gammel Tid.

Pernille.

Jeg synes Herren sagde, han laante ham paa Daasen for kort Tid siden.

Rupert.

Ja, det er sandt, han havde efter Beviis været mig Penge skyldig i nogle Aar, og deraf svaret Renter, men nu vilde jeg have Pandt.

Pernille.

Ja, er der betalt Renter i nogle Aar, er vel ikke Herrens Skade saa stor.

Jeronimus.

Tie stille, Næseviis! Men, Herr Rupert! et Ord; Han skulde ikke laane saaledes, det er jo bedre at see sine Capitaler anderledes udsat, det giver ikke saa megen Fortredelighed.

Rupert.

Ja, Herr Jeronimus, jeg har fra min Ungdom af omgaaet med Pengelaan; det første jeg kom herover fra Jylland, kom jeg til at tiene for Dreng hos en Hosekræmmer; Jeg skammer mig ikke ved at sige det; thi det er jo ærligt. Samme Hosekræmmer havde sin Boed uden for en Kielder, hvor der søgte adskillige, deels Bryg-

Bryggerkarle, deels Kræmmer- og Skriver-Drenge; disse spillede Kort og Tærninger; naar nu en af dem var forlegen for Penge, saa søgte de ud til mig, som altid i Førstningen havde af min Hosbonds Penge, dem laante jeg, men toq Pant, Daaser, Spænder og Lommeuhre. Jeg satte dem ei længere Tid end høit 8 Dage, og løste de det ikke, beholdt jeg det; men naar de løste det, (thi jeg holdt ærlig Løfte,) betalte de mig ikkun en Skilling af Marken. I en kort Tid samlede jeg mig et heelt Hose-Skaft fuld af Penge, siden vidste den heele Gade at søge til mig, derefter leiede jeg mig et Kammer, hvor enhver vidste at finde mig. Jeg holdte engang hver Maaned Auction, og saaledes har jeg slaget mig igiennem til god Velstand. Nu laaner jeg tillige paa Caution.

Pernille.

Det var en priselig Begyndelse, at laane sin Næste til Spil.

Jeronimus.

Tie! Men kan man ikke fixeres ved Cautioner.

Rupert.

Til Datum er det ikke skeet. Jeg bruger ellers den Maade, at jeg ofte gaaer op paa Hof- og Stads-Retten, tilforn paa Byetinget, for

at see, hvo der er stevnet, gaaet Dom over, eller har pantsat; mærker jeg Uraad, saa giør jeg Arrest; thi (han hvisker til Jeronimus) Datum paa Beviset staaer altid in Blanco, at jeg kan giøre det til forfalden, naar jeg vil.

Jeronimus.

Det er dog hasardeerligt.

Rupert.

Ja jeg har og noget andet i Sinde hereefter. Jeg staaer i Begreb med en Handel, hvor jeg om en kort Tid agter at profitere vidst 40000 Rdr. Jeg hazarderer intet, thi jeg har Sikkerhed for mig i min Lomme. Naar disse Penge indkommer, kiøber jeg mig et Jordegods og takker Himlen, som har hiulpet hidtil. Men er det ikke Jomfruen der staaer.

Leonore.

Jo det er mig som er Jeronimi Daatter.

Jeronimus.

Kom nærmere, min Daatter, seer Du ikke den Mand, som jeg har tiltænkt Dig til Din Ægtefælle.

Rupert. (reisende sig)

Tiener, min smukke Jomfrue; nu sad jeg og fortalte Hendes gode Fader, at jeg med første havde i Sinde at kiøbe mig et Jordegods.

Leonore.

Leonore.

Saa, gjorde Han det.

Rupert.

Ja, hørte Hun det ikke.

Leonore.

Jeg hørte endeel om Penge, som vare samlede i et Hose-Skaft og som skulde ødes ved et Jordegods, var det ei saa min Herre sagde?

Rupert.

Nei, at øde dem har jeg ei i Sinde; Jeg vil kiøbe mig et Jordegods og der skal vi to boe tilsammen.

Leonore.

Vi to! Nei, min Herre, De tager feil; for det første har jeg aldeles ingen Lyst til Landvæsenet, ei heller forstaaer jeg det; dernæst har jeg givet mit Hierte bort til en anden.

Rupert.

Maatte jeg spørge, hvo det er?

Leonore.

Derudi kan jeg gierne tiene Dem: Det er Herr Barthold, som er Officeer, om De kiender ham.

Rupert.

Ha! ha! Jomfrue, jo vist; Men det bliver tilsidst Fattigdom.

Leonore.

Det bliver min Sag; jeg skal, uden at incommodere Deres Penge-Casse, bære den mig tilskikkede Fattigdom, med et lettere Sind end De Deres Obligationer og Panter.

Jeronimus.

Ei Snak, kær sig intet derom, Herr Rupert! det skal nok finde sig; vær saa god at komme igien i Aften.

Rupert.

Farvel da saa længe. (til Jomfruen) Hun faaer vel et andet Sind.

(Han gaaer)

Fierde Optrin.

Jeronimus.

Nei, see! begynder Du og at opsætte Dig imod Din Fader; jeg skal vise Dig noget andet.

Leonore.

Men, min Fader! betænk dog hvad I giør; I vil nøde mig til at ægte et Menneske, som jeg for min Død ikke kan lide, og skille mig ved den, som jeg har givet mit Hierte.

Jeronimus.

Det er uden mit Samtykke. Slidder, Sladder! den Kierlighed gaaer snart over, i Morgen har Du glemt den.

Leonore.

Jeg skal aldrig glemme den saa længe jeg lever, thi det er med mit Samtykke.

Jeronimus.

Hør, mit Barn! Et Ord saa godt som tusinde; i Aften skal det være færdig.

Pernille.

I Aften ligger Rupert i vor Rendesteen.

Jeronimus.

Hold Munden, hvad kan Du raade dertil.

Pernille.

Jeg skal før leie tvende af Byens bedste Udhalere til at slaae Arm og Been i tu paa ham, naar han vil nærme sig til Huset i Aften, og da troer jeg ikke Hosbond giver sin Daatter bort til en Krobling.

Jeronimus.

Herud, dit Skarn. — Men det banker.

Pernille.

Det er Hr. Damon.

Jeronimus.

Der kommer min Kones Afgud.

(han gaaer)

Leonore.

Og min Dievel.

Femte Optrin.

Damon, Leonore, Pernille.

Damon.

Votre très-humble Serviteur charmante Jomfrue. Det er mig kiert at see Hende. Jeg har længtes meget.

Leonore.

Har De det.

Pernille.

Jeg har min Troe og længtes meget efter Monsieur. — Med Forlov, det er en deilig Stok. (hun tager og beseer den) Dette er vel en Guldknap. De fører Dem galant op.

Damon.

Til Maade; Jeg har været til Giest til Middag, og var inviteret til Ball til Aften; men afslog det for min smukke Jomfrues skyld.

Leonore.

Leonore.

For min Skyld, det var en unødvendig Gierning.

Damon.

Hvi saa, Allerkiereste.

Leonore.

Det Ord, Allerkiereste, kan jeg ikke tage imod; thi mit Hierte siger mig gandske andet.

Damon.

Naa! Naa! Men hvor er Hendes Mama?

Leonore.

Ja, det er en anden Sag. — Der kommer Hun.

Siette Optrin.

Lucilie, Personerne af forrige Optrin.

Damon. (kysser paa Lucilies Haand)

Jeg glæder mig ved at see Madamen see saa vel og munter ud.

Lucilie. (tager sig om Hagen)

Jo det gaaer nok an. Men hvad Nyt?

Damon.

Damon.

Jeg veed sandelig ikke; jeg har ei været af min Stue den gandske Dag før nu.

Pernille.

Med Tilladelse, Monsieur sagde jo før, at han havde været til Giest.

Damon.

Ja, hos mig selv, lille Pige.

Lucilie.

Det er smukt, at han lever saa indgetogen.

Damon.

Naar jeg omgaaes nogen, saa er det mine Overmænd; man kan altid faae Leilighed til at øde Penge.

Lucilie.

Deri har Han ret.

Pernille.

Ja, Madam, jeg har altid holdet af Monsieur, han klæder sig net. (til Damon) Han har vel og en Hoben Klædninger.

Damon.

Ja.

Pernille.

Men hvad er det for Papiir, der sidder inde i Hans Kiol-Erme.

Damon.

Damon.

Ha! ha! Min Tiener har glemt at tage Nummeret af. Jeg vil sige, Hierte Madame! jeg bruger den Maade at sætte Nummer paa mine Klæder, paa det jeg kan vide at anføre dem, da min Tiener skal svare dertil.

Lucilie.

Det er accurat; Men hvor mange Klædninger har De da.

Damon.

For Nye Aar havde jeg foruden Kapper og Fraqver 12, men nu ikkun 8.

Pernille.

Men her staaer No. 315.

Damon.

Ha! ha! nu husker jeg det, jeg var paa et Ball forleden, og da trak vi Nummere; min Dame var saa artig, at hun tog en Traad af sin Filee-Æske, og syede Nummer paa mit Kiol-Ærme.

Pernille.

Det har været et stort Ball 315; det stoed vel paa Grønland? ellers har denne Dame fileret med ubleget Traad.

Damon.

Det maae være hendes Sag — (til Lucilie) Maae jeg præsentere Madamen denne Bouqvet,

og

og min smukke Jomfrue ligeledes een.

(Lucilie og Leonore tage imod dem; men Leonore giver sin til Pernille)

Jeg har ellers i Sinde at kiøbe mig en Caracteer, saa Jomfruen ikke skal blive fortrydelig, naar Hun bliver Frue.

Leonore.

For min Skyld skal Han ikke umage sig; den Caracteer, som jeg begierer, er at kaldes Kone til den, jeg elsker.

Damon.

Men ved mig kan Hun faae begge Deele.

Pernille.

Jeg vil gierne for intet overlade nogle af dem, Madamen behager daglig at caractisere mig med.

Damon.

Madame, Deres Daatter foragter mig, og Deres Pige forhaaner mig; det er alt for ufordøieligt.

Lucilie.

Hold inde, Pernille! Hør, min Herre, hvad jeg har lovet skal jeg bringe i Rigtighed; vær Han ikkun saa god at komme igien i Aften.

(han gaaer)

Syvende Optrin.

Lucilie, Leonore, Pernille.

Leonore.

Men, min Moder, jeg haaber, at Hun ikke misbruger sin Myndighed over min Fader og mig, til min timelige Ulykke med denne —

Lucilie.

Nei, jeg stræber for Dig. —

Leonore.

Men er det at stræbe for min Lykke, at kaste mig udi den yderste Fordærvelse.

Lucilie.

Hvad er der paa ham at sige? er han ikke et smukt Menneske, beleven, og kan vente Midler.

Leonore.

Hvad hans Smukhed angaaer, da kan samme ikke indtage mig, jeg seer paa Fortieneſter, hvad Pine var det ikke for mig i Selskaber at have en Mand, som alle holde for Nar. Eller en Aagerkarl, som alle giver Gloser og Gluffer, hvorover jeg bliver rød og bleeg: Hvad dennes Midler angaaer, da stoed det vidst skrevet i Dag i hans Kiol-Erme. Jeg veed ei hvor Mama

kan

kan være saa indtagen i denne Praler, som jeg er vis paa, sidder i Borg og Gield til begge Ørene.

Lucilie.

Nu vil jeg gaae ind og tale med Din Fader om den Sag. — Men hvo kommer der.

— Pernille.

Det er Herr Barthold.

— Lucilie.

Hvad vil han?

Pernille.

Det samme som de andre.

Ottende Optrin.

Barthold, Personerne af forrige Optrin.

Barthold.

(kysser Lucilie og Leonore paa Haanden)

Pardonner min Frihed.

Lucilie.

Alt forladt; Vil Han tale med mig, eller min Mand, er Han os hiertelig velkommen.

Barthold.

Barthold.

Ja visselig er det mit Ærende at tale med Dem Begge.

Lucilie.

Pernille, kald min Mand ind!

Pernille.

Der kommer Han.

Niende Optrin.

Jeronimus, Personerne af forrige Optrin.

Lucilie. (til Jeronimus)

Min Hierte! Her er en god Herre, som vil tale med os begge.

Jeronimus.

Med os begge?

Barthold.

Ja, min Herre, med Dem begge om den Tredie.

Jeronimus.

Herr Barthold! jeg kan giette mig til Deres Ærende, ja det er godt nok, men det er for sildig.

Barthold.

For sildig skulde jeg ikke troe det var, naar De veed mit Ærende, og jeg vil derfore sige hvori det bestaaer, nemlig at begiere Deres Jomfrue Datter, for hvem jeg længe har baaret Godhed, til min Hustrue.

Jeronimus.

Ja, De skal have Tak min Herre; men jeg kan ikke overtale mig til at give min Daatter bort til nogen af militair Stand.

Barthold.

Hvad kan De have paa Standen at sige, min Herre; er det ikke den ædelste, den nødvendigste Stand og hensigter til Deres Livs og Godsets Conservation.

Jeronimus.

Alt saadant tilstaaer jeg; men nu har vi, Himlen skee Tak, Fred. Men ellers at give sin Daatter bort til en Mand, som skal gaae i Krig, det er jo at opfylde Enkers Tall.

Barthold.

Min Herre! der æder og drikker sig flere ihiel, end der døe i Krig. Vi skal jo engang døe og hvad større Ære end at døe for sit Fædreneland.

Jeroni-

Jeronimus.

Ja, jeg har læst saadant i gamle Krøniker om Ærens Seng; men den er temmelig haardt reedet, jeg ligger heller paa min egen gode bløde opredte Seng.

Barthold.

Det er efter Deres Tanker, og jeg misunder Dem den ikke.

Lucilie.

Nei, min Herre, jeg kan aldrig raade min Mand dertil, jeg er saa bange for en rød Kiole, saa jeg veed ei hvad.

Barthold.

Der findes i den Stand som i andre Stænder baade onde og gode.

Jeronimus.

Ja, min Herre! dermed vil jeg ikke indlade mig, men her er noget andet i Veien.

Barthold.

Hvad kan det da være?

Jeronimus.

Min Daatter har jeg allerede lovet bort til een, jeg særdeles kiender, og som jeg veed er i Stand til at forsørge hende, uden at hun nogen Tid skal komme til at trænge.

Lucilie.

Det er en civil Person og hendes Lige i Stand og Alder.

Jeronimus.

I Stand nok, men han er noget ældre end hun.

Lucilie.

Hr. Damon er ikke 25 Aar.

Jeronimus. (til Lucilie)

Naa, lille Kone, derom kan vi tale siden.

Barthold.

Hvad Jomfruens Stand angaaer da har jeg ikke noget paa den at sige, og jeg ombytter derfor ei heller min. At De har givet Deres Løfte bort siger intet, naar Jomfruen ei har givet sit Minde dertil. Jeg haaber og at forsørge Hende. Men at Hun aldrig skal komme til at trænge, derfor raader allene Forsynet.

Jeronimus.

Ja forsørge og forsørge er to; et er at spise tørt Brød, et andet Brød med Smør paa.

Pernille.

Jomfruen spiser gierne tørt Brød i Nødsfald med Herr Barthold.

Jeronimus. (til Pernille)

Hold Munden. (til Barthold) Jeg vil sige saa meget, som De selv fatter; Forældre see gierne

gierne at give deres Daatter bort til den meest Formuende; som naar for Exempel: een frier med 2000, een med 4000, og atter een med 10000, saa giver jeg hende til den sidste.

Pernille. (sagte)

Om det end var Rakkeren.

Barthold.

Men det er jo at sætte sin Daatter paa Auction.

Jeronimus.

Han maae kalde det hvad han vil, saa maae ingen fortænke mig, at jeg seer min Daatter forsynet med een, jeg tillige veed er en god Huusholder.

Barthold.

Forlad mig det, jeg er ingen Oder, ei heller nogen Blodsuer. Det jeg har arvet har jeg for det meeste anvendt til min Etablissement, jeg er uden Gield og kan med Forsynlighed leve af min Gage, og naar Deres Daatters Arv, til hvilken jeg dog ei beiler, kommer til, kan vi leve vel. Dersom min salig Fader ei var bleven bedraget, kunde jeg og have været en Capitalist, og dersom een Ting lykkes mig i Dag kan jeg igien blive det.

Jeronimus.

Ja, min Herre, et er hvad vi kunde og burde have, et andet hvad vi virkelig have, Han

maae forlade mig, der kan ei blive noget af. Jeg takker for Hans Godhed, og kan vi i andre Ting være til Tieneste skal det være os en Fornøielse og Ære.

Barthold.

Jeg behøver ingen anden Tieneste.

(han giør sin Compliment og gaaer)

Lucilie.

Hierte Mand, jeg har et Ord at tale med Dig allene.

Jeronimus.

Gierne.

(de gaae.)

Tiende Optrin.

Leonore, Pernille.

Leonore.

Pernille!

Pernille.

Jomfrue!

Leonore.

Hvad siger Du nu.

Pernille.

Det samme Hun sagde før.

Leonore.

Leonore.

Jeg sagde jo intet.

Pernille.

Jeg ikke heller. Hvi talede Hun ikke, da Herr Barthold begierede Hende.

Leonore.

Ach, Pernille, det var mig umueligt, men trøst mig hierte Pernille! meener Du Barthold nogensinde kommer her.

Pernille.

Dersom han elsker Eder, som han vidst giør, saa er alt Haab ikke ude.

Leonore.

Jeg tvivler ikke paa at han jo elsker mig, men — ach jeg kan ikke tale.

Pernille.

Hør, Jomfrue, vel er det saa at Hendes Fader har besluttet i Aften, at Ægte-Contracten skal sluttes, men jeg vil see det først, thi Hendes Mama er for Mr. Damon, og jeg kiender Hende, Hun lader sig ei derfra overtale, Hun er alt for stiv til at give efter, og gik før i Fieddelen end føiede sin Mand, naar hun engang har sat sig noget i Hovedet, altsaa gaaer det ikke saa let og hastig af, her vil blive et Pokkers Huus. Jeg vil see at faae strax Herr Barthold i Tale, og bede ham være tilstede, naar

Klokken er 7, maaskee det kan være bragt i Rigtighed, som han talede om i Henseende til Jeden — Gaae nu, Jomfrue, fra mig, at Hendes Forældre ikke skal tænke at vi overlegge noget sammen. Jeg vil strax bede Madamen at faae Forlov til at gaae et Øieblik ud.

Leonore.

Men hvad Ærende vil Du giøre Dig.

Pernille.

Bekymre sig intet derom, gaae, siger jeg, og lad det være min Sag.

(Leonore gaaer)

Pernille. (allene)

Hvad Ærende jeg vil giøre mig? Enten ligger min Moster for Døden og vil tale med mig, eller min Morbroder har brekket sit Been, eller jeg maae lade mig tegne hos Klokkeren. Ha! ha! En Tienestepige i Kiøbenhavn skulde nu omstunder være saa dum, at hun ei kunde finde paa Ærende, naar hun vil endelig ud. Men Tiden er knap, jeg maae løbe.

(hun gaaer)

Ende paa det fierde Optog.

Femte

Femte Optog.

Første Optrin.

Jeronimus. (allene)

Jeg har havt en Pokkers Allarm med min Kone, hun er færdig at blive gal, og vil endelig have sin Villie. For at stille hende tilfreds lover jeg det skal skee, hvad hun vil have, derved bekom jeg nogle Timers Roelighed. — Min Daatter græder, jeg maae ikke faae min Villie, min Kone er indtagen af Mr. Spradebasses Forsængelighed, jeg, som bedre indseer hendes Bedste, vil have hun skal ægte Rupert: Hans Aagren stod mig vel ikke an, men den ophører nok med Tiden. Min Kones Villie skal vige for min. Men kan jeg derimod kalde det faderlig Kierlighed, at tvinge min Daatter til at ægte den hun ikke kan lide? Strækker min Myndighed sig saa vidt, nei, hun bør have sin Villie, helst det er ei udi nogen last-værdig Sag. Men skal jeg paa min Alderdom leve i Uroelighed med min Kone? — Ach, jeg elendige Mand, jeg er gandske tvivlraadig. — Holdt! jeg veed et Raad, min Daatter skal ingen af dem have, saa faaer baade min Kone og jeg

min Villie. — Ja, men hvorledes bliver det da med min Daatter, hun vil have Barthold. Men der kommer hun og Pernille.

Andet Optrin.

Jeronimus, Leonore, Pernille.

Jeronimus.

Naa, Leonore, har Du betænkt Dig.

Leonore. (paa Knæe.)

Ach, allerkiereste Fader! Jeg beder Eder for aldt det, som helligt er, tillad ei min Ulykke, forbarm Jer over mig Eders eeneste Barn, som herved tigger sit Liv af Eder, dræb mig heller for Eders Fødder og vær forvisset paa, at Døden er ei saa smertelig for mig, som det kummerlige Liv, i hvilket jeg skulde være, ved en af disse tvende Personer, som jeg har saa stor Afskye for, slut mig heller inde min Livs Tid. Jeg beder Eder med mine grædende Taare, luk ei Eders Faderlige Hierte til for mig og ynkes over min Elendighed.

Jeronimus. (halv grædende)

Staae op, Leonore, og giv Dig tilfreds noget, jeg vil see hvad derved er at giøre, jeg vil

vil endnu opsætte med Contracten en seie Tid, om det kan lade sig giøre, at han vil staae fra mit Løfte, thi hvis det kan ikke skee, kommer jeg til at give ham Reparation.

Leonore.

Ach giv ham heller den.

Pernille. (paa Knæe)

Ach, Hosbond! jeg vil gierne give den Blodsuer dette Hovedvands-Æg, han er dog saa meget for Sølv.

Jeronimus.

Sladder! Meener Du han lader sig nøie dermed — staae op. — Jeg hører min Kone kommer.

Tredie Optrin.

Lucilie. (som en halv rasende)

Naa, hvorledes bliver det.

Jeronimus.

Det bliver saaledes, at jeg har givet Leonore Tid at betænke sig, maaskee Rupert vil staae fra sine Prætentioner.

Lucilie.

Ja det kan være godt nok for saa vidt ham angaaer, men mine Ord tager jeg ikke tilbage, det skal aldrig skee.

Jeronimus.

Jeg troer Du er fra Din Forstand, Kone, tag ei saadant Affted.

Lucilie.

Jeg veed nok hvad jeg giør.

Jeronimus.

Er Du Moder, saa er jeg Fader.

Lucilie. (vrængende)

Saa er jeg Fader — Men jeg er tillige Kone i Huset.

Jeronimus.

Og jeg Mand.

Lucilie. (med leende Stemme)

Ja, Mand derefter.

Jeronimus. (sagte)

Lad os see Tiden an.

Lucilie.

Tid! Tid! Tid! Her er ei længere Tid, i Aften skal Contracten sluttes, det siger jeg. — See der er Mr. Damon.

Fierde Optrin.

Damon, Personerne af forrige Optrin.

Damon.

Jeg kommer her efter Madamens Befalning. —

Lucilie.

Godt, vær saa god og sætte sig need.

(han sætter sig)

(til sin Mand)

Min allerkiereste Mand! dette artige unge Menneske holder jeg værdig til Eders Daatter. De ere hinandens Lige i Alder og han kan vente sig Midler, nu kan man snart slutte Contracten.

Jeronimus.

Men Kone.

Lucilie.

Men Mand, hvad vil det sige?

Leonore.

Men Mama.

Lucilie.

Hør Mand! befael hende at tie, uden I vil prostituere Eders Kone.

Jeronimus.

Tie stille, Leonore.

Leonore.

Leonore.

Ach, jeg elendige Menneske.

Damon.

Hvorledes er det fat, allerskionneste Jomfrue.

Pernille.

Det er en Skræk i Blodet. — Der kommer Rupert.

Femte Optrin.

Rupert, Personerne af forrige Optrin.

Rupert.

Jeg kommer for endelig at nyde den Glæde at see mig foreenet med Jomfruen, jeg var bange for at komme forsildig imod Aftale.

Lucilie.

Er det Hans Tanker, da have vi andre.

Jeronimus.

Det har jeg just ikke sagt. — Men —

Lucilie.

Har Du ei sagt det? (til Pernille) Pernille har min Mand ei sagt det?

Pernille.

Pernille.

Siden sidste Vask, har jeg faaet Tand- og Øreping, saa jeg gaaer med Bomuld i Ørene, og derfor ei kan give nøie agt paa hvad som siges.

Lucilie.

Har Du ei sagt det, Leonore?

Leonore.

Det har jeg aldrig sagt.

Lucilie.

Saa vil Du have Rupert.

Leonore.

Det har jeg ei heller sagt.

Rupert.

Hvad vil aldt dette sige. Jeg maae først see hvad Folk jeg har om mig. — Det er min Herr Jeronimus, det er Hans Kiereste. — Det er Jomfrue Leonore, det er Hendes lille næseviise Pige. Men hvo er den gode Ven der sidder.

Damon.

(letter sig af Stolen bukker og siger:)

Det er jeg.

Lucilie.

Det er den Person, som har Kierlighed for min Daatter og som jeg har lovet i denne Aften at slutte Ægteskabs Contract med.

Rupert.

Rupert. (til Damon)

Maae jeg da spørge om min Herres Navn, det er det ringeste jeg maae vide, siden Han er min Rival.

Damon.

Hiertelig gierne, mit Navn er Damon.

Rupert.

Damon, (tager i Lommen) Damon, det Navn kiender jeg, (tager sin Brevtaske op og deraf et Papiir, seer paa samme og siger:) jo det er rigtig. (til Lucilie) Maae jeg spørge Madame! hvor den unge Herre, naar han fik Deres Daatter, skulde sove.

Lucilie.

Er det et Spørgsmaal, hos sin Brud.

Rupert.

Ja saa maae Hun behage at lade flette Brudesengen op i Stadens Arresthuus. Jeg vil ikke sværge, men saa vidst jeg er en Mand over paa 20000 Rdr. skal han være der i denne Aften.

Lucilie.

Ach, Himmel! hvad er det for noget, hænger det saa sammen.

Damon.

Madam, jeg skal fortælle Hende, i Dag har jeg kiøbt et Stykke Silketøi, som Hun nok veed.

Lucilie.

Jeg veed.

Damon.

Damon.

Ja, Madam, Hun fik det jo selv.

(Lucilie tier stille og vender sig)

Ja, ma foi, fik Hun det, og som jeg ei havde Penge ved Haanden saa gav jeg dette Beviis til den, som laante mig Penge, til det og andet; Det er alt hvad han kan have her at bryste sig af, og naar det er betalt saa er der intet meere at sige.

Jeronimus.

Ha! ha! ha!

Rupert.

Nu det glæder mig, at have troffet min Herre her; jeg har havt Bud i Dag i Hans Losement, men Pigen sagde at Han og Tieneren vare ude og at der var intet paa Hans Kammer, som hørte Ham til, uden en tom Coffert, en grøn Kiol, en Støvleknegt og det mellemste Stykke af en Fløite traversiere. (til Lucilie) Hvad siger Hun nu, Madame.

Lucilie.

Intet.

Damon.

Madam, læg ei saadant paa Hiertet, det er ei sandt han siger, og det skal aldt blive godt.

Lucilie.

Gaae Pokker i Vold.

Pernille. (sagte)

Nu faaer jeg Luft — det sadt før her.

(hun peeger paa Halsen)

Rupert.

Naa, min kiere Herr Jeronimus, I maae takke mig at jeg aabenbarede dette, ellers kunde dette kiere Barn været styrtet i en stor Ulykke, nu kan alting sluttes.

Jeronimus.

Ja, min Herre, kunde det ikke opsættes nogen Tid.

Rupert.

Til hvad Ende.

Jeronimus.

Det er saa nogle Omstændigheder.

Leonore.

Ach, min Herre, sæt det noget op.

Rupert.

Ja saa bliver det vel i hundrede Aar.

Pernille.

Nei, Jomfruen begierer ikkun 99.

Rupert.

(Damon vil gaae bort, men Rupert tager ham i Brystet raabende:)

Nei, Cammerat, holdt.

Damon.

Vil I gisre mig Vold.

Rupert.

Bie, siger jeg! vi to faaer et Ord at tale med hinanden først.

Damon.

Hei Gevalt! Gevalt! Gevalt.

Siette Optrin.

Barthold, Personerne af forrige Optrin.

Barthold.

Jeg hørte uden for en raabe Gevalt og derfor kom jeg herind; jeg var bange det galdt nogen her af Huset.

Jeronimus.

Ei vist ikke.

Rupert.

Nei, min Herre, den unge Cavallier her staaer, har gaaet paa Frierie her, og var saavidt avanceret at han havde insinueret sig hos Madamen og nær gaaet mig i Forkiøbet. Men da jeg kommer i Erfaring, at det er en Person, som har sat en Hoben af sine Forældres Midler til, og nu lever af Credit og Bedragerie, og jeg seer ham her, da han skylder mig Penge vilde jeg have hans Person hæftet, om jeg kunde faae Bud efter Rettens Middel.

Barthold.

Da troer jeg, De kunde faae dem strax, de ere her i Nærværelsen, da jeg just paa denne Tid har samme Casus, men kunde dog ikke blive herfra. (til Leonore) Thi allerskiønneste Jomfrue. —

Rupert.

Hvad! hvad vil det sige?

Barthold.

Det vil sige saa meget, at det er min Kiereste og skal blive min.

Rupert.

Deres Kiereste, siger De?

Barthold.

Ja ret min, som jeg ikke lader mig tage fra.

Rupert.

Herr Jeronimus.

Jeronimus.

Det har jeg endnu ikke tilstaaet: Her kommer Fremmede.

Syvende Optrin.

En Procurator, Personerne af forrige Optrin.

Procuratoren. (til Barthold)

Jeg gratulerer Dem, min Herre! alting løb vel af; saasnart Dørene vare uden til besatte, hvor Jøden boer, gik jeg ind med Rettens Middel, og fik Jøden fat; hvor hans Penge vare bekom vi ei at vide, men hans Brevtaske maatte han levere fra sig, derudi fandt vi en Obligation stor 20000 Rdr. under Dags datum, som accurat udgiorde

udgiorde den søgte Capital med skadesløse Renter og Omkostninger, paa otte til ti Rdr. nær, hvorfore Jøden gav et sølv Lommeuhr til Forsikring, altsaa har De nu faaet Pant og Sikkerhed for Deres Fordring.

Rupert.

En Jøde siger I?

Procuratoren.

Ja en Jøde, hans Navn er Lazarus.

Rupert.

Af hvem er den Obligation udgiven.

Procuratoren.

Af en Mand, navnlig Rupert, jeg veed ikke om det er maaskee min Herre.

Rupert.

Ja, jeg nægter ikke at jeg jo i Dag har udgivet saadan Obligation at betale 20000 Rdr., men imod at jeg fik det Pant, paa hvilket er mig given Specification og Anviisning.

Procuratoren.

Jøden er her ellers i Nærværelsen, jeg skal hente ham herhid, saa kan jeg tillige faae Documenterne af Rettens Middel til Herr Bartholds nærmere Oplysning.

Barthold.

O! ja, kiere Ven, giør det.

(Advocaten gaaer)

Himlen skee Tak, nu er jeg en lykkelig Mand:

ikke fordi jeg har faaet disse Penge, men for min deilige Leonore.

Rupert.

Glæd Dem ei for Tiden, min Herre, thi Obligationen kan ei transporteres uden Pantet følger med, og det ligger i min Lomme; De maae troe jeg ei har handlet som et Barn. — Hvad siger De, Herr Jeronimus?

Jeronimus.

Jeg lurer paa Udspillet.

Rupert. (for sig selv.)

Kommer Jøden herhid, saa har jeg intet at frygte; jeg skal, for at vise min Redelighed, levere ham tilbage den 50 Rdr. Seddel, han tabte, maaskee naar han seer min Ærlighed, han viser mig nogen igien. — Men der kommer han, nu er jeg glad.

Ottende Optrin.

Jøden, Advocaten, Personerne af forrige Optrin.

Rupert. (omfavner Jøden)

Mon Frere Lazarus, hvorledes er det fatt.

Jøden. (meget koldsindig)

Daß ist Deine Sache nicht.

Rupert.

Rupert.

Du tabte en halv hundrede Rigsdalers Seddel sidst Du var hos mig, der har Du den igien, kan Du nu see jeg er ærlig.

Joden.

Nun das ist recht, Du prætendirst von honeur.

Rupert.

Hør nu, mon Frere, de Documenter, som Du leverede mig, paa det Pant Du veed nok, de ere paa Tydsk, jeg vilde gierne have dem oversat paa Dansk.

Joden.

Welche Documenten.

Rupert.

Kan Du glemme fra Næsen til Munden. — See her er Notorial-Forretningen af Notario i Hamborg, over Specificationen paa Prætiosa, her er Anviisningen og der Brevet.

Joden.

Davon weiß ich nicht, hastu Schelmstücken hinten die Ohren, Rupert.

Rupert.

Ach, Himmel! tør Du Hund.

Joden.

Mon Frere, kein Scheltwörte.

Rupert.

See her, Herr Advocat, her staaer Notarius i Hamborg hans Paategning paa dette og dette Document. (han viser dem)

Advocaten.

Saadan Notarius er ikke til i Hamborg, saavidt jeg veed.

Rupert.

Saa har den Skielm givet mig falske Documenter.

Jøden.

Ihr Herren sollen Zeuge seyn, daß Er mir vor ein Schelm declarirt.

Rupert.

Dog, hvad vil jeg tage mig det saa nær, det er ikkun Gevinsten jeg forliser, Obligationen udviser det, og naar jeg ei faaer Pantet, er jeg ei pligtig at betale noget. Jeg bliver ligesaa riig som jeg var før, men ei rigere. — Jeg maae heller lee af den gode Herre, som har faaet en Obligation, der ikke duer, til Sikkerhed for saa anseelig Capital. Ha! ha! ha!

Barthold.

Naa! naa! lad os da see Obligationen; vær saa god, Herr Advocat, og levere mig den.

Advocaten.

Der er den.

Barthold.

Barthold.

See her, min Herr Rupert, der er Obligationen paa 100 Rdr. Papiir og der staaer Deres Haand og Segl under, er det ikke saa.

Rupert.

Det er gandske rigtig, men læs hvad der staaer i den. Ha! ha! ha!

Barthold.

Læs selv. —

Rupert. (læser høit)

Jeg Underskrevne Jens Rupert kiendes og hermed vitterlig gior skyldig at være til S. T. Herr Jøde Lazarus, eller hvo denne min Obligation i Hænde haver, den Summa 20000 Rdr. siger Tyve tusinde Rigsdaler, som han mig paa nogen Tid haver laant; thi forpligter jeg mig herved bemeldte 20000 Rdr. til Ham eller denne Obligations-Eiere, naar forlanges at betale. Dets til Bekræftelse under min Haand og hostrykte Signet. Kiøbenhavn d. 1776.

Jens Rupert.

Ach, Himmel! hvilket infam Skielmstykke. Det er rigtig jeg har underskrevet det, men i Tanke det var et andet, som han forelagde mig af andet Indhold, og hvor jeg var gandske sikker.

Jøden.

Daß solstu beweisen.

Rupert.

Det er Ulykken, det kan jeg just ikke, det veed den Bedrager; alting er passeret under fire Øine.

Joden.

Was Betragerey, Du bist ein Betrieger, und ich glaub, daß Du toll ist, und Dein Podagra Dir in Kopf gegangen. Bin ich ein Betrieger. Kein Mensch soll das von Lazarus sagen, Herr Barthold habe ich ihm nicht redlich bezahlt.

Barthold.

Ja, naar Herr Rupert indfrier sin Obligation saa er alting rigtig, ellers bekymrer jeg mig ikke om Eders Mellemværende, jeg har her en myndig Mands Obligation og er kommen til den paa en lovlig Maade.

Joden.

Ich habe hier nicht zu bestellen, schlaffen Sie wohl.

(han gaaer)

Rupert.

Ach, jeg elendig Mand, jeg elendige Mand.

Damon.

Ha! ha! ha!

Rupert.

Lee Du mig ikke ud, jeg har en Obligation paa Dig, og skal vise Dig noget andet, god Karl.

Damon.

Damon.

Lad mig see den. —

Rupert. (viser den, sigende:)

Seer J.

Damon.

Ha, ha! Datum har staaet in Blanco. Det er rigtig mit Beviis, men Han har sat Datum til, at det kunde strax være forfalden til Betalning.

Rupert.

Det skal J bevise.

Damon.

Lad det være ubeviist, og at jeg selv har skrevet Datum: Saa bliver jeg ei myndig førend om tvende Maaneder, Ha! ha! ha! Da narrede J Jer selv, og see videre hvor forblindet Han har været, Papiret er 1776 og Datum 1775. J vilde sætte mig ind i Slutteriet — tag Jer i agt for Daarekisten — ha! ha! ha!

(Rupert staaer gandske forsagt og henrykked)

Advocaten.

Herr Barthold her er et Sølvuhr, som Jøden leverede for de resterende Arrest-Omkostninger.

Rupert.

Det Uhr kan jeg bevise hører min Broder til, og han har pantsat det til mig, men er mig frakommen.

Barthold.

Barthold.

Jeg tager det til mig som mit Pant; hører det Eders Broder til, som jeg kiender, og er min Ven, skal han, om Jøden ei løser det, faae det omsonst tilbage, om Resten kan vi siden vedtales.

Rupert.

Ach, jeg arme Mand, jeg er ved dette Bedragerie gandske ruineret.

Barthold.

Hør, min Ven! omendskiønt De er af det slags Folk, som aldrig kan have Prætention paa nogens Kierlighed eller Medynk over Dem, thi den som gior Profession af at plage sin trængende Næste, er det menneskelige Kiøns Fiende; saa hindrer dog min Stand, min Opdragelse og min Tænkemaade mig, at benytte mig af Loven, til hos Jer at indfordre den Summa, som jeg vel veed at I paa en uretfærdig Maade har forhvervet, men som jeg tillige er uvis paa om I ikke paa lige samme Maade er bleven igien af Jøden skildt ved. Saa skienker jeg den gandske Summa og all min Rett —

Rupert.

Ach, Million Tak! Han har en ædelmodig Siel.

Barthold.

Barthold.

Bie lidt, jeg har ei endnu udtalt; Saa skienker jeg den gandske Summa og all min Rett, Dagen efter min Bryllupsdag med Jomfrue Leonore — —

Rupert.

Aa! De kan giøre det strax, thi jeg fralalder alle mine Prætentioner paa Herr Jeronimi Løfter om hans Daatter og aldt hvad hun eier og har. — Det hører De alle paa.

Barthold.

I er forbandet hidsig paa Skillingen, lad mig dog tale ud. Saa skienker jeg den gandske Summa og all min Rett, Dagen efter min Bryllupsdag med Jomfrue Leonore, til Eders Broder.

Rupert.

Ach, Himmel! til min Broder.

Barthold.

Ja, til Eders Broder. Min Jomfrue, som I af Gierrighed renoncerer paa, skiønt I har ingen Rett til hende, er mig kierere end all Verdens Guld; jeg renonceer derfor paa Eders, Jødens og alle Jøders Tilhængers Penge: og mon det ikke være en ringe Straf for Jer, at I falder i en medlidende Broders Hænder, som jeg veed vil noies med lidet.

Rupert.

Rupert.

Jeg vil betale strax 1000 Rdr. maae jeg faae Obligationen, saa kan De selv give min Broder Pengene.

Barthold.

Som jeg har sagt, jeg oppebær ikke en Skilling, hverken af Eders eller andres Haand for dette Krav, naar Tid kommer kan I melde Jer hos Eders Broder.

Rupert.

Ach, jeg arme Mand, hvad skal jeg nu giøre? Ja jeg vil da gaae, Farvel.

(han gaaer)

Pernille.

(i det han gaaer neier Pernille dybt og siger:)

Jeg recommenderer Hoseskaftet paa nye.

Damon.

Den gang kom jeg hverken i Slutterie eller Brudeseng; man faaer at forsøge sin Lykke et andet Sted. —

(han vil gaae)

Barthold.

Et Ord, Monsieur.

Damon.

Damon.

Hvad er det?

Barthold.

Naar I en anden gang tænker paa Egteskab, saa giør Jer først beqvem til Kongens og Landets Tieneste.

Pernille. (med en kielende Stemme)

Aa, Herr Barthold, saa blev her for mange Peberſvenne, blev det Mode.

Damon.

Jeg vil tage det i Betænkning.

(han gaaer)

Pernille.

(i det han gaaer neier Pernille dybt og siger:)

Farvel, Herr Damon, min Compliment til Fruen med den ublegede Traad.

Barthold.

Min Hierte Madame og Herr Jeronimus! De have vel intet imod at bekræfte Deres Datters Løfte til mig.

Jeronimus og Lucilie.

Vi samtykke i alle Maade.

Barthold.

Barthold. (tager Leonore ved Haanden)

Allerkiereste Jomfrue, denne Hændelse er besynderlig, her er ei paa vores Side spillet nogen Intrigue, alting er falden af sig selv, redelig kunde jeg komme til en Hoben Penge, men har ikke vildet imodtage dem. Paa en honet Maade bliver Hun mig til Deel, den eene af mine Rivaler har forjaget den anden og forsynet dem begge. Mr. Blodsuer, ifald han er bedragen, straffes af sin egen Last. Og det lærer os alle at Sølv og Guld har sin bedste Glands, naar det er i de Hænder, hvor det bruges til Maade.

(De gaae alle.)

Ende paa det femte og sidste Optog.

Den prøvede Troeskab.

Et

Syngespil

i

Tre Acter

af

Charlotta Dorothea Biehl.

Kiøbenhavn,
Trykt hos Hofbogtrykker N. Møller.
1774.

Personerne:

Wolder, en Bonde = =	Hr. Suhm.
Lene, hans Datter = =	Jfr. Halle.
Signe, hendes Søster = =	Jfr. Morell.
Haldan, hendes Elsker = =	Hr. Schwartz.
Uller, en ung Bondekarl = =	Hr. Lange.
Kvætter, under Navn af den rige Guttorm = =	Hr. Musted.
Herthe, hans Søster = =	Jfr. Winter.
En Skyts-Genie = =	Hr. Urberg.
En Elskovs Gud = =	Obel.

Den prøvede Troeskab.

Første Act.

Skuepladsen forestiller Wolders Stue.

Første Scene.

Wolder. Lene. Signe. Haldan. Uller.

Chorus.

Livets Lyst og sande Glæde
Nydes kun i stille Roe;
Frygt og Nag ei Diet væde
Udi Noisomhedens Boe.

Tvende.

Vi ei kiender Falskheds Ænker;
Svig og List har her ei Sted.

Tvende.

Vi med Haanden Hiertet skienker;
Vores Lov er Kierlighed.

Chorus.

Livets Lyst og sande Glæde
Nydes kun i stille Roe;
Frygt og Nag ei Hiet væde
Udi Noisomhedens Boe.

Wolder.

Ja, mine Børn, der er ingen Lykksalighed at ligne mod vores. Det den Kielne og Lade kalder Møie og Besværlighed, er en virkelig Forlystelse, siden det ikke alene forskaffer os Livs Ophold, men skienker os tillige Helbreden, der er det kostbareste Gode.

Haldan.

Hvor sød gior ikke Arbeide Hvilen!

Lene.

Hvor behagelige ere ikke vore uskyldige Leege!

Signe.

Det er altsammen got, men det, som Uller har fortalt os om Byen, er dog meget tillokkende. At Fruentimmerne der ere saa smukke,

kommer

kommer vist nok af deres Pynt, som efter hans Beskrivelse er ganske anderledes end vores.

Lene.

Er man ikke smuk nok, naar man behager det, som man elsker?

Signe.

Ja, men hvem veed om man ikke da behagede endnu mere.

Uller. (sagte til Signe.)

Saa behagelig som du, er ingen i hele Byen. (høit) Ja Lene! du skulde kun see al den Pragt og Overflødighed, som . . . . . .

Wolder.

Men dette glimrende Intet har berøvet dem Livets kostbareste Gode: Frihed og Oprigtighed.

Uller.

Nei; deri tager du Feil, der hersker langt mere Frihed i Byen end her. En ung Mandsperson har Lov til at elske alt hvad han finder elskværdigt hos hundrede Piger, og han siger det ganske frit til dem alle. See denne Maade staaer mig overmaade vel an; thi hvorfor maa man ikke elske een for sin smukke Skabnings Skyld, en

anden for sine røde Kinder, og den tredie for sit skielmske Smiil; det er jo et Beviis paa en god Skiønsomhed at lade enhver Ting vederfares Ret.

Signe.

Men hvilken af dem er da den meest elskede?

Uller.

Det falder af sig selv, at det er den, man er hos.

Aria.

To smukke Øine tænder
I Hiertet Elskovs Brand;
Den sprudder, blusser, brænder,
Mens han dem skue kan.
Han bort fra hende iler,
En anden til ham smiler,
Kan han da holde Stand?

Lene.

Mig synes snarere, at det er Falskhed kun at holde af Folk, saa længe man er hos dem.

Uller.

Jo vist holder man af dem, men det virkelige er mægtigere end det indbildte; de Skiønheder man seer, trækker Hiertet langt stærkere til sig, end de man tænker paa.

Haldan.

Og jeg troer, at naar man elsker ret, saa seer man intet smukt uden sin Elskede.

Uller.

O hvilket Indfald! Fortiener Lillien ingen Berømmelse fordi Rosen lugter sødere?

Signe.

Uller har Ret. Men siig mig engang, om Fruentimmerne i Byen da ikke betaler Mandfolkene med samme Mynt?

Uller.

Jo, det forstaaer sig selv.

Signe.

Hvad maa det da ikke være et herligt Opholdssted!

Wolder.

Siig langt heller: et ubehageligt. Munden og Hiertet følges aldrig ad. Enhver ponser alene paa hvorledes han best under Venskabs Skin kan skuffe og bedrage; derfor undflyer den Viise Stederne, og søger Tilflugt i Redelighedsboliger; thi hvad andet end det Onde der gaaer i svang i

Byen, kunde drive den rige Guttorm til at forlade den, og fæste sin Bopæl her?

Haldan.

Maatte han kun ikke føre nogle af Byens Laster med sig, til at forjage vores rolige Glæde!

Wolder.

Hvordan! hvilke Laster?

Haldan.

Den farligste af alle: Begierlighed efter Rigdom. Siden hans Ankomst synes Misundelse at have faaet Sted iblant os; at blive saa riig som han, er nu Maalet for enhvers Ønsker, man begynder allerede ikke mere at regne sin Lyksalighed efter det Gode man nyder, men efter den Formue man eier.

Lene.

Naar en Fader forhen vilde gifte sin Datter bort, saa spurgte han alene, om det var en skikkelig, dydig og arbeidsom Karl, men nu spørges om hvor meget Jord og Qvæg han har.

Wolder.

Det er en billig Forsigtighed, man lever ikke alene af Kierlighed, der maa mere til.

Haldan.

Haldan.

Men skulde den Drift, at arbeide for dens Vel man elsker, ikke kunde erstatte hvad der mangler i Eiendommie?

Wolder.

Jo, men denne Drift kan blive kold, derfor er det en Faders Pligt at see sig for.

Aria.

To unge Elskende
Kan eget Vel ei see;
De troer, den Glod som brænder,
Sig ei for Livet ender,
At Kummer, Sorg og Nod
Ved Elskov bliver sød.
Men den forsøgte Fader
Sig ei derpaa forlader,
Han veed, at Elskov faaer
Ved Mangel Banesaar.

Anden Scene.

Lene. Haldan. Signe. Uller.

Uller.

Jo, jo, det var den rette Snak at komme til en Fader med, det er neppe at Døttrene mere vil lade sig sligt bilde ind.

Haldan.

Jeg søger ikke at bilde nogen noget ind, jeg siger det mit Hierte føler.

Uller.

Og hvor længe bilder du dig ind, at dit Hierte vil føle saaledes?

Haldan.

Saa længe jeg lever.

Uller.

O! Snak for din Æske.

Signe.

Hvorfor skulde han ikke stedse kunde elske min Søster, naar hun elskede ham?

Uller.

Ja, det er just deri Knuden bestaaer. Man lover hinanden en evig Kierlighed, og

inden

inden ſtakket Tid, ſaa har den lange Evighed Ende.

Lene.

Spar kun dine Forklaringer, de paſſer ikke paa andre end dig ſelv.

Signe.

Men naar nu vores Fader ſlet ikke er at overtale, hvad vil du da gribe til?

Lene.

Jeg vil holde mit Løfte, og aldrig elſke eller ægte nogen anden end Haldan.

Aria.

Mit ømme Hierte
Min Haldan er givet,
Kummer og Smerte
Hos ham ſvinder hen.
Mon Guld vel opveier
Den Lykke vi eier?
Hvor ſødt er ei Livet
Ved ſaadan en Ven!

Tredie Scene.

Signe. Uller.

Uller.

Og jeg vil ingen Løfte giøre dig, men derfor ikke desmindre elske dig.

Signe.

Ja saa længe du er hos mig.

Uller.

Er det ikke nok det? Hvad Pokker var du tient med, at jeg rev mig Haaret af Hovedet, og græd mig suurøiet i din Fraværelse? Troe mig, det varer kun til en Tid, da derimod den Kierlighed, jeg bær til dig, er stedse lige heftig, og derfor har du ikke Aarsag til at frygte, at Ægtestanden skulde giøre Skaar i den. Saa kom giv mig din Haand.

Signe.

Nei; jeg vil ikke gifte mig.

Uller.

Den Snak kommer ikke inden for Tænderne. Men maaskee du har Anslag paa rige Guttorm?

Signe.

Signe.

Nei; vist ikke.

Uller.

O saa er det nok Haagen, jeg saae han bragte dig saadan en deilig Blomster-Krands i Gaar.

Signe.

Ikke andet end det. Der er mange som bringer mig Blomster.

Uller.

Men hvem Pokker er det da, som kan findes værdig til at foredrages mig?

Signe.

Hvem siger at jeg foredrager nogen dig?

Uller.

Hvem der siger det? For en Ufærd! Det siger du jo selv.

Signe.

Det har jeg aldrig tænkt paa.

Uller.

I nu, saa lad det være aftalt, der har du min Haand, giv mig nu din.

Signe.

Signe.

Hvorpaa skal jeg give dig Haand?

Uller.

Paa at være min Kone.

Signe.

Det er endnu for tidlig, men ..... med Tiden ... maaskee .....

Uller.

Hvad er dette for men ... og maaskee ... Du foredrager mig ingen, og dog vil du ikke have mig?

Signe.

Det siger jeg ikke.

Uller.

Hvad siger du da?

Signe.

Aria.

En tækkelig Pige
Paa Hænderne bæres,
Hun elskes, hun æres
Gudinderne lig.
Eens Hierte heftig sukker,
Een anden dybt sig bukker,

Den

Den tredie hor hun sige:
Min Glut! jeg elsker dig.
Naar Kone Navn hun bær
Tilbederne forsvinder;
Man ikke mere finder
At hun elskværdig er.

Forstaaer du mig nu?

Uller.

Jo, noget nær; thi er ikke din Mening denne: at du finder mere Behag i at høre mange sige, at de elsker dig, end i at elskes af een?

Signe.

Saa omtrent, Forskiellen bestaaer kun deri, at det er ikke saa ganske afgiort, at Manden elsker sin Kone, især naar det var saadan en Krabat, som du.

Uller.

Velan saa lad os treffe et andet Forliig: vi vil ikke tænke paa Giftermaal førend der ingen mere gider sladdret dig noget for, og ingen gider mere hørt paa mig. Imidlertid kan vi samle os et artigt Forraad af smaa Historier, til at more hinanden med siden.

Signe.

Signe.

Top! det holdes. Men lad os nu ikke heller spilde Tiden længer med Snak her, men søge os et Sted, hvor vi bedre kan anvende vores Pund.

Fierde Scene.

Skuepladsen forestiller en aaben Mark med enkelte Træer hist og her.

Kvætter. (alene.)

Lene er her ikke, mig syntes dog, at hun gik denne Vei; Hvordan! skulde jeg som befaler over Aander og Elementerne, ikke kunde blive Herre over en uerfaren Piges Hierte, og udrydde en lumpen Bondekarl af det? Hun, som har ingen anden Vaaben at sette imod min Magt end sin Uskyldighed, hun skulde kunde imodstaae den! Forgieves har jeg søgt at blænde hende ved Guldets Glands. Jeg troede: at naar jeg under Navn af rige Guttorm, var bleven bekient her i

Egnen,

Egnen, saa skulde det være nok til at drage hendes Opmerksomhed til mig, men jeg bedrog mig; dog det reiser sig sikkert deraf, at hun ikke kiender de Fordele, Guldet kan forskaffe. Jeg maa vise hende en Overflødighed og Pragt, om hvilken hun ikke engang kan giøre sig en Forestilling. Jeg maa angribe hendes Hierte ved Forlystelser; en vellystig Ledighed maa adsprede den Magt Dyden faaer over hende ved en arbeidsom Reisomhed. Det jeg gruer mest for, er at min Søster Herthe skal komme under Veir med mine Hensigter og giøre dem til Intet. Mig synes, at jeg blev hende vaer her i Gaar i en gammel Kones Skikkelse, jeg maa altsaa sette mit Anslag jo før jo heller i Verk.

Aria.

Af min Arm at rive Lene,
Skal forgieves sig foreene
Klogskab, Rænker, Vælde, Magt,
Dem til Trods skal de befinde,
Andre Baand mig ei kan binde
End de Elskov har paalagt.

Femte Scene.

Kvætter. Haldan.

Haldan.

Lene sagde mig: at hun vilde komme hid for at overlegge med mig, paa hvad Maade vi best skulde faae hendes Faders Samtykke, eller i det mindste afverge, at han ingen anden skal give det.

Kvætter. (sagte.)

Der er min lykkelige Medbeiler, jeg vil give mig i Snak med ham (høit) God Dag Haldan! hvad feiler dig? Du synes at være fortræden.

Haldan.

Det synes ogsaa kun saa.

Kvætter.

Hør engang Haldan, tael aabenhiertet med mig. Du veed, at jeg forlod Byen og søgte mit Opholds-Sted her, alene i det Haab at finde Redelighed og fortroligt Venskab, som længe siden ere forjagede af store Steder. En sand Fortrolighed havde saa store Tillokkelser for mig, at jeg forlod alle Forlystelser, for at komme til at nyde den. Iblant alle dem jeg har seet her, er du den, mit

Hierte

Hierte finder mest Tilbøielighed for, jeg tilbyder dig altsaa hermed et oprigtigt Venskab paa min Side, naar du paa din Side vil svare til det.

Haldan.

Det er et stort Tilbud, men her er vores første Lov i Venskab, Fælledskab i alle Lykkens Gaver, og vores Vilkaar ere alt for ulige til at denne Lov kunde have Sted, uden at jeg blev dig alt for meget forbunden. Store Forpligtelser giør som oftest Uerkiendtlige, jeg vil altsaa ikke sette mig selv blot for at forfalde til den Last.

Kvætter.

Er der ingen anden Hinder end den, saa veed jeg et sikkert Middel hvorved vores Vilkaar kunde blive temmelig lige.

Haldan.

Hvad skulde det være for et Middel?

Kvætter.

Jeg har en ung og elskværdig Søster, som jeg inderlig elsker, for ikke at sette hendes ømme Hierte i Fare for de Smerter, som Ustadighed og Foragt af en Egtemand opvækker hos en Kone, der opfylder sine Pligter, har jeg sat mig fore at ud-

vælge hende en Mand her, hvor der endnu findes Spor af de lykſalige Tider, da Haand og Hierte aldrig vare adſkilte, og mit Val er falden paa dig.

Haldan.

Paa mig, det giør mig Ont. . . . .

Kvætter.

Jeg vil hverken have Løfte eller Afſlag førend du har ſeet hende, hendes Sindelag er ligeſaa ypperligt, ſom hendes Perſon er deilig, og hendes ſtore Midler . . . .

Haldan.

Vilde kun blive mig en Byrde. Hvad ſkulle jeg, ſom har min Lykke i mine Arme, giøre med Rigdomme? Mit Arbeide er en Skat, ſom ingen kan ſtiele mig fra eller bedrage mig for, den ſetter Smag paa min Mad, den giør min Søvn ſød, den befrier mig fra Kiedſommelighed. Hvergang Morgenrøden kalder mig til Arbeide, kalder den mig til en Fornøielſe den Rige ikke kiender.

Kvætter.

Men hvor mange Fordele ſkienker ikke Rigdom, ſom du ikke engang kan giøre dig et Begreb om? Jeg vil ikke tale her om Bequemmelighed og

den

den Lykſalighed at kunde faae alle ſine Ønſker opfyldte, men alene om den Vellyſt at kunde hielpe Trængende og giøre Bedrøvede glade.

Haldan.

Hvor mange Rige kiender den? Jeg for min Part troer, at den ſnarere falder i den Noiſommes end i den Begierliges Lod. I det mindſte maa Fornøielſen viſt være ſtørre ved at dele det Fornødne end ved at give det bort, man ikke kan bruge, og jeg holder den lykkeligere, der ingen Ønſker har, end den, der faaer et Ønſke opfyldt, ſom ſtrax føder et andet af ſig. Hos os kiender vi kun eet, ſom er at elſke og elſkes.

Aria.

Naar i min Piges Arm
Jeg af mit Arbeid hviler,
Da til min omme Barm
Den ſande Glæde iler.
Ved Blomſter prydet Beed
Vi favnes, venlig ſpoger,
Og Noiſomhed foroger
Vor rene Kierlighed.

Siette Scene.

Kvætter. Haldan. Lene.

Lene.

Haldan! Haldan!

Haldan.

Er du der, min deilige Lene!

Lene.

O kom! kom snart!

Haldan.

Hvorhen? Jeg meente, at vi skulde overlegge . . . .

Lene.

Siden, siden. Tænk engang! just som jeg kom gaaendes, saa falder der en stakkels gammel Kone ved Siden af mig, jeg hialp hende op, men jeg havde ikke Kræfter til at hielpe hende videre, og løb derfor hid for at kalde paa dig.

Haldan.

Hvor skal vi føre hende hen?

Lene.

Vi vil først føre hende hid og sette hende her paa denne Græsbænk, indtil hun er kommen lit til sig

sig selv igien, og saa vil vi imidlertid spørge hende hvem hun er, og dersom hun er fattig, saa vil vi bringe hende hiem med os og give hende noget at spise, det vil være en stor Glæde, ikke sandt Haldan?

Haldan.

Jo, min elskelige Lene! Lad os skynde os noget for at komme til at nyde den.

Syvende Scene.

Kvætter. (alene.)

Det bliver sikkert min Søster, der kommer, efter hendes sædvanlige Maade, at sette Prøver paa Folkes Hierte, for derefter at beskytte dem eller ei, men her kunde hun gierne spare sig Umagen. Lene skulde blive nok saa vel beskyttet og forsørget af Broderen som af Søsteren. Der kommer de, jo det er hende selv; stakkels Herthe! Din Møie er spildt! men jeg vil gaae af Veien, at hun ikke skal see mig.

Ottende Scene.

Lene. Haldan. Herthe.

Herthe.

Aria.

Udvalgte Par! der vil ledsage
Den, som nu skielvende af Alder
Til Last og Byrde andre falder,
Gid I til Livets Ende smage
Hvad man med rette Lykke kalder!

O Tak! mine kiere Børn, nu sidder jeg ret got; mange, mange Tak!

Haldan.

Har du stødt dig slemt, kiere Moer?

Herthe.

Nei; jeg faldt just paa en Plet med Mos.

Lene.

Har du hiemme langt herfra?

Herthe.

Jeg har ingen Steds hiemme mere; jeg gaaer fra en Bye til en anden og søger om gode Hierter.

Lene.

O kiere Moer! saa kom hiem med mig, du skal saae min egen Seng at ligge i, og jeg skal pleie dig saa got, som jeg kan.

Herthe.

Guderne lønne dig min Datter! Men er du allerede gift siden du byder mig dit Hiem til?

Lene.

Nei! men min Fader negter mig aldrig at giøre vel.

Herthe.

Derved samler han dig en stor Rigdom. Dette unge Menneske er vel din Broder?

Lene.

Nei; han er ikke, men . . . .

Haldan.

Jeg elsker hende høiere, end al Verdens Søstre.

Herthe.

Saa skal hun vel blive din Kone?

Haldan.

Jeg ønsker intet høiere i Verden, men Lenes Fader synes, jeg har ikke nok til Beste.

Lene.

Men han har stor Uret, kiere Moer! thi Haldan er ikke ganske fattig, og vi gider begge to gierne arbeide, og jeg tænker at vi blev endnu flittigere, naar vi arbeidede for hverandre, gav man mig derimod til en anden, saa blev jeg vist doven, siden det ikke var Haldan jeg arbeidede for.

Haldan.

Og alle Ting vilde blive afskyeligt for mig, saasnart Lene hørte en anden til.

Herthe.

O mine Børn! bliver stedse ved at bære den samme oprigtige Kierlighed for hverandre, lader eder ikke forlede af de Falskrikker, som der vist vil legges for eder, og saa naaer I sikkert eders Ønsker. En bestandig Kierlighed rydder alle Forhindringer af Veien.

Haldan.

Dersom det kan hielpe, saa er jeg saa vis paa Lene, som jeg allerede havde hende.

Lene.

Jeg kan aldrig elske nogen anden.

Herthe.

Herthe.

Naar saa er, kommer I vist en Dag til at sande mine Ord. Troe mig kiere Børn! gamle Folk veed mere end andre, og til et Bevis derpaa min Datter, skal jeg forære dig denne Rose. Meget faa kiender dens Kraft, det hender neppe, at man finder slig en Rose iblant et heelt tusinde, men da jeg kiender dens ypperlige Egenskaber, og fandt den paa Veien i Morges, saa brød jeg den af, og jeg troer neppe, at jeg skulde finde nogen værdigere til at eie den.

Lene.

Mange Tak! O den lugter sød! Men hvad Kraft er der ellers ved den?

Herthe.

Disse Torne, som nu synes saa blede, blive ganske hvasse og saarer nesten indtil Hiertet, saa snart det Fruentimmer, som bær den, ved andres List og Underfundighed kommer i Fare, og vil hun da agte paa dens Advarsel og alene sige: Dydens mægtige Beskytter! kom mig til Hielp, saa kan hun være vis paa at blive hiulpen, i hvor stor Faren end er; men saa snart Rosens Advarsel

ikke

ikke drager hendes Opmerksomhed til sig, saa falmer den.

Duet.

Herthe.

Fra bitter Nag og Smerte
Befrier dens Glands dit Hierte;
Thi lad dig Tornen minde
Om Lastens Heslighed.

Lene.

Jeg den til Trost i Fare
Skal noie tage vare;
Her skal du stedse finde
Din Rose have Sted.

Herthe.

Ved den din Elskov fremmes.

Lene.

Hvad Sorg kan da ei glemmes!

Begge.

Alting er let naar Lønnen er,
At eie den, som man har kier.

Anden Act.

Skuepladsen forestiller en aaben Mark med adspredte Træer.

Første Scene.

Lene. Signe.

Lene.

Jeg kan umulig troe det.

Signe.

Det er ganske vist, jeg har selv hørt det.

Lene.

Man har sagt det for at fixere dig; thi det er ventelig Uller, der løber med den Snik Snak.

Signe.

Nei, jeg har hørt det af rige Guttorm selv.

Lene.

Saa troer jeg det endnu mindre, han søger at sette Splid imellem Haldan og mig.

Signe.

Men han vidste ikke, at jeg hørte ham.

Lene.

Hvorledes det?

Signe.

Signe.

Jeg laae hist henne bag Buskene, og samlede mig nogle Urter til det syge Lam, da rige Guttorm kom gaaendes med sin Naboe, jeg brød mig ikke om dem, men da jeg hørte, at de nævnte Haldan saa tit, saa gav jeg mig til at lure efter dem.

Lene.

Og saa hørte du, at Haldan ikke mere elskede mig?

Signe.

Nei det hørte jeg ikke; men rige Guttorm fortaalte sin Naboe, at han vilde giøre den unge Haldan lykkelig, at han havde funden Behag i hans Opførsel, og gav ham sin Søster til Egte, med jeg veed ikke hvor mange Penge, at han vilde kiøbe al den Jord til dem han kunde faae, og at han allerede havde sendt et Bud efter hende, for jo før jo heller at holde Trolovelse med dem.

Lene.

Hvad svarede hans Naboe dertil?

Signe.

At det var ham kiert for Haldan, at alle elskede ham, at om han havde havt Døttre, havde

han

han med Glæde givet Haldan een af dem, og at vores Fader vilde komme til at fortryde, at han havde negtet dig ham.

Lene.

Men Haldan gik for et Øieblik siden fra mig og svor paa, at han aldrig vilde elske nogen uden mig.

Signe.

Ja det kan nok være, men han tager rige Guttorms Søster til Kone.

Lene.

Og vil boe her med hende?

Signe.

Ganske sikkert.

Lene.

Hvilken Græmmelse for mig, at have den Troløse hver Dag for mine Øine. Men jeg vil aldrig tale til hans Kone, jeg vil aldrig see til hende, jeg vil ikke hilse hende om hun endog . . . Men skulde hun da være saa deilig?

Signe.

Ja, han sagde det i det mindste. Og tænk saa engang, naar hun bliver saa herlig pyntet til,

som

som Uller siger, at de rige Piger ere i Stæderne, hvor hun da ikke maa være smuk!

Lene.

O! hun maatte gierne have al sin Pynt og al sin Rigdom, naar hun kuns ikke sik Haldan. Men ham .... Nei, jeg kan endnu ikke troe det, det er umuligt; jeg maa hen og have fat paa ham, for at spørge ham selv derom.

Signe.

Mener du da, at han siger dig Sandheden? Nei det gior han vist ikke.

Lene.

O Himmel! hvorledes skal jeg da bære mig ad, for at faae den rette Sammenhæng at vide? Hielp mig min Søster!

Signe.

Hør, bliv du her, saa vil jeg gaae hen og see til at faae fat paa Haldan. Jeg vil ønske ham til Lykke, fortælle ham hvad jeg har faaet at vide, og hvorledes, og saa vil jeg komme igien og sige dig hvad han svarer.

Lene.

Ja gior det, men giv noie Agt paa ham, og derſom han bliver bedrøvet, saa ſkiend ikke; thi saa er han viſt uſkyldig, men bring ham hid til mig, at jeg kan troſte ham.

Signe.

Jo det lover jeg dig, og du kan forlade dig paa, at jeg ſkal læſe tydeligere i hans Hierte i et Øieblik, end du i et heelt Aar.

Aria.

I uerfarne Piger
Tro ikke Mandfolks Smiger,
Saa taler Moderen;
Han eder vil forføre.
Hvad ſkal de Stakler giøre
Naar Hiertet er hans Ven?
Men naar det tier ſtille,
Han os ei let ſkal drille,
Vi ſeer Forræderen.

Anden Scene.

Lene. Kvætter.

Lene.

Jeg troer jeg døer. Mit Hierte briſter .... Hvad ſkal jeg giøre .... Jeg har aldrig følet ſligt forhen .... Naar jeg ellers tænkte paa Haldan, ſaa blev mit Sind ſaa glad, ſaa roligt .... men nu, nu beſpendes det med en Angeſt, der neppe tillader mig at drage Aande. O Himmel! Haldan! Haldan! utro?

Kvætter. (ſagte.)

Uden Tvivl har min Liſt allerede giort ſin fulde Virkning! Hun ſynes at være ganſke fra ſig ſelv. Jeg maa benytte mig af denne Leilighed til at fuldføre mit Anſlag. (høit.) God Dag deilige Lene! ſkal jeg finde dig her? det var mere Lykke end jeg ventede, endſkiønt jeg gik ud for at søge dig, men hvorledes er det fat? hvad feiler dig?

Lene.

Det kommer ingen noget ved.

Kvætter.

Jeg troer du er vred. Hvem har kundet føre det over sit Hierte at giøre saa elskværdigt et Barn noget imod? Det gaaer mig meget nær, at see dig saaledes, du fortiener at være fuldkommen lykkelig, og jeg tager en oprigtig Deel i alt det der angaaer dig.

Lene.

Mig feiler intet. I øvrigt kan du kun lade dig det være meget ligegyldigt, enten jeg er vred eller ei.

Kvætter.

Nei, jeg kan ikke, jeg bær for meget Venskab for dig dertil. Desforuden giør det mig ogsaa bange for et Afslag paa en Begiering jeg havde til dig.

Lene.

Hvad er det for en Begiering?

Kvætter.

At føre min Søster til Templet for at trolove.

Lene.

Din Søster! hvor er hun? og hvem er det?

Kvætter.

Hun er et ungt Fruentimmer neſten lige saa elſkværdig ſom du, ja, mig ſynes endog at hun ligner dig, det er de ſamme yndige og uſkyldige Træk; og hun er venteligen allerede kommen til min Gaard, hvor hendes Brudgom venter paa hende.

Lene.

Jeg har saa meget at beſtille, at jeg ikke faaer Stunder at bivaane denne Høitidelighed.

Kvætter.

Du maae ikke afſlaae mig det, iſær da du altetider har viiſt megen Venſkab for Haldan.

Lene.

Haldan! hvad Deel tager han deri?

Kvætter.

Det er min Søſters Brudgom.

Lene.

Gaae bort fra mine Øine, din ſlemme Mand! Haldan ſkulde vilde ægte din Søſter! Nei, det veed jeg langt bedre, faaer hun ingen Mand førend hun faaer Haldan, saa kommer hun til at døe ugift.

Kvætter.

Hvad vil denne Vrede sige? Hvorfor skulde jeg bedrage dig?

Lene.

Det veed jeg ikke, men det veed jeg, at jeg troer Haldan meget bedre end dig, og han siger ganske andet.

Kvætter.

Men naar jeg nu overtyder dig derom?

Lene.

Overtyder mig! Der kan intet overtyde mig uden mine egne Øine.

Kvætter.

Men naar jeg viiste dig ham for min Søsters Fødder, hvor han forsikkrede hende om en evig Kierlighed, hvad vilde du da sige?

Lene.

At han var . . . . . Nei; det er ikke muligt.

Kvætter.

Men naar du nu overtydes om Mueligheden? Hvad da?

Lene.

Saa vilde jeg sige at han skuffede mig, siden han har lovet mig det samme utallige Gange.

Kvætter.

Han! O deilige Lene! Tillad mig da at drage Dækket fra dine Øine, og vise dig ham i sin rette Skikkelse, du skal see hvad jeg har sagt dig, dersom du vil give dit Samtykke til at jeg maa vise dig det.

Lene.

Ja, jeg samtykker det, hvor meget end dette Syn vil koste mit Hierte.

(Kvætter stamper med Foden, Skuepladsen forandres og forestiller et prægtigt Værelse.)

Tredie Scene.

Lene. (alene.)

Hvor er jeg! Hvilken Pragt omringes jeg ikke af! Hvilket meget Guld! Hvilke Herligheder! Ak! det er dem der har blendet Haldan! Ja, den er tillokkende, men mit Hierte havde dog ikke været et Øieblik tvivlraadig. Den uselse Hytte med

Haldan havde havt langt større Tillokkelser for mig end al denne glimrende Overflødighed. Men hvad er dette?

Chorus. (som ikke sees.)

Vær velkommen Deiligste
Til Lykksalighedens Sæde.
Kom! tag Deel i al den Glæde
Hiertet føler, dig at see.

Lene.

Hvor blev de af? Hvem var det! Hvilken fortryllende Lyd betog mig? og bragte min Smerte paa nogle Øieblik i Forglemmelse. Ak! nu føler jeg den paa ny igien med dobbelte Kræfter.

Chorus.

Udslet Erindringen
Af de forsvundne Dage,
Viid! de som er tilbage
I Fryd skal svinde hen.

Lene.

Ak! hvem I endogsaa ere, der synes at tage Deel i min Kummer, saa trøster I mig forgieves.

Hvad Lykſalighed kan der være tilbage for mig, naar jeg ikke kan dele den med Haldan.

Chorus.

Til Vellyſters ſøde Kilde
Elſkov dig i Dag veileder
At oplive ængſtet Barm,
Du bør Ungdoms Tid ei ſpilde,
Skienk den Hiertet, dig tilbeder.
Fly ind i hans aabne Arm.

Lene.

Skulde det være muligt, at Elſkov endnu ſkulde have Sødheder for mig at nyde? Jeg veed ikke hvad det er, men mit Hierte er i en Bevægelſe, ſom jeg aldrig har følet, den ligner ikke den rolige Glæde det forhen var indtaget af, men denne Beklemmelſe er ikke heller ſaa ubehagelig, ſom den jeg følede, da jeg kom her; ſkulde vel . . . .

Fierde Scene.

Lene. En Elſkovs-Gud, (med et ledigt Kogger og en Kurv med Frugter.)

Elskovs-Guden.

Aria.

Jeg som Verden Love skrev,
Sønderbrød min Piil og Bue,
Ved dit Øiets Glands at skue,
Og med et din Fange blev.
See! her knæler Kierlighed,
Tag hvad han dig har at byde,
Ved hans Frugter skal du nyde
Livets sande Herlighed.

(Lene tager Kurven og Guden gaaer bort.)

Femte Scene.

Lene. (alene.)

Hvad er alt det jeg hører og seer? Er det noget virkeligt eller er det en Drøm, der forblinder mine Sandser? . . . . Jeg kunde nesten falde paa, at det var en Elsker, der havde bereedt mig alle disse Forlystelser . . . . Men, hvem er han da, siden der synes at være noget overnaturligt i dem? . . . . Det kan være mig det samme, det er ikke Haldan . . . . Imidlertid var jeg dog

tilfreds, at han kunde see og høre alt hvad der gaaer for sig, for at blive overbeviist om, at alle ikke foragte mig, skiønt han giør det. Et prægtigt Opholds-Sted, Musik, Dands og de herligste Frugter, de spiller ret i Øinene, skulde jeg spise nogle af dem? Nei, jeg vil ikke have dem. (Hun setter dem fra sig.) Der kommer nogen, mig synes at jeg skulde kiende ham. O Himmel! det er rige Guttorm!

Siette Scene.

Lene. Kvætter.

Kvætter.

Nei, deilige Lene! Det er Kvætter, der har at byde over Elementerne, og som af Kierlighed til dig havde paataget sig Navn af rige Guttorm.

Lene.

Hvorledes? rige Guttorm, Kvætter!

Kvætter.

Ja, og jeg kommer for at legge min Magt for dine Fødder, alle de Fordele den kan forskaffe mig, er intet at ligne mod dit Hierte.

Lene.

Lene.

Mit Hierte! hvad vil du sige, ieg forstaaer det ikke?

Kvætter

At du skal elske mig, at du skal love at blive min, al denne Pragt, al dette Guld, som du seer her, skal høre dig til, jeg vil hver Dag opfinde nye Forlystelser for at behage dig, ja jeg vil endog forekomme dine Ønsker.

Lene.

Mine Ønsker! jeg har kun et, og det er, jo før jo heller at komme herfra. Lad mig gaae siger jeg. O Himmel! jeg kan ingen Udgang finde!

Kvætter.

Hør mig dog . . . . . .

Lene.

Jeg vil intet høre, jeg vil hiem igien til min rolige Hytte, jeg bær en Afskye for denne Pragt.

Kvætter.

Aria.

Bestem, Elskværdigste!
En trofast Elskers Skiebne,
Lad Hiertet sig ei vægne

Med

Med Grumhed mod min Bøn.
Hør dog medlidende,
Min ømme Elskovs Klage,
Og Hiertets haarde Plage
Kun med et Smil beløn.'

Lene. (Kaster sig paa Knæ.)

Hav du selv Medlidenhed med mig, og lad mig komme herfra. Jeg hverken kan eller vil blive her.

Kvætter.

Men du samtykkede jo selv . . . .

Lene.

Jeg samtykkede i at blive overbeviist om, at Haldan var mig utro, men ikke i at høre tale om en Kierlighed, der forskrækker mig, og i at være indsluttet her.

Kvætter.

Nu vel! Du skal blive overbeviist om hans Utroskab, jeg vilde alene forhale det, fordi jeg troede, at naar du saae en Elsker, hvis Ømhed fortiente at tages i Betragtning, du da skulde see hans Utroskab med mindre Empfindlighed. Men

siden

siden du forlanger det, saa har du alene nødig at træde til dette Vindue, for at see ham i Lysthuset for Enden af Gangen ved min Søsters Fødder.

(De gaaer til Vindvet.)

Lene.

O Himmel! Det er desværre alt for sandt! Den Troløse! Jeg dør af Smerte.

Kvætter.

Han fortiener ikke disse Taare. Slige deilige Øine bør ikke udgyde andre end de Fornøielserne lokker frem af lykkelige Elskeres. Foragt ham, og gior den Elsker lykkelig, der gierne med sit Blod tilkiøbte sig den mindste Gunst af dig. Hvad har den Troløse vel at byde dig, der kan settes i Ligning med den Skiebne min Kierlighed bereder dig?

Lene.

Ak! det er vel saa, men du er ikke Haldan.

Kvætter.

Du har Ret Deiligste! Kvætter er ligesaa tro og bestandig, som Haldan er troløs og nedrig. Han spotter vist i dette Øieblik over de Taare, din Ømhed fælder for ham; og de forøger den Sød-

hed,

hed, han nyder hos sin Elskede, han glæder sig over det Offer, han kan bringe hende.

Lene.

Ak! havde jeg nogensinde kunde troet, at mine Taare skulde blive en Anledning til Glæde for Haldan. Men han skal ikke see dem, han skal aldrig mere komme for mine Øine.

Kvætter.

Saa vilde han hovmode sig af, at du af Smerte ikke kunde taale at see ham. Nei; du bør tage en Hevn over ham, som er dine Yndigheder mere værdig. Und ham ikke den Glæde, at troe, at han har forladt dig, han kan endnu ikke vide, at du er underrettet om hans Utroskab; tag imod den Glands og Herlighed, som mit ømme Hierte tilbyder dig; lad ham see dig omringet af dem, og derved selv blive til et Rov for de Nag, hans Ustadighed bereder dig.

Lene.

Tænker du at det kunde fornøie mig, at giøre ham Ont? Nei; endskiønt han er troløs, endskiønt han elsker en anden, saa vilde dog jeg heller lide al det

Onde

Onde der kunde ramme ham, end forvolde ham et Øiebliks Kummer.

Kvætter.

Vel an! Siden da intet er mægtig at udrydde din Kierlighed for ham, saa vil jeg ikke heller længere bestride den; men give dig den mest overtydende Prøve paa min Kierlighed til dig, ved at lære dig et Middel til at kalde Haldan tilbage og blive lykkelig med ham.

Lene.

O sig mig det, snart, snart.

Kvætter.

Det er som oftest Forsængelighed, der jager Troskab af et ungt Mandsperſons Bryst. Han glæder sig over, at kunde giøre nye Erobringer, og de han troer at være vis paa, taber af deres Værdie. Stil dig altsaa an, som om du begyndte at elske mig, tving dig til at vise Ligegyldighed mod ham, og du skal see, at hans Kierlighed til dig skal vaagne med dobbelt Heftighed.

Lene.

Skulle jeg derved kunde faae min Haldan igien! Ak! denne Forstillelse vil blive mig en grum

Pine,

Pine, men bør det komme i Betragtning imod den Lykſalighed den vil tilveiebringe mig! Ja, jeg vil ..... Men hvilken Smerte .... Der gaaer et Sting igiennem mit Bryſt .... Det er Roſens Advarſel ..... Dydens mægtige Beſkytter kom mig til hielp!

(Det lyner og begynder at tordne.)

Kvætter.

Jeg maae vige for en høiere Magt, men jeg taber endnu ikke Haabet.

Syvende Scene.

(Skuepladſen forvandles til en Udørken omringet af ſteile Klipper; det lyner, tordner, ſtormer og hagler.)

Lene. (alene.)

Aria.

O hvad Forfærdelſe!
Er det mig her omgiver;
Min ſidſte Dag det bliver
Jeg ulykſalige!

Gruſomt

Grusomt Mørke Himlen dækker!
Lynilds fæle Blink forskrækker!
Stormen bruser, Torden knager!
Rædsel mig al Sands betager.

I Guder! Hvor er jeg? Jeg kan ikke see Haand for mig, uden naar Lynildens truende Straale viser mig Afgrunde og steile Klipper, som de græsselige Stormvinde synes at vilde omstyrte til at knuse mig .... Dog, det synes som Himlen ynkes over mig, Uveiret begynder at stilles ..... Men ak! Maaskee for at kaste mig i nye Farligheder ..... Maaskee er dette et Opholds-Sted for vilde Dyr, der først kommer frem af deres Hule naar Uveiret er forbi. Jeg maa søge at undflye .... O Himmel! til hvilken Side skal jeg gaae .... Hvor jeg setter min vaklende Fod kan jeg ingen Stie finde. Ak! Tordnen begynder paa nye, mine Kræfter forgaaer mig .... Jeg segner .... dog Luften bliver klarere, men Ak! uden at bringe mig Rædning.

Aria.

Nu stilles Himlens Vrede,
Uveiret tager Ende!
Men hvor skal jeg mig vende,
Hvo vil mig her veilede?

Ottende Scene.

Lene. Haldan.

Haldan.

Det kom mig fore, som jeg hørte een, der klagede sig; skulde nogen have forvildet sig paa dette fæle Sted?

Lene.

Jeg troer der er nogen; o kom en Ulykkelig til Hielp, der er nesten død af Angest.

Haldan.

O Himmel! Det er Lenes Røst! Hvorledes er du kommen her min allerkiereste Lene?

Lene.

Din Lene! Troløse! gaae fra mig, jeg vil langt heller omkomme i denne Ødemarken, end frelses ved dig.

Haldan.

Haldan.

Har Forskrækkelsen betaget dig dine Sandser? Kiender du mig ikke?

Lene.

Jo desverre! Jeg kiender dig alt for vel.

Haldan.

Jeg forstaaer dig ikke, hvad vil du sige?

Lene.

Du troer maaskee ikke at jeg er saa noie underrettet om alting, du tænker derfor endnu, at kunde bedrage mig, men du giør dig forgieves Møie, gaae kun hen til din Elskede og lad mig døe her.

Haldan.

Hvilken Elskede?

Lene.

Rige Guttorms Søster.

Haldan.

Jeg kiender hende jo ikke, jeg har aldrig seet hende.

Lene.

Hvad! Jeg har jo selv seet dig ligge for hendes Fødder, og endskiønt jeg ikke kunde høre hvad du sagde, saa kiender jeg dog dine Diekast al

for vel til at tvivle om, at du jo lovede hende en evig Kierlighed.

Haldan.

Naar? Hvor?

Lene.

I Lysthuset i rige Guttorms prægtige Hauge. Jeg saae eder begge to igiennem et Vindve fra Huset, og endskiønt jeg ikke burde unde dig den Glæde at vide det, saa blev mit Hierte saa betagen .... at jeg nær havde død af Smerte. O Haldan! Haldan! er det ret handlet imod mig?

Haldan.

Jeg svær dig til ved alt det helligt er, ja ved vores rene Kierlighed, at jeg aldrig har elsket eller vil elske nogen anden end dig.

Lene.

Men hvorfor vilde du da søge at bilde hende ind, at du elskede hende? Kan jeg have mere Grund til at troe dig end hun?

Haldan.

Men min Lene! naar har jeg nogensinde givet dig Anledning til at troe om mig, at jeg forebragte dig Usandheder. Jeg forsikrer dig, at jeg

aldrig

aldrig har seet hende, og endnu mindre lovet at elske hende.

Lene.

Jeg saae dig jo ligge paa Knæ for hende.

Haldan.

Man har bedraget dig? Hvad skulde kunde bevæge mig dertil? Jeg mistede jo al min Glæde, al min Lykke, naar jeg mistede dig, og gid Himlen straffe mig for dine Øine, om jeg nogensinde har havt en Tanke, der kunde krænke dig.

Lene.

Saa du endnu elsker mig ligesaa meget som forhen.

Haldan.

Ikke alene saa meget, men endog mere om det er muligt.

Lene.

Saa det ikke var dig jeg saae i Lysthuset?

Haldan.

Nei; Uller skal vidne med mig, at jeg har været ude med ham, for at giemme de unge Træers Rødder, lige til Uveiret begyndte, saa fulgtes vi ad hiem. Din Fader kom os i Møde, og spurgte

om vi ikke havde seet dig, siden du ikke var kommen hiem endnu; da jeg hørte det, løb jeg ud igien for at søge dig, og i dette græsselige Mørke veed jeg ikke selv hvorledes jeg kom herhid; men hvor forskrækket blev jeg ikke, da jeg hørte dig tale saaledes, jeg tænkte jeg skulde falde omkuld.

Lene.

Men skulde da alt hvad jeg har seet og hørt være lutter Fortryllelse? skulde den slemme Kvætter have forblindet mine Øine?

Haldan.

Det har han sikkert min Lene; thi det er Sandhed hvert Ord jeg siger dig.

Lene.

Mit Hierte siger mig nesten det samme, men jeg veed ikke om jeg tør troe det.

Haldan.

Troe kun dit Hierte; naa Lene! kom giv mig din Haand.

Lene.

Gierne.

Haldan.

Elsker du mig endnu min Lene?

Lene.

Lene.

Hvilket Spørgsmaal! Det var af lutter Kierlighed til dig, at jeg var vred.

Haldan.

O min beste Pige! saa maa du gierne være vred paa mig engang om Dagen.

Lene.

Nei; det skiotter jeg ikke om, det gior saa ont at være vred paa den man elsker, og jeg har aldrig vist hvor kier jeg havde dig, førend jeg blev bange for at miste dig.

Haldan.

O min Lene; hvor glad gior du mig ikke, jeg veed neppe hvad jeg selv gior, saa glad er jeg.

Lene.

Troer du da, at jeg er mindre glad?

Haldan.

Jeg troer, at der er ikke saadan en Pige mere i hele Verden.

Aria.

Ja! naar jeg mig for Die
Kun stiller: vi i Roe
Skal hos hinanden boe,
Og dele Lyst og Moie.

Jeg føler Hiertet slaaer
Til dig, min elskte Pige,
At kunde Kone sige,
Er alt hvad jeg attraaer.

Lene.

Bliv kun ved at elske mig, og saa skal du see det skeer nok; det lovede den gamle Kone os i Dag, og jeg troer, at hun sagde sandt, saa vel i det som hvad hun sagde om Rosen.

Haldan.

Hvordan om Rosen? Har du da været i Fare?

Lene.

Ja, i stor Fare, jeg skal sige dig det altsammen, men lad os gaae hiem, saa vil jeg fortælle dig det paa Veien.

Haldan.

Ja, kom, din Fader er vel ogsaa bekymret for dig; men hold dig fast ved mig, for her er slemt at gaae.

Lene.

Nu jeg har dig hos mig, saa er jeg ikke mere bange.

Niende Scene.

(Skuepladsen forestiller Wolders Stue.)

Wolder. Signe.

Wolder.

Jeg kan ikke begribe hvor Lene bliver af! Jeg er bange hun er kommen til Skade i det onde Veir.

Signe.

Hun er vel gaaet i Skiul hos nogen paa Veien, som vel ikke vil slippe hende førend de er vis paa, at det onde Veir er trukken reent forbi.

Wolder.

Haldan løb hen for at søge hende, jeg vil høre ud om han skulde være kommen igien.

Signe.

O det er meget unødvendigt, er han gaaet efter hende, saa finder han hende nok, og saa er det ingen Under, at det varer saa længe førend hun kommer hiem; thi saa sladrer de mere end de gaaer.

Wolder.

Ja, men da de veed min Mening begge to, saa saae jeg gierne, at de lod den Sladren blive, jeg vil være adlydet.

Signe.

Deres Tanker er vist ikke heller at være ulydige, de veed maaskee ikke selv, at de gior det.

Wolder.

Hvilken Snak! skulle de ikke vide, at de aldrig er fra hverandre; saa snart man seer een, er man vis paa at den anden ikke er langt borte, og Lene forspilder endnu sin Lykke derover.

Signe.

Men hun troer nu at hun ikke kan blive lykkeligere end med ham.

Wolder.

Hun troer det, men hvor længe vil den Troe vare. Det er kun en Drøm, der viser en hoben Herligheder, men naar man vaagner har man ingen af dem.

Tiende Scene.

Wolder. Signe. Uller.

Signe.

Du kommer saare hæsblæsende, hvad er der paa Færde?

Wolder.

Wolder.

Er Lene kommen hiem?

Uller.

Kommen hiem! Jo men!

Signe.

Er der hændet hende noget?

Uller.

Ja, hvem skulde have troet sligt.

Wolder.

Er hun kommen til Skade?

Uller.

Ja, mere end til Skade.

Signe.

Hvad er det da, sig frem.

Uller.

Det var den pene, den ærbare Pige.

Wolder.

Hvorledes?

Uller.

Og den skikkelige Haldan! Et Mønster for hele Egnens unge Karle.

Signe.

Haldan! hvad han? tael dog!

Uller.

Uller.

Jeg tør ikke?

Wolder.

Giør dog ikke saa mange Ophævelser, men lad os faae Sammenhænget at vide.

Uller.

Det er alt for skrækkeligt.

Signe.

Og nu veed jeg allerede, at det slipper op og bliver til Intet.

Uller.

Til Intet? Ja gid det var saa vel!

Wolder.

Giør en Ende herpaa; Taalmodigheden forgaaer mig.

Uller.

Lene er løben bort med Haldan.

Signe.

Det er ikke muligt.

Wolder.

Min Datter?

Uller.

Ja, ret hende selv.

Signe.

Signe.

Hvoraf veed du det?

Uller.

Rige Guttorm sagde mig det, han havde mødt dem i Skoven, hvor Haldan havde havt en Hest staaende, paa hvilken han havde kastet sig og sat Lene for ved sig paa Hesten, og derpaa foer de afsted alt hvad Tøiet kunde holde. Naa, aldrig skal jeg troe nogen Pige meer paa sit ærbare Ansigt.

Wolder.

De skal ikke have giort mig det for intet; jeg skal strax lade Folk sette efter dem paa alle Kanter: de skal føre mig den Bedrager bunden herhid. Jeg vil anklage ham for Jomfrue-Ran, og hans Blod skal aftoe den Spot han har giort mig.

Signe.

O min Fader betænk dog . . . . .

Wolder.

Jeg tænker paa intet uden Hevn.

Uller.

Din Datter . . . . . .

Wolder.

Wolder.

Hun skal aldrig mere komme for mine Øine, men saae hvad hendes Gierninger fortiener.

Aria.

Ja, de Dumdristige!
Som mig tor Spidsen byde,
Og ei mit Bud vil lyde,
I skal afstraffet see.



Tredie Act.

(Skuepladsen forestiller en prægtig Hauge.)

Første Scene.

Kvætter. (alene.)

Lene undgik mig, men jeg skal snart faae hende i min Vold igien. Jeg var ikke forsigtig nok, jeg tænkte mindst paa, at min Søster havde forsynet hende med Vaaben imod mig, og troede, at jeg havde ikke andet end hende selv at bestride, og derfor tog jeg mig ikke vare. Imidlertid er her intet Øieblik at forsømme; thi da Herthe engang har taget hende under sin Beskyttelse, saa vil hun vist stræbe at fuldføre sin begyndte Gierning, og siden hendes Magt ikke er tilstrækkelig til at sette mig Grændser, vil hun vist søge fremmed Hielp. Det er altsaa en Nødvendighed, at jeg udfører mit Foretagende for Solens Opgang; thi med den bliver den mest godgiørende og belønnende Skyts-Genie de Dødeliges Lykksalighed anbetroet, og dersom min Søster faaer

ham

ham paa sin Side, kan jeg intet mere udrette, jeg maa altsaa ufortøvet kalde de Aander til mig, der skal forskaffe mit Anslag et lykkelig Udfald.

Aria.

Aander! som i Havet boer,
Aander! som i Luften svæver,
I! ved hvilke Jorden bæver,
Kommer! lyder paa mit Ord.
Afgrund send mig Furier!
Elementerne skal smelte,
Høie styrte, Bierge velte,
At forkynde hvem jeg er.
Vellyst! kom i al din Pragt,
Lenes haarde Sind at røre,
For min Hevn at fyldestgiøre,
Og udrydde Dydens Magt.

Hvordan! alle Ting er stille, der er ikke Bevægelse, hverken i Luften eller Afgrunden! Skal jeg da tiene til en Spot for dem med, der ere mit Herredømme underkastede? Er jeg da ikke mere den Kvætter, for hvis Ord alting bævede. Solen er

dog

dog ikke oppe endnu. Jeg maa igientage mine Besværelser.

Aria.

Aander! som i Haved boer,
Aander! som i Luften svæver,
I! ved hvilken Jorden bæver,
Kommer! lyder paa mit Ord.

Anden Scene.

Kvætter. Herthe. (I sin egen Skikkelse, kommer ned i en Skye.)

Herthe.

Du umager dig forgieves Kvætter! De Aander, over hvilke du har at byde, ere deres Magt fratagne, de kan ikke mere lyde din Røst, og endnu mindre udrette dine Befalinger.

Kvætter.

Hvorledes! Hvad vil du sige.

Herthe.

At det lykkalige Øieblik allerede er kommen, som Skiebnen havde udnævnt til at lade den mest

godgiørende Skyts-Genie tiltræde sit Herredømme, under hvilken . . . . .

Kvætter.

Jeg merker din List, du vil alene søge at spilde mig Tiden, Solen er endnu ikke oppe, og . . . . .

Herthe.

Nei; jeg bedrager dig ikke, men du har efter Ondskabs sædvanlige Maade bedraget dig selv; du har bildt dig ind, at hans Herredømme først tog sin Begyndelse med Solens Opgang, uden at eftertænke, at Tidens Hiul hefter Dagene til hinanden ved Midnatten. Du umager dig altsaa forgieves for at faae Lene i din Vold. Jeg havde sat Prøve paa hendes gode Hierte, og du paa hendes Troskab; jeg fandt hende min Beskyttelse værdig, men da jeg tillige vidste, at min Magt ikke var tilstrækkelig til at beskierme hende mod din, saa har jeg overleveret hende i Skyts-Geniens Varetegt, Han, som en Belønner for Troskab og Redelighed, har lovet mig endnu i Dag at forene hende med Haldan.

Kvætter.

Kvætter.

Jeg fnyser af Forbittrelse.

Herthe.

Spar din afmægtige Vrede, den skader ingen uden dig selv.

Aria.

Forgieves Ondskab sig umager,
Den Dyden ei sin Glands betager,
Som glimrer kun i større Pragt.
Jo meer man den vil undertrykke,
Jo meer man hielper den at smykke,
Og falder for dens stærke Magt.

(Skyen gaaer op med hende.)

Tredie Scene.

Kvætter. (alene.)

Hun bespotter mig, hun beleer mig i mine aabne Øine, og jeg raser af Harme og Forbittrelse uden at kunde skade hende, eller hevne mig. Hvad skal jeg giøre? Skal jeg tiene mine Fiender til Tri-

umpf? Nei, jeg vil skye Dagens Lys og begrave mig i Jordens Skiød, indtil jeg seer Leilighed at faae min grumme Hevn udøvet.

Fierde Scene.

(Skuepladsen forestiller Wolders Stue.)

Signe. Uller.

Signe.

Er det muligt, hvad du der fortæller mig?

Uller.

Det er Lenes Beretning Ord for Ord. Men hvilken stor Skielm maae dog ikke rige Guttorm være?

Signe.

O han har saamen mange Brødre! Men hvad siger min Fader?

Uller.

Han vil ikke ret til at troe dem, men siden de kom hid af dem selv, saa er det deres betydeligste Bevis, og alle de som vare skikkede ud efter dem,

har

har heller ikke paa hele Veien seet noget til den Hest, som de skulde have villet flygte bort paa, og Haldan foreſtillede ſin Sag saa bevegelig, at jeg nær havde grædt over dem.

Signe.

Du! jo du seer ud til at være saa blødhiertet, jeg maa ret lee ved at foreſtille mig hvordan du saae ud naar du græd, jeg gad nok seet det.

Uller.

Naa! naa! siig ikke det, jeg er ei heller saa haardhiertet, som du tænker.

Signe.

Men deſto mere letſindig.

Uller.

Mindre end du maaſkee skulde tro. Jeg har giort nogle alvorlige Betragtninger . . . . .

Signe.

Og hvorover; thi de maae være meget vigtige naar de ere avlede i din Hierne.

Uller.

Over det, at jeg troer at Lene og Haldan ere lykkeligere end vi to. Jeg kunde ikke bare mig for at blive misundelig over ham, ved at høre hvad

Prøver hendes Troskab havde gaaet igiennem, og den Tanke faldt mig strax ind: det havde Signe ikke giort for dig.

Signe.

Maaskee. Men jeg har heller ikke lovet dig det.

Uller.

Ja det er just deri Knuden bestaaer, at jeg vilde have det Løfte af dig.

Signe.

Jo, see om hun gior! Giv du først rige Guttorms Søster Afslag, som Haldan giorde, saa vil jeg siden betænke mig paa, hvordan jeg vil bære mig ad.

Uller.

Det var just ikke saa stor en Sag, allerhelst siden han ikke havde seet hende. Hvem Pokker kiøber Katten i Sækken?

Signe.

Ja, men de mange Penge.

Uller.

Penge, Penge! De ligger dig forskrækkelig paa Hiertet; jeg kan altsaa let see hvordan det vilde gaae mig dersom der melte sig en rigere.

Signe.

Alt efter Omstændighederne.

Uller.

Jeg har et Forslag at giøre dig.

Signe.

Hvori bestaaer det?

Uller.

I at ophæve vores gamle Accord, og indgaae en ny.

Signe.

Hvordan! hvilken Accord?

Uller.

Den vi giorde i Dag, om at giøre og lade paa begge Sider hvad vi lystede.

Signe.

Nei, den er alt for herlig til at ophæve, kunde vi treffe nogen bedre?

Uller.

Ja, var det ikke bedre om vi svor hinanden evig Huldskab og Troskab?

Signe.

Jo, jeg forstaaer dig god Karl, naar du først havde faaet det Løfte af mig, saa paastod du, at jeg i alle Maader skulle rette mig derefter, men du paa din Side vilde giøre og lade hvad dig lyste. Er det ikke saa?

Uller.

Nei; jeg svær dig til, at . . . .

Signe.

Svær ikke, det nytter dig ikke, alt hvad Jeg vil love er det, at naar du ved dit Forhold overbeviser mig om, at det er dit Alvor, saa maaskee jeg kunde giøre det med, men før ikke.

Aria.

En Elsker lover store Ting,
Men Loftet ham ei binder,
Det gior ei minste Hinder
I hans Ustadighed.
Med Sommerfuglens glade Sving
Han alle Blomster smager,
I hele Beedet vrager,
Men fordrer Kierlighed.

Femte Scene.

Uller. Signe. Wolder. Lene. Haldan.

Wolder.

Det er forgieves at tænke derpaa; plag mig derfor ikke mere.

Lene.

Men kiere Fader! betænk dog, at dersom han ikke havde søgt mig og fundet mig i den fæle Ødørken, af hvilken jeg ved hans Hielp kom ud

fra, saa havde jeg vist enten maattet endet mit Liv der, eller ogsaa jeg paa nye var falden i det fæle Udyrs Hænder, jeg paa saadan en forunderlig Maade var sluppen ud fra; thi jeg var saa afmægtig, at . . . . .

Wolder.

Det er just ikke en afgiort Sag; og set ogsaa, at det var saa, hvad Erkiendtlighed er jeg ham da skyldig, naar han alene har reddet dig, for at tage dig fra mig?

Lene.

Nei, min Fader! Han tager mig ikke fra dig, jeg lover, at jeg vil elske dig endnu høiere naar jeg er bleven hans Kone, om det ellers er muligt, at jeg kan elske dig høiere.

Haldan.

Og jeg skylder dig mere end Livet, naar jeg skylder dig Lene.

Signe.

O min Fader! vær ikke ubevægelig.

Uller.

Haldan er en flink og skikkelig Karl, og har det beste og redeligste Hierte.

Wolder.

Wolder.

Ja hvem negter det. Var jeg riig nok til at give Lene meget med, ja, saa var det en anden Sag, men jeg, som Fader, bør see paa hendes beste, og I bør troe, at jeg ikke kan giøre andet end det jeg giør, det koster en Faders Hierte for meget at sige Nei, at jeg giorde det, uden jeg var tvungen dertil.

Lene.

Lov mig da i det mindste, at du aldrig vil befale mig at egte nogen anden; jeg beder derom paa mine Knæ; thi jeg mistede heller Livet, end jeg adlydede.

Wolder.

Staa op! Staa op! Det finder sig nok med Tiden. (sagte) Jeg er ganske bevæget.

Lene.

Lad mig dog ikke blive ganske ubønhørt.

Aria.

Lad dog, o kiere Fader,
Din Datters bittre Taare,
Dit ømme Hierte saare.
Tilluk det ei for mig.

Skal

Skal jeg fra Haldan rives,
Og til en anden gives,
Ja, jeg det Liv da hader,
Som jeg bekom af dig.

Wolder. (sagte.

Hvad skal jeg giøre?

Uller.

Vær dog ikke længer haardhiertet.

Haldan.

Tillad mig at føie mine Bønner til Lenes, med den Forsikring, at min Kierlighed skal virke een Flid og Stræbsomhed hos mig, der skal erstatte min liden Formue.

Signe.

Han elsker min Søster for høit dertil, at han ikke skulde stræbe at giøre hende lykkelig.

Wolder.

Vidste jeg kun, at deres Afkom ikke paa Mangel af et ærligt Udkomme, skulde vanslægte fra deres Fædres Redelighed.

Siette Scene.

Lene. Haldan. Wolder. Signe.
Uller. Skyts-Genien.

Skyts-Genien.

Frygt ikke for deres Afkoms Lykſalighed, den er given til min Varetegt. Deres prevede Troſkab og Redelighed ſkal forplantes til deres ſildigſte Efterſlegt, og ved den ſkal de under min Beſkyttelſe lykſalig gieres; betænk dig altſaa ikke længere paa at forene diſſe Elſkende.

Wolder.

Mægtige Skyts-Genie! Jeg adlyder din Villie med Glæde. Jeg er villig at føre diſſe unge Elſkere til Templet, for der at aflegge til hinanden deres Løfter.

Skyts-Genien.

Din Lydighed og Tillid fortiener en Belønning; jeg vil altſaa lade dig ſee ind i Tidens mørke Skiød, for at glæde dig over den Lykſalighed, ſom denne Dag, Forſynet har beſtemt mig til at vaage over, ſkal tilveiebringe din Afkom.

Syvende Scene.

Skuepladsen forestiller et prægtigt Tempel, i hvilket sees Hans Majestæts Kongens Navn og den 29 Januarii, Templet er opfyldt med Personer af alle Stænder der vise sig meget glade. Danske og Norske Bønder danser.

Skyts-Genien. Wolder. Lene. Haldan. Signe. Uller.

Wolder.

Hvad er Grunden til den store Glæde dette Folk udviser.

Skyts-Genien.

Deres Konge. Paa denne Dag skal efter mange Aars Forløb den Konge fødes, hvis Navn du der seer. Han skal ikke udvide sine Grændser ved Sværdet, men ved viise Overlæg og venlige Mellemhandlinger, prøvet Troskab skal alene give Adgang til Hans Throne, og udmerkes ved Hans Naade. Hans faderlige Omhue skal lette det Aag, under hvilket misbrugt Myndighed nedtrykkede Agerdyrkerne, og oplive dem til Mod og Stræbsomhed. Viisdom skal være Hans Raadgiver; Ømhed og Naade Hans Ledsager; kort sagt: Han skal være en Velsignelse for sit Folk.

Aria.

Aria.

I Faders Navn at bære
Han søge skal sin Ære,
Meer end i Kronens Glands.
Hans Dage talte bliver,
Ved Prøverne han giver,
At Landets Vel er Hans.

Lene.

O! hvilke Bevægelser føler ikke min hensykte Siel ved den Tanke at vore Esterkommere skal nyde Deel i saa stor en Velsignelse. Elskede Konge! Haabet om at see de Ønsker opfyldte, som enhver giør for dit dyrebare Liv, tegner Glæde i alles Ansigt.

Aria.

Ublandet Fryd hvert Bryst indtager,
Og Folkets glade Hierter smager
Fylde af Lykkalighed.
Kun stammende lad Tungen tale,
Best prøvet Troskab kan afmale
Alles ømme Kierlighed.

Skyts-

Skyts-Genien.

Din Henrykkelse er vel grundet; thi hans Omhue skal endog strække sig indtil de mindste Dele. Han skal opreise Boliger til de tækkeligste Muser, for ved deres milde Indflydelser at danne sit Folks Smag, at udvide deres Kundskab og forskaffe det en anstændig Forlystelse efter alvorlige Forretninger. Thalia skal faae nyt Mod til at bruge sit Speil; ved at udsette Belønninger for hendes skiemtsomme Sandheder skal han søge at forbedre Sæderne og forjage Daarligheder; og hendes Børn skal nyde Kongelige Velgierninger.

Chorus.

Blide Dag kom tit tilbage,
Gid du stedse med dig drage,
Glæde for vor CHRISTIAN!
Konge! for din store Gave,
Vi kun Tak at byde have,
Tag .... tag vore Hierter an.

(almindelig Contra-Dands.)

